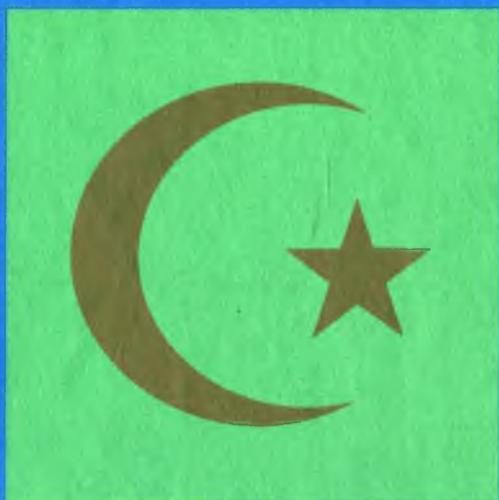

84(2Рос-Кара)6

Кара: 5867

Б28

(с. алып)

Батчаланы Башир

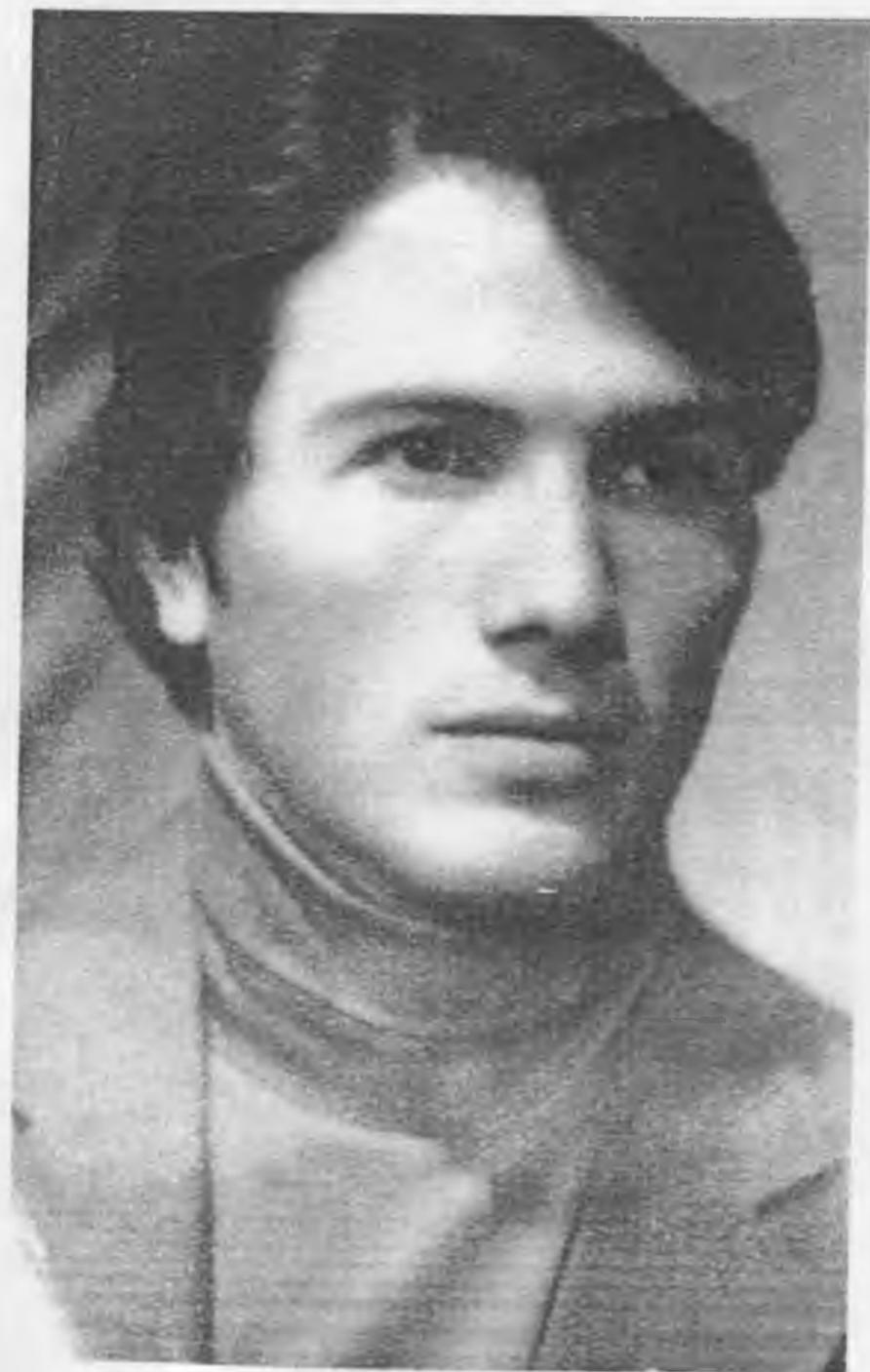
Назмула

Государственный
национальный университет
им. Л.В. Баитрауыровой К.У.Р.
автор 21.1.2005г.

Батчаланы Башир

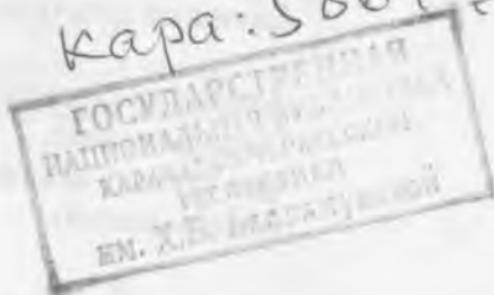
НАЗМУЛА

Черкесск-2004

КИПАБЫМ ХАР КЮНДЕ
ДЖОА ПАБАР БАШЛАТЪА...
МЕН АНЫ ЮСЮНДЕ
БОЛУШХАН ДЖАШЛАТЪА
ДЖЮРЕКДЕН ЭСЕНЛИК,
ИТИЛИК ДА ИЗЛЕЙМЕ,
МАНТЫЛАЙ БОЛМАЙ ПИК
ИЛЯЧИН КЪАШЛАТЪА...

кара: 5867-А

ДУНИЯ

Дунияны терслейбиз,
Биз эсек да терс.
Андан кѣб зат излейбиз,
Табханлы да эс.

Бирде излем бир тюкча,
Ма мени сартын.
Биз джашайбыз кѣрлюкча
Дунияны артын.

Биз излеген бары да -
Джашау амалтын.
Джерни тюзю, тары да
Берликча алтын.

Сюйдюк дуния кючюн да,
Сюйдюк хар несин.
Кѣргюзгени ючюн да
Ол бизге кесин.

КЕЧЕ БЛА КЮН

Къанатлары адамны —
Кече бла кюн,
Элтедиле заманны
Ёмюрлюк джюгюн.

Адамда да кѣзюуде
Сынады къанат.
Сан тутмагъан кѣзюую
Ангады шагъат.

Кече бетли ахратда
Ата болмаз танг.
Хар джаралы кьанатда
Уюгъанчад кьан...

Заман джулкьуб баргъанда
Кьанатны тюгюн,
Кьанатдыла адамда
Кече бла кюн.

ТЁРТ ЗАТ

Бизде барды топракъ, суу,
Хауа эмда от...
Нек хорлайды бу джарсыу
Алай эсе-чот?

Суу кёблюкден кёлюбюз
Болады джарыкъ,
Юзюлмезча сёзюбюз,
Хауад баджарлыкь.

От а, санны кьоруб да
Табдырад джышыу,
Топракь эркин болуб да
Азды тарыгъыу.

Бизге кьайдад кечинмек,
Суусуз, хауасыз.
Джюрекге уа от керек,
Джашау джокь ансыз.

ТЁБЕЛЕ

Ненча тебе кёрюндю
Мен джолну келе,
Джерни юсю тюз тюлдю,
Болуб тёбеле...

Кёб зат келиб кёлюме
Табмайма себеб,
Хар бир кёрген тёбеме
Ол кябырды деб.

Джер кёлтюре келгенди
Ёлгенин, саун.
Джерге азаб бергенди
Адам фыргяуун.

Мен эслейме кяраб да
Тюзюне тауну.
Тёбеледен джанлаб да
Баргъан джашауну.

ДЖЕРГЕ

Кёбле сени юсюнгде
Этдиле дауур.
Бауурунга хар кюнде
Салама бауур.

Сенсе мени джашауум
Джарыга да кёк.
Сенде болгъанд джазыуум,
Халили, бёгек.

Ахыр юйюм сенсе джер,
Мен эсем да хан.
Кёкге кесин джан теджер,
Сенде къалыр сан.

Сени сую билмейбиз
Юсюнде джашай.
Бир-бирибизни биз
Керексиз ашай.

ДЖЕРИМ

Мен ёлгенде саным сеннге
Болур топуракъ,
Созулурча андан кюннге
Гокка чагъыб акъ.

Бу дуниядан ол дуниягъа
Баргъанда инсан,
Ахыратда бичмез багъа
Суууб къалгъан сан.

Ол дунияма назмум барса
Окъумаз ёлген.
Мени джугъум джерде къалса
Къууаныр кёрген.

Мен ёлгенде саным сеннге
Болур топуракъ,
Созулурча андан кюннге
Гокка чагъыб акъ.

КЪАУУЗЛУ ДЖЕР

Кёк ашайд джулдузлу кёзлери бла джерни,
Джер болуб къауузлу терилтеди мени.

Джазлыкьдан, Дууутдан, мен алама тансыкъ,
Сейирлик бу джуртдан, ай излейди азыкь.

Къуш кеси къарыуун учуу бла бошайд.
Ол теджей учууун учунуу бла джашайд.

Бек ушайды джерим - ёмюрлюк сахнагъа,
Таулугъа аперим анда сый эм багъа.

Акь накьутчад Кавказ, таулары джылтырай,
Аны этмейд мараз шатырын салгъан ай.

Былайда джангылмаз мийикге джол салгъан,
Ёзеннге джагьылмаз къаядан къадалгъан.

ХАЛКЪЫМА

Сен налмазса Джерде Къарчадан беричи,
Ол ташлы ёмюрде да болгъан биринчи.

Ол сени суйгенни кесинге тартдынг сен,
Боранны эм джелни юсюнгден атдынг сен,

Ма керек заманда, бек билесе къоба.
"Халкъ ёлюб къалгъанда - сау дуняды - оба".

Джюк джетсе да кёкге чырт бюгюлмей аркъа,
Дуняда бек кёбге сен бердинг садакъа.

Къарачай сенде бард, топуракьдача тёзюм,
Кёзлеринг бир къарад сукъланырча джюзюм.

Минг два уясыд— ол сенде Къадау таш,
Дуниямы дуниясыд ол кызынг - къаракъаш.

Шейтге кешенед - Хасаука бла Шхайтынг,
Кюн Айгъа бёлёнед, ма сени амалтын.

Джашадынг ёмюрде джукъну этмей энчи,
Сейирлик джерингде Къарчадан беричи,

ДЖУРТ

Джазны бизге белгилейд
Учуб къарылгъач.
Мен узакъдан келдим дейд
Болуб джаланнгач.

Джайны бизге белгилейд
Мийик уча къуш,
Дуния деген былайд дейд
Тюбей сырт, аууш.

Къач сууукъну белгилейд
Чаука кыгчырыкъ.
Бары меникиди дейд
Энтда ай джарыкъ.

Бар заманны белгилейд
Биз джашагъан джурт,
Умутлума сизден дейд,
Этдире умут.

КЪОБАН СУУ

Къобан сууум, толкунларын
Кёмюкло кбайнай,
Тыялмайды джукъ алларын
Сейирлик ойнай.

Тамчыланы мынчакъ этиб,
Гюллеге тагъа.
Сен бараса, тёнгеретиб
Ташланы алгъа.

Бек эртдеде чайпаб сени
Суу алгъанд аммам.
Кёк сууунгда къатханд мени
Къарачай къамам.

Кёб атлыны тарпанына
Ичиргенсе суу,
Кёб гокканы тамырына
Болгъанса асыу.

Ненча таулу кыыз энгенди
Сени бойнунга,
Кёб джаралы сюркелгенди
Сесли кьойнунга.

Сени джырыб джюрюгенди
Кёб ёгюз арба,
Тюбюнгде уа чиригенди
Минг сауут-саба,

«Насыбсызды халкъым деме
Сен джашай мында!»
Аны атын эшитеме
Джангы джырынга...

Къартларымы суратларын
Алыб къойсанг сен,
Таныр эдим бюгюн барын
Кюзгюдеча мен.

Къобан сууум толкъунларынг
Чам эте, ойнай...
Рахатлыкъны джырлай джырын
Озалла джашнай.

ТЕЙРИ ДЖАРЫКЪ

Джарыгады салмай кемлик
Бу Тейри джарыкъ.
Тейри кызы кийген кибик
Алтындан чарыкъ.

Не да къачыб толгъан айдан,
Тёгюлгенди ол.
Ол чыкъгъанды бери, къайдан?
Бир айтсанг а, джол.

Джазычуну сёзлерине
Кёб береди кюч.
Ариууму кёзлерине
Тюлдю ол — ёнкюч.

Дуния кючню шагъатыды,
Анга джокъ къартлыкъ,
Табигъатны баш шартыды
Олду — рахатлыкъ.

СОКЪУРАНЫУ

Чагъыр ичиб,
    мен билмедим игилик,
Кёрюнеди манга тауча
    хар бир тик,

Неле берди чагъыр толу
    ол заман?
Бюгюн менден чыгъанакъ да
    тюлд аман.

Джазыуума кире келген
    ариу кыыз
Кетди кёзден,
    этди мени ушакъсыз.

Гокка ханс да кёрюнмейди
    чагъыб акъ,
Мени таба ийилмейди
    джабышмакъ.

«Хариб», — дейди,
    къатым бла оза джел,
Мени кёрюб,
    тюнголгенди саулай эл.

Къысха тенгим узатмайды
    манга къол,
Сабийле да къоймайдыла
    манга джол.

Тутхан ишим табдырмады
    аз да сый,
Хар кимден да кесим
    къалдым мен джарсый.

Кёк да мутхуз,
кёрюнмейди бир джулдуз,
Бюгюн билдим
болгъанымы къарыгусуз.

Джашау кеси барад,
менден ёнгелеб,
Насыб кюнню, алалмадым,
мен тилеб.

Мындан узакъ джанлагъанды
кертилик,
Чагъыр ичиб,
мен кёрмедим игилик.

ХАУА

Кёзге тюшдю ол ийлеген терн,
Сейирсиниб кьалгъан болур Тейри...

Джалан этин джабыб тургъанд чапракъ...
Джылыу текдю ол джандыргъан чыракъ.

Хар кимге да болду ана, баба,
Неге керек бизге сауут-саба.

Таза кьалды ол суу алгъан чокъракъ,
Къайда экен кьолу тутхан оракъ.

Хапар айтыр андан, мында чабакъ
Таш джанында мугур ёсген сабакъ.

Ансыз дуня болур эди сансыз
Джер кеси да кьалыр эди джансыз.

Тюртюледи кёзге сынган таракь...
Къайдады экен ол сыйпагъан топракь.

...Ёмюрлюкню чойресине кете...
Мен турама кёбге сагъыш эте.

Ол ариугъа къор болады дуня...
Атын айтсам, селешеди къая.

...Акь бетине сагъышымы буруб...
Баш урама, анга ёрге туруб.

КЪАРТДЖУРТДА

Туурамда кёрюндю кёкню кёк тогъайы,
Эсими бёлдюрдю джулдузу эм айы.

Топракьбаш юйлеге ай джарый къысылды...
Къарангы кёлекге терекде асылды.

Кешене ичинде таш тапха кёрюндю,
Атлаууш ташына сау эсим бёлюндю.

Былайда ёмюрлюк кесекге шошайды...
Джулдузну къолундан ол тутуб ташайды...

ТОПРАКЪБАШ ЮЙ

Эски мекам турады,
Агъачы-чыракь.
Чъпчыкь анга къонады
Болса ачыракь.

Сыркыу аяз урады
Хунагъа кесин.
Къуру юйге бурады
Акъсакъл эсин.

Кёбню эсге салады
Туурасында таш.
Джаздан тансыкъ алады
Бу юй — топракъбаш...

Босагъаны джарсыуун
Кёзге тутад чакъ.
Терезени кёз сууун...
Сюртеди чапракъ.

ИРИЯТ

Налат берсе меннге кюн,
Малым болмаз албёскюн,

Бюсюреусюз акъса суу,
Манга болмаз ол асыу.

Ирият берсе меннге тау,
Табалмазма мен сылтау.

Менде болур минг халат,
Бере эсе джер налат.

ТЁГЕР...

Бюгюнлюкде неге керек
Бизге сюлпюгюр.
Андан эсе нарат терек
Тёксе эди нюр.

Тагъылады сыйлы быгчакъ,
Омакъды кюйюз.
Тюз башында барды мынчакъ,
Къатында мюйюз.

Сюлпюгюрню сабы омакъ,
Темири къаты.
...Этилгени сейир джомакъ...
Ариуду аты.

Къабыргъада туруб турса,
Хар туудукъ кёрюр,
Кюн таягъын анга бурса,
Ол да төгер нюр.

УШАКЪ

Соргъан эдим атама,
Сыртха элте джол...
Мёлек бети къайдады,
Кёрюнмейди ол?

Атам айтды: «Бошуна
Сагъыш этме сен,
Айыб тюлдю ананга
Мёлекди десенг».

КЕСИНГИ ДА...

Кечме ташны хата салса,
Кечме сууну кир кёрсенг.
Джолда бара санынг талса,
Хомухлукъну кечме сен.

Адамына бетин джойса,
Аллах кечмез, кеч десенг.
Сюймекликни юйюн ойна,
Джазыуну да кечме сен.

Биреу сатлыкъ этиб ёлсе,
Адам тюлсе, сен кечсенг.
Къаргъа таба джырын бёлсе,
Булбулну да кечме сен.

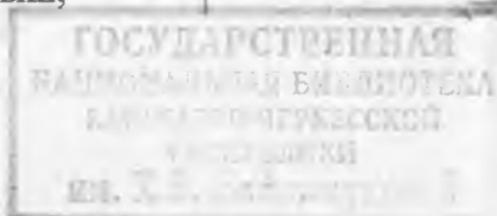
Тенгинг санга букъу къууса,
Кечме аны тюз эсенг.
Джюрегингде итлик тууса,
Кесинги да кечме сен.

ДЕРС

Сабий кюнюм тюшдю эсге,
Тюшгенча къолгъа.
Сагъыш этмей тюзге, терсге,
Къарайма джолгъа.

Мен кёреме бек ашыгъыш —
Келеди бир къыз.
Узакъ джолгъа эте сагъыш,
Ол кеси джангыз.

кара: 58.671

Джол, а анга кьайгъы ачды...
Чыкъды бир джылан...
Къыз, кыгчырыкъ этиб къачды...
Инчиги джалан.

Бюгюн кьарай тюзге, терсге,
Мен джыйгъанма эс.
Джыланна да сала эсге,
Джашау беред дерс.

АДАМ

Ай болса да кёкню алтын джюзюгю...
Джожьду байлыкъ бу адамны эсича.
Адам улу тюлдю маймул юзюгю,
Джер юсюне од келгенди кесича.

БИЗДЕ...

Бизде танг да раннга алай атады,
Кенгеш эте кьююрча минг шоркъа.
Бизде кюн да таудан алай батады,
«Ууртунгу джарсытама» — деб, кьоркъа.

Бизде суу да халкъгъа джырын бёледи
Къая рандан эниш-сюрем ол саркъа.
Бизде кьарт да ёретинлей ёледи,
Бир кишиден тилемейин садакъа.

СУУ ТАШ

Анам челек салыгучу
Суу таш энтда турады.
Анга болдум мен даучу,
Ол кёзюме туурады.

Мутхуз джерден мугур таш,
Джаяу джолгъа къарайды.
Заман белги джауур таш,
Бир мискинча, алайды.

Тургъанлыкъгъа кюн тийиб,
Джел джанында сарнайды,
Тал терек а, ийилиб,
Джалан юсюн сылайды.

Тилсиз таш а, ма, мында
Кёбню кёре келгенди.
Анамы уа дуняда
Кёрлюк тюлдю ол энди.

САБИЙГЕ

Джаз алада сени сакълайд
Гокка тюз,
Дуня сенсиз болур эди,
Ёсюмсюз.

Бурху санынг туушлуду
Сени бек,
Сен къууанчха тин бересе
Кёбюрек.

Суугъа себeб болад бу къол
Аязынг,
Къарылгъачны уятады
Ауазынг.

Сени тюшонг, сени тюнюнг
Башхаракъ,
Ана къолдан иги сениге
Джокъ таракъ.

Сен ышарсанг, бугъунмайды
Кёзден ай.
Бешигинги баш джанында
Джылтырай.

Джер юсюнде джокъду
бир зат
Кёзюсюз.
Ёсерге уа сен керексе
Кюлтюмсюз.

Сенсиз дуния болур эди
Алдауукъ,
Тёгерекни кючлер эди
Джел, сууукъ.

Сен туугъанса болмаз ючюн
Джер ёксюз.
Джети кёкню этер ючюн
Ёлюмсюз.

ДЖУУУКЪГЪА

(джыр)

Джууугъунга уллу кёллю болма сен,
Керек кюнде ол табылыр излесенг.

Дуня малгъа бёлениб болсанг эркес,
Джууугъунгу аз да этме селске.

Чабыр кийиб джорюй эсе, месси бер,
Джунчуй эсе, хоншулукъну сен джибер.

Биреу кёзден аны сёкме, ёрге тут,
Къургъакъ дертни, гурушханы сен унут.

Джууукълукъну бир да этме сен учуз,
Лджал кёмсюн бир къалгъан кюн джууукъсуз.

Джулдуз ай бла тутханды да джууукълукъ,
Аны ючюн эте болур бек зауукъ.

Анда, мында джууугъунгу сен таны,
Тапыгъанча къазаб бла алтынны.

Къабыр къазар, бир кюн дуниядан кетсенг,
Ким эсенг да, джууугъунгу атма сен.

ТЁРДЕ

Хар адамгъа барды джерде

Энчи ууахты...

Къыйынлыкъны эслеб кёрде,

Тюлме мен къаты.

Ёлюм деген иймез узакъ,

Ызынгдан сюрсе,

Хар джерде да салад тузакъ

Адамны кёрсе.

Неди ёлюм? Джокъду джууаб,

Ким тинтер аны:
Боламыды анга сууаб
Алыргъа джанны?
Мен излеген: хар ёмюрде
Адам, болмай шау,
Кёрюнмейин ёлюм тёрде,
Кёрюнсюн джашау.

КЪУРМАНДА

Этиледи
саула ючюн бу байрам,
Намазгъа уа
ийиледи хар адам.
Тогъуз кере
этиледи бу тепгил,
Ёсюб келген,
сен унутма аны бил.
Аллах кёлю
улла болур, ёзге ол
Мискинге да
тюзетеди бирде джол.
Садакъаны
берир ючюн турма кенг,
Джюрегинги
хар джюрекге эт да тенг.
Сыйлы байрам
муслиманда болуб эн,
Умут кёбдю
бизге кёкден келгенден
Къурман этиб,
огъурлуду бизге джыл,
Хар дууа да
болур ючюн бек къабыл.

МЕЖГИТДЕ

Бери келген ийиледи намазгъа,
Орун барды мында кёбге эм азгъа.
Сыйлы Къуран хар джюрекни китабы,
Окъурукъма манга тюшсе бир табы.

Джуддузлагъа чыгъарады минара,
Тюз башына илинеди ай, къара!
Кюйюзлени тутуб турад къабыргъа,
Заман кёбдю акъыллыгъа, сабыргъа.

Атлатады дин ахлуну босагъа,
Бир суурагъа бериледи минг багъа.
Илинеди бармакъ къара мынчакъгъа,
Аллах кеси сагъышлыды хар чакъгъа.

Джылы келген таб айтады зикирни,
Джер юсюнден къууар ючюн ол кирни,
Адам улу тюзетеди иннетни,
Эсге ала джаханимни джандетни.

ТЫБЫР ОТ

Заман къолда ийлене
Биринчи адам.
Тамыр къаза, илгене
Тургъанды тамам.

Кёк чартласа хар къуру
Кёрюнгенд анга
Тейри къызы къудоруну...
Тёкгенча раннга.

Адам отну суйгенди
Тыбыры ючюн.
Сезим отда куйгенди,
Ол сынаи кючюн.

КЁЗ ГИНДЖИМ

Тюлсе кесинг къайгылы,
Мени кёз гинджим,
Сеннге кимди бу къанлы,
Сени суймейд ким?

Ариууму тюрсюнюн,
Тураса сакълаб,
Джылтырайды сенде тюн
Ол ышарса, таб.

Буруласа тегерек,
Сен узакъ къарай,
Бурулсанг а, бегирек,
Насыбны марай.

Ачылганса ёмюрге
Сен джарыр ючюн,
Къарайса да кеб ёрге...
Къаматады кюн.

КЪУРАН

Сыйлы китаб болду динни тамалы,
Бусурманны болуб къалды ол аллы,
Бетлеринде кёрюнеди аны кюн...
Тюз адамгъа ол болгъанды тюш бла тюн.

Сура, аят бары аны хурмети,
Барды аны бойсунмагъан адети.
Аны тышы келишеди алтыннга,
Къуран ала сен сагъышлан антынга.

Ёмюрлюкю къалды анда зикири,
Зийналыкъны этер ючюн ол кери,

Анда болур файгъамбарны мухуру,
Кёклю китаб болад джерни огъуру.

Баурунга кыссанг аны сен, къаты,
Болур эдинг азаблыкны азаты.
Келлик чакны хорлар эди мутхузун,
Къуран кибик болса сени джулдузунг.

ТЫНГЫЛАУ

Санай келдим мен джашауну сууабын...
Аллахха да тынгылайма джукъ сормай,
Эшитирге кьоркьуб аны джууабын.

КЮРМЕСИДИ...

Мындан иги сагъыш манга тюлд келлик,
Эки джанны кюрмесиди – суймеклик.

САГЪЫШ

Шайтан кызгъа мёлек кыз
Сёлешди былай:
«Сен кьояса къара ыз
Джолгъа чыкыгъанлай».

Шайтан айтды: «Мёлеклей
Кетериксе... сен,
Мен, а кьобуз тиеклей
Турама эсен».

Башха кыз, а алагъа
Сёлешди ачыкъ:
«Мен таянган талагъа
Илешед чыпчыкъ».

НЕК АЙТМАЙДЫ

Мен юч тюрлю топракны
Келгенме сыйпай...
Ала ючюн хар чакны
Бетин ийнаклай.

Къара топрак болганды –
Джашауну ханы,
Саз топракдан толганды
Къойну таланы.

Ючюнчюсю акъ топракъ,
Аладан башха.
Анга керек тюлд таракъ,
Болганды къашха...

Дуния, зауукъ кёрсюн деб
Ол болдуму акъ.
Адам саны ёссюн деб,
Нек айтмайд, топракъ?

ЭЛИМДЕ

Мени кёк элимде аз да джокъду хатам,
Аны минг саугыасын мен этеме кутам.
Мен суугъа эннгенлей, кёрюнеди анам...
Арбазгъа киргенлей, тюртюледиди атам.

АЛГЪЫШ

Къалам учу, кибикди сипини учу,
Аяз къакъса, ол сёзюн джазады былай:
Кюн таякъдан джылынсын къызны ууучу,
Джаш да аны джырына къалсын тынгылай...

АЛЛАХНЫ САУГЪАСЫ

Аллах этди адамгъа
Дунияны саугъа,
Ол а, джерге, аламгъа
Ачады къаугъа.

Бар джарыкъны ол анга
Теджеди тамам,
Дау салмазча заманнга
Емюрде адам.

Кюнню, Айны ол берди
Джулдузла бла тенг,
Ол адамгъа кёл этди
Къыйналма деб сен.

Аллах берди дунияны
Сюйюб адамгъа,
Къорур ючюн ол аны,
Салмайын тамгъа.

КЪЫРДЫШДА

Джазгъы кюнде къырдышха
Таяннганды къыз,
Башы кириб сагъышха,
Болгъанча джангыз.

Туурасында джыр айта,
Учады чыпчыкъ,
Тёгерекни сагъайта —
Ауазы ачыкъ.

Къыз къолу бла сылайды
Къырдышны юсюн.
Хансны юсюн тырнайды
Бу джел — сюлеусюн.

Кете тебреб башладым
Ызыма къайта...
Мен эсими ташладым
Джаз джырын айта...

ЭКИСИ ДА...

Эки дуня: ол бири
Мындан кертирек,
Кимни келед кетери,
Аугъанча терек.

Кёбдю анда адамны
Джууугъу, эти,
Аны ючюн биз аны
Этебиз керти.

Экисинден къайсыды
Керти да толугу?
Адам бирде асылды,
Терс кетиб джолу.

Эки дуня — эки тёр:
Чагъуу, агъуу.
Экисин да сыйын кёр,
Этмей тарыгъуу.

ДЖЕРНИ АЛАЙ ЭТГЕНДИ

Бурун болгъанд джаныуарны уллусу.
Джарсытханды ол биринчи адамны,
Адамны уа кюнден къатхан тулусу
Башлагъанды таба къадар амалны.

Бу джерни уа ким кёлуне джетгенди?
Адам кёбден ол болубму къалды тар?
Мен билгенден, аны алай этгенди
Эки къатха саны ёсген джаныуар.

ТАМАДАГЪА

Сени миллет сайлагъанды былайгъа,
Тутхан ишинг саналырча къолайгъа.

Миллетинге этер ючюннге къуллукъ.
Башы къысыкъ, тюлсе гёзенде тулукъ.

Тау джитиге ёрлегенча да кийик,
Сени сыйынг болуб къалды бек мийик.

Ханлада да болуучанды джангылышлыкъ,
Халкъ къууанса табыучанса сен, тынчлыкъ.

Джокъду бир сёз гокка хансда тюрсюннге,
Джашау ариуд кюн тие да юсюнге.

Къабырны да къазыучанды кюрек тюз,
Сен патчахса, ура эсе джюрек, тюз.

Сен кесинге къаратырса кёбню тик,
Этелмесенг миллетинге игилик.

МИНГДЖЫЛЛЫКЪ

Джер юсюнде менме кёбню кёрген,
Пиалагъа узаламыд ёлген...

Мингджыллыкъ, а келед джете башха.
Ол кесича тюбер къартха, джашха.

Мингджыллыкъды - меннге толу къошун
Бир затны да излемедим бошун.

Кийими да болур аны башха,
Чабыр кийиб урмаз бурнун ташха.

Адамлада кёб болгъандан акъыл,
Сен билмезсе ким болгъанын такъыл.

Минг джылланы кёре барлыкъ шайыр,
Бек кёблеге берлик болур хайыр.

Мёлек меннге дерс берсе да кемсиз,
Къулагъымдан тартад мени Ибилис.

Насыблыды мингджыллыкъны кёрген.
Джер башына узаламыд ёлген...

КЪЫРДЫШ

Дуачады хар юйге
Джанында къырдыш,
Ол бёлюнсе сабийге
Ёсгенчад къарыш.

Сюйгеннге уа төшекди,
Болуб джумушакъ...
Джашлыгына ол бекди,
Излемейд къошакъ.

Къарт адамгъа болады
Огъур таянчакъ.
Шоркъа анга барады
Тартханча мынчакъ.

Ашхылагъа ол тюлдю
Джарсыулу тапчан.
Къырдыш бизге ёкюлдю
Учунурча джан.

СЮЙМЕКЛИК

Сен, суймеклик, сенсе мени къайыгъым,
Заман чагъым, кюнюм, джылым, ыйыгъым.

Джюрек къаяд, къанатлыса анда сен,
Къыйналама бош чурумдан терсейсенг.

Сен, суймеклик, хорлаб джерни ахратын,
Тийдиресе бизге кёкню къанатын.

Биз болгъанлы сеннге толу аманат
Джаяулай да джайдыртаса сен къанат...

Джумушакъ хансха таянсакъ да биз, сенсиз,
Джер кёрюнюр къалгъан кибик иесиз,

Сен, суймеклик, сен - джанымы къыйыры,
Сенсиз бизге джокъду джукъну хайыры.

Сени бла ёлюрге да къоркъмам мен,
Къаллыкъса да чыкъмай мени кёлюмден.

Сен, суймеклик, сенсе сууум эм ашым,
Сен келгенли азды башха сагъышым.

ТОПУРАКЪ ГЫРТ

Къаты джерни къобарады къаладжюк,
Топуракъдан сыйлы джокъду джерде джюк.

Хар битимни болду аллы топуракъ гырт...
Ёсюм азды ол талада болса къыт.

Ишлегеннге тёлегенчад ол, джасакъ
Асыл адам узалгъанды анга сакъ.

Джер ючюинге джерден кетди ненча джан,
Топуракъгъа къууанчхача сен алджан.

Джерни юсюд хар кимни да этген бай,
Кёбню сездим топуракъ гыртха мен къарай

Айыб болмаз, биз топуракъгъа джалынсакъ
Аны юсюн биз сыласакъ, сыйласакъ.

Назму сёзге тыйыншлыды топуракъ гырт,
Аны ючюн къара болмаз бир къагъыт.

ЮЙДЕГИ

Джукъ да джокъду юйдегиден багъалы,
Хар насыбны болгъанчады ол аллы.

Толгъан айгъа ушайд толу юйдеги,
Къыйын салсанг болуучанды ол иги.

Ата-ана - аны эки къанаты,
Тыбырны уа олду бети къууаты.

Джетгенчады анга кёкню этеги,
Заман - терек ол, а аны джетеги...

Юйдегили - кёлю токъду хар затха,
Къууанчлыма чъпчыкъ къонса шорбатха.

Юйдегиди хар джашауну билеги,
Джюрекни уа олду кючю, тилеги.

Юйдегисиз, мугур болур босагъа
Аны къураб, биз табабыз сый, багъа.

МАРИНА БЛА КАРИНАГЪА

Кёк төрюнде эки джулдуз джаннганча,
Джюрегиме кюч бересиз сиз анча.

Эки кёгет бир бутакъда ёсгенча,
Хурметлисиз Кюнден джарыкъ тюшгенча.

Сиз заманны эки сейир чагъыча,
Дуния сизден кёрюнеди джангыча.

Насыб сизни кьолугъуздан тутады,
Кюн, а сизге кьайтыр ючюн батады.

Дуня сизни имбашына алгъанды,
Сабий тууа... неси ёсе баргъанды.

Сиз шош тюзде эки эгиз гоккача,
Бири-бирин суйген эки шоркъача.

Табигъатха энчи юлюш джорайсыз,
Заман бетде эки кёзча ойнайсыз.

МЕН ДА ...

Мен эслейме топуракъда
Джюзминг бет тюрсюн.
Джууукъда эм узакъда
Хар не тюрлюсюн.

Кёрюнелле бары да
Тюйгенча кьашбаш...
Тансыкълайма барын да
Сын болгъанча таш.

Кёрюннгенчад хаманда
Меннге тин ахлыу...
Меннге озгъан заман да
Берд ахсынуу,

Сезе ахырат тарлыкъда
Джерни кёбюсюн,
Атланама топуракъда
Мен сылай юсюн.

ДЖОМАКЪ

Эртделеде Джер болгъанда-
Топуракъ къагъанакъ.
Ёсмегенди дейле анда
Нарат, джабышмакъ.

Нарт джигитден ёсгенчады
Бизде хар терек,
Аны ючюн тёзгенчады
Боранлагъа бек.

Джангыз бизде барды дейле
Базыкъ чертлеуюк.
Аны юсю балды дейле,
Башы уа-кюнлюк.

Боладыла хар джыл сайын,
Бизге джер джомакъ:
Къара къайын, не уа къайын
Дайым, чыммакъ-акъ...

САГЪЫШЛА

Бизге къартлыкъ бермейд ханс,
Кеси болад къарт,
Къарт болмазча, керед джаз
Джаб-джашил къанат.

Минг джылланы кёрген ай
Энгда къарт а тюлд.
Джулдуз джерге джылтырай
Бизге да ёкюлд.

Топуракъ боллукъ бетибиз
Теге нюр шынкъарт,
Кюн бла кече келе, биз
Болабызмы къарт.

Къартлыкъ кёрмей гокка ханс
Болгъанчады къуу.
Къанатларын керед джаз
Джокъча чырт къоркъуу.

О Ю М Ч У

Бу сейир зат бир тау элде болгъанд,
Кечегиде той да къызыу баргъанд.

Мийик отдан ары-бери чынгай,
Элчи джашла тургъандыла ойнай.

Бирлери уа энчи халны алгъанд,
Тюк джыяргъа къаз оруннга баргъанд.

Джелим табыб эки къанат этгенд,
Кюкюрт ышыб джылтырата кетгенд.

Джамагъатны бёлюр ючюн эсин,
Ол къозбёркге такъдыргъанды кесин.

Нёгери уа джибни тарта, бошлай,
Анга къанат къакъдыргъанды къушлай,

Бир адам, а джолну келе-келиб.
Тохтагъанды ол экисин кёрюб.

Къамасы бла джетдиргенди джибге,
Джиб юзюлюб начас тюшгенд тюбге...

Къанатлары, кызыу отда кюйюб,
Ол къобханды къашын-башын тюйюб.

Тынгы табмай сонгра къача бергенд,
Мен - адамма, мѐлек тюлме дегенд.

АРБА

Ёмюрлени джыра келген ёгюз арба,
Джюрютгенди ол таула бла сауут-саба.

Ёлюклени ташый тургъанд, этмей тарлыкъ,
Чарх тюбюне тюшгенчады хаман, зарлыкъ.

Кегей, тохун, ёгюзлюк да тутуб аны.
Ол баргъанды алмащдыра заманланы.

Садакъ окъдан сакълагъанды ол иесин,
Бетджан кибик джаугъа тутуб арба кесин.

Къургъакъ джолну букъулата, чабыб эниш,
Балчыкъдан да ётер ючюн болур эриш,

Чархларын, а джылла кибик ауушдура,
Кюбюрюне кюн таягъы кесин бура.

Типирыугъа, къартха эм да сабийлеге
Таянчакъча ол бургъанды сыртны ёрге.

Аллах кеси джюрютгенчад къаблаб аба.
Тау халкъымы мухурчад ёгюз арба.

КЪАРТ АТАМА ХАЛИЛЛАНЫ МУХАММАТХА

Тау кьумукъдан сен келгененг бери,
Сени суйгенд Къарачайны джери.

Сен этгенсе элде керти оноу,
Болмаз ючюн анда къайгъы, тоноу.

Къуранынг бла ант этгенди биреу,
Сен болгъанса дин межамгъа - тиреу.

Сен болгъанса хар не тюрлю кюпсе,
Адамлыгъынг адамла бла ёсе.

Кёрюнгенча бир абадан инджи,
Саулай элге сен болгъанса хаджи.

Онгсузлагъа болмагъанса бёрю,
Онгулагъа бермегенсе тёрню.

Д Ж А М Ч Ы

Къанатынгы ба этеме джамчы,
Джауум кюнде ётмейд сенден тамчы.

Имбашлагъа джарашаса тамам,
Сени бла джолдад таулу адам.

Ат чабханда сен джаяса къанат,
Атлы тюзде сени бла къалад.

Сеннге нечик джарашады башлыкъ,
Кёрюнеди сенден озгъан джашлыкъ.

Сени бла джылыгу тартад саньм,
Учунады сенден мени джаным.

Кече сенде чыкъ тамчыла джана,
Сабийине белляу айтханд ана.

Ол дуняны билмесем да эбин,
Сенден башха керек тюлдю кебин.

Сени сыйпай ариууму чачы,
Этегинги ба этеме, джамчы.

Ч А Г Ъ Ы Р

Мёлеклерин джиберирча кёкле,
Сени сыйлай джазгъандыла кёбле.

Бал отунгдан сакъланалмай ала,
Баргъандыла джер тюбюнде къала.

Ишчилени сайлаб мингден, джюзюн,
Сени ючюн хан ёсдюргенд джюзюм.

Аякъ тюбде теблетгенди аны,
Ички бла бир болгъанча джаны.

Къууанчлада сенсе эм баш джубанч,
Башланады сенден хар не къууанч.

Сени сакълай арыгъанча бёчге.
Атылады джетген кибик кючге.

Магъанангы билмейин да, кёбле
Кетгендиле чакъырыб да кёкле...

К Ю Н

Тейри ачды кеннге кёкню эшигин,
Тебретеди заман кюнню бешигин.

Кюн ёседи тириледи олсагъат,
Тюбюнде уа алтын джерли барды ат.

Атланады узакъ, кийиб кюбесин,
Тынгылайды унутханча юллесин.

Джылытады тауну сууукъ къаясын,
Джолгъа чыгъа сынай барад дуниясын.

КЪЫЗ УЗАЛГЪАНДА

Къыз узалса къанатлыгъа
Чёгелеб хансха,
Шош джюреги къанатлыны
Урур эд къысха.

Гокканы уа чапрагъына
Ол къабланганда,
Бурулур эд хар чапракъда
Аны аллында.

Къызны нюрю тёгюлгенде
Тыкъ кирпичледен:
Чыбчыкъ джырла, гюлле да
Кетмезле менден.

ДЖУЛДУЗ

Къарлы тауну башында
Джарыкъды джулдуз.
Кюч кѣбдю да ма анда,
Джанад тохтаусуз.

Аны джерге тутаргъа
Ашыкъгъанед кѣк,
Дуния деген фатаргъа
Тѣгюлюрча кѣб.

Адам джарыкъ болурча
Алгъындан да бек.
Джерни суююб турурча
Мындан бегирек.

Къарлы тауну башында
Джарыкъды джулдуз.
Джанад хар бир заманда
Дуниягъа даусуз.

ТЕРЕК

Джел джетди да терекге,
Ол бюгюлдю бек.
Есюб баргъан мийикге
Ууалды терек,

Чапракълары акъдыла
Юсюнден аны.
Къысылдыла терк ала
Къойнуна тарны.

Джыйырылды ма бири
Болганча сууукъ.
Башха учду бир тири
Къатыма джууукъ.

Джел ууатыб, ол кюнден
Терек болду къуу,
Чапракълары юсюнден
Болурла кау-куу.

БИЛАЛМАЗ

Дунияны барды ичи,
Джокъду анда тыш.
Кюню, айы тюлдю энчи
Этдире сагыш.

Сыйыныбды дуниагъа
Бабулач, нангъыз.
Дуния кеси беред багъа,
Ышарылса къыз.

Ёлюб кетген топуракъдан,
Эшелмез аркъан.
Дуния кеси бек омакъдан
Санда джюрюйд къан.

Дунияны джокъду тышы
Барды анда ич,
Тахсалыды тюбю, башы
Билмезча билгич.

КЪУШЛА

Чыгыр, чарлакъ, илячин,
Къартджыгъа, таукъуш.
Кёкню джыра да ичин
Этелле тауш.

Бири джанын атады
Кёргенлей мыллык.
Бири айгъа тартады
Алыб тау кылыкъ.
Бири тауукъ кьоймайды,
Бири уа шугут.
Харам ашдан тоймайды
Ол эскичи... джут.
Артыкылыкъ бла сермеше
Турад илячин.
Джулдузлагъа илеше
Джыра кёк ичин.

СУУ ЧЫБЧЫКЪ

Сёлешеди суу чыбчыкъ:
«Гезау суу ичир»...
Суу, а болгъанд бир ачыкъ,
Джокъду анда кир.
Суугъа кетиб баласы,
Ма андан бери,
Суу ичелмейд анасы
Учса да тири.
Сууну учад ол ёрге,
Учад эниште.
Ашыгъады кёрюрге
Баласын тюште.
Сёлешеди суу чыбчыкъ,
Суу ичерем деб,
Суу эсе да бек ачыкъ,
Баласын излеб.

КЪАРАЧАЙ

(джыр)

Чыранлы таула нечик сейирле, мийикле,
Ол къара суула-гоккала сизге ингиликле,
Къошмюйюз буула, ранлада ойнай кийикле,

Къарачай

Кюн къоннганд дейле ол Къарча тутхан садакъ,
Мени тау миллетим ёмюрде джыймаз садакъ,
Онглугъа къолун бериб урдурмаз балакъ,

Къарачай

Окъудум сени Гилячда джазма талангы,
Мен кёрдюм сени ол эки эски къалангы,
Узакъда, кенгде сюрюуле кютген балангы,

Къарачай.

Тейрини къызыд – ол сени къызынг къаракъа,
Ётгюрлюк ызын керекли кюнде къояд джаш,
Таб, мёлек кеси узаллыкъ барды сенде аш,

Къарачай.

Ол Схаууат сууна джетиб барады Татаркъан,
Намысынг ючюн Ачемез хандан тегед къан.
Эмилик атха Азнауур атханд тик аркъан,

Къарачай.

Ат чабыб бара малны сойгъанды деу Дугу
Къозубуз къарад, башханы керек тюлд джугъу,
Бютеулей кекню сен болдунг тенгнги, джууугъу,

Къарачай.

Теберди, Доммай, Архыз, Махар эм Нарсана,
Ол сизге келген келюнден джарыкъ ахсына,
Джулдузла саны кёб ашхылыкъла сен сына

Къарачай.

Къабарты, Малкъар, Чечен, Юнгиуш, Къазакъ, Тар,
Абаза, Черкес, Къумукъ, Къалмукъ, эм Адыгей,
Хан тёлю Ногъай, къалгъанла сени суйгенлей

Къарачай.

ШАМ ТЕБЕРДИ

(джыр)

Бу дуняда болады
Адамны джангыз джурту.
Сенсе уллу дуняны-
Кёсю, къашы, уурту.

Сен Теберди, Шам Теберди,
Кёк Тейри бергенча
Насыбха сени.
Сен Теберди, Шам Теберди
Мен сени суйгенча
Сен да суй мени.

Кёкде джарыкъ джулдузла,
Тёгерекге эс ата...
Джолла болмай мутхузла,
Джолоучугъа дерс айта.

Гокка тёкген джазынгы
Тау къойнуна кёлпоред.
Субай ёсген къызынгы
Суу бойнуна келтиред.

Сенде мийик наратла
Джулдузлагъа кёл бере,
Ныгъышлада чал къартла
Рахатлыкъгъа къол бере.

Тууб, ёсген джериме,
Суймеклигим болмаз тас.
Илинеди дженнгиме
Биченликде гокка ханс.

ТИН АТАЛА

(джыр)

Тейри кьолда кьошунла
Болгъандыла къаяла,
Тегедиле нюр, ала
Къала дунияла.
Тин атала, атала,
Сизден келиб къаныбыз,
Джашнагъанча гюл тала,
Барды ангыбыз.

Къарча, Науруз, Адурхай,
Трам, Будиян эм Боташ,
Сизден келед Къарачай.
Кимди сизден баш.
Къарча, Науруз, Адурхай,
Трам Будиян эм Ёзден,
Ким болгъанды сизге тенг,
Сизсиз, Къарачай.

Минги Тауну сархына
Кёк джулдузун тюйрейди,
Ол заманны чархына
Тюз джол излейди.
Къушла учхан уяла
Топракъ башлы межамла.
Джашнайдыла дунияла,
«Джашай адамла».

Кёбню кёргенд Къарачай,
Кёрген кибик кёкню ай,
Кире къара булутха,
Къарай да джуртха.
Мени кёлюм гюлдю сай,
Учкуланнны кёргенде,
Нюр Хурзукга келгенде,
Сыйлы Къартджуртха.

БАТЧА

(джыр)

Мени эски тукъумум
Алтынлыча тауда къум,
Юзюгюсе, этисе —
Сен Адурхайны.
Сукъланырча бир къауум,
Барды дейсе махтауум,
Тюрсюнюсе, бетисе,
Сау Къарачайны.

Батча, Батча, ой Батча,
Чууакъ кёкге джол ача.
Махтанырча голгъан ай
Фахмунгу къуя.
Мында джашаб дей Къарча,
Сеннге болдум мен къорча,
Къарачайды, Къарачай —
Илячин уя.

Башха тинли тукъумла,
Кёбден келген къауумла,
Бард сизден да ангымда
Учхан джулдузла.
Сиз келгенча Кябадан,
Атадан эм бабадан
Джашайдыла джанымда
Минги Тау бузла.

Тукъум бетли болурча,
Ол миллетни къорурча,
Болургъа уа керекди
Керти акъылман.
Джашау джарый барырча,
Елюм джолда арырча,
Тукъум бизге билекди
Баргъанча заман.

ЭЛЛЕ

Кенг джуртуму эллери,
Ариулукъну энлери.
Келедиле тауладан
Емюрлюк джолла
Сизге келсем мен бери
Кел! Ичкери! Ичкери
Деб айтасыз, тангладан
Кюч ала къолла

Мени алмазгъа джан аууал,
Джанымы бёлдюнг сен Джазлыкъ.
Заман кимге да бермейд ал,
Болгъанса кюннге-намазлыкъ...
Къайдалла Темир эм Батал,
Айны къонушу шош Дуут,
Наратха ийнар айтад тал,
Элле-джулдузла, кёк, а-джурт.

Тау джуртуму эллери,
Мёлеклени кёллери.
Алауганла, Схуртукла
Тарта юллеле...
Кекню кёксюл дженглери,
Сиз болуб да джёнгерли
Тиедиле тез ала,
Сизге тау элле.

Таулу къыزلаны санлары
Кек джулдузлача болса кёб
Атлада есген уланла
Ехтем чабарла джайдакълай...

Ахлыула ёле, джанлары
Къалгъан болурла ёрелеб
Сизде джашагъан аланла
Емюрлюк урбундан къарай...

«КЪАРАЧАЙ» ГАЗЕТ

(джыр)

1

Мени сыйлы газетим
Меннге толгъан айды.
Олду таза иннетим
Аты – «Къарачайды».

Минг илячин сюргенча,
Кёб заман ётгенди
Атам аны суйгенча
Мен сюеме энди.

2

Джел этсе да бек буршу...
Меннге кёл береди.
Аны кебдю джумушу,
Халкъгъа эс бёледи.

3

Баразала – тизгинле,
Къаладжюк – къаламды.
Андан джулдузла изле
Газетим – аламды.

4

Мени сыйлы газетим,
Тилими сакълайды.
Анда джашайд миллетим
Аты – «Къарачайды».

ЛЕПШОКЪЛАНЫ ХАСАНГА

Джер сейирлик - бу джуртда
Гокка джашнаб чыкъгъанда,
Таза тукъум тюрсюнде
Тюшгенле чыкъла,
Лепшокъ тукъум Къартджуртда,
Терек кибик чакъгъанда, туугъандыла
Юсюнде тарих чыбчыкъла.

Лепшокъ улу Хасан, сен,
Сюесе да халкъынгы,
Этген ишинг этилед
Берч, темир халда.
Сен болурча кёкге тенг,
Сеннге бергенд джер ангы,
Дерс бергеннге заман нед,
Баргъаннга алда...

Сенде барды сабырлыкъ,
Улан юлгю алырча,
Ай баргъанча шош кёкде
Ырызлы атлай.
Узакъ джолда тюз барлыкъ
Кёрюнмейди талырча
Джулдуз джарыйд мийикде
Ишлерин къатлай.

Лепшокъ, Батча, Кърымшамхал
Хоншу, юйюр тургъанла –
Татлы кибик фарс хауун
Бир татлы ала,
Джер юсюнде сейирд хал,
Мында къазыкъ ургъанла,
А ганг-бабанг, ахлыуунг,
Сыйлы аланла.

ДЖАШАУДА

Джашау меннге, мен анга
Къалгъанбыз келиб.
Юлюш къошдукъ заманнга
Кетерин билиб.

Адам аны къолунда
Болгъанга ушайд.
Ёмюрлюкню джолунда
Насыблы джашайд.

Баш тюбешиу джашауда
Къууанчды меннге.
Тюзде болсун эм тауда
Атлайд биргенге.

Эрикгинчи ол менден
Эрикмем андан.
Айырмайма аны мен
Джарыкъ замандан.

КЪАБЫРГЪАДА КЪОЛ ЫЗ

Анам эртде кетсе да
Къайтыб келмезден,
Кече - кюн да турады,
Ташаймай кёзден.

Бир джарыкъ джылы эди
Ол джылыны джазы...
Юй сюрте, къойгъан эди
Анам къол ызын.

Гюрленмейин турады
Къабыргъада – ол,
Кёргюзгенча къолу бла
Анам меннге джол.

Джан салалсам, саллыгъем
Къол аязынга.
Бир бек тансыкъ болгъанма
Шош ауазынга.

ДЖАМЧЫЛЫКЪ

Меннге джамчы басаргъа,
Анам джюнню джыйгъан эди,
Аны тараб, тазалаб,
Титиб чийге джайгъан эди...

Анам кетди дуниядан...
Ол джюн энтда турады,
Юсюн аяз тараса,
Чачым ерге къобады.

Къара джюнню къатында,
Нюрюн бермей елюмге,
Анам кезде турады,
Джашаб турлукъ ёмюрге...

ЁМЮРЛЮК ОТ

Бу от ташны арасына
Нек тюшгенди? – деб
Сорду сабий анасына,
Джарыкъны эслеб.
Ана айтды баласына:
Насыблыса сен,
Къазауатны джарасына
Шагъатлыма мен.
Быллай отну джагъыб турад
Хар ёлген улан,
Джел а бетге мыдах урад,
Къалгъанча джалан.
Тыпыулары этген отдан
Джылынабыз биз
Гокка джый да кёк таладан
Сынлагъа бир тиз.
Былайтын а учхан чыпчыкъ
Болады къымсыз,
Бир тазады эртденги чыкъ,
Джылагъанча къыз.
Бери артыкъ эс бёлгенча,
Болад табигъат,
Уруш от бла тюбешгенча,
Сагъышлыды... къарт.
Джарытады кюн да кёкден
Къабырны юсюн,
Излегенча ёлюб кетген
Джерни тёлюсюн.
Мыдах халда кысылады
Бетиме бетинг,
Джуртум саулай джашатады
Ёлген джигитин.

ДЖУЛДУЗЛА

Чегет таланы төрю
Солдат кьабырла,
Къарауулла кибик,
Сюеле сыпла.
Башларында джана
Къызыл джуддузла-
Болмаз ючюн джатхан джашла
Сансызла...
Хар төбе уа-
Магъаналы төбеди,
Джуддузунда
-Солдат джюрек тебеди.
Кёкде джуддуз
Кюндюз бугьуб къалады,
Мындагы уа
Кече, кюн да джанады.

КЪЫЗ ДЖЫЛАСА

Кём - кёк кёзлю къыз джыласа
Анга бир эс бел:
Кёрюнеди чайкъалгъанча
Ингир ала кёл.

Ала кёзлю къыз джыласа.
Сёз болад ачыкъ:
Тау нызыны ийнесинден
Тёгюлгенча чыкъ.

Къара кёзлю къыз джыласа,
Бир къара анга,
Къанат силкиб чыкъгъан кибик
Къарылгъач тангнга...

СЛАВЯН КЪЫЗ

Анда кёзле - минг джудузну кёклюгю,
Ингир чыкьны ол кёздеде кёблюгю,
Нева суу да, гюл чапракь да алада...
Тансыкь чыбчыкь тургьан кибик кьалада...
Терк-тсигиз да истем тюлдю кемеге.

Чакьыралла кёзле джанны кьайыгьын.
Кёклюклерин джюзюб ётсем мен ёрге,
Хорлар эдим джолну терсин кьыйыгьын.
Акь кьоллары тангны тийед алагьа.
Бард алада джарсыулары элени,
Минг кьанатлы эс бёлгенча джырлагьа
Бард алада кьууанчланы энлери.

Джилтинлери джаш джудузну - джарыгьы,
Менде сагьыш калак болуб турады,
Кёк кёзлени туура болуб чырагьы,
Ичлеринден кёл джарыгьы урады.
Тау кёлле уа меннге джууукь, багьалы,
Кёзлерича узакь славян кьызланы.

Танг джарыгьы кёк кёздеде болгьанлы
Мен сынайма джерде насыб ызланы.
Ол кёзлени мен сюеме энлерин,
Джыламукуьла ахыр кере джутула.
Тюшде кёре ариу кьызны кёзлерин
Тюниемде да мен туралмам кьутула...

Насыблыма ол кёзлени кеб кёре,
Тахса кёбдю бёлюнюрча джюз-минг кьат,
Огьурлулукь джаз аязгьа бёлюне...
Болур кибик сейир Платон эм Сократ.
Кёк кёздеде, узакь кёчген кьанатлы,
Таба болур дейме ышыкь уясын,
Сюйгеннге уа аладыла бек татлы,
Кёрген адам унутурча дуниясын.

ДАГЪЫСТАН

Къарт агамы суратына къарасам,
Кёз аллымда керюнеди Дагъыстан.
Гамзатовну назмуларын окъусам,
Адетлерин кенг ачады Дагъыстан.

Тау джеримде джашлыкъ кюнюм джашнай,
Мен сени да туудугъунгма, Дагъыстан.
Халимден да сеннге бир зат ушайды,
Алгъышымда барды орнунг, Дагъыстан.

Тауларымы джарытады толгъан ай,
Ол сеннге да нюр тегеди, Дагъыстан
Ата бауурумду мени Къарачай,
Ана джилигим а сенсе, Дагъыстан.

Шам элими мен бек кемсиз сюеме,
Ким да сюерчады анда атхан танг,
Къарачайдан исси салам иеме,
Эт джууугъум, сеннге, таулу Дагъыстан.

СУУ СЕКИРТМЕ

Къаяланы хуртдаларын сыйдамлай,
Ашыкъгъан суу мийикледен чынгайды,
Тийген джерин къазан этиб, кюкюреб,
Ёгюз этни биширгенча, къайнайды.

Бу джерлени санаса да сейирге,
Аллындады энтда кёбню кёрлюгю,
Ол бизни бла суу алышмакъ ойнайды,
Таман сютча тышыу ие кемюгю.

Дюрген кючюн тыялмайын къолунда
Чабады да. сорушады ёзенде,
Тау къойнунда эрке бёркген, черчек суу,
Сабыр сабанчы болады тёбенде.

БОРОДИН ТЮЗ

Келгенме да мен «Бородин тюзге»,
Сырт, чегет да илинелле кёзге.

Сын ташлагъа къонуб къалгъан къушла,
Ёхтемдиле болсала да ташла...

Кёзге тутад таблы бетин къырдыш,
Топуракъ умур болад мында сагъыш.

Кюкюрт ийис этген багъыр тобла,
Тик замандан къойгъандыла табла.

Джау аскер а мында къойгъанд кёбюн,
Ёлген адам сынайд, джерни тюрюн.

Эскертмеле узакъ джары къарай
Заман барад, кесин кимге къурай.

Шотланд къыралгъа тансыкъ болгъан Барклай,
Бара болур джол узагъын сынайд.

Тауны башы турмагъанча кюнсюз,
Багратион болгъан болмаз кёлсюз.

Гахса шошлукъ, илинеди кёзге,
Къарайма да мен «Бородин тюзге».

АРБАЗ

Эркин арбаз-ёмюрлюкню баууру.
Сабийни уа ышаргъаны, даууру.
Андан кьууанч джайылады кенгине.
Кюн да аны санаб турад тенгине.
Таулу арбаз кенгди ашхы иннетге.
Бойсунады халкъда ашхы адетге.
Келин келсе болуучанды нечик кенг.
Джюрек ичим ол арбазгъа болад тенг.
Терек анга эртден салкъын атады.
Керти улан арбазына тартады.

ТЕБЕРДИ СУУ

Нексе сазбет? Теберди суу!
Келген кибик санга джарсыу.

Джайгъы кюнде кёбдю нюрюнг,
Сен этмейсе абын – сюрюн.

Къач заманда кёкдю бетинг,
Адамлагъа бармыд дертинг?

Къыш а бетинг болду бир акъ,
Сен болсанг да бузлу, омакъ.

«Джарамайын санга, адам,
Къалырмамы бузлаб... Къайдам?»

ОЛ КЕСИНДЕН ИЗЛЕСИН

Джаш джазыучу кимден излейд болушлукъ?
Ол излесин аны кеси кесинден,
Назму ишге этмей эсе тюз кьуллукъ,
Накьут – налмаз кьалай чыкьсын эсинден.

Джазыучуну хьртха урад джазыучу,
Тюз джюрекден излеб дагъан болургъа,
Назмулагъа кеси кьочюн аяучу
Бош кьошундан излейд сууну тогъургъа.

Деменгили салалмасанг хунаны,
Ёч болады тёнгерерге андан таш,
Терин атыб ишлемеген адамны
Сёзю кьургъакъ – кьач кьауданнга бек ушаш.

Чыкьмай эсе мени назмум китабха,
Бош саллыкьма мен бирсуге гурушха,
Осал назму бизни салат айыбха,
Сансыз болмам халкьым берген джумушха.

КЕЛМЕГЕНМЕ БОШУНА

Ойлаша кюн – кюнден, мен джашайма былай:
Ташлагъа да тие, суу кетед тюзелиб,
Аладан секириб ма акьгъан шоркьалай,
Кьалмадым бу джерге бошуна мен келиб...

Къатымда ариу кьыз, джанымда суу джырлай,
Кёгетле талада бишгенден эзилиб,
Тауланы башындан тийген кюн таякьлай,
Кьалмадым бу джерге бошуна мен келиб.

Кёзюме бу дуня кёрюнеди бир бай,
Джюзюгю – джанкылыгыч, наратла – тизилдыб
Кечеден ычхыныб ма чыкыгъан Чолпанлай
Къалмадым бу джерге бошуна мен келиб.

Къууанчда чагыр кёб, бир чомартды бу джерде,
Ай чыкыгъанды кёкге, насыбны ол сезиб,
Джерде ненча затны сакылагъан топракылай
Къалмадым бу джерде бошуна мен келиб.

КЕЧЕ

Кече,- тамам къара къундуз,
Айтчы, несе, сен кимсе?
Ай да джокъду, тасды джулдуз.
Сен кесинг бла кесингсе.

Тараласа джел кёлюнг бла,
Кесинг къалыб орамда...
Тюбешгенча сен ёлюм бла
Шошса дуня арамда

Кезлеринги нек джабханса,
Юсге кийиб кёрпеле...
Кюн кетгенлей джерге ханса,
Таула — уллу кирпиле.

Джарыкъ, иймейд юй ичине
Болгъанса да сен мутхуз.
Кесинг бла тур кечине
Чыкыгъынчы да ай, джулдуз.

ЧАПЫРАКЪ

Джазыуубуз бирчад бизни,
Герек чапыракъ.
Сакълаб турад экибизни
Ач, мылы топуракъ.

Сен аязда чайкъалгъанса,
Тойлада уа мен,
Чыкъырдай да джырлагъанса
Чапыракъ кёлонгден.

Сен чыбчыкыны сылагъанса
Шуулдай юсюн.
Джазы меннге сагъынгъанса
Алыб джаз тюрсюн.

Тууб ёсген джерибизни
Аталмазбыз биз.
Джазыуубуз бирчад бизни,
Бирча джерибиз.

КЪАРТНЫ ХАПАРЫ

Сабийликден къалгъан эди
Эсде бу хапар.
Аны бир къарт айтхан эди,
Джауа сууукъ къар:
«Мен сенича гитче эдим,
Башха бир тюрлю.
Алгъын джолум кече эди,
Энди уа – кюнлю.
Бир кюн, отун алыб, тикден
Эннгенимде мен,
Джарыкъ уруб шимал кёкден,

Джашнады ёзен.
Кек кызарды, кызаргъанча
Бишген такъюзюк,
Имбашымдан атылгъанча
Болду ауур джюк.
Ол джарыкъны терк сездиле
Тауда марал, буу,
Сабыр атлаб тебретиле,
Алыб кюч-къарыу.
Дуу джашнады тегерекде
Ёсген тал, нызы...
Терк эсленди кыушну кекде
Бир эркин ызы.
Кыйын джылла узайдыла,
Энди насыб кёб.
Суюген балам, сен ангыла-
Сизникиди кёк.
Эртделеде, кюз чеблеча,
Джакъсыз эдик биз.
Джелсиз кюнде тереклеча,
Рахатлысыз сиз...

АЛЛАХХА ШУКУР

Уллу Аллах, мен Сеннге
Табыныб джашай,
Къоркъуу джюкъду чырт меннге
Тюзлюкге ушай.

Баш урама аллынгда
Болсам да кючлю.
Сен болуб да джанымда
Менме баш ёчлю.

Джашатханынг ючюнге
Сеннге минг шукур.
Келтиресе Сен кюннге,
Айгъа да огъур...

Тюше сени эсиннге
Турама джашай...
Табынама мен Сеннге
Керти кёл ашай.

МЕККА БЛА МЕДИНА

Эки шахар-эки нюр,
Сизде не да бар.
Сиз тегесиз дин нюзюр,
«Аллаху акбар».

Дуния джашды, Кюн анга
Джетдиред кына.
Сиз мынчакъсыз заманнга-
Мекка, Медина.

Кяба ташда керюнюр
Сыйлы файхамбар...
Сизге болдум мен ёзюр,
Алыргъа хапар...

Айдан джолун бурады,
Булут-боз архар,
Башыгъызда турады,
Кёк-джулдузлу хар.

ДЖАШИЛ БАЙРАКЪ

Байрамланы белгисиди, бу байракъ,
Муслиманнга уруш тюзде болгъанд джаш,
Джашиллиги аны джанны джылыгъад,
Джюрекде уа джашил нюрню ойнатад.
Аны тутуб алгъа баргъанд муслиман,
Ол байракъда болур дейме минг иман.
Джашилликге мен турама кёллениб,
Нюр байракъны дарийине бёлениб.
Сыйлы байракъ дуня бетли сен болуб
Мен турама джашил төрге джолугъуб.
Дуня джашил, джудуз-нюзюр, ай джары,
Джюреклеге аладыла джарарыкъ...
Джел тараса чайкъалгъанча, гелёу,
Джашил байракъ табад толу бюсюреу.
Болгъан болур аны ючюн, ол былай,
Джашил дуня къалыр ючюн былайлай.

ТАЛАГЪАН ЭД

Бу хапарды болгъан тамам керти,
Бир хоншуму бар эд къайыр ити.
Джарыгъы бла джай къызартхан тангны.
Кеси ити буугъан эди аны.
Хоншубуздан узакъ тюл эд ара,
Мени анам ийнек къыстай бара,
Эшитген эди хырылдагъан таууш.
Богъурдакъдан джырылдагъан таууш...
Къутхарыу чот келмесе да къолдан,
Бир атлыны чакъыргъан эд джолдан.
Ол аглы уа чыртда къалмай джунчуб.
Ол арбазгъа тюшген эди учуб.
Кырпыч, таш бла итни тамам туюуб.
Айыргъан эд къара терлеб, кюйюб.
Бир хоншуму талагъан эд ити,
Болгъан кибик анга уллу дерти.

ТОЛКЪУН

Толкъун джетиб айрысына терекни,
Кёлтюргенчад анда джашил этекни.
Мылы къолун джетдиреди белине.
Сылай, сыйпай тюшед ишни эбине.

Артха кете, силкинеди аллына.
Ахсынады тебрегенча алына,
Терен солуй, сёзюн айта, ийнакълай,
Акь къайынны тобукъларын къуачакълай.

Бир-бирде уа къалыучанды шошая.
Кёз туурадан башлагъанча ташая.
Бирде къызыу башлаучанды силкине,
Тауушундан чыбчыкъ турад илгене.

Тие, бошлай терилтгенди къайынны,
Суу чёкгюнчю, бошлаб къоймаз ол аны.
Быллай сезим джокъду джырда не кюуде,
Толкъун джашайд бу суу къобхан кёзюуде.

ГЮЛ КЁКЕН

Дангыл тюзде турама.
Кесим бла кесим.
Гюл кёкеннге къарайма
Кетиб да эсим.

Мен эслейме къоннганды
Юсюне булбул.
Кёкен чапракъ болгъанды
Булбулгъа даул...

Булбул неден джунчуду,
Бошалмай джыры,
Гюл кёкенден ол учду
Бир башха джары.

Учханы бла кьалтыраб
Белюндю кёкен,
Кюч джетгенин ангылаб
Джер суймеликден.

ДЖЫЛАН

Адам кеси болмаса да «Мёлек»,
Мени кёрюб кийед отдан кёлек...
Мен кёлкьалды болуучанма анга,
Унутханы ючюн адам деген
Кеселекге уу бергенин манга.

НАЗЫЛ

Назыл- кьаты терексе,
Санга джокьду сёз.
Сен чегетге керексе
Ёсген эсенг, тез.
Тюрленмейин тураса,
Сейирлик агъач.
Джелге ёшюн бураса
Келсе кьыш не кьач.
Дангыл тюзде кьум тюзде
Ёсед атсылгъач.
Джашамайса кёлсюзде
Сен кьаты агъач.
Сен адамгъа керексе,
Айбатлыкь назыл.
Джашил тёкген терексе,
Кетгенликге джыл.

КЪАЛЫР...

Тауну мараб тургъан кибик,
Къачхы кече келеди,
Бир мураты болгъан кибик,
Анга джууукъ киреди.

Шыбыланы, къылыч кибик,
Сууурады къышындан,
Таша келген бир кюч кибик,
Урад тауну сыртындан.

Тау турады джигит кибик,
Кече ётер, танг атар,
Таласында отлар кийик,
Башында уа къар джатар.

ДЖОЛЛА

Сууну барды узакъ джолу,
Кеси ашаб къобу этген,
Тауну барды джаяу джолу,
Мийигине алыб кетген.

Кёкню барды сейир джолу,
Кёзюнг къараб кёрслемеген.
Къаяны да барды джолу,
Аны кёрмейд ёрлемеген.

Джолну билмейд не болгъанын
Кеси анда атламагъан.
Гюз джерде да абынады
Къыйын джолну сынамагъан.

Джууукъ джолда учханчады,
Узакъ джюрюб арымагъан.
Хар джол кесин танытады,
Аны барды танымагъан.

Гитче джол да тюбеученди,
Мийик тау бла джанашхан,
Хар джол сыйдам болуб барса,
Болмаз эди ойлашхан.

АКЪСАКЪАЛНЫ ТЮРСЮНЮ

Башы – акъ, тауну башыча,
Кезлери уа – дорбунлача,
Сакъалы уа – зыгытны
Юсюн къарла басханча,
Бойну – белме сыртлача,
Кёкюреги - къаяча,
Къартны саны алайды,
Джелле бюкген наратча,
Къушла учхан уяча –
Огъурлуду джюреги,
Къурч чыбыкъны тартханча,
Сингирд эки билеги,
Китаб бетни ачханча,
Сёзю байды, алайды,
Кёб къыйынлыкъ кёрсе да.
Тауча, ёхтем къарайды.

МЕННГЕ НЁГЕР ТЮЛ ЭСЕНГ

Къара къамам, бирда чыкъма къынынгдан,
Къызыл къан бла тенглик тутарыкъ эсенг.
Тору атым, бош сакълама джолумда,
Джарты джолда арыб тохтарыкъ эсенг.

Джашау джолум, сен сакълама аллымы,
Ашхылыкъгъа тюберик тюл эсенг,
Джылы къолум, тутма бирда къаламны,
Ашхы сёзю сен джазарыкъ тюл эсенг.

Айтыр сёзюм, чыкъма къызыб аузумдан,
Джюрек кёбге сен къуюллукукъ кюл эсенг,
Дуния насыб, тутма джетиб къолумдан,
Узакъ джолгъа меннге нёгер тюл эсенг...

САГЪЫШЛЫМА

Кюнню кёбге созуллугъун
Бек излейме мен,
Ёзге, заман кесичады,
Буйрукъну берген.
Бек излейме, терк батмайын,
Джарыб турса кюн,
Бу алдауукъ тюшден эсе,
Узакъ болса тюн.
Кечени терк келирине,
Ашыкъмайма мен,
Анда джудуз кеб болса да,
Ашхыды эртден.
Сагъышлыма, джарыкъ кюнден
Кечеге кече.
«Къалады» деб ёмюрлюкге
Мени бла кече...

ШОРКЪА СУУ

Тюблеринден ташланы,
Дыгылас бла чыгыб сен,
Кёрдюнг джарыкъ дунияны,
Сукъланама, тюбесем.

Сени сылайд кенг ёзен,
Ханс да болду умутлу,
Къууанама бюгюн мен,
Сен болгъанса бу Джуртлу.

Джауум сениге суу къошад
Сени уллу этерге,
«Уллу суу да болушад»
Муратынга джетерге.

Сен чыкыгынынчын бу джерден,
Джокъ эд сени таныгъан,
Тансыкъ алад бетингден
Энди джолдан арыгъан.

Уллу суугъа эришиб,
Ёрге есюб бараса,
Кек сууунгу юлешиб,
Ненча юйде боласа.

Джарыкъ джырынг эшитилсе,
Кече джабмайд кёзюмю,
Узакъ джолунг кёрюнсе,
Мен сезмейме ёлюмню.

ДЖЕТЕЛ
(Чам назму)

Гудучула, ашхам бола,
Эл кыйыргъа келдиле,
Къой урларгъа, къарт кишини
Таш баууна кирдиле.

Къойла сайлай тургъанлай,
Джётел тийиб биринс,
Не этерге билмейин,
Къолун кысыды эрнине.

Ишни табсыз болгъанын
Терк ангылаб дженгери:
«Къойча! – деди, - кзурурукъ,
Къойча, бардыр джётелни».

Кычырыкъны къарт эшитиб,
Къулакъ салды эшикге,
Хоншуларын чакъырды
Гуду кирген тешикге...

*****

Сен манга назмунгу окъугъанса бек сакъ,
Бир кере туююлсе, джибни иймейд кыгчас,
Назмунгу бойнунда нечик кёбдю мынчакъ,
Хайямны кюбюрюн сен ачханча, начас.

***

Сен бойнунга дери суугъа кирсенг да,
Суусаб этер суймеклик.
Шынкъарт отха тюшюб анда кюйсенг да,
Берир сеннге кюймеклик.

БАТЧАЛАНЫ МУССАГЪА

Узакъ джерден къайтыб келиб,
Таугъа салам береме,
Саудан эсим анга бегиб,
Тюрленнгенин кёреме,

Башы бир бек агъаргъанды,
Азды: чыпчыкъ, суу таууш,
Эшитгенме, ауушханды
Ол ёсдюрген уллу «Къуш».

ГЮЛ

Сени да джел юзюб
Аякъ тюбге атад...
Тураса сен тёзюб,
Булбул, а джыр айтад.

Джарыкъ, джокълай сени
Тюшеди терк кёкден.
Сынайса сен мени,
Сыйлыса бек кёбден.

Сени кимге сакълай
Тутады кюбюрчек,
Сеннге назму къурай
Болгъанма юренчек.

Бирде шынкъарт джакъдынг,
Бирде болдунг салкъын,
Назму инни бакъдынг
Бериб да сен хакъын.

Эсли адам сени
Эсде таза тутду,
Джюрек тарта, мени
Сени бла булджутду.

Чагъу чотну бердинг,
Бизге магъанасын.
Сен джашауну билдинг
Агъа да, багъасын...

Сени кёрюб суйдюм
Джазны алгъы - бурун.
Сеннге къараб кёрдюм
Затны мен болурун.

Кёл сууумдан бюркдюм,
Джашнаб турурча сен.
Сеннге мен бёлпюндюм,
Ёллюкме, ёл десенг...

ЧЫН КЁГЮН

Табигъатны къолунда,
Кёл-боза аякъ,
Ойнайдыла ма анда
Джюзминг кюн таякъ.

Кюнню тюртед бурну бла
Келде бир балыкъ.
Турмайд сууда орну бла
Ол алыб къылыкъ.

Кюнню кёкде болганын
Билмейди чабакъ.
Эслейд джюзюб барганын
Кюн-алтын табакъ.

Кём-кёк кёлде болганды
Алтын тамгъа кюн.
Ол джарыкыгъа бурганды
Сууну чынг кёгюн.

АДАМГЪА

Дунияд - тылдан басарча-
Бир уллу межам...
Аллахха уа базарча
Эслиди адам.

Нечик ишлеб кюрешгенд
Адамны Аллах.
Джан салганды, эс бергенд
Кёрмезча палах.

Бу адам а кесине
Чыгъарад бычакъ,
Бирде кетсе терсине
Анга джокъду джакъ.

Эсин джыйыб джашарча,
Бард анда хыйсаб,
Тюз кыйынын ашарча,
Эте да къасаб.

ДЖАЗГЪЫ ТАНГА УШАЙДЫ

Тышырыуны джылын сорсанг
Ол айыб этер,
Сен а ансыз джолда барсанг
Кюн мутхуз кетер.

Аны джылы неге керек
Сюе эсенг сен,
Джылын айтмай чагъад терек,
Чегетте келсенг.

Таш да айтмаз джылын санга,
Ол болуб кымсыз.
Къызны джылы джазгъы танга
Ушайд ажымсыз.

Мен билгенден тышырыугъа,
Аз да джокъ къартлыкъ,
Къара, ол суу алгъан суугъа,
Этер шагъатлыкъ.

ТЫШЫРЫУГЪА

Тышырыугъа сауугъа берсем
Разы болур ай,
Тышырыуну джарыкъ кёрсем
Къалыр джылтырай.

Тышырыуну туугъан кюнюн
Сорсанг ол билир,
Тышырыусуз болмаз тюнюнг
Джюрегинг эрир.

Тышырыугъа ийнакъ бериб
Кёк тегер тамчы...
Къуш а, учар къанат кериб,
Кийгенча джамчы.

Тышырыусуз озгъан джолум
Болуб къалыр тар,
Къаламны уа тутмаз къолум,
Кюн дженгил батар.

ЁТЕЛМЕЗБИЗ

Дуня-мектаб, адам анда
Болгъанды шекирт.
Кёбдю хурмет дуняда,
Салмазча кирит.

Дере бере да, джууаб ала
Олду тюз устаз.
Биз турсакъ да бек джангыла,
Ол джангылад аз.

Кирсиз сууда кёрюнюрге,
Бек ёчдю джулдуз.
Ётелмезбиз дуня тёрге,
Биз болсакъ учуз.

Дуня-мектаб, адам анда
Болгъанды шекирт.
Кёбдю хурмет дуняда,
Салмазча кирит.

КЪУУАНА

(джыр)

Атанг, ананг сау эселе дуняда,
Джашай эсе къуш а эркин уяда.
Сеннге сууну бере эсе «Суу ана»,
Тийген кюннге сен турсанг а къууана.

Шорбат чыбчыкъ къона эсе арбазгъа,
Тынгылай эсе джюрек ингил аязгъа,
Эгеч, къарнаш тюл эселе «Дуана»,
Тийген кюннге сен турсанг а къууана.

Ойнай эсе сабий чабыб орамда,
Шауракъ улакъ чынгай эсе «Холамда»,
Оюлмайын тура эсе «Чууана»,
Тийген кюннге сен турсанг а къууана.

Мында эсе ахлыуунгу къабыры,
Бере эсе джетек тукъум тамыры...
Иймей эсе джазыу, къара ауана,
Тийген кюннге бек турсанг а къууана.

МАЙМУЛЛА

Талангутан, Горуллу
Эм да Чампайчы:
Бири болад бек уллу
Бири уа чамчы.

Аламдача, алада
Барды ушаш шан,
Бизни кибик, дуняда
Болмаз дерчад джан.

Бирде маймул болабыз,
Бирде уа башха.
Эскериб да, адамбыз
Абынсакъ ташха.

Дуния кесид бек уллу
Адам а - алчы,
Бирде болад - Горуллу,
Бирде – Чампайчы.

МЮРЗЕУ

Мюрзеу болду ёмюрлюкню дагъаны,
Туугъанлы да бек сыйлайма мен аны.

Менде джюрек ушайд алтын гюрбеге,
Насыб бюргюк сакъланырча ёмюрге.

Джокъду бир тенг кебек учхан заманнга,
Мюрзеу кючю чыгъарады хар тангнга.

Будай башы ушаб джулдуз джоппугъа,
Тубан басса, турад кёзден ол бугъа.

Джелли кюнде джыр айтханча чайкъала,
Джангур джауса, кёклю суу бла чайкъала.

Мен талшыйма ма ол бишгеи кёзюуге,
Къургъакъ къошун ашыкъгъанча кёзлеуге.

Мюрзеу сыйын тенг этеме аламгъа,
Разы бола, аны берген адамгъа.

Бюсюреуню ол табады хар къуру,
Мюрзеуд, дейме, сау дунияны огъуру.

ЁМЮРЛЮК

Ёмюрлюкде эки зат -
Бушуу бла кьюуанч,
Тау аяздан тюлд азат,
Бачхамда къачхач.

Неди ма бу ёмюрлюк,
Олмуд бизден баш,
Ёмюрлюкге болду джюк
Къолан сыртлы таш.

Кёк имбашлы болду кёк,
Джер болду айгъакъ,
Ёмюрлюкню джолу кёб,
Кёзюуде тайгъакъ.

Ёмюрлюкден кимд азат,
Джашаб не ёлюб,
Анда турад хар бир зат
Анга бёлюнюб.

КИМНИ?

Биреу джашайд ёмюрю
Ёлюрге кьоркьуб,
Кимни келед ёлюрю
Хауаны тогьуб.

Сагьыш этмей ёлюмге,
Ким кетед джашаб,
Джюрск барад хар кюнде
Эриб, джумушаб.

Сагъыш эте ахыратха,
Джашау кетед бош,
Шыбыла джетсе наратха,
Чегет тюлдю шош...

Биреу джашайд ёмюрю,
Ёлюрге къркъуб,
Кимни келед ёлюрю
Хауаны тогъуб.

ДЖАШАЙ БИЛ

Джаш да, кърт да кетед ёлюб,
Джетсе ууахты...
Адам джерде аны кёрюб,
Нек болад къаты.

Сыйлагъаннга джашау кеси
Аламатды бек:
Булбул джырлай, кюн, а исси,
Чагъа да терек.
«Джашау бирди» — деген, айтыу
Нек болад сансыз.
Адам эсе, мени атым,
Некме имансыз.

«Джашау» — деген бош зат тюлдю,
Джашагъанд — джашау,
Ол къуру да гюрлениудю,
Салма анга дау.

ДЖУЛДУЗЛА ДЖАНЫБ

Ашхам деген — эмеген,
Кел — джангыз кёзю,
Төгюледи бек кенгден
Даууру, сёзю.

Кесин ура хар ташха,
Ол болду зыкгыл,
Ёрлеб барад тау башха
Болмайын акгыл.

Аны ючюн тау башда
Тюрленмеди буз,
Ашхам бла ауушда
Демлешед джулдуз.

Эсим тюлдю къарыусуз
Кёкге алджаныб,
Ашхам болмаз аяусуз,
Джулдузла джаныб...

ДЖАЗЫУГЪА

Тёрт джанымдан къысыб мени,
Бермесенг да джол,
Мен сынайма бюгюн сени,
Берирсе деб къол.

Акь кюнюме къара тамгъа
Салтанлыкъгъа сен
Алтын излей сары къумгъа
Баш атама мен.

Джазыу, сен а, зарса бютюн,
Нексе сен алай,
Сенден меннге тийсе Кюн,
Менден джарыр Ай.

Тёрт джанымдан кысыб мени,
Билмеген кибик,
Бауурунда эркин джерни
Саласа кемлик.

ЧЕГЕТДЕ

Мен барама акъыртын
Чегетни ичин,
Чапракъ эсе, чий алтын,
Эс, а — илячин.

Нызы терек къуяды
Ийнели джангур,
Чегет — меннге дунияды,
Келтирген огъур.

Джюрек анга тартады,
Къач тёшеб кюйюз,
Нарат назму айтады
Ёсгенине тюз.

Тин береди суу-чокъракъ
Эсингде къалыб,
Нек джанады бу чапракъ,
Былай къадалыб.

ТАЛ ТЕРЕК

(джыр)

Сюеледи тал терек,
Суу бла джырланган...
Джашау деген ашхыд бек
Ариу атса танг.

Суу тал мени ийнакълай
Джаяды чачын...
Джашау төрюн алыб джай,
Берек кьууанчын.

Тал терек да бир кюнде
Тюлдю кёрюннюк...
Бюгюн мени кёлюмде
Джашайд бюгюнлюк.

Тал чапрагъы кёз алдай,
Бетими сылай,
Джашау къалад джашаулай
Меннге кёк таллай.

АКЪЫЛ

Адам улу дорбундан
Джулдузгъа джетди...
Саздан этиб ол тылдан,
Къошун да этди.

Адам акъыл толгъанды
Кечеден, кюнден,
Бюсюреулю болгъанды
Бу акъыл деген.

Бар джудуз да чыкмайын
Керекмид тергеу.
Кёкню эгейд кюн сайын,
Бу сагъыш-эгеу.

Кече - джылан болмазча,
Кюн, а — джаныуар, -
Адам акъыл хар джазча
Акъ чагъа тууар.

ДЖАШАУДА ДА

Дуниягъа мен кёб сагъыш эте келдим.
Хар джудузгъа эсим бла джете келдим.

Мени джаным бёлюнгенди эки затха,
Эки юлюш кетед менден табигъатха:

Бирде джашау, бирде ёлюм ашай мени,
Къайгъы кёбден хар бирини энчид эни...

Мени ахырат сагъышымы Аллах билед,
Ёлюм мени джашауда да ашай беред.

КЕЧЕГИДЕ

Чокъракъ суула-къонгъураула,
Къаялада зынгырдай...
Назла болуб къарауулла
Джунады кёлде Ай.

Кёл джагъагъа чыгъар кибик,
Ай, джюзеди джылтырай.
Бир булут а, болуб кийик,
Тюз башы бла сылджырай...

Ай кетди да кёлден чыгыб,
Суу а, болду кыраууз.
Кетиб кыалды ол ашыгыб,
Чакыргыянча бир джулдуз.

Ма джангыдан кыаруу ала
Кёмюледи суугыа Ай.
Назла болуб кыарауулла
Ёмюрлюкню кыоруулай...

ТЮШДЕ

Ёлген тюшде кёрюнюб да не излейди,
Кыол бериб да, чакырыб да келчин дейди.
Саулагыамы кёзю кыараб ол келеди,
Бирде мыдах, бирде джарыкь кёрюнеди.
Ол келеди джер юсюне кыайтыргыамы,
Айталмагыан сёзлерин да айтыргыамы...

ЭНТДА ЮЧ ТИЗГИН

Азраилге джукьу джокьду билеме
Хар кимден да джата болур кечигиб,
Кеси салгыан азабын да ол чегиб.

ДУНИЯДА

Кёкню кёк шатыры бегигенди джерге,
Ашыгыады Аллах атларын джегерге.
Джулдузла ныгыныча джыйылыб кёрюне,
Ай барады ётуб шатырны тёрюне...
Сюйгенни джюреги бёлюнед мёлекге,
Гюл иеди гюлге кызылдым кёлекке,
Кёрюнеди джулдуз кечеги кёзлсуде,
Джюрекни джылыуу билинед кёсеуде,
Шатырны ичине адамла бёлюне,
Сырыйна макыамгыа чыбчыкыла бёлене.
Джандетни кюсетмез джашауну огьуру,
Дунияны да келед адамын кыоруру.

ТЕЙРИ ЭШИК

Тейри эшиги ачылыб кюннге,
Нюрюн тегеди ол кеннге.

Джарыгъын бере джерге, аламгъа,
Ачылад иги адамгъа.

Бир джаны аны таза алтындан,
Кёрген кетмезча къатындан.

Тута билгеннге теджейди сабын,
Адам табарча насыбын.

КЪАРАЧАЙНЫ КЪАДАУ ТАШЫ (джыр)

Къарачайны Къадау ташын
Таудан ургъан салкъын аяз сылайды,
Деу Къарчаны бегек джашын
Кюн кесине негерликге сайлайды.

Бир джарлыны юзмей ашын,
Тау миллетим къыйыны бла джашайды.
Ол тюзде да тутхан башын
Уясына къайтхан къушха ушайды.

Кёре джерни сууукъ къышын
Малчы къойюн, тууарын да къурайды.
Минги тауну къарлы башын
Ай сылаб да туурасындан къарайды.

Таулу къызны кезюн, къашын.
Эниклеб да джудуз аны сыйлайды.
Къарачайны Къадау ташын
Ёхтем таулу огъурлукыгъа сынаиды.

СИЗ, ДЖИГИТЛЕ!

(джыр)

Сиз, Джигитле, кымылдагъыз кёрледе...
Ауазымы джели сизге джетеди.
Ёмюрлюкге сизни кююб тёрледе,
Рахат заман сизге кюуюн этеди.

Сиз, Джигитле, кёкню кёксюл кёзюне
Къарар кибик минг джигитлик этгенсиз,
Ауазымы учуб чыкыган сёзюне
Къарыу бериб, сыйлы джол бла кетгенсиз.

Сиз, Джигитле, эссизни да эсине
Уруш отдан сакъланыуну салгъансыз.
Джалан таш да кысыды сизни кесине,
Сиз топракдан энчи тансыкъ алгъансыз.

Сиз, Джигитле, джерни джылы джазына,
Кёзден кетмей, хар къуру да къайтасыз,
Сизни ючюн заман къайтад ызына,
Сиз, а анга алгъа бар деб айтасыз.

АСКЕРЧИ ТЕНГИМЕ

Орус тенгим кел, Кавказгъа барайыкъ,
Тау башладан Къарачайгъа къарайыкъ.
Сен кёрюрсен, бизде сейирд табигъат,
Къаяладан чынгай, джырлай суу агъад.

Орус къызны кёзлерича, кёк суула
Агъадыла, къаягъа ёшюн ура.
Отлайдыла кёк талалада буула,
Тау башлада — бузла джылтыраб тура.

Орус тенгим, кел, джашагъан элиме,
Сен кёрюрге чал къартланы ныгъышда.
Къараб сени джарыкъ къарнаш кёзюнге,
Толтурурла ала сени алгъышдан.

Орус тенгим, кел, Кавказгъа барайыкъ,
Тау теппеден ёзенлеге къарайыкъ.
Юйюнгдеча болурса сен юйюмде,
Мен джашагъан тау тубюнде элимде.

ШИНДИК

Шиндик болду адам ючюн этилген,
Былай мийик, былай омакъ, былай кенг.
Патчахла да олтурдула юсюне
Аны ючюн туююшдюле эки тенг.

Бир улан а, ол шиндикге олтуруб,
Суюгенине салам къагъыт джазады,
Джаш джюрегин харамлыкъдан толтуруб,
Башха джаш, а къыйналады, азады.

Шиндик юсге бир джигитни олтуртуб,
Къара душман ахыр соруу алгъанды.
Биреу тоуб, шиндигине бек къоркъуб.
Сагъыш эте, тар шиндикге къалгъанды.

Шиндик бизге нечик керек болады,
Ол сыйлыды къууанч терде кёрюрге.
Менде джюрек минг къууанчдан толады,
Шиндигинге эсим рахат бёлюрге.

Адам ненча тюрлю шиндик этгенди,
Ма бирин да кючлеялмай, кетгенди...

ТИЛ

Сууну тили белгилиди...
Болуб да ачыкъ.
Тилли адам билимлиди
Толуча къапчыкъ.

Тилсиз таш да бир тил къозгъаб,
Тенгерейди терк...
Джелсиз кюнде терек бузлаб....
Джукъ айтмайды, нек?

Мени тилим мийик гёзен,
Сёзюн ал да чач...
Тилсиз тюлдю бизде ёзен
Джырлайд таш, агъач.

Тилсиз джюрек ташлар кючюн,
Кюйгенча питил.
Адам эсин бошлар ючюн
Берилгенди тил.

КИМ?

Мутхуз кюнню берди Джерни бир джазы,
Чал къартланы чакъырады джаназы.

Элим таба сагъыш басыб, тебретим...
Сагъышымда ёлген адам ким? — дедим.

Эл кыйырдан бир сабийге тюбедим.
Соруу бериб, джууаб сакълай тюрлендим.

Сабий айтды: Ким джылытыр санымы.
Къабырлагъа элтедиле анамы...

Джерни төбеле да этген ахлыула,
 Чырт кьоймай эли да кетген ахлыула,
 Салыб терекле да, суйеб межамла
 Джарый эм кюле да, суйюб да ала.
 Къама да тагъыб ингичге беллеге,
 Тауда чыныгъыб да тургъанла бирге,
 Улан туугъанда уа джибге джагъа джау,
 Бушуу болгъанда уа бетге тарта ау...
 Эрлик, сабырлыкъ да болгъанд алада,
 Дуня адамлыкъ сакъланнганд таулада.

...ХАЙЯМНЫ АУАЗЫ

Танг аязда чачынгы
 Сен турдунг эше...
 Сыйлы Шаркъны кёк тангы
 Сенмисе Айше.

Сени атынг айтылса
 Кёкге келише.
 Джарсыу санга къатылса
 Унамам, Айше.

Сёзюм туруп зарлыкъны
 Кюбесин теше...
 Сени ючюн хар чакъны
 Сыйладым, Айше.

Къошун боллукъ тылданга
 Турдум илеше.
 Джашау ючюн мен анга
 Сукъландым, Айше.

ХАР НЕБИЗ

Заман кесид – ёмюрлюк,
Дуниядад чексиз
Кёбню тюлбюз биз кёрлюк,
Кёбню кёрдюк биз...

Бир джулдуздан башхагъа
Атларчады терк.
Абына да ташлагъа
Биз атлайбыз, нек?

Ёлюб кетген абынмаз,
Таш эсе да кёр.
Джашау тюлдю кёб не аз
Анда барды тёр.

Сыртыбызгъа чыгъа тюк,
Сабыр тюлбюз биз.
Кёб болгъандан ётюрюк
Джарсыйд хар небиз.

АЛИМГЕ

Сейирлик тауланы сен болгъанса бети,
Ол чокъракъ сууланы таб-таза иннети.
Сен алимсе, ызынг ёмюрлюкдю тарихча
Миллетинг ючюнге иш этгенсе керти.

Кёб джылыны ичинде сен салгъанса къыйын.
Гининги, тилинги чыгъара да сыйын.
Алимли шындыкда сен алай кёрюнесе
Чапракълы дуниясын кенг джайгъанча къайын.

Джулдузла тюбюнде джер кесиди – мсктаб.
Сен джаздынг халкъынга керекли кёб китаб.
Миллети ючюнге кюрешген адамгъа
Кёк кеси джулдузун теджерикди атаб.

ТЮЛКЮЧЮК БЛА ЧАБАКЪ

Тюлкючюк келиб суугъа
Кюзгюгеча къарады.
Эследи да чабакъны,
Шош, шыбыртсыз марады.

Бусагъат тутайым деб,
Жухчугъун суугъа урду.
Бурну ташлагъа тийиб,
Эрлей ол артха турду.

Сууну энишге къараб,
Ачыуланыб сирелди:
«Хыйлачы мен тюйюлме,
Ма ол чабакъды», - деди.

Тюлкючюк андан бери,
Къоркъадыда чабакъдан,
Суугъа жууукъ баралмай,
Къараучуду узакъдан.

АККА БЕШИК ИШЛЕЙДИ

Акка бешик ишлейди,
Къууаныб, суююб,
Ойнасын, деб, кюн таякъ
Бешикге тийиб.

Акка бешик ишлейди,
Сюрмелерб, джонуб,
Джарытсын, деб, ай нюрю,
Бешикге къонуб.

Акка бешик ишлейди
Туудугъу ючюн,
Баш джанына къондуруб
Азат кёгюрчюн.

Акка бешик ишлейди
Акъ къангаладан.
Гюлле, сейир, накъышла
Къарай аладан.

УШАКЪ

Сыйлы джандет кёбдю сени огъурунг,
Эсге тюшед бал сууунгдан тогъурум,
Эсге келед хур кызынгы уурту,
Джюрекни уа юзюлмейди умуту...
Сенде тахта толу болур гюлледен,
Сени терюнг сыйлы болур тёрледен.
Къошунунг, а бола болмаз чырт къуру,
Джалан къолда келиб аны толуру.
Халкъ айтыудан: «Сеннге тюшед гюнахсыз»,
Тёзер эдинг, тюшмесе да, сен ансыз.
Джокъду джандет халкъ айтыудан мёлексиз,
Биреу сеннге термиледи бир кемсиз.
Гюнах алмай тюшгенликге сеннге мен,
Сюймекликсиз керекмисе меннге сен.

ДЖАНГЫ ДЖЫЛНЫ КЕЧЕСИНДЕ

Джангы джылны кечеси
Кёзюмде ойнай. . .
Болуб къууанч иеси
Джана, джылтырай. . .

Кёкню булут эшмеси
Кюртледе тая,
Аягына акъ месси
Кийгенди къая.

Нызы ёхтем къубула,
Дуния сагъая. . .
Къобуз эркин согъула,
Макъамын джая.

Джангы джылны кечеси
Кёзюмю алдай,
Болуб джерни иеси
Акъ джолун сайлай.

КЪАРТ АТАМЫ ЮЙЮ

Танг джулдузгъа тиреледи
Оджагъы аны.
Аны эслеб тюрленеди
Бети заманны...

Бек асыулу къанджалданды
Ол юйню башы.
Емюрлюкге джалгъаннганды,
Босагъа ташы.

Уя салгъан къарылгъачды
Бюгюнде анга.
Аны кѳрген минг къууанчды
Джангы заманнга...

ТАУ ДЖУГЪУТУР

Ким да чыкъмаз джугъутурну джерине,
Ол келеди тюз къаяны эрнине,

Бир мюйюзде ауурлугъун тутады,
Кесек солуб, кесин ёрге тартады,

Тик къаядан джелкесине тюшеди,
Тереклени бутакъларын тешеди,

Сюрююуне керти гуждар болады,
Мийик таугъа тамам эрке балады,

Не узакъдан джау келгенин кѳреди,
Хомух тюлдю, ол тириди, ёреди,

Къаялагъа мюйюзлерин тирейди,
Учларын а, ол алада билейди.

Мюйюзюнде джыл саны да ёседи...
Ол ариуду, ол сыйдамды кѳседи,

Бек мийикге джолун нечик бурады,
Ол къаядан ёхтем къараб турады.

Кюн таягъы сакъалында таяды
Джугъутургъа дагъан болгъан къаяды.

КЪЫЛ КЪОБУЗ

Дин Ридге

Джылатады бир джулдуз
Джарсыулу джайны...
Кёрюнеди къыл къобуз
Тюбюнде айны.

Узунбармакъ эрке джел,
Согъаргъа излеб,
Узалады бир таукел
Ахсыныб, эснеб.

Алты къылым – алты джыр,
Дейди къыл къобуз,
Аны тыймаз минг сынджыр,
Бузлаталмаз буз.

Толгъан айны тюбюнде
Кёрюнеди ол,
Макъамын а хар кюнде
Сакъларыкъды джол.

* * *

Ёлпорюню аллы бла сёлешед биреу:
«Мен кетеме... биргемс барлыкъ бармыд деу».
Тынгылады джууукъ, тенг, кетерин эслеб,
Джангыз айтды суйгени: «Мен барлыгъем» - деб.

ТИШИРЫУГЪА

Сен, тиширыу, сенсиз джюрек ёксюздю,
Дуния сенсиз кёрюнеди нечик тар.
Эркишини къанатыса, ол тюздю.
Сени ючюн эрий болур сууукъ къар.

Сен, тиширыу, сенсиз булбул сёзсюздю,
Ауазында Айны, Кюнню нюрю бар.
Сюйген джюрек сени ючюн эссизди,
Магъаналы болмаз сенсиз бир хапар.

Оджакъ сенсиз толуучанды къурумдан,
От а, сенсиз джаныучанды бек мутхуз.
Сени шорюнг кетсе, ийнан, туурамдан,
Джарыб, джашнаб кёкге чыкъмаз бир джуду.

Башлыгъыма кьондурмайса букъуну,
Сен узатсанг, ачы тюлдю меннге туз.
Кьолума уа узатханлай кьолунгу
Джюрегимде эриученди эрлей буз.

Джашаууму сен салгъанса атламын,
Сен, тиширыу бу дунияны башчысы,
Тауда, тюзде сени джигер къарамынг
Болуб турад сау дунияны алчысы.

Сен, тиширыу, сени кёрсем кюндюзде
Кьошулгъанча болад Кюннге кюн таякъ.
Тюрсюнюнгию мен кёргенлей, кечеде
Меннге ёзен кёрюнеди чыммакъ-акъ.

Сенсиз меннге бир кесек да джашау джокъ,
Сенсиз джарлы болур эди табигъат.
Сен джашагъан бу дуниягъа чыртда окъ
Атылмазча, этиледди кесамат.

СОНЕТЛЕ

(джыр)

Сени нюрюнг — алтын окъа,
Ол заманны сейир чагъы.
Бир затдан да турмаз къоркъа,
Аллах кесид аны джагъы.

Эки къашынг къанат къагъа,
Эки кёзюнг инджи тёге,
Чачынга уа джокъду багъа,
Сен ийсенг, джыйсанг да ёрге.

Кёкню сезим толкъунунда
Нюрюнг сени ётед тёрге.
Тургъан кибик алтын къумда
Еч, а тюлдю тюрленирге.

Ариулукъну туудугъунда
Ол боллукъду кёрюнюрге.

* * *

Ёлюм бирде келед кеси,
Бирде биреу келтиреди...
Джанлылада болуб эси
Кетерикни кетереди.

Анда уя — узун дорбун...
Бир чыракъ да джарытмазлыкъ,
Хар кимге да табад орун,
Хар кюнде да излейд азыкъ...

Джууукъ джерде неда кенгде
Джер иелид къара ёлюм,
Кёкню тамам мийигинде,
Джулдузну да къырад ёлюм.
Биз билмеген башха тилде
Сагъындырад кесин ёлюм.

* * *

Хар адамны барды кёкде,
Джулдузу да халкъ айтыудан,
Нюр онгмазча тегерекде,
Танг джулдузу кьарайд таудан.

Адамлача джулдузла да
Сюйюм теге, джарыкъ бола,
Бизни кибик ма ала да
Кюе, джана джазыкь бола.

Мутхуз джаны кёк джулдузну
Джарсыуубуз болур бизни.
Джарыкъ бети шош джулдузну
Кьарыуубуз болур бизни.

Эки джаны ол джулдузну
Джазыуубуз болур бизни.

* * *

Кьышлыкь бийи гелеу ханс,
Огьурлукьну керти ханы.
Джумушакьлыкь болмаз тас,
Адам кьолу тута аны.

Гелеу ханс, кьол аязым
Сылай-сыйпай сыйдам болду.
Аны суйген ариу джазым
Ариулукьну андан сорду.

Кёкню тамам туурасында
Хансны сыйы — гелеу хансы,
Тюбешиуню таласында
Сезим беред гелеу хансы.

Кёк бла джерни арасында
Ариу дунияд гелеу хансы.

СЮЙМЕКЛИК НАЗМУЛА

СЕННГЕ СЮЙЮНЕМЕ

Джашау нёгериме

Ёздеглени Акълимагъа

(джыр)

Кюн кёкден зрий тиеди.

Ай кёбден салам иеди,

Джулдуз сени кёрюб айтад

Хай, хай, хай.

Суу ызында джел чабады,

Джазыу андан кёл табады,

Джарсыууму ол сагъайтад.

Ай, ай, ай.

Къуш, къушха учуб джетеди,

Джюрекни разы этеди,

Къанатларын этдиреди

Джел, джел, джел.

Мен а сени бек сюеме,

Сюймекликден сюйюнеме,

Заман кёбню кетереди

Кел, кел, кел.

Ташха, таш инчигин уруб.

Лйтханчады ёрге туруб,

Сыларынгы излегенча

Хой, хой, хой!

Гюл кекен а башын булгъай.

Къая раидан сеннге къарай

Шуулдайды терилгенча

Ой, ой, ой.

Джюрек сенден джууаб табса,

Джан учунса, къаным чабса,

Ол сагъатда мен айтмазма

Ах, ах, ах.

Кёлюм кесек уллу болуб,

Имбашыма мёлек къонуб

Къыйынлыкъны сагъайтмазма

Инш Аллах!

СЕН БИР ДЖУУАБ ДЖАЗ

Тау назланы сукъландырад
Сенде субай сан,
Тюз сенича болалырмы
Джер юсюнде джан?
Кермегенме сау дуняда,
Мен сендеча чач,
Кете тебреб алтын нюрюн
Къойгъанд сеннге къач.
Чууакъ кекча, кезлеринг да
Джарыкъ, таза кек
Къызгъанма да, джюрегинги
Джылыуун бир тек.
Джууаб бермей нек тураса,
Нек болгъанса шош?
Айт, айлана болурмамы
Мен ызынгдан бош?
Бизни танышдыргъан эди
Быйыл келген къач.
Джюрегиме сен ийнан да
Джюрегинги ач.
Меннге насыб келтиреди
Кече сайын тюш.
Бу дунядан сенден башха
Керек тюлд юлюш
Экибизге салам берс,
Келе турад джаз.
Мен сеннге джырла джазама,
Сен бир джууаб джаз.
Алай сансыз нек озаса,
Нек болгъанса шош,
Айт, айлана болурмамы
Мен ызынгдан бош?

СЮЕМЕ МЕН

Сюсме мен сени,
Нечик ариуса сен,
Джаныса сен джерни
Озуб да тебресенг.

Булутланы джона
Турады наз тёппе.
Кёкде джулдуз джана
Тюшеди джол кёбге.

Нечик ариуса сен,
Джаны киби кёкню.
Анга къарам бёлсенг,
Сынайса бек кёбню.

Сюеме мен сени –
Нечик ашхыса сен.
Чачынг атад джелни
Озуб да тебресенг.

... БИР ДЖУКЪ...

Шыкьыртсызды, сорушханды
Шошду тегерек.
Джангыз шоркъа тауушчукъ
Тунакы келед.

Экибизбиз кёк талада –
Джокьду башха джан.
Аккыл болмай джазыуунгу
Сен меннге ышан.

Экибизге сукъланнганча,
Джылтырайды кюн.
Къатымдаса- къууанама,
Тюшюм болуб тюн.

Чачларынгы тарар эдим,
Мен алыб таракъ.
Мен бойнунга мынчакъ такъдым,
Сен да бир джукъ такъ.

Э Т М Е З Ч А

Кюндюз Кюнсе меннге,
Кечеде уа джулдуз.
Мен къарайма кюннге,
Джулдузгъа да даусуз.

Кюндюзден, кечеден
Мен табама себеб.
Дунияда джашаб сен,
Насыблыма да деб.

Дунияны къурагъан,
Къурадымы элеб...
Кечеден атад танг
Кюндюзню да излеб.

Кюндюз кюнсе меннге,
Кечеде уа Джулдуз.
Мен барама сеннге
Джол этмезча джолсуз.

Сен ышарсанг, кёкенлеге
 Ашыгдады ай джарыкъ.
 Суу къобханча болад ёрге,
 Джылтырайды эртден чыкъ.

Кёкде кюнню унутханча
 Чёблеу сеннге бурулад.
 Джел, а кёзю къарагъанча
 Сеннге джетиб сёл болад.

Джер юсюнде чакъгъанлагъа
 Ышаргъанынг юлгючад.
 Кёк тёрюне чыкъгъанлагъа
 Сени нюрюнг юлгючад.
 Нюзюр шынкъарт джакъгъанлагъа
 Тамам керти юлгючад.

***

Джюрек сёзюнг - джангур сёзю,
 Чапыракъланы джууа ётген.
 Булбулну да къарайд кёзю
 Ол эсе да джырла этген.

Шоркъа сууну тауушуна
 Арсар болад тилсиз чегет.
 Терекни уа къууушунда
 Кертме суусар кёгет чегед.

Тауну зынгыр чокърагъында
 Таш ташчыкъгъа таууш этед...
 Джаш муртхуну чапрагъында
 Танг аязы турмуш этед.
 Тангны чексиз джарыгъында
 Сени сёзюнг джумуш этед.

***

Ол кызылдым имбашларын
Ачалла гюлле.
Сыйлайдыла бютеу барын
Джаз джылы кюнле.

Кёз гинджинги джарыгъындан
Табалла тоюм.
Отла төкген джаягъындан
Гюл алад оюм.

Къолларынга созулалла
Сабан гоккала.
Этегинг бла къозулалла
Акь кыызгъалтакъла.

Джарангъымы багъадыла
Бары да ала.

***

Сени эшменг аллынгдан да
Джабад белинги
Ол сен озуб баргъанда уа
Сыйпайды джерни...

Аны тешиб ийгенде уа
Санынгы джабад.
Дюрген джелли кечеде да
Ол джумуш табад.

Къарыуу да джетмейд джелни
Тараргъа аны.
Сени эшменг - сыйыд джерни,
Чачыд - заманны...
Кёзлеринг да болгъан кибик
Бети аламны...

Сенсиз кёк да тюлдю мийик,
 Заман кеси тюлдю узун,
 Эритмейди тау да бузун
 Гоккалы да тюлдю бу тик.

Ай, а тюлдю сенсиз толугу
 Кюн алтындан салмайд джюзюк,
 Булбулда да азды болум,
 Джюрегим а табмайд сёзлюк.

Дуня, джулдуз джарыгы да
 Мутхуздула меннге сенсиз.
 Сагышымы чырагы да
 Джукъланады эриб сенсиз.

Джазыму чырагы да
 Сёгюледи кьалсам сенсиз.

САБАН ГЮЛЛЕ

Сенде кёзле — сабан гюлле,
 Ауазынг, а — джай ауаз.
 Онгадыла кьачда кюнле,
 Суу джыры да болад аз.

Солуу алган кёкенледе
 Кече кесин булджутал.
 Джулдузларын ата кенгде,
 Джохар терек тил тутад.

Озган кюнню джырында
 Сенде кёзле — сабан гюлле,
 Келлик кюнню джырында
 Сенде кёзле — сабан гюлле.
 Ахыр кюнюм хар джылда
 Сенде кёзле — сабан гюлле.

АМАЛ

Кюн суйсе да кечени,
Бир болургъа джокъ амал...
Бек сюеме мен сени
«Меджнунга» да бермей ал.
Кюн таягы джулдузгъа
Джетгенликге, азды кюч.
Саналгъанча онгсузгъа
Джазыу болмайд кёлтюргюч.
Джулдуз джетед шош танга
Бетин агыб, болуб акъ.
Мен кысылсам къатынга
Къанат къагъад дуадакъ.
Сюесе да сен мени,
Бир болургъа бард амал.
Джан суймейди ёлгенни...
Саугъа болад ол, тамал.

БАРЫ..

Суу аллахы — Сюердин
Сеннге баш урады...
Къулакъ суугъа сен эндинг,
Суймеклик туурады...

Тейри кеси, ишексиз
Сеннге эс бурады,
Ышанырча хаман биз
Суймеклик туурады.

Сени эслеб Апсаты
Терк ёрге турады.
Бюгюн тюлдю ол къаты,
Суймеклик туурады.

Дауле сени джаратыб,
Тузагъын кьурады.
Бар аллахны сагъайтыб,
Сюймеклик туурады.

***

Джары иймейд мени бу сезим барамта,
Сапынг иймейд мени кесине да тарта,
Сенде кёз гинджиле - бурулгъан инджилеча,
Кючлегенле мени, джашауну таныта...

2

Сендеги кёзледен мен этеме деб «Хуб»...
Кёмюлдюм алагъа тургъанлай да джунчуб,
Ол тюбсюз кёзлеге кёллегеча батханма,
Аладан чыгъалмам сезимден тунчугъуб...

3

Кёзлерим ачыкъда, сендеги кезлени,
Кёзлеринг ачыкъда, мендеги кезлени
Биз кёрлюкбюз ала ёмюрге джабылгъынчы
Сендеги, мендеги сюйюлген кёзлени.

4

Кюн бирде тутулад, ай тартады кюрен,
Ёзге танг а атад, бек сюйгенме да мен.
Ол кёзле - джулдузла ёчюлюб кьалмазла,
Кюч тилей да ала джулдузлу ёмюрден.

ТЕНГИЗДЕ

Ёшюнлери тенгизни
Мийик толкьунла.
Кёлтюрюле, ииле
Эм чёге ала,

Кьозгъалыб да джагъасын
Джууады тенгиз.
Сарызрин кьум анга
Джабышад кемсиз.

Бу суймеклик тенгизде,
Ёмюрлюк мени,
Нечик кьууб кюрешед
Суйдюре сени.

Джюрек тюлдю тынгылы
Тенгизге ушаб,
Сарыкирпик кюн бизни
Кесине бошлаб...

МЕН АЙТАМА

Акь кьагъыт бла джаш ауазым этеди ушакь,
Таза сууча кёрюнеди кёксюл мерекеб,
Кьолларым бла кьашларынга узалама сакь,
Мен айтама энтда санга «наным-джаным» деб.

Джер тюбюнден бизни ючюн чыгъады алт,
Сени алтын сёзлеринге джюрек болур кёб,
Наз, шууулдай, сакьлагъанча наратны кьат,
Мен айтама санга «наным-джаным» деб.

Суу, тазалай кялыр ючюн, чыдайды кёбге,
Ол агъады, тургъан кибик тенгизни эслеб,
Алгы бурун кярамайын бу мийик кёкге,
Мен айтама энгда санга «наным-джаным» деб.

Мен унамам, биреу ийсе санга келечи,
Уллу джарыкъ кёзлерингден насыбны излеб,
Ма дагъыда, ол адамдан болуб биринчи,
Айтыр эдим ол кюн санга «наным-джаным» деб.

Бош кюнлеге, джелча, сингиб, кетмез кярыуум,
Сен ёсдюрген гокка хансха болур ол себеб,
Аузумдан чыгъа башлаб ахыр тылпыуум,
Айгырыкъма ма дагъыда «наным-джаным» деб.

КЁЛЮМ

(джыр)

Джашау мени чабакъ этиб джюздюрсе,
Тюшер эдим сен суу алгъан челекге,
Джашау мени алтын этиб сюздюрсе,
Тюшер эдим бармагъында джюзюкге.

Джашау мени чыбчыкъ этиб джырлатса,
Къонар эдим джангыз сени къолунга.
Джашау мени къач кюн этиб джаратса,
Чапрагъымы тешер эдим джолунга.

Джашау мени джауум этиб къуялса,
Кир букъуну сюрюр эдим джолунгдан.
Джашау мени джаз кюн этиб къоялса,
Тиер эдим къуру сени къолунгдан.

АТЫНГЫ

Мен суу кьумгъа джаздым сени атынгы.
Сен джокьда да сакълаучанма къатынгы.

Харифлени суу джутады чайпала,
Хар биринден энчи тансыкъ ол ала...

Суу тазады, барды анга ышаныу,
Оракъ айгъа этгенчады ол джаныу...

Хур атынгы элтсе эди тенгизге..
Андан уллу кьууанч боллукъ тюлд бизге.

ЭКИ НАЗМУ

1.

Сен озуб тебрессенг, бюгюледи къачхач,
Саньнгы эниклей терк учду къарылгъач.
Сен узакъ кетгенлей къычырады къая..
Таш тебеди ёрге... силкинеди агъач.

2.

Джюрекден суйгеннге джангыз бирди адет.
Шо айтхан сёзюмю кесинге дууа эт.
Сен кетсенг, кёзюме кёрюнеди ахрат,
Сен келсенг, кёзюме портюледи джандет.

БЮГЮН

Сени сыйынг, намысынг да бек уллуду,
Сен таянган гитче терек къарыулуду...

Сен суу алгъан сууну юсю джулдузлуду,
Мен айтырыкъ бюгюн санга къуру буду.

ДУУА ТАКЪ

Мени эсим сеннге учхан дууадакъ,
Сен, а меннге суймскликден дууа такъ.

Тынгы джокъду джазыууму дерсинден,
Джукъ да айтма, чыкыгъан эсем эсингден.

«Джаным» десем, шоркъа суу да болур шош,
Гелеу ханс а, сакъламайды бизни бош...

СЕБГИЛ

Къара себгил барды сенде туугъандан,
Тансыгъымы алалмайма мен андан.

Акъ этингде кёрюнеди ол гитче,
Анга бир сакъ узалама мен кече.

Къарагъанча джулдуз къышхы тубандан,
Ол къарайды ёшюнюнгю башындан.

Анга ёмюр муратымы мен биче,
Ба этеме, салалмайын чырт ёлче.

КЮЙМЕКЛИК

Ёмюрю да билмей кемлик,
джулдуз сени суйгенди,
Сеннге айдан келечилик
айтмаз ючюн, кюйгенди.

КЕТЕСЕ СЕН

Сен кетесе ызынга да мыдах къарай,
Ол ахыр къарамынг кёзюмден сылджырай
Сени баш эрнингден кюн батды джылтырай
Сени туб эрнингде ай къалды къалтырай.

КЪАЙГЪЫРЫУ

Саным — межгит, джюрек анда — азанчы,
Сени табмай кычырады бир ачы.

ЮЧТИЗГИН

Сан бир адам джашаб джетед ёмюрге...
Керти ёлом этдирсе да сагъышны,
Мен кьоркъама джюрегингде ёлюрге.

ТЕГЮЛСЕ...

Сени чачынг келтиреди меннге кюч,
Ай джарыгъы болуб анга тюйреуюч.

Ол къалынды ётелмезча анга чыкъ,
Аны эслеб тынгысызды хар чыпчыкъ.

Ол тегюлсе... сукъланады анга суу,
Эки кёзюм болду санга гинасуу.

УШАТАМА..

Кёзлеринги —
Джулдузлагъа тенг этмем,
Тар кёллеге ушаталмам аланы.
Ушатама мен аланы хар кьуру
Биз тюбешген джарыгына —
Таланы...

ДЖЮЗЮК ОЮН

Джюзюк ата, санга келдим мен джууукъ,
Эки кьолунг болгъандыла бек сууукъ.

Санга дери аталмадым кишиге,
Къарамадым не ариугъа, эршиге.

Киши сезмей, тюшдю санга бу джюзюк,
Таша джерге акъгъан кибик такъюзюк.

Ол сендеди, сагъышлыса сен, неге?
Алтын сени сайлагъанды нёгерге...

АНДАН ЭСЕ...

Сенсиз манга ийнакъ берген бу Айды...
Акъ бутунда къара булут — чындайды.

Джарыгы бла мени таргъа тыяды,
Кел дегенча къашын тогъай къыяды.

Ташха тиреб мени уппа этеди,
Джууаб табмай, мыдах болуб кетеди.

Не эсе да кёлюм анга сууукъду,
Сени бетинг андан эсе джууукъду.

СЮЙГЕН АДАМ...

Менде джюрек ачыйды,
Сенде джюрек апчыйды,
Бир-бирин бек суююб
Къызалла къылла.
Айю чачлыд сир къая.
Суу а барад таркъая.
Биз турсакъ да суююнуб
Озалла джылла.

Джюрегинге узалыб
Аны уппа этерем,
Терк, дженгилде бителлик
Болса джарасы.
Тийген кюнден кюч алыб
Муратыма джетерем
Бу Аллахлы-суймеклик
Этмезча ассы.

Джомакъ тюлдю суймеклик
Анга сагъыш этерча.
Ол кертиди, джашайды
Майна биргенге.
Бериученди кюймеклик
Чарсы кёкге джетерча.
Бир-бирледе ушайды
Арыгъан кюннге....

Топракъ тюлдю дейме ол,
Къошун этиб салырча.
Джулдузданча къалмайды
Къараууз кюлю.
Экибизге бирди джол,
Насыб тансыкъ алырча.
Суйген адам талмайды
Уллуду кёлю.

СЕЗИМ-КЪАНАТЛЫ

Сезим деген-къарылгъач
Джюрекден учуб,
Менден къайры барады
Быллай бир джунчуб.

Уясындан чыкъса уа
Учуучанд санга.
Сен, а озуб бараса
Къарамай манга

Талаланы башы бла
Сезимим учад,
Сенден джылыгу табмайын
Джылыугъа къачад.

Бир кесекге от этиб
Джылытыр ючюн,
Сен къыстайса джюреки
Ёлмезлик кючюн.

* * *

Кюн джилтинле - тамам алтын чынчыкъла,
Кирпиклеринг сени — чыракъ чыбыкъла.

Юслерине къонадыла эртденде,
Ол мен сеннге бир бек сагъыш этгенде.

Ай джилтинле болуб алтын чабакъла,
Кёзлеринге кемюлелле терк, ала.

Кюн бла кече талпыб сеннге келгенде,
Бир джарыкъ да къача болмаз, ёзенде.

СЮЕСЕ СЕН

Сюесе сен мени
Сени сюеме мен.
Сюеди кёк джерни
Сюеди кёлюнден.

Сюесе сен мени
Сюйгенча гюл, сууну.
Сюеме мен сени
Сюйгенча кюн сауну...

Сюесе сен мени,
Сюесе бек ачыкъ;
Сюйгенча эменни
Къонуб турган чыпчыкъ.

Сюесе сен мени
Сёлешмей чырт омакъ;
Сюйгенча ёлгенни
Ахырат кёллю топуракъ...

КЪАР

Мен къолум бла узалама ол къаргъа,
Чыпчыкъ, адам ызла болган юсюнде...
Къар суююмчюд ...къызла ёчле озаргъа
Анга тийиб, эрир кибик тюрсюнде,
Акь ёшюнюлю кюртге кюн да ашыгъа ...
Акь тюлкюню тюгю кибик - бутакъдан
Шорбат чыпчыкъ нени излейд ташыргъа.
Акь суюмеклик къар бла келед узакъдан.
Кечеле да болгандыла тынгысыз...
Акь чархлары барды къышхы заманны.
«Сууукъ бояу» этмез мени ангысыз,
Суратчыча къолгъа алсам къаламны.

Тюшге кире акъсакъаллы-ёмюрле,
Биз тапъшдыкъ кышхы, сууукъ кюнледе.
Джылыу теге, тургъан кюнде сен кюле
Къар булчукъла эрийдиле кълюмде.
Къар булчукъла-сууукъ отла, ууртда,
Джаякълада шынкъарт джагъар умутда
Сагъышымы тутадыла аламгъа...
«Кюлкю, джылау тюшедиле адамгъа».
Джелле къарны сибирелле, алыб да
Кёрюнмеген сибиртгини къоллагъа.
Акъ къар, кёк суу, кёк, а чууакъ къалыб да,
Акъ къайынла сурат бере джоллагъа.
Кёк дуня да сенде кёзле джаллыды,
Къарла бизни бирде эте акъылман.
Акъ аязынг сени алай джылыды,
Сууукълугъун атар ючюн хар заман.

ТЕЙРИ КЪЫЗСА-СЕН

Сени бир кёрген да адам,
Ызын ызламаз башханы.
Сени мен суйюб да тамам,
Кёрдюм кесимде шашханны.
Кеси-кесими булджута,
Суйюб да ызлайма Сени.
Эки дуняны ушута.
Сагъынмай кёкню эм джерни.
Сени кёргенни кёзюнде
Чалыу эшелмез къарангы.
Сени кечеде, хар кюнде
Бошламай тутады ангы.
Ёлген къабырда тюрленмез,
Сени бла болуб да джаны...
Сау, а мугур кёрюнмез
Сёзге тыйгъанда Сен, аны...

ПАТЧАХ КЪЫЗЧА

Мен ёллюкме, сен ёлсенг,
Джашарыкъма джашасанг.
Бир ариуса, ариу, сен,
Бир субайды сенде сан.

Сен ахыратха тебресенг,
Мен биргенге барлыкъма.
Хур джандетге кел десенг,
Мен сени бла къаллыкъма.

Сезим отда кюй десенг,
Кюерикме олсагъат.
Сен менича сюелсенг
Насыб этер санагъат.

Сен ышарсанг, эм кюлсенг.
Мен кюнден да джарыкъма.
Патчах къызча суююнсенг,
Къулунг болуб къаллыкъма.

КЕТДИНГ УЗАЙЫБ

Сен суу алыб тургъан суу
Мыдах къарайд ызынгдан,
Джол а барад биргенге,
Тутхан кибик къолунгдан.

Излей болмаз бирда ол
Тауусулуб къалыргъа,
Аны азды заманы
Сенден тансыкъ алыргъа.

Сен гоккасын джыйгъан тала
Болуб къалды бир салкъын,
Не эсе да тюрленгенди,
Джарыкъ эди ол алгъын.

Ай да сени ашырады
Ингир ала сагъайыб,
Мени къоюб бу джерде,
Кетиб къалдынг узайыб.

СЮЙМЕСЕМ

Суу, къаяны суймесе,
Къаты бла акъмаз эди.
Джанкъоз, джазны суймесе,
Джаз алада чакъмаз эди.

Джауум, хансны суймесе,
Башха джерге джауар эди,
Насыб, бизни суймесе,
Тардан, таудан ауар эди.

Джулдуз, тауну суймесе,
Анга джууукъ джанмаз эди,
Джашау, бизни суймесе,
Джарыб, джашнаб турмаз эди.

Мен а, сени суймесем,
Айтмаз эдим атынгы,
Кече, кюн да турмаз эдим,
Кетмей, сакълаб къатынгы.

ДЖАНГЫЗ ОЛДУ ТИЛЕРИМ

Сен солусанг, чапракъларын
Кенг джаяды гокка ханс,
Сени кёрсем, къаб-къарангы
Болуучанды эрлей тас.

Сени кече ашырдым да,
Ызынг бла ай чыкъды,
Кетгенинги ушатмайын
Джулдузлагъа тарыкъды.

Сени ючюн ай болгъанды
Меннге къаршчы, бир къара,
Ол бугъады атламымдан,
Джарыкъ нюрюн джашыра.

Айча, кёкде турмасам да,
Таза болур джюрегим.
Ай джарыкъгъа менсиз чыкъма:
Джангыз олду тилерим.

* * * * *

Джазгъы джылы аяздан къызаргъанча кёсеуле,
Турадыла къызарыб эринлеринг тюз алай.
Къарайма да, ингирде джарыкъдыла кёзлеуле,
Ичлеринде туугъанча ай да омакъ джылтыра.
Терен суулу кёлюмде бирда кёбдю джарыкълыкъ,
Ол тюлмюдю джарсыудан экибизни къутхарлыкъ.

Тал терекни тѣппеси, къарайма да, танг ала
Джулдузланы сибиред, ургъан джелден чайкъала,
Анда сени бирине тура эдим ушатыб.
Сибирсе уа ол аны... къоярыкъды джарсытыб.
Джулдуз кеси ёмюрча, джарсыуу да ёмюрлюк.
Джюреклене ичине андан ауур джокъду джюк.

СЕН МЕНИ СЮЙГЕНИНГ ЮЧЮН (джыр)

Кюн джарыб, меннге эс бѣлгени ючюн,
Мен борчлума сеннге хар къуру.
Суу шоркъа меннге суу бюркгени ючюн,
Мен борчлума сеннге хар къуру.

Джюрегим джюрегингде тебгени ючюн,
Мен борчлума сеннге ёмюрде,
Атламынг аллыма келгени ючюн,
Мен борчлума сеннге хар кюнде.

Сен меннге эсинги белгенинг ючюн,
Мен джукълайма рахат тюшюмде,
Дуняда сен мени суйгенинг ючюн,
Мени джокъду орнум ёлюмде.

Джолуму насыблы этгенинг ючюн,
Мен борчлума сеннге хар къуру,
Дуняда сен мени суйгенинг ючюн,
Бойсуннганды сеннге джазыуум.

ЭНЧИ НАЗМУ

Ёшюнлеринг сени керти ариулукъ.
Алтын дуа этмез кирик ауурлукъ.

Оюн ючюн кёбген кирик эки тоб,
Джаш саныма айтадыла «Ёрге кьоб».

Кюн таякьла учларындан ба эте,
Тие, тая, сылай, сыйпай, эрите...

Кёрмегенме мен алача джукьну тыкь.
Ингил аяз этер кирик артыкьлыкь.

Кёрмегенме мен алача джукьну сир,
Кёкден учуб, болур кирик, кьуш, джесир.

Мёлек суйюб берир кирик кёрюмдюк,
Къыяу салмай сакьлар кирик ёмюрлюк.

Кечеде да кьоядыла ала, ыз,
Джуддузланы барын этиб тынгьсыз.

***

«Суйгсеними кьорууларма джаудан», - дей.
Буу мюйюзден садакь этгенд Одиссей.

Ол садакьны болгьанд керти тахсасы.
Ол кьызмаса, тартылмагьанд джаясы.

Суймекликден джюрек кьызса, ма андан
Сезим учад, садакь окьча джаядан.

Тюрсюнюнгю кече-кюн да бек излей,
Суймекликде мен болгьанма «Одиссей».

ЭРИНЛЕРИНГ

Биз кёребиз ненча тюрлю эринлени,
Аланы да кеслерича бард энлери.

Бир кьаууму тилсиз кибик тынгылайла,
Бирлери уа тиеринги ангылайла.

Бир бирде уа буз эринле тебедиле,
Уппа этсенг эрийдиле, кёбедиле.

Бирлери уа чюйюрюле турадыла,
Бирде кьызгъанч, бирде чомарт боладыла.

Джангур ётюб, гюл чапракъла кьызаргъанча,
Эринлеринг джумушайла тийсем анча...

Джангы айны меннге юлюш этедиле,
Ёпгелемей муратлагъа джетедиле.

САКЪЛАРМА

Сакъларма ариуум сени,
Кёкге джангыз джудуз чыкъса да,
Бауурунда кьадар джерни
Гокка хапс аламат чакъса да.

Джаным сеннге алгъын учса,
Саным ызы бла сюркелликди...
Ауазымы уа джел чачса,
Ахыр сёзюн сеннге берликди.

Сакъларма ариуум сени,
Мёлек базыб кёкден тюшсе да.
Тейри кьызы сезиб мени,
Джюрегими эки тешсе да.

Джаным менден сеннге учса,
Ахыр кючюн сеннге берликди.
Джюрек джашайды учунса,
Джашау неси - суюмекликди.

ДЖАНЫНГА КЁЧЕ (ийнар)

Кюндюз бла кече сени суюлле
Бири биринден сыйырыб.
Сенсиз гоккала кызыл кюелле,
Мен сабанны барсам да джырыб

Кёк сени суюсе чартламаз омакъ,
Кюн джюрексиз кюйюб ичинден.
Сени суюмесин къара топуракъ
Сыйырыб да сени ол менден.

Мен сени ючюн отха кирелсем,
Суу кьююлур кюбуб юсюме,
Джууабсыз къалыб ёлюб а кетсем,
Шайтан негер болур тюсюме.

Сени сыйыра кюндюз бла кече
Джетерик болурла ёмюрге.
Ол джаным сени джанынга кёче
Излемейме чыртда ёлюрге.

ДЖУЛДУЗЛУ КЪАЙГЪЫ

Сени сакълайд эртденги чыкъ,
Джангы джыр бла учад чыбчыкъ.

Кюн ортада тал чайкъала,
Экибизни сакълайд тала...

Апхамда уа джулдуз къарайд,
Хорланганча сени марайд.

Кетгенинги булбул кѳред,
Чолпанга да къайгъы бѳлед.

КЫТА НАЗМУ

Ашыкъдырад суймеклик,
Ба этсенг деб, энтда.
Сал да меннге кечмеклик,
Ба этсенг а энтда.

Къорар менден хар кемлик,
Сен ба этсенг энтда.
Келир толу таукеллик
Уппа этсенг энтда.

Этиледи этиллик
Бир эт уппа энтда.
Джандан джанга кечмеклик
Уппа блады энтда.

***

Дуния - хыршыл, Аллах кылыч билебми,
Учадыла джилтинлеча джулдузла.
Кезлеринг, а кёкден джарыкь тилебми
Турадыла чыртда болмай мутхузла.

Кёк джулдузла дуния сархда - инджиле,
Мен, а сенсиз заман чархда инджиле...

***

Мени кибик сюерикди сени ким?
Сен кьаласа, алалмайын сени
Кырылыб да барад сезим аскерим.

Мен джазыгу бла туююшеме ёмюрюм,
Арабызгъа джаулугъунгу атсанг а
Ол болурча мени джашау ёкюлюм.

Сени эслеб джулдуз кёкню кьоярчад.
Ёшюнюнгде тохтарчады пиала,
Чагъырчы уа хаман чагъыр кьуярчад.

***

Бек толады уууч башындан будайны,
Кёк болуб джалгъаууч биширеди айны.

Джел сюре да мени, мен сюре да аны,
Кьобарабыз джерни кьойнунда дунияны.

Кечеги сабанда мен сакълайма сени,
Тансыкьлы заманда, джел сюре да мени.

Мен сени ючюнге бек сюеме джайны,
Тёгюле да меннге алтыны будайны.

***

Дуниядан излетмейди меннге джукъ,
Ууртунгда чыкъ тохтарча чунгурчукъ.

Сен кюлгенде белгилейди ол кесин,
Джарыкълыкдан кѣрген кибик иесин.

Уууртунгу кѣрюнюб да тѣрюнден,
Сезимими ол къозгъайды теренден.

Сен ышарсанг, излегенча менден джукъ,
Суююм тѣгед уууртунгда чунгурчукъ.

КЪЫЗЫЛДЫМ КЕЧЕ

Ай джарыкъны чайир бетли бармакълары,
Тыкъ чачынгда ойнайдыла ала бары.

Имбашынгда ол къызылдым кѣлеккеле,
Сейир ойнай боладыла тѣгерекле.

Чайир бетли ууртларынг сакълаб тангны,
Отлары бла терилтелле кѣкден ашы.

Бир къызылдым джарыкъ тюшед ёпшунюнге
Къарангыны къыстар ючюн сенден кеннге.

Къызылдым нюр къаматады кѣзлерими,
Чайир бетли кечегиде къозгъаб мени.

СЮЙГЕНИМЕ

Къытай чарыкъ аягъынга болад тенг.
Ариуса да, дуня сенден болгъанд кенг.

Мени джаным тюлдю элек эм сюзгюч.
Тикге чыгъа, алгъанчады кийик, кюч.

Къол аязынг къуру тюлдю чыгъа Ай,
Сеннге учхан чыбчыкъ турмаз къалтырай.

Мен билгенден, таш билгенчад артыкъ, кёб,
Къашларынгы учууларын бёлмез кёк.

Сени кёрюб, боллукъ тюлдю кёз сокъур,
Сыфатынгдан башланганчад хар огъур.

Биз тюбешдик сынай толу кюймеклик,
Ёлмез ючюн кёбню кёрген суймеклик.

* * *

Болгъанча мени тюрсюнюм,
Чюйре джанында джулдузну.
Кечеча болгъанды кюнюм,
Барама тауну эм бузну.
Алай а мени джазыуум
Джарыкъды акъсыл кебинден.
Сакъларма сени ариуум,
Заман тохтарыкъ джерде мен.

АЛТЫН

Уясыды чачынг алтын тюуреуючно,
Къашларынгдан къарылгъач а табад кючною.

Буунунг а иесиди буунлукъну.
Сенден таза кёрмегенди заман джукъну.

Бир налмаз да джабмаз кюнню харакетин,
Таб алтын да онгар сенсиз, атар бетин.

* * *

Сюеме дейсе сен
Мени алгъынча бек.
Сюеме дейсе сен
Урур ючюн джюрек...
Сюерем дейсе сен
Болмазча кюл, топракъ...
Сюеме дейсе сен
Джаннганча джау чыракъ.
Сюеме дейсе сен,
Алгъынча бек кемсиз.
Сюерме дейсе сен,
Болсам да таб тилсиз.

* * *

Кече деген къарангъды
Къазан къарадан.
Ышаргъанынг джыйылса эд
Лампа ичине,
Башха джарыкъ керек тюл эд
Меннге дуниядан,
Джулдузла да турур элле
Сенде кечине...

ЁМЮРГЕ

Эс бузарча чекни
Кесинге сен тартаса,
Джаным бир болгъанда да
Сеннге табыныр.
Тохтарыкъ джюрекни
Джангыдан урдуртаса,
Бек кызыу ургъанны уа
Этесе сабыр.

Сен айны, джулдузну
Кесинге къаратаса,
Кюн къалад чууакълай
Сенде кёз джарыкъдан.
Кёлюмде къобузну
Сен согъаса, тартаса,
Макъамын ачыкълай,
Чыгъара тарлыкъдан.

Мен сени сюерге,
Эркинлик да алгъанма,
Джашаудан, джазыудан,
Насыбдан, къууанчдан.
Бютеулей ёмюрге
Мен сени сайлагъанма,
Чыкъ тамчы асыудан
Къадалгъанд къачхачдан.

ДЖУЛДУЗУМ

Тейри кѡагъыб ктѣлѣларын
Джарыкъдыла джулдузла.
Танг атаргъа бютеу барын
Джыялла мѣлек къызла.

Къайсы къызны уучуна
Тюшерикди меники...
Кѣк джулдузум джарыкъ джана,
Боллукъ болур сеники...

АРИУУМ

(джыр)

Ариуум меннге дуняча болуб,
Мен, а сеннге кюнча тиеме.
Булут чачынга кѡолларымы буруб
Бетиннгеча айгъа тиеме.

Ариуум меннге дуняча джашнаб.
Бошунамы къашбаш тюсме.
Мен сени ючюн джер юсюнде джашаб
Бетиннгеча айгъа тиеме.

Ариуум сени дунямча кѣрюб,
Сен сезмеген отда кюеме.
Сен дуня эсенг, сеннге сагъыш бѣлюб,
Бетиннгеча айгъа тиеме.

Ариуум меннге дуняча къалыб,
Кесимден бек сени сюеме.
Чыммакъ таулагъа кѡолларымы салыб
Бетиннгеча айгъа тиеме.

СЕН

Бюгюн сени келлигинги
Билген киби́к джол,
Толтургъанча тилегинги,
Бир джарыкъды ол.

Сени эслеб, джелге кесин
Бермед баппахан,
Санга кетди саудан эсим,
Атхан киби́к танг.

Ханс джауумну излегенча
Болама сенсиз,
Тау шоркъа уа кюсегенча,
Сакълайды кемсиз.

Кюнден кёзлеу джарыгъанча
Болама, кюлсенг,
Сеннге тюбеб, джырлагъанча,
Насыблыма мен.

ЫШАН

Бизге артыкъ танг атханча
Шууулдайды чум.
Ауазынгы джаратханча
Джылтырайды къум.

Сарыкъанат джазыууму
Сейирди чагъы,
Юзюлгенди джарсыууму
Къара чачагъы.

Къол аязынг чапракълагъа
Берген кибик кюч,
Акъ къайынгга сыртъа лагъа,
Шуулдайд кюрюч.

Джаздан кечге къалмай бери
Ййнан, ышан, кел.
Бар джарсыуну эт кери,
Бол да сен таукел.

БИЗ

Джайгъы кече голуб къалды
Чырайынгдан ай.
Кёк нызыдан тансыкъ алды,
Ол аны сынай.

Акъ гоккагъа илеш къолунг
Узалады сакъ.
Айыб этмез сени джолунг
Биз анда барсакъ.

Ауазынгдан суйген адам
Болуб къалды бай.
Тахсалыды бу къая ран.
Артыкъсыз да джай.

Ай да бизге кёл берликди
Джолда атлансакъ,
Къайтыб келиб туберикди.
Биз бирге къалсакъ.

АМАНАТ ЭТ...

Къашларынгдан сени мен
Табханма къанат,
Кёзлеринги меннге сен
Бир эт аманат.

Санларынгы меннге, шо,
Аманат бир эт.
Сорууума айт да «хо»,
Сен келтир хурмет.

Бек аманат эт меннге
Джюрегинги сен.
Кёкню тюйре эсинге
Джерде тебресенг...

Тангны болсанг сен тенги,
Толур берекет,—
Меннге саудан кесинги
Аманат бир эт.

СЮЙЮМЛЮСЕ СЕН

Кюнюм тюлдю къарангы
Сен болуб эсен.
Суююмюсе сен тангны,
Суююмлюсе сен.

Джарсыу манга ёчюкмей,
Джарыды джюрек,
Сени ючюн кечикмей
Чагъады терек.

Къара суу да кечеди
Сен этсенг гюнах.
Джаным санга кечеди,
Ой шукур Аллах,

Кечсм тюлдю къарангы
Сен болуб эсен.
Сююмюсе сен тангны,
Сююмлюсе сен.

СЮЕМЕ ДА

Гокка хансха бек сыйды
Сен болсанг асыу.
Къара суу да жарсыйды
Къыз алмаса суу.

«Меникисе сен» — дейди
Мендеги джюрек.
Къургъакъ къумну элейди
Дженгилде элек.

Байланыбса сен манга
Къысханча джантау.
Сюеме да, мен санга
Табмайма сылтау.

Ышанганча хар тангнга
Акь чагъа... терек —
Ышанама мен санга,
Йинанама бек.

ТОНАЙМА ДЕБ

Ай гудучу тюл эди
Кесин билгенли,
Къайгы сынаб тебреди
Сени кёргенли.

Кече сайын чыгъады,
Ол сени излей,
Айдан алтын агъады.
Кёк аны элей.

Сенден нени тонаргъа
Излейди кече?
Бирде джарый, бир бугъа,
Булутха кёче.

Сансыз этди ол кёкню
Ызынги марай.
Тонамай деб нюрюнгю,
Тутулгъанды ай.

ШАЙТАН ДЖЕЛ

Бурулады шайтан джел
Талагъа тюшюб.
Тарыгъырча саудан эл,
Турад туюшюб...

Ол бурулуб тегерек,
Излейди нени?
Бизде ёсген хар терек
Тыяды джелни.

Зыбыр ташха ургъанды
Инчигин бу джел,
Кесин джолгъа бургъанды.,
Сен манга теджеп

Менден узакъ сен къалыб
Атдыраса танг.
Сени табмай къыйналыб
Джел болду шайтан...

ЫШАРА...

Ышармаса санга кюн
Джарымаз джанкъоз...
Тюшде огъай, келсе тюн
Сен ышара оз.

Къайгъы эте мийикде
Булут болду боз.
Тюзде огъай, таб тикде
Сен ышара оз.

Къаш-баш тюйсенг, олсагъат
Сынарчады къоз.
Джанны этме сен сакъат,
Шо ышара оз.

Къууанч джолну аркъанын
Узакъ тюзню соз.
Суу да тыймаз акъгъанын,
Сен ышара оз.

АЙ ДЖАРЫКЪ

Сен киресе эшигингден
Ашыгыш атлай,
Ай, джарыкъ а, терезенгден
Киред джылтырай.

Таянаса табчанынга
Чачынгы ийиб,
Ай, джарыкъ, а джетед санга
Абасын кийиб.

Узалады санларынга,
Бетинге тиед,
Мизам, джорукъ джокъду анга
Ол сени сюед.

Сылджырайды тыкъ чачында,
Кёзюмю алдай...
Кечени уа къучагында,
Сууукъсурайд Ай...

ЭКИБИЗ

Джаз киштикча, ай джарыкъ
Илинеди джабыугъа.
Бизбиз зауукъ джашарыкъ,
Излемейин чырт къаугъа.

Бу ай деген джашаугъа
Бола болур кёлтюргюч.
Кече эшген мор аугъа
Ол тюшмейди алыб кюч.

Хар адамны, кесича
Болур суйген бир заты.
Ариу кызыны эсича
Джарыйд айны сыфаты.

Ай жарыкдан ал юлюш,
Бугъунгунчу кёзюнгден.
Эшилирча манга тюш
Сени айтхан сёзюнгден.

САНИ А

Сыйгъа санар бири еннге
Оза батса Кюн,
Сени суюе билгеннге
Кёк теджер нюрюн.

Джетелмейин сеннге суу
Тёгюлдю ташха...
Эсли болса бу джазыгу
Болуред башха.

Имбашынга тиерге
Излейди бусакъ.
Буз, а суюмез эрирге
Араны бузсакъ.

Сени ючюн бу нарат
Бегиди ранга,
Ёмюрю да табигъат
Термилед санга.

ЮЛЕШЕМЕ

(джыр)

Гонка хансны юлешеме
Экибизге мен.
Джулдузла бла тубешеме
Джарыр ючюн сен.

Юлешеме суу ауазны
Кесиме, сеннге,
Юлешеме бизге джазны
Кетмезча кеннге.

Юлешеме джарыкъ кюнню
Мен сыйлай кючюн,
Юлешеме тюшню, тюнню
Мен сени ючюн.

Джазыгу бла демлешеме
Джашнар ючюн сен,
Хар нени да юлешеме
Экибизге мен.

КЕЧЕ АРАСЫ

Сюймекликни уясыды —
Кече арасы.
Джюрегими дуниясыды —
Сезим дуниясы.

Кече ара аязынгы
Тийдиред меннге.
Буйрукъ бериб меннге ангы
Келгенме сеннге.

Тамам кече арасында
Къозгъалад талпыу...
Джулдуз уппа этген санда
Башхады татыу.

Кече сени ауазынгы
Бошламай кеннге,
Назиклигин сынай аны
Буюрад меннге.

СЕН КЕТГЕНДЕ

Чыракъ алыб сакъламаз
Бизни ууахты...
Джашау бизге кёл салмаз,
Сынса къанаты.

Ууахтыгъа болду тенг
Ол сен кетген чакъ.
Менде джашау тюлдю кенг,
Азды меннге джакъ.

Чурум табыб ташатын
Сен кетдинг узакъ.
Болгъанлыкъгъа кюн — алтын,
Джокъду бир ушакъ.

Меннге джашау тюлдю аз,
Болурча арты,
Чыракъ алыб сакъламаз
Бизни ууахты.

СЕНДЕ КЁЗЛЕ

Сенде кёзле — болдула
Сейир кюбюрле...
Ала соруу сордула
Ышара, кюле.

Ол кёзледен чынг алын
Башлагъанчад суу,
Джашаууму тамалын
Салгъанча джазыу.

Кирит салсанг алагъа,
Чыртда унамам,
Сен чакъырлыкъ джоллагъа
Саллыкъма атлам.

Сенде кёзле-кюбюрле —
Накъут налмазлы,
Мен алагъа эс бёле,
Болдум намазлы.

ДЖЮРЕГИНГ

Сени турдум мен излеб,
Сен керексе бек.
Сенде «Мени джаным» — деб,
Урамыд джюрек.

Адам къалмаз ённгелеб
Суйсе бегирек.
Сенде «Мени джаным» — деб,
Урамыд джюрек.

Турма сёзню сен элеб,
Крек тюлд элек.
Сенде «Мени джаным» — деб,
Урамыд джюрек.

Таш а, тийсе тёнгерёб,
Джарсыйды терек.
Тебемиди «Джаным» — деб,
Сендеги джюрек.

ЭСЕНЛИК

Кёб гоккагъа кёл береди
Сендеги сыфат,
Бюгюн сенден кёрюнеди
Нюрлю табигъат.

Таб, ташха да дуня неди,
Тюл эсек эсен.
Саудан дуня тюрленеди
Джарыкъ турсанг сен.

Ариулукъ да неге керек,
Джокъ эсе тынчылыкъ.
«Балта саблыкъ бериб терек,
Этди джангылычылыкъ».

Бу джашау, а былай некди,
Хорлаб да кемлик.
Сюйгеннге да бек керскди
Дуня эсенлик.

КЪОЛ АЯЗЫНГ

(джыр)

Сен ариуда къол аяз —
Уясыд гюлню.
Мен тийсем да анга аз,
Кёлтюртед кёлню.

Кюн джарыгъы гюл болуб
Чакъгъанчад анда.
Мен турама онгсунуб
Къолум къолунгда...

Сенде аяз тутханча
Джарыкъ заманны,
Ба этеме, къарачы,
Сыйдамын аны.

Аязынг бла сылачы
Сен суюгенинги.
Къол аязда гоккача
Сынайма сени.

КЮН КЕЛИР

Илячин джетмез барды сенде —
Джулдуз ёхтемлик.
Мен сени бла тепсегенде
Табмадым кемлик.

Тепсегенден ары ушакъ
Этмединг, тейри!
Белингден а, тюлд джумушакъ
Ийленнген тери...

Тынгылайма төлей джасакъ
Джанымдан сеннге,
Шош кечеде сёлешалсакъ,
Кюн келир меннге.

Илячин джетмез барды сенде —
Джулдуз ёхтемлик.
Мен сени бла тюбсгенде
Кёрмедим кемлик.

ДЖУУАБЛЫМА МЕН

Менден сорад кёзлеринги
Джарыкъ акъгъан суу.
Тангны меннге тиед дженги
Бергенча соруу.

Санларынгы сорад менден
Субай ёсген наз.
Учуб келиб сорад кенгден
Сени танг аяз.

Джюрюшпонгю сорад тубан
Бёлуне да аз.
Сени менден сорад заман
Болуб да мараз.

Ёмюрю да сени хар не
Сорады менден.
Сен туурамда кёрюнгенде
Джууаблыма мен.

ИЛЕШИУ

Аягъынга джабышады
Чайкъалады суу,
Шоркъа сени эркелете,
Джокъду бир джарсыу.

Аягъыннга джабышады
Тюшгенлей, чапракъ.
Джюрегинге джарашады
Ауазлы чокъракъ...

Аягынгдан тобугъунга
Ёрлейди толкъун.
Сени сыйдам акъ къолунга
Мен себеме къум.

Суу ауазы этдиреди
Сюйгеннге оюм.
Муратыма джетдиреди
Бу джылы къолунг.

ДЖУКЪУСУЗ ДЖЕЛ

Джел сызгъырад орамда
Джукъусу къалыб.
Мен турама ма мында
Сени сагъыныб.

Кече джабыб джулдузун
Сынайды мени.
Салгъан эсе къобузун,
Суу согъар нени...

Джукъ да билмей къалама.
Ёлгеннге ушаб.
Мен кече бла болама,
Эриб, джумушаб.

Къан уюйду къаламда
Джюрекден агъыб,
Джел озады орамда
Джукъусу къалыб.

СЕНИ ДЖЮРЕГИНГ

Акъ къошундан ариуду
Сени сюегинг,
Дуния нюрден толуду.
Къызара, эрнинг.

Кёзлерингча кёз джокъду,
Къашларынгча къаш,
Сёзлерингча сёз джокъду,
Шоркъагъа ушаш.

Чачынгдан а, тыкъ тюлдю
Терекдеги чач.
Сенсиз уллу кёллюдю
Туурамда къачхач.

Тюбешдирлик джазыуду
Болуб да тенгинг.
Бар джюрекден ариуду
Сени джюрегинг.

ДЖЮРЕГИМСЕ СЕН

Сени ючюн джюрегим
Бергенди кючюн.
Мени джашау билегим
Сен болур ючюн.

Кюн тиймесе, джьлыуну
Билмез эдик биз.
Джюрегимде къарыуну
Сезмезем сенсиз.

Сагъайтады джазыуну
Сюйген да кемсиз.
Заман рахат барыуну
Тыяр эд бизсиз.

Болмаз мени кемлигим
Сен мени сюйюб.
Сеннге тебген джюрегим
Бошалмаз кюйюб.

СЕНИ ИЙНАГЪЫНГ

Ай джарыкъда кёрюне
Юйюмде чырды...
Сеннге эсим бёлюне,
Джюрек чакъырды.

Сирелсенг а, аллымда
Ышара нюрлю,
Ёсер ючюн джанымда
Гокка бир тюрлю.

Аязыма салсанг а
Азынгы сен.
Джюрегимде кьалсанг а,
Бай болурем мен.

Тёк чачынгы сен бираз,
Юсюме мени.
Замам кючюн ташлатмаз
Ийнагъынг сени.

КЪУЛАЧ КЕРИРМЕ

Айны бол да сен тенги,
Нюрюнгю бир ач...
Мен сылар эм бетинги
Этдире кьюанч.

Чачынгы уа эслесе
Бояу тилер къач.
Джюрек бир зат тилесе
Шо, бир бол джубанч.

Имбашынгы акълыгъын
Сюед къарылгъач.
Сенден излейд баш джагъын,
Чагъарыкъ къачхач.

Ий чачынгы, этме сен
Сезимни къоранч,
Сюе эсем сени мен
Керирме кюулач.

СЕНДЕГИ СЫФАТ

Сенде сыфат джер юсюне
Салынган сурат...
Нюр тилейди тюрсюннюнгден
Кеси табигъат.

Гокка хансча айырылдынг
Топракъдан ёрге...
Джер юсюне нюзюр салдынг,
Келиб ёмюрге.

Сени таза солугъанынг,
Джаньма себеб.
Дуния болду мени джаным,
Мен сени эслеб.

Джашайса да, хар кюнюме
Бересе сыфат,
Сенде тюрсюн джер юсюне
Салынган сурат.

СЮЙЮБ

Джюрегинге къадау салмай,
Иесе мени,
Мен турама кез алалмай,
Сюйгенли сени.

Сени таныб, таб, къая ран
Сакъламаз джелни...
Джюрек джерча къалмаз къаран
Мен суйюб сени.

Сеннге келе унутханма
Бюгюн, хар нени.
Кюнню кезюн къаратханма
Суйюб да сени.

Джюрегинге къадау салмай
Иесе мени,
Мен турама кез алалмай,
Сюйгенли сени.

ТАТЛЫ КЁРЮНДЮНГ (джыр)

Бар джукъудан сен меннге
Кёрюндюнг татлы,
Джетер кибик кёпюнге
Этдинг къанатлы.

Кёз алдайды алгынча,
Сендеги чырай.
Болду саудан алтынча
Сеннге тийген Ай.

Ханс къаурсун болгъанча
Болурма сенсиз.
Дуня болад джалгъанча,
Джюрек сезимсиз.

Сени ючюн хар кюннге
Болгъанма антлы,
Бар джукъудан сен меннге
Кёрюнюб татлы.

АРИУСА СЕН

Ариуса да, джерде хар не
Илешед сеннге,
Сен къабхакъдан эниш эне,
Келесе кимге.

Чачынгы уа тартад артха,
Къуру къала джел.
Сагъын салат джашха, къартха
Сен джашагъан эл.

Силкинеди джюрек алгъа
Бойсунмай меннге.
Сени кибиб тюбед джаннга
Джарсыйма неге.

Эки джюрек болса бирге,
Кёк ийнакъ теджер.
Сенсиз болса, тебренирге
Ёч болуред джер.

ТЫЯЛМАМ

Сен биргеме эсенг мени,
Насыблыма мен
Мен сюсме нечик сени
Таза кёлюмден.

Бек суйюбмю Джерни, былай
Къызыб турад Кюн.
Гокка ханс, а сеннге къарай,
Алгъанчад тюрсюн.

«Сюйген» — деген сёзден мийик
Джокъду алкъын сёз.
Къарамазча меннге тик,
Сенде эки кёз.

Сюйсенг, Кёк да кёкдю тамам,
Терек чагъад акъ...
Сезимими мен тыялмам
Учханча садакъ.

ЁМЮРЛЮКНЮ

Ким кёргенди ёмюрюнде
Тейрини кызын.
Мен кёргенча болдум сенде
Аны ырызын.

Ёмюрлюкню чокърагына
Шыбырдайма мен,
Сюеме деб айтханыма
Эс бёлюрча сен.

Ёмюрлюкден узалады
Ай эрий кече,
Джуддуз сеннге бурулады
Бир оюм биче.

Ёмюрлюкню тюрлениую
Къояды ызын.
Аны болду джыр кёзюую
Сени ауазынг.

СЕННГЕ ТАБЫНАМА (джыр)

Бурун биреу табыннганды
Джангыз терекге.
Башха мыдах къарагъанды
Табына, кёкге.

Гокка хансха табына да
Бирси болгъанд къарт.
Джюрек ууакъ къабына да,
Тёкгенди шынкъарт.

Бой салгъанды табыныугъа
Джелде саз топракъ...
Табынмагъанд таулу джаугъа,
Тийсе да садакъ.

Мен, а сениге ёмюрюм да
Турдум табыныб,
Сенсиз ётмей бир кюнюм да
Сени сагъыныб.

СЕНДЕГИ КИРПИКЛЕ

Кирпиклеринг — шындыкла,
Эм садакъ окъла,
Ёмюрден да ма ала —
Сейир джомакъла.

Сенде къалын кирпикле
Джаннга джубанчла,
Къорар ючюн кемликле
Меннге къууанчла...

Кёремисе аладан
Сейирлик тюшле.
Алыр кибик джазладан
Джарыкъ юлюшле.

Сезимлерим — шатыкла,
Сен мени джокъла.
Кирпиклеринг — шындыкла
Эм садакъ окъла.

КЁБГЕ КЁРЮНЮР

Кёз тиерча булутдан
Сенде барды чач,
Аны сылар умутдан
Учад къарылгъач.

Кёз тиерча джулдуздан
Сенде кёзле бар,
Чыгъар кибик арбаздан
Хан эштиб хапар.

Кёз тиерча наратдан
Сенде барды сан,
Келир эдим мен артдан
Мени сакъласанг.

Кёз тиерча хар неден
Сенде кёбдю нюр,
Джерде, кёкде тёрледен
Кёбге кёрюнюр.

БИРГЕМЕ

Сен биргеме бир олтур,
Джаньмы сылай.
Къошунунгу бек толтур,
Кёлюмю сыйлай.

Сыйла мени чагъыр бла,
Къуй да аз аны.
Унутурча мен джыр бла
Озгъан заманны.

Джюрек сеннге джолугъур,
Кечмеклик салсанг.
Мени джарам сау болур,
Аны сыласанг.

Бу ёмюрлюк азабдан
Сен къору мени,
Джер башында хыйсабдан,
Сайладым сени.

БАРДЫ

Барды чачынг: бугъунурча
Эм джарыкъ джулдуз.
Мёлек кеси баш урурча
Болуб къарыусуз.

Булут тамам джалынырча
Джукъара тебреб,
Джюрек андан джылынырча
Джайгъы кечед деб.

Минг къарылгъач аджашырча
Ичине кириб.
Зырма терек джанашырча
Къулачын кериб...

СЕНДЕН

Гокка сенден юренеди
Тёгерге нюрюн...
Кюн, а сенсиз тюрленеди,
Джабыб кюбюрюи.

Къая сѣзюн джангыртады...
Сѣлешсенг анга.
Сени ючюн танг атады
Джылтыраб раннга.

Эслегенча джарсыууну,
Тилсизди топракъ...
Гокка сыйлайд джазыуунгу,
Чакъгъанды да акъ.

Сени атынг айтылады,
Сен турсанг да кенг.
Джулдуз сенден нюр алады,
Болургъа деб тенг.

АШХАМДА

Ашхам къара аджирин
Такъды илкичге.
Салама деб ат джерин
Къалгъан эд кечге.

Экибизге къарайды
Болуб джулдузкѣз.
Бизни нечик сынайды
Ол айтмайын сѣз.

Ууакъ къайгъы ачады
Къатыла меннге.
Арабыздан къачады
Къысылсам сеннге.

Аны иши алайды,
Сюйсенг, хорлат, тѣз.
Экибизни сынайды
Ол айтмайын сѣз.

СЮЙГЕНМЕ ДА

Сенде санны эслеб, суугъа
Къарайды терек.
Сени кибик тиширыугъа
Разыды джюрек.

Излемейди джазыу къаугъа,
Джаратыб да бек,
Чачынга уа болад саугъа
Агъара джибек...

Разы эсе джюрек саннга,
Барды магъана.
Сен джулдуз бла чыкъсанг тангнга
Ол къалыр джана...

Тюшген эсе сезим аугъа,
Не этсин джюрек.
Сукъланмайма мен джазыугъа
Сюйгенли да бек.

СЕНСИЗ

Бу кёк кеси болгъан кибик
Кёк тышлы китаб...
Анда джокъду аз да кемлик,
Джазылгъанды таб.

Джулдузланы санай ангы
Джетдирсе санга,
Мен теджерем чырайынгы
Агарыкъ тангнга...

Кёз гинджиден сыйлы болмаз,
Джер юсюнде джукъ,
Сенсиз ичи нюрден толмаз,
Кёк болмаз джууукъ.

Бу кёк кеси болгъан кибик,
Кёк тышлы китаб...
Болмаз ючюн аз да кемлик
Джазылгъанды таб.

СЮЕДИЛЕ

Билемисе суюгеними?
Билемисе джукъ?
Мен сакълайма джерде кимни?
Сен эсенг сууукъ.

Сепсиз сууукъ хорлар мени
Къысылыб джууукъ.
Барлыкъ джолум сакълайд сени
Этерча зауукъ.

Къар тюше да, аязынги
Аязыма къыс.
Сууукъ бизге тюлдю джангы
Этерча ырыс.

Эштсем джылы ауазынги,
Къатылмаз чилле...
Сюедице хар ызынги —
Айлы кечеле.

СЕННГЕ

Сау дуняда кёрмегенме
Мен сендеча нюр.
Чачынг эсе, алтын бёлме,
Джанымы бёлюр.

Тенглик этмез сеннге налмаз,
Ышылса да кёб.
Сени эслеб, мутхуз къалмаз
Мийикден да кёк.

Сенсе мени тюшюм, тюнюм,
Мени юй бийчем,
Сени блады мени кюнюм,
Сени блад кечем,

Тейригеча сеннге база,
Турама эсен.
Мен кёл эсем, аны таза
Теренисе сен.

НАСЫБЛЫБЫЗ БИЗ

Кюн, джарыгъын сууургъанды
Тал чапракълагъа,
Алтыны бла узалгъанды
Сюйюб алагъа.

Сюелебиз биз экибиз
Кёз кёзню джута.
Насыблыбыз бюгюн биз
Кюнню булджута.

Сеннге, меннге ахырат джокъду
Сюйюб да кемсиз
Джаным бирди, джюрек токъду,
Насыблыбыз биз.

Экибизбиз кюндюзгю-кюн
Джангыз тюлд дуня.
Сени эслеб, булут бёркюн
Алады къая.

БИЗГЕ

Башы бла кёмюлгенди
Суугъа тау нарат,
Дуния бизге кёрюннгенди
Сейир, аламат.

Суу джанында экибизбиз
Тюз анга къарай .
Сизсиз джерде, биз да кимбиз
Дейле кюн бла ай.

Джаш терекни кёлеккесин
Этдик джууургъан
Ийнакълаб да аны кесин
Къысыб иги танг.

Башы бла кёмюлгенди
Суугъа тау нарат,
Кемсиз болуб бёлюннгенди
Бизге табигъат.

СЮЕЛСЕ

Кёк къашыгъын узатады
Суу, гоккалагъа
Экибизге танг атады,
Бергенча багъа.

Узатсанг, а къолларынгы
Къолларыма сен,
Табар ючюн джюрек тынгы,
Сорушурча мен.

Мен суйгенча, уллу Аллах
Сюелсе сени,
Кёрмез эдинг чыртда палах
Къойнунда джерни.

Кёк къашыгъын узатады
Суу, гоккалагъа.
Экибизге танг атады
Бере сый, багъа.

ГЁБЕЛЕККЕ

Учуб барад ханс бийче
Акъ гёбелекке
Джазгъы муратла биче,
Ушаб мёлекке

Иед джарыкъ кёлекке
Гюллеге къона,
Учад акъ гёбелекке
Бизге къууана.

Менде барды аныча
Сеннге суймеклик
Къанатында джарыкъча
Бере таукеллик.

Кёз туурама къонады
Акъ гёбелекке.
Джюрк аны алады
Кесине джюкге.

КЪЫЗГЪАНМА

Сени кибик, бир джанны
Сюймегенме мен.
Хорлар кибик аджалны
Таза кёлюмден.

Джюрек сеннге тебгенде
Сынаучанд джылыу
Хар бир гюллю кёкенде
Сюйюнед джазыу

Сени сие болгъанма
Топуракъча тилсиз...
Сен кесинги къызгъанма,
Сюеме кемсиз

Сюйген салмаз болджалны
Чакъгъанча кёкен
Сени кибик, бир джанны
Сюймегенме мен.

АРЫМАМ

Эки кёзюм сенден джарыб
Этеме кемсиз
Ийнагъынгдан кълмам арыб,
Ийнакълыбыз биз.

Кёзлеримден аджашмазча
Сенде бард сыфат.
Къайтарсам да, болад азча
Сенде ариу ат.

Дун-дунияда сени таныб,
Дуниялыма мен.
Къучакъларем сени талпыб
Тамам кёлюмден.

Эки кёзюм сеннге джарыб,
Болгъанма эссиз.
Сюймекликден къалгъан арыб
Къалад хар несиз.

КЪУРУ ИЙМЕЗ

Мени сеннге ашыкъдырад
Сендеги чырай.
Гокка ханс а сеннге чагъад,
Сеннге джарыйд Ай.

Бёлмегенме мен бир затха
Тюз сеннгеча эс,
Салмагъанча сёзюн артха
Къулакъ суу Худес.

Ашыкъмайма ахыратха
Сени сюйюб бек.
Сени ючюн табигъатха
Джаз болду билек.

Мени сеннге къуру иймез
Кёб гоккалы тау.
Джулдуз сени Айгъа бермез,
Кюн, а салмаз дау.

СЕНИ БЛА

Тылпыуунга баш созалла
Эртденнги гюлле.
Къашбаш тюйюб бузулалла
Сенсиз кёкенле.

Тил учунга джабышалла
Кёкшуу чапыракъла.
Сеннге хаман джанашалла
Насыблы чакъла.

Тил учунгдан къозгъалалла
Къалтырай ала,
Сени бла джылыналла
Джазгъы гоккала.

Сени таба созулалла
Эртденнги гюлле
Къашбаш тюйюб бузулалла
Сенсиз кёкенле.

ДЖАНДЕТИМСЕ СЕН

Сен джаньмы къыйырыса,
Шош кёлюмсе сен.
Джюрегимде энчи джырса,
Аны билелсенг.

Таудан тюзге, тюзден таугъа,
Берилгенча сый,
Джюрегиме сенсе саугъа
Турурча балсый.

Арабызды - сыйрат кёпюр
Джандетимсе - сен.
Тюрсюнюнгден ургъан нюр
Чачылады кенг.

Сен джаньмы кыйырыса
Джаньмаса сый.
Джюрегими баш джырыса
Турмазча джарсый.

СЕНИ ЮЧЮН ЁЛГЕНЛЕГЕ

Ёмюрюм да джашауума
Салмагъанма дау.
Сакълагъанча бизни джума
Баргъанды джашау.

Кюнню берген кёзлеринге
Мен къарайма шош.
Тюбер ючюн бюгюн сеннге
Джюрюмедим бош.

Сени ючюн ёлгенлеге
Сен мени да кьош.
Аманатча джашау кюннге
Сенсиз тюлме хош.

Мен кирirme хар джолума
Джерде джашаб сау.
Ёмюрюм да джашауума
Салмагъанма дау.

СЮЕДИЛЕ

Баббаханла кёбден, тала
Кёрюнеди акъ.
Сюедиле нечик ала
Узалгъанны сакъ.

Баш магъанад гоккалагъа
Дуниялы тынчлыкъ.
Сыркыу джел, а чыгъад джолгъа
Кергенча ачлыкъ.

Эрнинг тийсе ол гюллеге
Джабышалла терк.
Акъ отларын теге сеннге
Джарыйдыла бек.

Баббаханлы - мамукъ тала
Излейди сакълыкъ.
Сюедице шош гоккала
Турса рахатлыкъ.

СУРАТЛА

Бусакъ, сууда салады
Чапыракъ суратла.
Джашау джангыз болады,
Аны суратла.

Ол кетгинчи бер анга
Минг тюрю бояу.
Дурус тюлдю заманга
Бояуну аяу.

Джашауунгу ууртун,
Сен бояй да тур
Аны кегюн, булутун
Бояудан толтур.

Сакъланганча келюнде
Гоккалы сыртла,
Джашауунгу хар кюнде
Бетин суратла!

КЪОЛ АЯЗ

Меннге дурусд, къол гокканы
Тута билелсе.
Чырпы кёллю заманны
Бизге теджесе.

Ёлюм кесин къурай болур,
Джашауну тонай.
Къол аязым сени къорур
Чачынгы тарай.

Насыблыма, сен къолума
Узатханда къол.
Бу аджашхан насыбыма
Сен табаса джол.

Сени джылы аязында
Урад джюрегим.
Аязыгча аны мында
Туталлыкъды, ким?

ТЮБЕШИУ

Ёсед тюзде бир гокка
Ариу ийисли.
Анга чабад бир шоркъа
Болгъанча эсли.

Сеннге нечик барама,
Сен да меннге кел.
Сюймекликден болама
Хар неге таукел.

Экибизге бѐледи
Джарыкъ джолун кюн.
Тау, а сенден кѐреди
Гоккалы джюгюн.

Ёсед тюзде гокка ханс
Ариу ийисли.
Сени кѐзден эте тас
Болганма эсли.

АЛГЪЫШЛАУ КЪАГЪЫТ

Болдум Айдан алганча
Алгышлау къагъыт.
Экибизбиз алгынча
Сезим болмай къыт.

Кѐк джазганга, къаллай да
Этейим – джууаб.
Турсакъ болуб къолай да
Кѐкгеди сууаб.

Айгъа теджей джазайым
Джарыгъын кюнню.
Джюрекде уа къозгъайым
Ушакълы тюнню.

Ай чырт бетин атмазча
Джазайым тилеб,
Артдан меннге айтмазча
Былай негенг, деб.

СЕЗИМЛЕРИМ - ТАЯКЪ ДЖАНГУРЛА

Сюймеклигим - кёк кюкюреу
Чабады кёкню.
Эштиледи джерге деу
Саргъалта кёбню.

Джазыу деген элия тюлдю
Мени джолумда
Насыб терек бюгюлдю
Чыдай да мында

Сезимлерим тёгюлелле
Таякъ джангурлай.
Огъурлукъну келтирелле
Игилик джорай.

Сюймеклигим кёк кюкюреу
Чабады кёкню.
Табарчады минг бюсюреу
Кёлюнде кёбню.

ЭКИБИЗГЕ

Джанад, кюед, кыызарады
Отунда отун.
Экибизге ай къарайды
Болгъанды да тул.

Ууртунгу кыыса меннге,
Джумушакъ кыысыл,
Тебер ючюн артыкъ сеннге
Джюрегимде кыыл.

Сюймекликде джокъду ёлчем
Кечем, а узунд,
Сени бла, мени кечем --
Къалкъыгъан къузгъунд.

Джанад, кюед, къызарады
Отунда отун.
Экибизге ай къарайды
Болгъанды да тул.

КЪАРАМЫНГ

Тау сууланы джасандырад
Сендеги къарам.
Эсим сеннге джолун салат,
Эте минг къурам.

Аз билгенме сеннге дери
Не болгъанын тюш.
Тёгюлгенча болад бери
Алтын бла кюмюш.

Бир гюлге да сейирсинмем
Туру болуб сен.
Сени къоюб джукъну кёрмем
Джитиден да, мен.

Аз сезгенме сеннге дери
Не болгъанын тюн,
Сен дунияда кёрюннгенли
Бир башхачад кюн.

ЭТЕГИНГ

Суугъа кире кѣлтюресе
Этегинги сен.
Джелде кесинг кѣлтюрмейсе
Джолда тебресенг.

Ийнек сауа сен джыяса
Эте да буршу.
Къырдышда уа кенг джаяса
Къалмазча бошу.

Джибисенг, а тьююученсе
Сен къыйырын бек.
Аны чайкъаб джорюученсе
Болса да джибек.

Тенгиз сууча чайкъалады
Этегинг сени.
Ол ийнакълы чакъырады
Кесине мени.

БИР ЗАТ

Къая гырын болгъанды
Сюелсе да тик,
Алай болуб къалгъанды
Менде таукелликъ,

Сени суююб, сенден мен
Табханча бир зат,
Суюмекликде барды эн.
Этмезча азат.

Ол кюн джокъду суймеклик
Азатлы эсек.
Кереклиди таукеллик
Сюе тебресек.

Экибизден хапарлы
Болгъанд табигъат.
Джюрек-дорбунд, кир ары
Тутуб да бир зат.

УМУТЛУМА МЕН

Чууакъ кёкню кыйырын
Тюйгенд бир булут.
Джюрегим, а кюн сайын
Сенден умутлуд.

Умутлума джулдуздан
Атхынчыннга танг.
Джерге келген хар джаздан
Умутлума танг.

Кёкню биле кыйынын,
Кыйынлыды джер.
Сезиминги сен барын
Сюйгенинге бер.

Этеклерин туюгенди
Акъ булут бла, кёк
Аллах меннге бергенди
Умутну бир кёб.

ТАБАРМА ЗАУУКЪ

Сени кёрсем этеме
Мен толу зауукъ.
Джуддузлагъа джетеме
Кетиб ауурлукъ.

Тоханама кьоннганча
Минг ала тауукъ,
Мен этеме ма анча
Сени бла зауукъ.

Ахырат узакъ болса да
Кёрюнед джууукъ.
Заман кыйын барса да
Сеннегед хар зауукъ.

Сен узаллыкъ гоккагъа
Ийдем чырмауукъ.
Сеннге бере сый, багъа
Табарма зауукъ.

ЧАПЫРАКЪЛА

Сагъышыма кёб кыйталла
Бусакъ чалпыракъла,
Джел келсе уа джыр айталла
Шууулдай ала.

Сени ючюн тёзерикме
Минг джелге да мен.
Сени суюб кетерикме
Джерни юсюнден.

Чапыракълача, бар джелге да
Бурлукъма ёшон.
Джюрек излейд хар джерде да
Сюйген юлюшон.

Сагъышыма терк къайталла
Бусакъ чапыракъла.
Сени ючюн джыр айталла
Джелде да, ала.

СЕННГЕМЕ КЕМСИЗ

Кёз алмаем тегерекден
Тюбешгинчи биз.
Тегюлгенча чыкъ терекден
Сеннгеме кемсиз.

Джюрегиме сенсе нёгер
Урурча рахат .
Сюйгенлени ма ким сёгер,
Олду керахат.

Сагъышымы сенсе тенгни
Болурча толу.
Джокъду суймекликден иги
Мамукъданд джолу.

Келир эдим джер этекден
Тюбеширча биз.
Тюшген кибик джулдуз кёкден
Сеннгеме кемсиз.

СЕННГЕМЕ ДЖЕСИР

Сенде тишле - акъ къарлача
Ышаргъанынг - танг
Сен ариуса таурухдача
Джокъду бир хатанг.

Къашларынг а - къанатлача
Уча, бола сир,
Сени кёрсем, къанатлыча
Кёкгеме джесир,

Хар кийимни этед джангы
Сендеги сюек.
Мени этед ышангылы
Сезим аптиек.

Сау дуниягъа бир къашынгы
Бермез эдим мен.
Джюрегимде джокъду тынгы
Ариуса да сен.

АЙТАСА

Сен айтаса уппа эт деб
Къысыб бир къаты.
Джерде барды бир адет –
"Уппады" аты.

Излейсе да сен кесинг
Джокъду бир огъай.
Джюрегими иесид
Къашынгда тогъай.

Ба этеме къашларынгы,
Ууртунгу мен.
Сюймекликни ышаныды
Къысыб ба этген.

Келтиреди джанга хурмет
Сюймеклик хаты.
Сен айтаса: "Уппа эт" - деб,
Къысыб да къаты.

СЕНИ ЮЧЮН

Боламыды солугъаным
Джанынга балхам.
Сени ючюн мени джаным
Окъуйду Алхам,

Сени ючюн ышаргъаным
Акъ чакъгъан терек.
Сени ючюн тазад къаным
Джашарча джюрек.

Сен биргеме болуб, сезде
Мен къалмазем ач.
Меджнун кибик сюйсем, тюзде
Этерменг къууанч.

Сени ючюн болгъан ангым
Болгъанчад алтын.
Сени ючюн атхан тангым
Тутханчад антын.

СЕЗИМ

Сезим меннге келеди
Алгъынча эркин.
Джулдузланы береди
Ол береди тин.

Барды сеннге къапчыгъы
Башы да ачыкъ.
Болуучанды бек джагъы
Ол толу къапчыкъ.

Төгюледи тохтамай
Кечеле бла кеб
Къараучанды сеннге Ай
Джитиге ёрлеб.

Сезим меннге келеди,
Сеннге болмай сёл.
Толкъун кючню береди,
Чайкъалгъанча кёл.

ЁЛЕМЕ

Кёзлерингде болгъанча
Эки тейри къыз,
Табынама мен анча
Болмазча джангыз.

Ичлеринде ойнайла
Суу айланчла бек
Мени терен быргъайла
Къум ташныгча, нек?

Бурулалла, марайла,
Тюрлене ууакъ.
Ала бирде алдайла
Бола да чууакъ.

Хаман тюшде кёреме
Кёзлеринги мен.
Ала ючюн ёлеме,
Сюйюб, кёлюмден.

СЕНСЕ ДА

Излемейме мен къзаб
Сенсе да алтын.
Чегер эдим минг азаб
Сени амалтын,

Тейри кызы этсе да
Лйны, бууунлукъ,
Сени блама ёлсем да,
Сени блад зауукъ.

Джерге бийче болалмаз
Сен тургъанлай, Ай.
Джюрек суйсе кёб не аз,
Турад кълтырай.

Суйген адам абзыраб
Айтдырад атын.
Излемейме мен къзаб.
Сенсе да – алтын.

ДЖАНГУР

Алгын, кёкню тазалаб
Джаугъанчад джангур.
Чачынг джибиб, тозураб
Болгъанчад ауур.

Буз, джангур да кёрюнмез
Сени бла сууукъ.
Сенде эки ариу кёз
Излетмейле джукъ.

Терек тюбде турабыз
Биз ууакъ джибий,
Джылы тансыкъ алабыз.
Ийнакълы эрий.

Кесинг ариу, санынг таб,
Чачынг а ауур.
Тёгерекни тазалаб
Джауады джангур.

Д Ж Ю Р Е К

Джерге джарыкъ атады
Алтын джая - ай.
Джюрек сеннге тартады
Тийген джарыкълай.

Джюрек сеннге урады
Ёрге, кёнделен.
Мени сеннге бурады
Болуб эки тенг.

Джюрек, сенсиз турады
Къалтырай ууакъ.
Ол сени бла къалады
Болуб уллуракъ.

Джюрек сеннге тартады
Кече джарыкълай.
Джерге джарыкъ атады
Алтын джая – ай.

СЕНДЕН

Аллах кеси къобаргъынчы
Къобалмаз ёлген.
Заманд, къараб-къарагъынчы
Кетиб кёрюннген.

Ол джашагъан кесегимде
Сюе билсем бек,
Аллах мени хар кюнюмде
Болуред билек.

Дауласа да ол ызына
Джаратхан затын,
Джерни топракъ аязына
Себеди алтын.

Адам къараб-къарагъынчы
Кетед хар неден.
Аллах кеси айыргъынчы
Кетелмем сенден.

СУУДА

Көрмегенме чыртда мен
Ма сенден ариу.
Таяд сени белингден
Ол сен кирген суу.

Турадыла санларынг
Толкъун бла ойнай...
Тиедиле къолларынг
Меннге толкъунлай.

Биз джюзебиз экибиз,
Къалтырай да сан.
Мен этеме бир кемсиз
Менден узайсанг.

Суу анасын хорлаб сен,
Джокъчады джарсыу.
Көрмегенме чыртда мен
Ма сенден ариу.

КЁРЕ

Кёк чууакъды, кюмюшюнде
Къарасауут джокъ.
Сени кёре хар тюшюмде
Джюрегимди токъ.

Сени кёре хар заманда
Насыблыма мен.
Чакъгъан киби гокка ранда –
Насыбымса сен.

Таза чыккыны эртден, ингир
Сен юсюме тѣк.
Джулдузларын этер джесир
Сени кѣрген кѣк.

Аллах берген юлюшюмде
Чырт да кемлик джокъ.
Сени кѣре хар тюшюмде
Джюрегимди токъ.

СЕНИ СЮЕ

Мен сюеме бек сени,
Сен да мени суй.
Тутханчады суйгенни
Алтын толу юй.

Мени этме къачхынчы,
Сюе бер бир кюч.
Болмагъанды алгъынчы
Суймеклик ѳнгкюч.

Сууча, сѣзюнг келгенде,
Джанымды - тирмен,
Сени суйюб ѳлгенде
Джандетлиме мен.

Мен турама суйгенли
Сагъышлы джюрюй
Тутханчады суйгенни
Алтын толу юй.

ЭКИБИЗГЕ

Төгюлгенча кезлеулеге
Къач алтын чырпы,
Чачынг тюшед кезлеринге
Энишге чабыб.

Мен кереме кезлеринги,
Чачынгы ача,
Араб тайча заман мени
Тюбюмден къача.

Нюр бетинге узалама
Къач аязча, сакъ .
Сени бетингд - кюн тамгъала
Тюшген джабалакъ.

Мен тийгенде бирде турад
Джумушай, эрий.
Биргебиз да къач болалмад
Экибизге бий.

СЕННГЕ ДЖАШАЙ

Арытырмы алимни
Дуняны тинтиу.
Мени этгенд билимли
Сагъышла этиу.

Минг сагъышым сенсе - сен
Джулдузлуча кёк.
Хаман туура керюнсенг
Сагъыш болмаз кёб.

Мен, а сени юсюнде
Болганма алим,
Тинтиу эте хар кюнде
Тюзеле халим.

Сагынмайма ёлюмню
Мен сеннге джашай.
Кёк алады кёлюмю
Кёзюуде джашнай.

СЮЙМЕКЛИК БЛА

Къазаныны башын кёред
Эртденгиде кёк,
Алтын сууун кеннге тегед
Кюн къайнаб да кёб.

Джюрек-тамам къызган чоюн,
Сезими къайнай...
Сен ариуда чыммакъ боюн
Кёзюмю алдай.

Мен джашауда эте оюм
Болганчама бай.
Джюрекге уа джокьду тоюм
Мен сеннге къарай.

Сюйген суймеклик бла ёлед
Сезим болуб кёб.
Къазаныны башын бёлед
Экибизге кёк.

ТАПЧАН

Терек тюбю экибизге
Болгъанды тапчан.
Чапыракъ тиед бетибизге
Атхан кирик джан.

Сезимиме ушайд чапракъ
Къозгъай да аяз.
Экибизге тутад чыракъ
Кёк отундан джаз.

Насыб неди, буду насыб
Терек тюбю, кюн.
Сюйгенлеге къазан асыб
Джилтинлиди кюн.

Илешеди чапракъ бизге
Атхан кирик джан.
Кёбню салыр эсибизге
Табигъат тапчан.

ТАНГ

Этеги бла таугъа тие
Атыб келед танг,
Ёзюрлеге сархын кие
Чыкъгъан кирик хан.

Мен, а сениге сагъышлыма
Чыгъа да тангнга.
Сени бла алгъышлыма
Тубей да санга.

Танг алада сени кёрсем
Кёк төгед джилтин.
Сени суюе ёлюб кетсем
Хазыр джандетим.

Этеги бла таугъа тие
Джылтырайды танг.
Сени кече, кемсиз суюе
Атдырама танг.

АРИУДАН АРИУ

Кёкню джулдуз сыргъасы бла
Ойнайды нарат.
Ёмюрлюкню сызгъасы бла
Ай, учуб барад.

Сени кёрсем мен учханча
Барама сеннге,
Джер этеги ачылгъанча
Кёрюнед меннге.

Ёшюнюнге кыыса ёшюн
Болама шашхан.
Сени блады тюнюм, тюшюм
Тюлме аджашхан.

Суюмеклигим беред меннге
Ачыкъ учунуу.
Ашыгъама хаман сеннге,
Ариудан, ариу.

АШАЙ

Кёзлерим бла кёзлеринги
Турама ашай.
Мен турама, суюлюб сени
Хансча джумушай.

Джумушакълыкъ кючлейд мени,
Сезим кёблюкден.
Сайлагъанма къуру сени
Бар тегерекден.

Ауур сёз, а ташча тиед,
Кючлеб къатылыкъ.
Мени джаным сени сюед
Тюлдю да артыкъ.

Кёзлерим, а кёзлеринги
Джутланыб ашай,
Бауурума кысыб сени
Турама джашай.

МЕН СЮЙГЕН

Ай бла кюнню ёчешдиред
Сендеги тюрсюн.
Кече сениге айьн бёлед,
Кюндюз, а кюнюн.

Сени ючюн заман бёлед
Юй айгъа джайын.
Сени ючюн джелде ёлед
Чайкъала къайын.

Кёк джулдузун сеннге теджейд,
Джер, а гоккасын.
Къуш таулада сени излейд
Къоюб уясын.

Келлигинги суу да билед
Анга джол салсанг.
Дуня сеннге кесин беред
Мен суйген инсан.

СЕНИ БЛА

Бармакъланы, арасы бла
Бёлюне да бек,
Акъ тоб этед аязымы
Аз теберирек.

Къолумдады сени санынг
Тобча дженгиллей.
Биргеннгеди мени ангым,
Джашауумса дей.

Джашау, тобча къолумдады
Бюгюнде мени.
Сени бла дженгил болады
Къойнунда джерни.

Бёлдюресе сен джанымы
Алгъындан да бек.
Акъ тоб мени аязымы
Тебереди, нек?

СЕДИРЕРМИ

Седирейди бош аяз,
Бош этегингден
Седирейди джер бираз
Сени белингден.

Тенгерейсе кьырдышха,
Буруласа бек,
Сен суюмеклик джумушха
Синнге бегирек.

Бир тюбюме тюше да,
Бир солуй кьысха,
Лунайса, эше да
Чачынгы хансха.

Седирейди бош аяз
Шош этегингден.
Седирерми дарий джаз
Сыйдам белингден.

ИЧКИЧИЧА

Назму ишде болганма
Ичкичича мен
Сюе, кюе барганма
Тамам ичимден.

Сеннге атаб джазганма
Ненча нюр тизгин.
Суюмекликге базганма,
Кёрсем да тигин.

Энтда талпыгу сёзюмю
Юлюшюнгча ал.
Къаратханед кёзюмю
Сен таяннган тал.

Сюймекликни кыызгъанма,
Энчи этме сен –
Сени сюе болгъанма
Ичкичича мен.

МЕН А

Джулдюз сени суйгенде
Джабалмаз булут,
Тургъанлыкъгъа ол кенгде
Этеди умут.

Ай, а сени суйгенде
Энишге тюшер.
Джолну ташлы кёргенде
Джарыгъын тёшер.

Кюн, а сени суйгенде
Тамам кыызарыр.
Орамынга киргенде
Солуун алыр.

Мен, а сени суйгенде:
Кюн согъад къобуз,
Ышарады ай кенгде,
Джылтырайд джулдюз.

АРЫ...

Джашлыкь кюнде тургъанса
Чачьмы сылай.
Ууртуму тутханса
Мени джылылай.

Адам орта болуб да
Турдунг суйгенлей,
Къарангыдан къоркъуб да
Насыб сенсе дей.

Къартлыкьда да, билеме
Сюеринги бек,
Сюймекликде кёреме,
Дуния кечинмек!?

Ёлгснде уа кьысарса
Джаягъьмы сен...
Шайтанланы кьыстарса
Ачий билелсенг.

КЪОШУНУНГДА

Арт сынынг да тюббе тюзд
Бюгюле да аз.
Къошунунг, а тюлд кюнсюз
Артыкъсыз да джаз.

Суу бла барад биргеннге
Къошунунгда кюн.
Джете болур кёлпюнге
Дуниялы джюгюнг.

Кюнню къайры элтесе,
Чыртда бюкмей сырт.
Сезимим, а кёресе
Сеннге тюлдю кыгт.

Джолну срге бараса
Сен атлай сабыр.
Джюрегиме боласа
Мени, баш тамыр.

АШХАМДА

Ашхам болуб, биченликде
Бараса атлай.
Къайгы азча узакъ кёкде
Сеннге къарайд Ай.

Гокка ханс, а этегингден
Эслетмей тутад.
Къамыжакъ джаныб сеннге кенгден
Бар джанын атад.

Къызаралла, къызадыла
Сенде токъ бутла.
Тынчлыгъынгы бузадыла
Бир къауум джутла...

Кёлеккенг да субайд сени
Сюекли наздан.
Нарат кьойгъанд эришгенни
Кёлю бек аздан.

ДЖЕРТИН, КЁКТЮН

Кийим кийиб алтындан,
Тешинмейди кюн.
Ёмюрлюкню атындан
Барады кёктюн.

Сен, а джертин бараса
Кюнча акъыргын.
Бирде кюмюш боласа,
Бирде уа алтын.

Саудан джерни джылыгуу
Башланнганд кюнден.
Башланнганды джазыгуум,
Кюнденча, сенден.

Нечик ариу озаса,
Баргъанча кёктюн
Узакъ джолгъа базаса,
Базгъан кибик кюн.

ЭКИ ТЕНГ

Джашыралмайд этинги
Акъ чакыгъан кёкен.
Кюн сылайды бетинги
Узалабы кёкден.

Тагъылады бутакъгъа
Сендеги чепген...
Джаз ушайды джомакъгъа
Суугъа кирсенг сен.

Суу кетеди омакъгъа
Сенден бёлюнсе.
Джан тагъылад тамакъгъа
Джюрек бек суйсе.

Джабалмайды этинги
Акъ чакъгъан кёкен.
Сынагъанча ол мени
Болду эки тенг.

ИЕЛИСЕ СЕН

Мен керкдим да кертмени
Салдым къыз сурад.
Джюрек болгъан, а джери
Аны джарылад.

Ишледим да къардан къыз
Ол барад эриб,
Къоялмайды меннге ыз
Бир джугъун бсриб.

Къызны ишлеб топуракъдан,
Иймедим халат.
Бузлаб къарайды андан
Сейирлик сыфат.

Эритгенчад сенде сан,
Ахсына берсенг.
Ким эсенг да эт бла джан
Иелисе сен.

ЭРКИНЛИК

Кереклиди хар джаннга
Дуния эркинлик.
Джилтин тюше джалынга
Сынайды кемлик.

Джюрек сеннге эрисе
Болгъанчад джелим.
Сенде ауаз кел десе,
Келед эририм.

Мен сени бла сынайма
Эркинлик, бошлукъ.
Кёзлеринге къарайма
Излей болушлукъ.

Джилтин тюше джалынга
Сынайды кемлик,
Биз тюбешген заманга
Тюшед эркинлик.

ЭРИЙД

Кёк тюлдю, къыйыры
Сёгюлген къумач.
Аны бизгед хайыры
Керелсек къулач.

Кюнню джерге тийдиред,
Чыгъарад джулдуз,
Айны бизге эндиред,
Сёзсюз, даурсуз.

Андан сонгра не этсин
Джер юсюне кёк.
Адамны уа бар эсин
Кючлейд, болуб кёк.

Бир къолунда джанад ай,
Биринде джулдуз.
Кёзлеринге кёб къарай
Эрийди даусуз.

ИЛЯЧИН

Тюшдѣ меннге келеди
Чыммакъ илячин,
Къанатларын кереди
Къатылмазча джин.

Меннге сыртын береди
Айтхан кибик "мин"
Ол биледи, биледи
Учууну эбин.

Мен минеме сыртына,
Ол айтад, "къадал".
Хаман алгъа сытыла
Джелге бермейд ал.

Джангыз Аллах биледи
Кѣлюмю ичин.
Мени сеннге элтеди
Чыммакъ илячин.

ИННЕТ

Сени кѣрсем чырт болмайды
Мени кѣлюм аз.
Сенсиз мурат толалмайды
Этеди мараз.

Сени ачыкъ акъ этинги
Сюйгенликге кѣз,
Джюрек сюед иннетинги
Андан тута ёс.

Сени, кёклю ай, бстинги
Джаратама мен.
Джашарыкъча мен ай тенгли
Сени нюрюнгден.

Сен джырсанг да этегинги
Кёрюнюрча эт,
Сюйдюргенди меннге сени
Сендеги иннет.

ЭРКИН

Не къарангы дуниядан да
Кетерге суймем.
Сени ючюн атхан танг, а
Меннге тюлдю кем.

Дунияны джарыкъ, кенг да
Этгенчабыз биз,
Сени къараб бир кёрген да
Этерчад кемсиз.

Меннге джууукъ адамым да
Джокъчады джерсиз.
Джерден табхан къабыным да
Татыусузд сенсиз.

Не къарангы дуниядан да
Кетерге суймем
Кенг эсе да, сенсиз анда
Эркин керилмем.

КЕЗ АЛДАЙ

Кирпиклеринг кымылдай
Къалтырай ууакъ,
Турадыла кез алдай
Кек бола чууакъ.

Джашаууму чакъларын
Аладан санай.
Ба этеме мен барын
Тилим бла сылай.

Къалындыла ала бек
Къамишге ушай.
Сюймекликди-кечинмек,
Тургъан кел ашай.

Кирпиклеринг кымылдай,
Сейирди хар чакъ,
Турадыла кез алдай
Болуб джубанчакъ.

МЕНИ КЕЧ

Аз да сени джанынга
Тийген эсем, кеч.
Ышар энтда сен манга
Заман тюлдю кеч.

Джерден джел да кетеди,
Топуракъ излейд аш...
Хар не джаннга джетеди
Ташныккъычад-таш.

Бош затладан, кёлкьалды
Сен болмачы бош.
Эсим сеннге кьуралды
Болургъа деб хош.

Энди тиймем джанынга,
Шо, мени бир кеч.
Чолпан чыгъар аллынга
Танг атмазча кеч.

БАЛЛАЙ

Бир табхада эки кьошун
Болгъанчабыз биз.
Сюймекликни сюймем бошун,
Сюйюб да кемсиз.

Сени эрнинг балдан толуб.
Бёл меннге бир зат.
Сюймеклигим мени кьоруб
Мен кёрмем азаб.

Ууалсакъ да биз тённгереб
Табхадан эниш.
Экибизни бирге кёрюб
Кёк этмез бедиш.

Ууалгъынчы толу болуб
Турсакъ эк былай,
Бал теге да, баллы болуб,
Джабыша баллай.

СЕНДЕНДИ

Джабалмазча чадыра
Сенде барды нюр.
Булутланы терк джыра
Кюн да кёрюнюр.

Алтын тюзде нюр болад –
Къошкъаш къарылгъач.
Мени джаным сени блад
Сенденд хар къууанч.

Акъ тубанда тик къалад –
Бу ёхтемлик шарт.
Джюрек сени сагъынад,
Кесинги ышарт.

Кёзлериме бир къара,
Сен, теге да нюр.
Болгъан эсе джер - чара,
Къууанч тегюлюр.

СУРАТЧЫ-КИРПИКЛЕ

Кирпиклеринг джашауну
Суратын сала.
Табадыла бояуну
Маджалын ала.

Джюрегими гетенин
Толтура ууакъ,
Кеслери бла кеслерин
Салалла омакъ.

Ол суймеклик джаггыула
Суйюб джаггыла,
Джарыкъдыла бояула
Сары, кёк, ала.

Кирпиклеринг, джашауну
Суратын сала,
Бередила бояуну
Кёлюме ала.

"АХ" ДЕСЕ

Суйген адам "Ах" десе,
Ахсыныб терен.
Аллах кеси эрисе
Сейирсинмем мен.

Кюрт эсем да зирем
Сен болгъанды кюн.
Сеннге ийнакъ берирем
Чалыгу эше, кюн.

Мен эрисем биргеннге
Сен айтыренг "Ах!"
Сени суйюб ёлгеннге
Кёк тартыр салах.

Суйген адам "ах" десе,
Ахсыныб терен,
Дуня бирден тюрленсе,
Сейирсинмем мен.

СЮЕЛЕСЕ СЕН

Сюеледи акъ къайын,
Ачыб акъ тобукъ.
Чайкъалгъаны да сайын
Излегенчад джукъ

Сюеледи зырма тал
Джангы джуууб баш.
Нек болалла меннге сал
Сенде эки къаш.

Сюелсе да тюз, нарат
Чайкъалады аз.
Кюн, а джыйылыб барад,
Букъгъанча агъаз.

Сюелесе сен, а шош –
Айтмайса бир джукъ
Кетерикди заман бош,
Биз болсакъ сууукъ.

СЕНИ СЮЙЮБ

Сен билмейсе мен сюеме
Сени иги танг.
Эки кёзюм мутхузд деме
Ата эсе танг.

Сен билмейсе сени нечик
Сюйгеними мен.
Исси къандан кызад хар джик
Сюймеклик кёбден.

Сен билмейсе, Аллах кеси
Джайгъанча кюйюз –
Кёргюзеди оюу ёсюм
Гокка ханслы тюз.

Сен билмейсе, сени суйюб
Мен табханма эс,
Суйген кызы ючюн кюйюб
Тургъанча, Рамзес...

БИР ЧЫКЪ

Тау этсе да булутну
Сыртына къапчыкъ,
Баууруна бу джуртну
Кюн тиед ачыкъ.

Мен джашынган затланы да
Этеме истем,
Кёре эсем аланы
Джукъ да тюлдю кем.

Кёрюб эсем сени мен,
Гоккалыды тюз.
Ишлегенча суу тирмен –
Джюрек тюлд сёзсюз.

Тау этгенди булутну
Сыртына къапчыкъ.
Сен юздюрмей умутну
Аллыма бир чыкъ.

АЗ СЮЙМЕЙМЕ

Сюйюнеди гокка ханс –
Табигъат гинджи.
Этеклери эте харс
Суу тегед инджи.

Мен суймейме сени аз,
Къыйнасанг да кёб.
Этегинги сени джаз
Тургъанчад кёклеб.

Сёзю болгъан - гокка-ханс,
Нексе былай, нек.
Суймекликни этме тас,
Аджалд - илинемек.

Къулакълары ура харс
Джюрек айтад джыр...
Мен суймейме сени аз,
Келе барад джыл.

САГЪЫШ ЭТГЕНЛЕЙ

Сыйынса да саудан кюн
Терезе кёзге,
Джюклегенчад ол джюгюн
Бешли ёгюзге.

Мени башым къоргъашын
Къююлгъан кеблей,
Бир ауурду сагъышым,
Мыйымы теблей.

Ол ауурду, джюк кибик
Бешджюз ёгюзге.
Къаратады суймеклик
Терезе кёзге.

Сезим атым туруб шын,
Сен къайдаса, дей,
Башым болад къоргъашын,
Сагъыш этгенлей.

УЗАЛАМА

Суймекликни юсюнде
Тюлме мен тюннгюч.
Сени нюрюнгд хар кюнде
Меннге баш кёрмюч.

Къаланнганды, толгъанды
Бу сезим антау,
Экибизге болгъанды
Некях шагъат - тау.

Чапракълада чабады
Абынмай аяз.
Сенден джылыу табады
Менде къол аяз.

Кёк чырпыдан бетинге
Кюнден тюшгенд ау,
Узалады этинге
Чаныракълы джашау.

КЁК ЧЫРАНДА

Джерни мёлек баласы
Сен кёрюне тур.
Джюрегими джарасы
Болурча сотур.

Джерни акъбет мёлеги
Сенсе меннге, сен!
Мени сакълайд ёзенги
Сеннге тебресем.

Сеннге джетер ючюн мен
Керекмид Боракъ.
Ким туталыр белингден
Менден табыракъ.

Джаным этед тесукъа,
Сеннге тебресем,
Кёк чыранда джан гокка
Сенсе меннге - сен.

ХАУА ТАБАМА

Сенден хауа табама,
Мен ахсынганлай.
Хаман сени табама
Мен ууакъ атлай.

Хауа юйню ичинде
Болса да тёртгюл,
Сенден турад кечине
Хауа берген гюл.

Меннге хауа тюлдю кем
Къатынга болсам,
Муратыма джетелмем
Хауангы бузсам.

Тюб эрними къабама
Сени тансыкълай.
Сенден хауа табама
Мен ахсынганлай.

М Е Н М Е

Джер башында ётгенди
Бек кёб мингджыллыкъ.
Ала бла да кетгенди
Ненча кюн джарыкъ.

Мингджыллыкъдан бир джылгъа
Ётген, болур тынч.
Бир джылдан мингджыллыкъгъа
Болад кёб тыйгыч.

Джарыкъ ётсе хар бир джыл
Мингджыллыкъ джарыр.
Мингджыллыкъны джорек джыр
Бетин чыгъарыр.

Сюймегенни мингджыллыкъ
Тюлдю чакъырлыкъ.
Сеннге болуб бу джарыкъ,
Менме мингджыллыкъ...

АЖЫМСЫЗ

Патчах кызы Аланны
Сыйлы Сатыник,
Джасагъанча заманны,
Гоккалыды тик.

Чыгъын тегед юсюнден
Сен узалгъан мант.
Джабышмазча юсюнге
Ол этгенчад ант.

Сен кёрюнген заманда
Джокъчады халат.
Гюлле ёсген ранлада
Сенден барды хат.

Патчах кыздан кьалгъанча
Сенден кьалыр ыз,
Келе тургъан заманча
Джерге ажымсыз.

КЪАЧХЫ КЮН

Эс белюрча кёбчюлюк
Сен тегесе нюр.
Джюрегиме беред джюк
Биз туугъан ёмюр.

Ачылгъанча, кюн тийсе,
Терезе къабакъ,
Джюрек сеннге тирелсе,
Ачыллад омакъ.

Къач чапыракъ бла биргелей
Сен эшгенча чач,
Кесин турад белгилей
Алтын бетли къач.

Терезенгден ийилед
Энишге эшменг,
Алтынларын къач беред
Бай болурча мен.

ЭШИТМЕЗЧА

Мёлек ёлгенд деб джангыз да
Эшитмегенме мен,
Джер юсюнде ариу кыыз а
Тюшгенчад кёкден.

Кёк мёлекни кёрмегенме
Мен айтырча джукъ.
Мен джангыз сени кёреме
Джаныма джууукъ.

Мёлек сени, сен мёлекни
Джюрютген кирик.
Джюрютгенчад хаман мени
Сенде суймеклик.

Мёлек чакълы джашарынгы
Бек излейме мен,
Мёлек ёлдю деб хапарны
Эштмезча кёбден.

КЪУУАНЧ

Джибитеди тепсини
Бу мюрзеу ичги.
Джюрек деген - кюпсени
Джарыкъды ичи.

Алгыш - акъсыл къанатлы
Учады эркин.
Джашаууму бек татлы
Этгенди эрнинг.

Төгюледи сырача
Мендеги сезим.
Болду сени сыйларча
Суймеклик сёзюм.

Хаман сеннге ышаныб
Джюрек къалмаз ач.
Сени ючюн ышарыб
Этеме къууанч.

МАХТАУ

Масагъатчы болгъанды
Экибизге кёк.
Джулдузладан толгъанды,
Турмаз ючюн кёк...

Ай туурагъа тюшгенди
Бетден атыб ау.
Нарат кёкню тешгенди
Излеб да махтау.

Махтау меннге сенденчад
Мен эсем да хан.
Махтаулума дегенчад
Джюзюмлю сахан.

Керти сую билгенге
Келгенди махтау.
Салгъан болмаз Ширинге
Фархад чыртда дау.

ДЖАШАУ БЛА СЕН

Джылтырайды далгюзюр,
Джылтырайд налмаз
Накьут беред нюр-нюзюр.
Ол мутхуз кьалмаз.

Марджан ташдан сенсе -сен,
Чырайлы, акъбет.
Ышарылсанг эм кюлсенг
Кюнлюд ёзен, бет.

Джазыу сени таныргъа
Термилгенед кёб.
Сукъланмайды багъыргъа
Алтын тюшген кеб.

Къадалгъанчад чачынгдан
Бу назик джашау.
Хар джазынгдан, къачынгдан
Ол табад ашау.

ЭРИРЧА

Сен ариуса эрирча
Шкок быргыда окъ...
Аллах насыб берирча,
Сенден ариу джокъ.

Хар фикирим сенсе-сен,
Салмазча санджог,
Бар дуниямса мени сен
Сенсиз барда джокъ.

Учхан кибик илячин,
Джюрегимди токъ.
Гоккала бла бир кечин,
Сенден нюрлю джокъ.

Къууанч бизни билирча,
Джырла, макъам сокъ.
Сен ариуса, эрирча,
Шкок ичинде окъ.

КЕЛГЕНМЕ

Къанатларың кереди
Ариу джемгегун,
Табигъатны кёреди
Ол ариулугъун.

Мен, а сени сеземе
Тал къылычлада,
Эки айны кёреме
Айлы къашлада.

Къошулады джулдузгъа,
Сенде кёз джарыкъ.
Тау суу ушайд къобузгъа,
Кёбдю джарыкълыкъ.

От юйюнгю аллындан
Къарайса манга,
Тутуб мен ат джалындан
Келгенме санга.

ДЖЫРЛАЙ

Керти джырны юсюнде,
Сый табарма мен,
Суу болгъанча ёзенде,
Теренден - терен.

Джырлай, сеннге джыр джырлай,
Кёлюмд къонгъурау...
Турду гюлню кюн сыйлай,
Ургъунчу кырау.

Булбул къонган кёлюмде,
Къалтырайд кёкен,
Мен джырлайма хар кюнде,
Болмазча ёлген.

Джырым джетед мийикге
Кёкге салмай дау.
Сени суйген джюрекге
Салалмам къадау.

САНАМАЙД

Кирпигингден юлешинед
Джангур тамчы, сакъ.
Кёз гинджингде сени, ёсед,
Бу Кёк-къягъанакъ...

Санларынга эм чачынга
Джел төлейд джасакъ.
Къарылгъачлы къашларынга
Мен тиеме сакъ.

Акъ тобугъунг гокканы да
Терилтед, ёзге
Суу санамайд бир джанны да
Сенден кирсизге.

Кирпигингден юлешинед
Джангур тамчы, сакъ.
Кёз гинджингден сени ёсед
Бу Кёк-къягъанакъ...

ТЮРСЮНЮНГ

Кёб заманны къаратады
Сендеги тюрсюн.
Ай джарыйды, танг атады,
Энтда чыгъад кюн.

Адам, джерге келгенчады
Эте харх таууш.
Уясындан бёлгенчады
Санга эсин къуш.

Сенсиз кюнюм, болгъанчады
Кечем кибик шош.
Джаным сенде къалгъанчады
Анга бир джукъ къош.

Къашларынгы арасындан
Тийгенчады кюн.
Айырылмаз джулдуз сандан
Сендеги тюрсюн.

СЮЙМЕКЛИК ДЖАСАКЪ

Бу суймеклик - джашауду,
Анга джокъду кёр...
Менде болгъан джашауну
Сен кесинге кёр.

Джулдузланы бекми суйюб,
Сагъынабыз кёб.
Джюрегим сеннге суйюнюб
Урад былай кёб.

Кёзлерим, а джарыйдыла,
Кюн-кёзлерингден.
Эринлерим балсыйдыла
Эринлерингден.

Сынагъаннга бек игиди
Суймеклик джашау.
Гокка ханс бла сеникиди
Джюрек джумушау.

АЯЙ

Сюсме да сени кёзден,
Сени этмем тас.
Къоркъа болмаз адам сёзден
Джаз чыгъарыкъ ханс.

Сюеме да сени кёлден,
Кёлюм болгъанд бай.
Кёрюннгенча джилтин кюлден
Керюнеди ай.

Сюеме да сени эсден
Эсим тюлдю аз.
Айыралса тюзню терсден,
Адам джангылмаз.

Сюеме да сени толу,
Чырпылыды джай.
Экибизни джазыу къолу
Турады аяй.

БЕР МЕННГЕ

Сюелмейме юсюннге
Болуб дууана.
Тийген кибик кюн сеннге
Къалдым къууана.

Джанны, къанны бургъан да
Сезимди элпек.
Джандет таба баргъан да
Сюе билгенд бек.

Джел аллына сюрюучю
Тюлме мен джелпек,
Сени сюе билиучю
«Джаханимлид»- нек?

Джюрегинги бер меннге
Джарый, къууана,
Сюелмейме юсюннге
Болуб дууана...

СЕБГИЛИНГ

Эки къашны арасында
Кёрюнед себгил,
Джесирли кюч барды анда,
Аны эскер, бил.

Ол тартады мени санга,
Айтханча илеш.
Сен эриш да хар заманига
Эшменги бир теш.

Джесир этген себгилингден,
Алама юлюш.
Айырылыб шош кечеден
Болдунг меннге тюш.

Балхамчады, хар джарама
Сенде ариу тил.
Мыдах халда сен къарама,
Къарады, себгил...

КЁМЮЛДЮК

Джангур джетиб джер болду
Джибиген кюйюз.
Гокка кимден кьубулду
Сюелиучю тюз.

Джер кюйюзге бёлюндюк,
Биз ууакъ джибий...
Джибисе да сенде тюк,
Чачынгы бир ий.

Зат болмайды, кёзюусюз,
Кьююлгъанча суу.
Джаз джангурча тёзюмсюз
Этеди джазыу.

Гоккалагъа кёмюлдюк
Эс ташлаб да биз,
Этмей уллу кёллююк
Джазгъа, экибиз.

АТЛА

Булутланы къанатлыла
Этелле элек.
Сен, ариуум, алгъа атла
Боласа керек.

Мени таба этсенг атлам
Учунурма бек.
Керти суйген, суйген адам
Табад кечинмек.

Суймекликде, артыкъсыз да
Керекди атлам.
Джаш суйгенча, суйсе къыз да,
Даусузду алам.

Тартынма да бери атла,
Болма шо эрек.
Булутланы къанатлыла,
Этелле элек.

КЁБДЕН КЁБ

Булутладан бёлюнеди
Кёксюл джарча-кёк.
Тюбсюз болуб кёрюнеди
Болад кёкден кёк.

Бир джулдуз, а къараб андан
Джылтырайды аз...
Аны сеннге ушатхандан
Болгъанма мараз.

Адам къарай джардан, тикден
Сирелгенчад тик...
Экибизде сؤймекликден
Кёк да тюлд мийик.

Булутладан кёрюнеди
Кёксюл джарча кёк...
Эсим сеннге бёлюнеди.
Мени кёбден кёб.

СЫЙЛЫ ТАШ

Чокъракъ къабны ичинде,
Сенсе сыйлы таш.
Хар кюнюмде, кечеде.
Ауруйд менде баш.

Хар кюнюмде, кечеде
Ауруйду джюрек.
Сени кёрсем мен кенгде
Ауруйд бекден-бек.

Къабны ачыб кёргенде.
Джылтырайды таш.
Джандет табмам, ёлгенде,
Сенсиз, къаракъаш.

Джюрек къабны ичинде
Сыйлы ташса сен.
Къууанч джокълар хар кюнде.
Дууамса десем.

ОЛДУ ДЖАШАУ

Булут джабхан джулдуз тюлсе,
Менме - калак джел.
Сюе эсенг сен ёкюлсе,
Сюйгеннге теджел.

Сан бергенди Аллах сеннге,
Джоннганча керки.
Сен джарычы хаман меннге,
Джашау тюлд эки.

Мен джашайма учхан тюкча,
Болуб да калак.
Къайыгъымы джел сюрлюкча,
Тынгылайд къалакъ.

Бирде джелча сансыкълайма,
Бола да мышау.
Нюр бетинги тансыкълайма
Олду деб джашау.

БАЙЧЫ

Бирча болур хар джерде
Насыбны къачы.
Джангызлыкъны кечеде,
Азды къуанчы.

Байчы кече арада
Атынгы айтыб,
Турад къарлы тарлада
Мени сагъайтыб.

Бирде назик айтады,
Бирде шыбырдаб.
Эсим сеннге къайтады
Башым шуулдаб.

Джюрек табмайд чырт тынгы,
Азды къууанчы,
Айтады деб атынгы
Хыныракъ, байчы.

ЁМЮРДЕДА

Меджнун суйгенд Лейланы,
Зухраны Дахир.
Бек сюеди кёк, айны
Болгъанды да бир.

Бир болады дейдиле
Кёкча суймеклик.
Джулдузла уа недиле,
Кёб эсе кемлик...

Къайсы суйед къайсыны,
Билялмайбыз биз.
Таулу къыз а Къайсынны
Суйгенди кемсиз.

Сюе билдим мен сени
Заманла ётуб.
Суймеклик этмез мени
Ёмюрде да, туб.

КЕТМЕМ

Къарлы тауда буз сюмек
Болгъанчама мен.
Мен суйгенме сени бек,
Тамам кёлюмден.

Эритсенг а сен мени
Бол да кюн таякъ.
Кюн а сезиб суйгенни
Къысад нюр джаякъ.

«Айджаякъ» бла «Акътамакъ»
Этелле тарт-соз,
Джара джюрек эм тамакъ
Джанган кибик тоз.

Хар бири да кесине
Сыйырыр халда,
Мен а кетмем терсине
Сезим ауалда...

ЁЛЕМЕ СЮЙЮБ

Кюн таякъла-эшмеле,
Тюшелле кюнден.
Сеннге сагъыш, эс бёле
Келеме кенгден.

Мен башханы кёрмезме
Джюрегим кюйюб...
От берсенг да ёлмезме,
Ёлеме суйюб.

Сенсиз мууал санларым,
Тургъанда уюб,
Келе эди сарнарым
Джангурча къуйюб.

Амыр садакъ атады
Джюрек ауузума.
Къол аязынг тартады
Къол аязыма.

КЪЙНАЙСА

Дорбунда да турлугъем
Сени биргенге.
Сеннге ышыкъ боллугъем
Къыйнайса неге.

Сеннге мени къыйнагъан
Боламыд сууаб.
Джюрек тѣге къара къан,
Сакълайды джууаб.

Тыгъылады терк тамакъ
Сезим тылпыудан.
Чакъгъанлыкыгъа гюл омакъ
Болады къаудан.

Джер башында хар не да
Чыгъады кюннге.
Менден кете, келе да
Къыйнайса неге.

МЕН - «ОДОЕВСКИЙ...»

Мен шайырма, эсим а
Болду магъадан.
Терлегенме кесим а
Чыгъалмай андан.

Сагъыш кѣбден, бир-бирде
Джокъду меннге тын,
Мен тургъанча Сибирде,
Къаза чий алтын.

Тутмакъчыгъа баргъанды
Сюйгени джаяу.
Кесек заман къалгъанды
Керекди аяу.

Сеннге джазгъан хар сёзюм
Джазылад къандан.
Салдырмайды чырт тёзюм
Джазма – магъадан.

АУРУУ

Сени суюе, кюе да
Мен табдым ауруу.
Ма джангыдан суюе да
Алама къарыу.

Ма джангыдан суюе да
Барама талыб...
Джюрек ачыйд кюе да
Ауруу къадалыб.

Джюрек ачыйд кюе да,
Суюе да арыб,
Аны сагыш туюе да
Турад таралыб.

Аны сагыш туюе да
Мен табдым ауруу.
Сени суюе, кюе да
Кюеди къарыу.

АТЫНГ

Айтырыкъма атынгы
Мен джашагъанда,
Аяз табмай чырт тынгы
Чабханча ранда.

Кѣлом болуб суу шоркъа
Айтырма аны.
Кюн эшед сеннге окъа
Ызындан тангны.

Мен атынгы айтханда
Терк бошланыр кюрт...
Анга хаман къайтханда,
Джан болмаз кюкюрт.

Аны блады хар джырым-
Толгъанча чара.
Мен ълсем да, къабырым
Къалыр къычыра...

КѢЛЕККЕМ ЧАБА

Тартдыргъанды кѣкрекни
Сахтиян чуба.
Къучакълайса терекни
Сен этесе ба.

Бек сюесе сен ашы.
Чакъгъанды да ол.
Чапракъ къолуна талны
Узатаса къол.

Таянаса тюбюне,
Ол ие салкын.
Джюрек турад тебине
Санымдан алгын.

Мени джолум барады
Тюз сени таба.
Сенден тансыкъ алады
Кёлеккем чаба.

САГЪЫШ ЁЛМЕЙДИ

Меннге чырым этерге
Къоймайды сагъыш.
Къыйналама мен неге,
Ай эсе таныш...

Сеннге этген сагъышды-
Чынты алаMAT.
Ай а меннге танышды-
Сюймеклик мамMAT.

Болушады ол меннге
Сагъыш эт деб аз.
Келмей къалмаз эменге
Таш джолда да, джаз.

Меннге джукъу келмсийди
Эсде болуб сен.
Сагъыш чыртда ёлмейди
Ичингден суйсенг.

БАРЫНЫ ДА

Эниклеучо къанатлыд
Ол чубар байгуш.
Таулугъа уа багъалыд
Тауда учхан къуш.

Узунбоюн, акъёшон,
Сыйдам дуадакъ,
Табыб тюрсюн юлюшон
Кёлде джюзед сакъ.

Ыз къояды джюрекде
Нюрлю гергеджиз.
Булбул джибгил терекде
Къояд джырлы ыз.

Къанатлыла кибик, тын
Табалмайма мен.
Барыны да къанатын
Бердинг меннге, сен!

ДУНИЯГЪА СЁЗГЕ

Мен-джау чыракъ, сен а меннге
Болдунг – чыратхан.
Ышанама хаман сеннге
Атхынчы да танг.

Танг атады экибизге,
Барды кёб мурат.
Баш къалса да дуня сёзге,
Джюрек а урад.

Джау чыракъча тебе, тебе,
Турады джюрек.
Биз болгъунчу къара тебе,
Сюерге керек.

Сенде эки ариу кёзге
Ашыгъады танг.
Мен къалгъанма дуня сёзге
Сюйюб иги танг.

НАСЫБ СЮЙЮНЕД

Къуш къанатын джыйгъанча,
Джыйылгъанд шоркъа.
Къашларынгы къыйгъанча-
Ай тартханд окъа.

Джарыкъ кёлча бёлюнед,
Менде шатык кёл.
Джюзминг джылда да бизге нед,
Ачы суй да ёл.

Тау башында кекелча
Керюнед булут,
Ай жарыкъдан шош келча
Джан этед умут.

Не ёмюр да бизге нед,
Тариххе кирсек...
Насыб бизге суйюнед,
Анга кел десек.

ДЖАШАЙЫКЪ

Биз джашайыкъ бет, бетге.
Санга тие сан.
Тюше болур джандетге
Бек суйген инсан.

Къызгъанаса сёзюнгю,
Къызгъанаса, нек?
Эки уллу кёзюнгю
Къызгъанаса бек.

Оба боллукъ санынгы
Къызгъаныб джашай,
Сен бёлмейсе джанынгы
Меннге кел ашай.

Джаннга болсун джан джесир,
Сюймеклик джугъа.
Биз синнгинчи бир кюн бир
Тюшсюз джукъугъа.

СЮЕ БИЛСЕК БИЗ

Ба этгенде къолунгу
Бузлайма кесек.
Хар заманны бард онгу
Биз сую билсек.

Сюймекликде кебдю шарт,
Барды баш адеб.
Джаратханды табигъат
Сени меннге деб.

Меникиди нюр бетинг,
Башханы иши
Джокъду анда, иннетинг,
Чыртда тюлд эрши.

Ба этеме къолунгу
Ийилиб, кемсиз.
Хар заманны бард онгу
Сую билсек биз.

ДЖАЙ

Таула - тую ёркечлеча,
Эриб буз эм къар,
Джер джашилди - ийилгенча
Намазгъа къадар...

Тинк демейди, тынгылайды,
Джел джокъда, чегет.
Джай кюн мени ангылайды,
Бард менде уммет.

Магъаналыд джай бизле бла
Чайкъала гёлеу.
Кюрешмейди чырт, бизни бла,
Бу джылан-билеу.

Суу эркинди, кюн джылыды,
Джер джандетди – джай...
Адам бирде джаралыды...
Турма сен алджай.

ЧУРУМ

Сюйдюргенди меннге кесин
Сенде хар бир джик.
Кёрюр эди джыр иесин
Сенден да таджик...

Кёрюр эди кесин сенден
Назму уя-Фарс.
Тёгюледи назму менден,
Урулгъанча харс...

Сюймеклигим тюлдю сеннге
Къуру бир тилкем.
Назмуладан эсиргеннге
Джашау тюлдю кем.

Кёрюр эди джыр иесин
Сенден да Урум ...
Джюрек сеннге бериб кесин
Джыр болду чурум.

МЕНМЕ САКЪ

Джолдан чартлаб гоккагъа
Тюшгенди ташчыкъ.
Къарайма да мен анга
Кёрюнед ачыкъ.

Ёзегине джетгенча,
Кёлтюрмейин баш,
Гоккадама дегенча,
Къымылдамайд таш.

Ташчыкъ, аяз къакъгъанлай,
Тюшер тённгереб,
Не уа чапыракъ акъгъанлай,
Сууукъ ёрелеб.

Ёмюрюм да хар затда
Менме сеннге сакъ,
Къалам чаба къагъытда
Джыя сёз джасакъ.

СЮЕ ЭСЕНГ СЕН МЕНИ

Сюемисе сен мени,
Нексе былай сакъ?
Кирпигинге мен сени
Телерем джасакъ.

Джаным, кезюм, суюгеним
Сеннгеди талпыу.
Бош а тюлдю кюйгеним
Бере джан тылпыу.

Кюн джарыса, кечеди
Бугъуб да къалгъан.
Джаным сеннге кечеди
Бол анга дагъан.

Ол мингджыллыкь эменни
Тартханды кыырау.
Сюе эсенг сен мени
Джожьду чырт кыарау.

БИРГЕ

Кёкню хауа бачхычындан,
Кийиб чий алтын,
Кюн таягы тышед андан
Бизни амалтын.

Атлауушла кёбле, ёзге
Ол тийеди сакъ.
Ол тёлейди экибизге
Керекли джасакъ.
Сылджырайды кюн таягы
Атлагъандан, терс.
Тюз адамны олчад джагы,
Берек, джарый, дерс.

Кёкде кёксюл атлауушдан
Ол тышеди сакъ.
Биз табарбыз джылыгу андан
Бирге атлансакъ.

ТЫЯЛМАЙМА

Къзад мени эсими
Алтын кюрек-ай.
Тыялмайма кесими
Мен сеннге кыарай.

Тыялмайма кесими
Ариуса да бек,
Бёлдиореди эсими
Башынгда джибек...

Джулдуз учуб да Айгъа
Атханчады джан,
Мен, а сезим джаягъа
Тюшгенме, ийнан.

Тыялмайма кесими
Мен сеннге къарай,
Къызгъанлыкъгъа эсими
Алтын кюрек-ай.

НЕМДИ, БИР АЙТ, КЕМ?

Чыпчыкъла айтыб джырларча,
Ариуду атынг,
Сукъланыб, джулдуз къарарча,
Джашды сыфатынг.
Кёзлеринге илешгенча,
Сабыр болду джел,
Кюн бла къысха тюбешгенча,
Сууукъ болду сёл.

Сен сёлешсенг, сорушады
Тау шоркъа таууш,
Сеннге сый бере, учады
Башынг бла къуш.

Шо, джазыу сеннге теджерча,
Джокъ болурму тенг,
Сен мени сансыз этерча,
Немди, бир айт, кем?

ЧАКЪЫРМАЗ...

Кёзлеринги ушатханча
Джарыкъ кёллеге,
Къобан чабакъ, алджагъанча,
Чынгады ёрге.

Кёл джанында сипилени
Джарытханча кюн,
Сенде узун кирпичлени
Джасагъанды тюн.

Узун эшменг тешилгенлей,
Болад сыйдам, тюз,
Алтын дюрю, кюн тийгенлей,
Джашнагъанча кюз.

Сенсиз мени дуня насыб
Чакъырмаз төрге,
Башласа да ёлюм кысыб,
Кирелмем көрге.

СЕН АРИУСА...

Сен ариуса кийсенг да
Кёб тюрлю кийим.
Тери къаблаб көрсенг да,
Сенден ариуд ким.
Чабакъ ариуд атсанг да
Къымжа эгинге,
Чапракъ кийиб джатсанг да
Ариуса меннге.
Кёнчек кийиб озсанг да,
Кийсенг да чепген,
Джазыу къыйнаб, тозсанг да
Сюерикме мен.
Меннге къулач берсенг а
Сукъланыр хар ким.
Сен ариуса, кийсенг да
Не тюрлю кийим.

СУУ БОЙНУНДА

Суу юсюнде суу джилтинле
Баралла чарсха.

Кюн таякъла – алтын тилле
Тиелле хансха.

Сенде кёзле тегедиле
Нюр джилтинлерин.
Меннге насыб бередиле,
Тутсам эд бирин.

Насыблыды суюгенине
Тюбеб да тургъан,
Суу бойнуна суююб эне,
Кёлюн толтургъан.

Суу инджиле тегюлелле
Акъ санларынга.
Кюн таякъла – алтын тилле
Тиелле санга.

ТАБИГЪАТНЫ

Кёзлерингден джаугъан джангур
Джибитед мени...

Сен ышарсанг, кёбдю огъур
Бстингде сени.

Джаш талдача, шуулдайды
Сенде къутас чач.

Сени нюрюнг нечик байды
Мен къалмазча ач.

Сен селешсенг, ёртенденча
Джылынама мен.
Тар джолум да болад кенгча
Ары келсенг сен.

Заманны уа сейирд чагъы
Кечеде, кюнде.
Табигъатны хар къылыгъы
Болгъанчад сенде.

БУГЪУНЧАКЪ ОЮН

Ойналады ёмюрден да
Бугъунчакъ оюн.
Мен а къайсы кюнюмден да
Алама оюм.

Кёзлерими терк кысама,
Бугъунаса сен.
Сени излей кысылама
Гоккалагъа мен.

Бу оюнну Азраил бла
Ойнамаз киши...
Сюймеклик ойнайд бизни бла,
Сюйдюргенд, иши.

Кюн бугъунса, джер алгъанчад
Кесине оюм.
Саулай дуня ойнаганчад
Бугъунчакъ оюн.

СЮЙМЕГЕН

Суу къагъады къонгурау,
Сансызды да таш...
Гюл башына атханд ау,
Кёреди деб джаш.
Мен а сени кёрс да
Келед кёрююм.
Хаман болуб ёре да,
Къууана кёлюм.
Сеннге назму джасала
Давид бла Олджас.
Ашыгъыб да джаз ала
Терк чыгъаред ханс.
Джюрегими къонгурау
Этгенд сенде нюр.
Гюл башындан атса ау,
Кёрмеген кёрюр...

ЭКИТИЗГИНЛЕ

* * *

Кёзле, кёзле, хар нени да кёресиз, тёмейсиз,
Бир сейирди, кесигизни сиз кюзгюсюз кермейсиз.

* * *

Сернек кибик кябынныкъны сездинг эсенг сен,
Кюкюрт болма сен, анга джолда тюбесенг.

* * *

Къаза эсенг эсинги, сен алтынны къаз,
Алтын къалыр алтынлай, ол чыкъса да аз.

* * *

Лйтадыла: бу дуня бугъалада турады,
Мен айтама: ма аны къызыл джуддуз бурады.

* * *

Кёрдюнг эсенг тик къаядан ычхынныкъ ташны,
Суу ичерге къара суугъа атма сен башны.

* * *

Баппахан бир сейир, джел, а тюлдю бечел,
Ол акъмаз эд дженгил, табынса анга джел.

* * *

Джетерикди дуня ёлгеннге эм саугъа,
Ол ашхы эд джетсе, биринчи джашаугъа,

* * *

Аламны тюбюнде джыланнга нёгер джокъ,
Къараууз кёзюнде джашынган кибик окъ.

* * *

Джел болса нёгери чачылады булут,
Джулдуздан хомухха аз да джокъду умут.

* * *

Дунияда мен джашаб кёкден тюлме таша...
Кёзюуде ол мийик... кёзюуде алаша...

* * *

Таланы джарыгы тирелибди кёкге...
Аны джабалмаз бу къара кёлекке.

* * *

Къаягъа тийиб, кеси джагъылган да окъду.
Ассы адамны эки дуниясы да... джокъду.

* * *

Къышны башы да джарсыуу ючюн бир акъды.
Мени сагъышым акъ чачда сыннган таракъды.

* * *

Бёрю бери келликча, къой аягъын къагъады...
Къызбай адам кесине минг дууаны тагъады.

* * *

Сенде ауаз тенгди джангур тауушха,
Ол саугъады ол эшитиллик ауушха...

* * *

Таулу джюрек джарыкъ джырдан нечик токъду,
Бизни джерде тобукъланнган адет джокъду.

* * *

Къолумда къалам болса, минг байдан да мен байма,
Ансыз джюрек джарамы джарлылыкъ бла байлайма.

* * *

Сен бир джылгъа минг назмуну джаза эсенг, ол да азды,
Назму-удлу межам эсе, назму джорукъ а - арбазды.

* * *

Иги шайыр минг назмудан къуру джюзюн сайларыкъды,
Джюз назмусу аны артдан минг адам бла байларыкъды.

* * *

Теслик ишин бёрю билсе, бармаз эди чалман таба,
Осал ишин биреу билсе, къурамазед сауут-саба.

* * *

Къуш нёгерин кёрелмесе, кёкден джерге къарарыкъды,
Къыз бек суйсе, суйген джашын кече-кюн да марарыкъды.

* * *

Суратчыгъа сурат салгъан къыйын тюлдю, уста эсе,
■ ханнга тиер къышхы сууукъ «суратчыма мен да» — десе.

* * *

Джазыу меннге салгъанлыкъгъа минг къаугъа,
■ жашау меннге энтда этер минг саугъа.

* * *

Тюлкю уя нечик тарды, ары башха кирелмейди,
Тар адамны арбазына иги къучакъ керилмейди.

* * *

Толу адам болур ючюн, акъылсызгъа кёб керекди,
■ чийсил заты джокъду кюнню, аны ючюн тегерекди.

* * *

Тевгим, санга айтама къуру эки сёз:
Къууанч кюнде сен къууан, джарсыу кюнде тёз.

* * *

Къошун болуб къалгъан кибик бу тылдан,
Адам джашау сакъланнганды акъылдан.

* * *

Къышха этген тизгиними бир джанына салама,
Ол келликди алайсыз да, джаздан тансыкъ алама.

* * *

Излемейме бюгюн мен тарих джолгъа тюшерге,
Сёз чыбыкъдан излейме назму чалман эшерге.

* * *

Суу айланчы акъ гокканы бурду, тас этди,
Кёзлеринги айланчында кюнюм бош кетди.

* * *

Кече болса, къара джылан кёзге кёрюнмейди,
Осал адам кюлсе да, эсинг саудан бёлюнмейди.

* * *

Кёрюнеди эртден джарыкъ алтын тюклю тюлкюча...
Джер юсюнде джокъду байлыкъ тийген кюнню
мюлкюча.

* * *

Багъалат тенгинги джашагъан кёзюуде,
Кюн джарыкъ ингирде тас болад кёзлеуден.

* * *

Бу алам хойнухчу. къамчиси уа — заман,
Ол бурады Джерни... Дуния тюлдю аман.

* * *

Бир гыбы юсюме къадалады тамам,
Ма аны ючюннге къындан чыкъмад къамам.

* * *

Сен ташны аманлаб кирдинг ит тюрсюнге,
Бир кюн бир салыныр ол сени юсюнге.

* * *

Арабызгъа мен салгъанма къаманы,
Танг атхынчы аллыкъ тюлме мен аны.

* * *

Джолну тюзю, тиги да къанатлыгъа бирди,
Аны джолу башхады, ол кёкге джесирди.

* * *

Тиширыугъа эте билмей накъырда,
Джууаб табмай мен къалгъанма ахырда.

* * *

Заман деген — арбачы, кюндюз, кече — ёгюзле,
Саладыла кюлтюмле аладагъы мюйюзле.

* * *

Суугъа къараб, экибизге танг атды,
Таш тюшдю да, суу кюзгюню ууатды.

* * *

Кёрюнеди къолунгда джаныгучу къамжакъ,
Энди сени джолунгда олму болду джакъ?

* * *

Санасам да кесими бюгюнлюкде бир сакъгъа,
Тюбеялмай къалдым мен кёлеккесиз бусакъгъа.

* * *

Алтын къуюб турсанг да, джутбет адам тоялырмы?
Ол кесини къара ишин бурнун урмай къоялырмы?

* * *

Санынг джокъ да сынынг манга джылтырайды,
Суйген джюрек къабырда да къалтырайды.

* * *

Иннетинг ючюн сен сынадынг палахны,
Джашауда терсейсенг, сѣкме сен Аллахны!

* * *

Асыулу джазыучу терк болады баям,
Хар чегет талада кѣрюнеди Хайям...

* * *

Джерде джашаб талай джылны тюлбюз биз сыман
Биз туугъунчу Минги-Тауда сыналгъан заман...

* * *

Джарсыуунгу юлешсенг, фитнес ууакъ ышарады,
Ол кесини джарсыуун а, къыйынлыкъда ашырады.

* * *

Къарангы кече да отха джетсе тиреледи,
Иги адам джарыкъгъа кече кюн да териледи.

* * *

Онгуз кѣрсе, биреу санга кеси аллына алынады,
Онглу болсанг, кесинге огъай, джууугъунга джалынады.

* * *

Сыфатынги сураглагъан сени тынчды,
Уууртунгда орнун табхан джанкъылычды.

* * *

Кирпик къагъа уяндынг да, эсим саудан бѣлюндю.
Къарылгъачла учхан кибик кѣзге алай кѣрюндю.

* * *

Сени сезген бир джюрек, эте болур минг зауукъ,
Гокка болсанг сен тюзде кьоймаз эди чырмауукъ.

* * *

Аллах кьаламын алыб, эслеб сени атынгы,
Юсюн сызмай кьойгъанды, кюн сакъларча кьатынгы.

* * *

Санга этген бир назмум бир хапардан осал тюлдю,
Мени назмум-тала эсе, сени нюрюнг анда-гюлдю.

* * *

Атамы сёкгенни кьатында мен турмам,
Атасын сёкгеннге ёмюрде баш урмам.

* * *

Биреуге тутма дерт, терс болса да кеси,
Кьапланнга тенг болмаз, тюлкюню териси.

* * *

Улоусуз орнундан тебелмез бу балас,
Сёзлени сен излеб кёб этдинг дыгалас.

* * *

Сен хомухса нечик, тюлсе сен кьанатлы,
Атынгы юсюнде джел болады атлы.

* * *

Асыулу темирден сен этдинг кьаманы,
Акьылсыз адамгъа саугъа этме аны.

* * *

Гаш басхан гокканы тюзетдим мен ёрге,
Ёмюрде излемем гоккасыз ёлюрге.

* * *

Джел уруб ууатды тауда джаш эменни,
Замандан тилерим онгсуз этме мени.

* * *

Теке бёркню кийдиргенди манга быйыл кюз,
Джаным — балас, аны тартхан сезим, а — ёгюз.

* * *

Джастыкъ тюбюнде бычакъдан менми кёрдюм тюш?
Кече — багъыр, ай-алтын, тюшпом, а — кюмюш.

* * *

Барды айтыу: бара-барыб, тюзелед, — деб къош,
Джукъ тюзелиб кёрмейме, адам турса бош.

* * *

Балта джетди агъачха къарыууна базаына,
Ёзге къалды ол анда чыгъалмайын ызына.

* * *

Сен кетдинг... сеникид къырдышны чюйреси...
Ангыламай къалдым кимд аны иеси...

* * *

Мен джулдузгъа ушар ючюн алмагъанма къаламны,
Бир джулдузну къошар ючюн джарыгъына аламны.

* * *

Адам джашау кюйюз кибиб оюу алыб,
Ахырда уа кетед анга чырмалыб.

* * *

Суу челекни тюбю сууда къалад,
Бир затдан да эрикмеген талад.

* * *

Азраилге джерде, кёкде джокъду чек,
Джан алыргъа болгъанды да юренчек.

* * *

Гокка хансдан суу саркъады бир джары,
Тамырындан болгъан кибики хапары.

* * *

Джаз кетгинчи сууун тёкген къайынды,
Кёзюу келмей таб ёлген да къыйынды.

* * *

Чынды джокъда гапна къалыр орнунда,
Шагърейсиз да ашхы барыр джолунда.

* * *

Джаннган отну сюйген кибики бу кёрюк,
Джазыгучуну бек сюеди ёмюрлюк.

* * *

Нек излейди джулдуз джерде иесин,
Къуру сууда кёрлюк болуб ол кесин.

* * *

Уллу дуня бизни сюйсе бир кесек,
Джарсыр эди андан кете тбресек.

* * *

Джазыу мизди, бауурунг бла чанчылма,
Мадар болуб юйдегингден чачылма.

* * *

Къошунунгу суу бойнунда къойма сен,
Сен табмазса, къайтыб келиб излесенг.

* * *

Ийне ётед ненча тюрлю джурундан,
Акъ халыны элтир ючюн ызындан.

* * *

Джашау деген багъалыды хар неден,
Деген кибик чапракъ агъад эменден.

* * *

От а бизге толу джылыу береди,
Суу джетгинчи сууда кесин кёреди.

* * *

Кирит кибик кёрюнеди ёмюрлюк,
Дуня кертид, биз айтсакъ да ётюрюк.

* * *

Эски къошун тийди джангы къошуннга,
Бол хатерли деген кибик хоншунга.

* * *

Бир адамны барды эки иеси,
Бири Аллах, экинчиси ол кеси.

* * *

Чурукъ къаргъа басды кеси бауурун,
Бир джарлыны эштмез ючюн дауурун.

***

Джан алыучу джаннга тынчлыкъ салмаз,
Кёклю джулдуз анга уя болмаз.

* * *

Зорлукъ деген келтирмейди огъур,
Былай барса, Джерни кючлер обур.

* * *

Биз эсек да джерге кьучакъ джайгъан,
Кёкдю аны тегерегин джыйгъан...

* * *

Кебинликге ушайд джукъа булут,
Джулдуз кюйсе кюйгенчады умут...

* * *

Азраилни сауладады хаман иши,
Аны ючюн сую болмаз аны киши.

* * *

Джулдуз кюйюб кетгенликге кьалтырай,
Банха джулдуз кьалад кёкде джылтырай.

* * *

Кетерикди кёзюу джетсе хар инсан,
Джашау узунд, аны ариу джашасанг.

* * *

Болса эди гокка хансны ауазы,
Осал сёзню чыгъар эди бек азы.

* * *

Адам бола келгенди токъ эм джалангач,
Мен, а кьоркьгъан — Джер кеси кьалады деб ач.

* * *

Санни кесген кылычды джити билениген,
Елюб кетген бир тынчды... Къыйынды ёлген...

* * *

Бушуулу замандан булгъанады кёлюм,
Джерде хар адамда бугъунады ёлюм...

* * *

Заман менсиз чыдар, мен, а чыдамам ансыз,
Тыйышлыды ёлюмге ол этсе сансыз.

* * *

Адам джерге джаратылды топракъдан,
Энди анга тюкюреди омакъдан.

* * *

Къаб кёкеннге ёрлеб, андан къарады,
Джайылгъаны аны анга джарады.

* * *

Ксбек ёрге учса да сыйлыды бюртюк,
Джел суургъан кёбекге ушайд ётюрюк.

* * *

Бир гыбы да барады батыб кёзлеуге —
Тюбеди ол кеси бушуулу кёзюуге.

* * *

Тели Мусхот ёседи джашыргъанча от,
Ёчдю дженгил сынаргъа джараулу мусхот.

* * *

Керекмиди ахырат, джандет ол инсаннга,
Бар джашауун джандет халда ашыргъаннга.

* * *

Хар неге да джут болуб, этебиз умут,
Биз биле да ёлюмню болгъанын да джут.

* * *

Джылан къынгыр сюркелиб къоратады джол,
Адам эсенг, мен билиб, тюзлюк джакъчы бол.

* * *

Мен вдамма, болуб тургъан джерге дагъан,
Узун заман. къайсыбызбыз къораб баргъан?

* * *

Къара чибин къоннган кибиб джарагъа,
Аман адам ёч болады мараргъа.

* * *

Бу сыннган къобузгъа керекмид тиек,
Бузулгъан адамдан сен излеме билек.

* * *

Джерде джашау адамсыз да боллукъ эди,
Ёзге дуния джаныуардан толлукъ эди.

* * *

Сюс эсем, мени этме сен сансыз,
Аллах кесин суймез эди адамсыз.

* * *

Джашаууму этген кюнде сен учуз,
Ашхы Аллах къояр сени джулдузсуз.

* * *

Бу сатыучу базарда сатады нени?
Ол бюгюнлю сатады тюлкю терини...

* * *

Сатылады базарда джюзюм бла алма,
Мен кёрмейме былайда сатылыб чалма...

* * *

Гокка хансха джан атабыз бек кемсиз,
Аны къалай ёсгенине эс белмей биз.

* * *

Тёрт джанындан бир халда джылтырайд алтын,
Насыблыды алтын бла джаздыргъан атын.

* * *

Алтын деген — сары темир, сейир нюрлю,
Эрисе да, эририкди башха тюрлю.

* * *

Бош сагъышха сен бёлюнме хар чакъда,
Сагъыш ючюн тютюн къалмаз оджакъда.

* * *

Ачхам барды деб да, артыкъ сёлешме,
Кюбсеме деб Аллах бла кюрешме...

* * *

Дуня сейирд, сагъыш этиб сынасанг,
Багъалычад топракъ боллукъ анга сан.

* * *

Болмаз ючюн кёблеге къара джалынчакъ,
Сыннганлыкъгъа бир чархы, джолдад ангырчакъ...

* * *

Тамаданы аллында этдинг джёбелеу,
Аны ючюн алмадынг андан бюсюреу.

* * *

Хуртда тамыр джайылады бек кенгнге,
Толу ашау берир ючюн кёкеннге.

* * *

Хыйлалыкъды керти да тюлкюню мюлкю,
Онглу заты аз эсе, не этсин тюлкю?

* * *

Кюн джарыгъы тюшгенди керню ичине,
Ары топракъ атхынчы, турур кечине...

* * *

Акъллыдан акъыл табхан джолда къалмаз,
Кеси-кесин ариу тутхан, джау къурамаз.

* * *

Джюзюм терек чырмалгъанды къязыкъгъа,
Тюбю чириб, бошаб тургъан базыкъгъа.

* * *

Сюе эдим, джаз джюрекге джол салса,
Бир джюз джылны адам ёлмей чыдаса.

* * *

Ба втгенча эштиледи ууакъ джангур,
Джангызлыкъдан болуучанды джюрек ауур.

* * *

Джетсе агъар кёзююу — агъады терек,
Мени къыйын кюнюмде бол меннге билек.

* * *

Джюрегимде ёмюрюнг джашайса да сен,
Джюрегине башханы сукъланмайма мен.

* * *

Къазанынги толтурмайын от этме,
Мал кесерик бычагъынги тот этме.

* * *

Тюрленеди дуня, джокъду да дамлыкъ,
Тюк агъызгъан къанкъазгъа ушайд адамлыкъ,

* * *

Мени джокълайд ариулукъ, джолгъа тебресем,
Имбалымда мёлегим болгъанса да сен.

* * *

Ариулукъну адамгъа ашыкъ теджерге.
Джерден чыкыгъан ариулукъ тюшеди джерге.

* * *

Кече-кюн да бек сюеме мен сени,
Сынатсанг да меннге кюнню, кечени...

* * *

Бу ётюрюк дуняда биз болдукъ джууаш,
Таш дорданны ичинде тургъан кибик таш.

* * *

Мен ёмюрню узагъын излейме сеннге,
Сенден артыкъ джашагъан керекмид меннге?

* * *

Чегетде тюлкюден кёб болду хыйлалыкъ,
Адамны мюлкюден айырмаз халаллыкъ.

* * *

Джарыкъ кёбден кёзлеринги ичинде,
Джюрек болад гёбелекке кечеде...

* * *

Ариу чалман кёрюнеди кёзге таб,
Таб джазылса, ма алайды хар китаб.

* * *

Чархха кегей керекча, керекме джерге,
Хаман алгъа бармасам, джашайма неге?

* * *

Къобра тагыб джюрюме, керек тюлдю шок.
Бир уруш да этмегенд адамланы токъ.

* * *

Ташымагъан юйюнгде сен къалыгучу болма,
Анда ичги сёзюнгю сагыныгучу болма.

* * *

Ёлом къолда къаты къозгъа ушайды адам,
Ол, а аны сындырад къобмазча тамам.

* * *

Адам нечик джазыкъды, неди мадары,
Джашау бери тартады, ёлом, а ары...

* * *

Къайры кетед кюн джылыу, келгенлей ашхам,
Джерде эсе, ол джылыу, болмаз гурушхам,

* * *

Сабий билмей тууады джашау тарлыгъын,
Ёлген билмей къалады къайры барлыгъын.

* * *

Биреу джюзюм сатады бир багъа бичиб,
Башха аны кёрмейди, чагырдан ичиб.

* * *

Эки джерде сатылалла хауунла —
Бир багъаны тутмайдыла ала.

* * *

Джыландача, башны ёрге тутдурмасын джол,
Башын ёрге тутады урур ючюн ол.

* * *

Бюгюнлюкде неден кьоркьуб этдинг тарыгыуу,
Саудан ёлген сен эсенг, бармыды кьоркьуу?

* * *

Сюймекликден тыялмазбыз кесибизни:
Суу кюсеген тамыргъа ушатады ол бизни.

* * *

Чалкы ызда кеси джангыз кьалгъан чёб,
Кьалтырагъан болур эди джелде кёб.

* * *

Мен эслейме: ма биреу асыры тоуб,
Хан ишлеген кьаланы кюрешед оуб.

* * *

Мен — кьараучу, сен, а — меннге суратлы кёрмюч,
Хар кёргеним сайын сени мен, алырма кюч.

* * *

Танг джарыгыын тёге эсе, аны огъура,
Ма келгени ючюн да кечеден сонгра...

* * *

Мен сюймейме айырылса игиден иги,
Бош чурумдан талах этиб аны джюреги.

* * *

Былай кьуджур болмаз эди джашау халы,
Аны хар бир джигинден болсакъ хапарлы.

* * *

Терезели джашаугъа турма таш быргъаб;
Терезесиз кёр бизни турады сакълаб.

* * *

Джаныуар кёллю дуняда бек сакъды тартар,
Санча адам садагъын тюзлюкге атар.

* * *

Ёлюм бизге келликди, болса да джаяу,
Биз, а атлы джашаугъа салабыз кыяу.

* * *

Аны ючюн болду сыйдам эм ариу.
Акъ сюскден джаратылыб тиширыу.

* * *

Эзилген кибик кьолумда тартыш,
Эссизни джолу болады кьатыш.

* * *

Джашил кийими кёбдю заманны,
Адамладан ариу ким кийер аны.

* * *

Малны джууаргъа керекди андыз,
Кир ишин адам джууалмайд джангыз.

* * *

Кече болуб турады мёлешей бетли,
Мен сюеем, хар адам да болса келбетли.

* * *

Керексиз суудан ханс да кюеди,
Орунсуз сыйны-сыйсыз сюеди.

* * *

Уулу болсанг, джашауну тюшед чюйреси,
Уу ийиб да, бал чибии ёледи кеси...

* * *

Кесин джакълай билгеннге аз джетеди кьол,
Къаплан кесин джакълайды, къапланды да ол.

* * *

Ёсген затха ёмюрде табылмаз тёзюм,
Кёб кёгетли болуб да джайылад джюзюм.

* * *

Джылыу таба, джылыу бере билгеннге
Ышанама, ышанганча мен кюннге.

* * *

Кёлге кириб джууунады мамурач,
Андан чыкъса, ары атад таш, агъач.

* * *

Уллу Аллах мени ол кюн джазыкъсын,
Бу суймеклик ёлген кюнде менме сын.

* * *

Джюрек къылым -ток чыбыкъ, сезимим - чыракъ,
Менден сеннге ётеди кюйдюрмезча сакъ.

* * *

Ёлюм ёлюмд, къабыр эркин болса да,
Джашау джашауд, тар бугъойда турса да.

* * *

Биз эсек да гырхы, таджал,
Экибетли тюлдю аджал.

* * *

Адам джерге асырайды адамын,
Андан башха табалмайын ол табын.

* * *

Тангига сагъыш этсек да, биз анда-санда,
Саулай дуня джукъусундан сагъайяд анда.

* * *

Дуня бизге турса да кѣб зат кѣргюзе,
Джерди — топракъ эшиги, кек, а — терезе.

* * *

Джоббу болуб ёсерге ёчдю дыгъылен,
Кюч табама бирикген юйдегиден мен.

* * *

Бу соймеклик бирде ушайд джарагъа,
Сахан тюлдю салыр кибик арагъа.

* * *

Терекни да нечик кыйынд джашауу,
Тамырындан келгенликге ашауу.

* * *

Эс аулайды кѣкню джети къатын,
Хаух алгъанча аны Боракъ атын...

* * *

Заман къолу джарылса да кысты,
Ол адамын баууруна къысды...

* * *

Бизге кѣкден эки артмакъ джетед,
Бирин ачсакъ, бири къалыб кетед...

* * *

Бу дунягъа кѣбле келиб джокъдан.
Сакъладыла аны окъдан, тобдан,

* * *

Джюрек сүйюб, салмаса да сениге дау,
Сени ючюн ол болгъанды къонгурау.

* * *

Джан салгъандан джан алгъан былай тынч эсе,
Нек сарнайды тал терек. ауа тебресе.

* * *

Джаханимден, джандетден тюлбюз хапарлы,
Джандет олду — тюз барса джолу заманны.

* * *

Чабакъ ёрге къачады, аз болгъанлай суу.
Энишгеден сюргенча ызындан джарсыу.

* * *

Заман деген атны юсю джауурду,
Ёлюм эсе атлы, анга ауурду.

* * *

Джити къама къамаучанды бек дженгил,
Чёрчек эсенг, бюгюнлюкде аны бил.

* * *

Ач болсанг да, биреу таба эслеб узат къол!
Артдан бедиш этмез ючюн, тойдурдум деб ол.

* * *

Хар къуру да турмайды кёгериб тахта,
Махтай эсенг, къуру да джашауну махта.

* * *

Барды айтыу миллетде: тёзген тёш ашайды,
Тёзе-тёзе бир джарлы азабда джашайды.

* * *

Къайгылыны ёмюрде да джукъу алмаз,
Къош джанында ёсген кибик къошхасалмаз.

* * *

Гоккалагъа болургъа излеб хан,
Беш вьздан агъыб къалды баббахан.

* * *

Гюлюню башын сылаб да, джел табды себеб,
Гыбы ауну ол гюлден атаргъа излеб.

* * *

Сюймекликни билсенг, толу къоруулай,
Ол, а сени иймез джолда къурулай.

* * *

Иги адам дунияны сыйын толу кёрлюкдю,
Кеси ючюн джашагъан, кеси ючюн ёллюкдю.

* * *

Кёрюнмейин быргъыда, тынгылайды окъ...
Тынгылагъан адамдан къоркъа эсенг, къоркъ.

* * *

Празада джокъламайса къабырланы,
Бир кюн бир а, джокъларыкъса сен аланы...

* * *

Джан алыгучу мёлекке тынч, а тюлдю джол,
Джаным болса сеники, не этер эд ол?

* * *

Кыйын тюлдю къошунну ургъан къошуннга,
Кыйын тюлдю тойюшген аман хоншугъа.

* * *

Сени эслеб, кыя джашил кыашын...
Сууук ташдан гокка алды башын...

* * *

Суу эркин бармаса, кыургыаксыйд арыкь,
Биз туугъанбыз джашауну джашаргъа джарыкь.

* * *

Хар итликни башыды осал оноучу,
Заман табмаз итликле этерге кыойчу.

* * *

Ачхалы да кетер, ачхасыз да кетер,
Хурджуноу кыуругъа аз этелле хатер.

* * *

Суу ашагъан сары кыумгъа ушайды терслик,
Адамгъа уа баш кюпселик — джюрек кертилик.

* * *

Дунияны джарыгъындан джюрек токьду,
Бу дуниядан эригирча — башха джокьду,

* * *

Кыыз сыргъасын унутханча алыргъа,
Чапракь излейд акь кыайында кыалыргъа.

* * *

Бизге кесин танытады ёмюрлюк.
Биз этмезча анга уллу кёллюлюк.

* * *

Джарыкь заман болур ючюн тамам узун,
Чыракь джаныб, хорлайд кеси мутхузлугъун.

* * *

Емюрлюкден толу хапар билирге керек
Емюрлюк а, хар затына болад бегирек.

* * *

Кёзлеримде кюн джарыйды мени бек,
Акь гоккагъа къарам ийсем кёбюрек.

* * *

Кёрюнеди кюз къамжакъ джукълана, джана,
Тургъан киби кече бла кюннге чулгъана.

* * *

Бизге къайсы багъалыды джерден, кёкден,
Кюн тийеди... Хауа келед тегерекден...

* * *

Сен эсенг да бюгюнлюкде тамам хан,
Къара къозу болгъанд сени айнытхан.

* * *

Разы тюлме апасха базарда болуб,
Сюйгенимча чыкъмайма багъаны соруб.

* * *

Кёб гокканы ба этдим, кёб джулдузну санадым,
Джашаууму чакъларын мен ала бла сынадым.

* * *

Хар неден да тюшеди джерге келекке,
Кюн джарыкыгъа кёре, ол чыдайды кёбге...

* * *

Тылдан джукъа болса, аны джыялмазса,
Къынгыр джолгъа тюшсенг, сен тюз баралмазса.

* * *

Къарамасанг, къайдан кѣргюн ичин къошунну,
Сынамасанг, къайдан билгин сен от хоншунгу.

* * *

Мен биреуге ышанганем кесим салган гокканы,
Чырмауукыга алдырыб къойган эди ол аны.

* * *

Чырмалса да юсюбюзге бу джер къара кийизлей,
Тамыр болуб сени ол кюн барыр эдим мен излей.

* * *

Джулдуз узакъ кѣрюнсе да, ол джулдузду,
Болумсуз, а къатында да болумсузду.

* * *

Къобхан сууга таш кетеди тѣнгереб,
Ханс чыдайды, тамырым, а бекди деб.

* * *

Биз да юлюш алганбыз топракъ джугу замандан,
Ишленгенча дуня сан-санаусуз замандан.

* * *

Бу сазны юсюнде ѳселирми штанкъл,
Бу эсинг ѳсенден бир зат джокъду такъл.

* * *

Джюрегинде бир Аллахы болганны,
Тѣгерегин мѣлек джыйын алады аны.

* * *

Мени башым тирелгенчад дюгерге,
Иги адам алса, мени нѣгерге.

* * *

Ёллоқ тюлме деген да, бир кюн кетерикди,
Ариъанынғы кёолгъа ал, джашау деген тикди.

* * *

Джаннга себеб болур ючюн кяхура,
Ариулукугъа кирпич кыакъмай сен къара.

* * *

Алгъа болса да заманны джолу,
Арта кьалгъанны тартмайды кёолу.

* * *

Джашау тамам юлюшлюд джашай билгеннге,
Ёллоқ деген бек кючлюд саудан ёлгеннге.

* * *

Энтда кетди бир кечем, ол кетди къораб,
Ол джулдузлу эсе да, билмедим джукълаб.

* * *

Хатерсиз адамны бек сейирди халы,
Бир хатер излесенг, кьалтырайд сакъалы.

* * *

Биз ёлюмню юсюнден сёлешмейик кёб,
Саргьалгъанын билмейин, саргьалады чёб.

* * *

Джашау деген кёрюнмез джашагъаннга тик,
Бир биринге сакъланса анда кертилик.

* * *

Къыз кёзлери буйрукъ берген ханлача,
Менде джюрек — уруш ойгъан кьалача.

* * *

Джазыу мени излесе да бюгерге.
Тал терекча силкинеме мен ёрге.

* * *

Сен кьуусанг да букьуну кьатым бла оза,
Танг алада суу кибик кьалама таза.

* * *

Джокьду кьоркьуу неда уллу кёллюлок —
Мени джерим болуб меннге ёмюрлок.

* * *

Джелге неди башхасы, учмаса да сакь,
Анга джара салмайды кьара чыгъанакь.

* * *

Мырды джерде ёсерге бек ёчдю одал,
Сен чириксиз джашауну дженгине кьадал.

* * *

Голункьылды, бетли кече кесимме,
Сюйюлмесем не суймесем мен кимме?

* * *

Джер юсюнде сен джашаб кьууандыр кёбню,
Азды бизге ёмюр да тинтерге кёкню.

* * *

Топракь бетли болгъанчады лысхын,
Джерди сени не тюрлю да рысхынг.

* * *

Бизни ёрге бошламайды бу джер—мукьладис,
Бош джерлерин топракь болуб толтурлукьча биз.

* * *

Иги джашау, аман джашау деб сюзевиз биз,
Бск алапат джашауда да болур бир кемиз.

* * *

Джашау кеси, мен билиб башды хар неден,
Ол болуб да аягы бла джерге бегиген...

* * *

Ашарын да ашаб, суугъа чабмайды ёлюм...
Тюз джашаугъа мени хаман джугланад кёлюм.

* * *

Мениге неге керекди джуддузлу джубанч,
Джер юсюнде аз эсе керекли къууанч.

* * *

От юйюмю къабакълары джабылгъан кибики,
Мен джерими кёрмесем, сынайма кемлик.

* * *

Джугулургъа къоркъубму суу барад чабыб,
Адам чабса, кьойса да, тургъанчад чарпыб.

* * *

Керек тюлдю аллай джашау-кёлча бузлагъан,
Керегеди баргъан сууча кёл ала баргъан.

* * *

Кёзюу-кёзюу келедиле кече бла кюн,
Солуй-солуй элтген кибики бири-бирини джюгюн.

* * *

Сейир болдум сууда баргъан эски чарыкыгъа:
Ол барады къайыкъ болуб терек чапракыгъа.

* * *

Джулдузла-джюзюмле, кёк кеси уа — сахан,
Джубана да, тамам мен болгъанчама хан.

* * *

Джашау кеси хар байлыкъны аллыды,
Хар не тюрлю азаб анга къаллыды.

* * *

Кёз гинджини кючюнден дуня кёрюнед,
Дуняны джарыгъын джашагъан керед.

* * *

Дуняны джарытады дуня иеси,
Къарангъдан толмазча адамны эси.

* * *

Гокка хансны чапрагъында чабады къаны,
Баш магъанад меннге бюгюн кючю заманны.

* * *

Суу, агъачны чиритгенин эслесем да мен,
Мени къыйнайд чириген зат кеси-кесинден.

* * *

Джангызлыкъ кеси джангыз сынай эсе джол,
«Темиркъазакъ» джулдузгъа ушаса эд ол.

* * *

Адам кеси кесинден тюлдю къутуллукъ,
Дуня кенгди десек да, къысханчад тулукъ.

* * *

Ненча байны кёмгенди къара ууахты,
Хафизни уа бюгюн да айтылад аты.

* * *

Атджер неди, джокъ эсе юсюнде кёбчек,
Мен къыйналгъан — заман джиб болса тюйюмчек.

* * *

Кесим сынаб туруб да джюрек такъырлыкъ,
Танг алада Чолпаннга къошалмам джарыкъ.

* * *

Топракъ къадау тутады ахырат межямны,
Не джашау да ачаргъа излемез аны...

* * *

Ичи толу къюбюрге ушайды дамлыкъ,
Адамны уа адам эте келгенд адамлыкъ.

* * *

Бююнлюкде быллай джашау керекмид меннге,
Ышанмакълыкъ бермей эсе, тамблагъы кюннге.

* * *

Джер бергенни джокъду меннге бедиши,
Мен эсем да, топракъ санлы эркиши...

* * *

Джарыкълыкъ бла соза билген джашауну,
Хорларчады не тюрлю да джарсыуну.

* * *

Мууал болгъан гоккагъа къабланды гокка,
Бетин джерге сугъарча агъады шоркъа...

* * *

Джашау нечик татлыды, тоймазча адам,
Ёлюм деген этеди джюрекни джаргам.

* * *

Джылан къабын атыб да джылтырайды бек,
Усуз адам уулудан табмаз кечинмек.

* * *

Аллах ахыр сорууну берген кюн манга,
Мен джашауну сюеем, дерикме Анга.

* * *

Джулдузланы кютгенча Сюрюучю джулдуз...
Иги адам адамны этдирмез учуз.

* * *

Тюрсюнюнгю кёргюзе мияла сауут,
Бу мияла джашаугъа мен болгъанма джут.

* * *

Эсге тарлыкъ этеди чыранлы аууш,
Эс кьуру да узакъда излейди кьонуш.

* * *

Бу джашауда ачылады кёб кьаугъа,
Джашар ючюн биз келгенбиз джашаугъа.

* * *

Иги тюлдю адамны кьаргъаса кьадар,
Сен кесинги кьаргъатма, бар эсе мадар.

* * *

Кими кьушну махтайды, кими чиллени,
Джыры болгъан кьанатлы джылытад мени.

* * *

Сау чегетни бетичады бир терекни чириги,
Иги болсанг. сау дуниягъа, болгъанчаса сен иги.

* * *

Сакъласа да кёк меннге таза кёклогтон,
Кьолтугьумдан алгъандыла Кече бла Кюн.

* * *

Джюрек турса ачыла, джюрек терилир,
Ача билген эщикни, джаба да билир.

* * *

Кюзюсюне эсими тюшеди нюрюнг,
Сюйген адам кергенча болад керюрюн.

* * *

Биреу асыл ишиме сый берсе да аз,
Миялалы дуняда ол болур налмаз.

* * *

Тенгим, сеннге айтама келюмден джарсый,
Кьюшну сөгюб, джыланнга сен табдырма сый.

* * *

Биз эсек да санча эмда акъылман,
Бизге тахса сакълайды хурджунлу заман.

* * *

Сабыр эте билир эди, кёбню алжалын,
Сени ючюн бере билсе, Азраил джанын.

* * *

Джулдуз неден ёлсе да, ёледи кёкде.
Эрлай байям болуб да ол тегерекде.

* * *

Онглу болмаз ол джазыгучу,
Айтылгъанны кайтарыгучу.

* * *

Сен да меннге, мен да сеннге болгъанбыз сууукъ,
Джер сууукъ а, бизге аз-аз кысылад джууукъ.

* * *

Топракъ болсам сюесм, джулдуздан эсе,
Джерден джылыу ура да, менден джукъ ёссе.

* * *

Башын ёрге тута да, бойсуна джелге,
Чапракъ сылайд чапракъны, тюшгюнчю джерге.

* * *

Барды дейле джыланны къара кёзбауу,
Бу адам, а адамны некди да джауу?

* * *

Джюрегимден кычырады мени къуш,
«Тюзлюк ючюн этерикме, — деб, уруш!»...

* * *

Болмаса да ёлгенни аякъ белгиси,
Аны ючюн суу ташны къорайды неси?

* * *

Мен дуняны терсин тинтирге излейме,
Кёрден чыкыгъан чёбге да: «Сен кимденсе?» - дейме.

* * *

Зарлыкъ мени урса да, джыгъылмазма мен,
Кёрюнеди ол меннге хар неден тёбен.

* * *

Азраилге джокъду махтау не бедиш,
Адамны уа джерге тыгъад мурдар иш.

* * *

Мен кишиге табынмадым джашаб келгенли,
Табыныргъа юреннгенме сени кёргенли.

* * *

Анасызгъа джашау кеси болады ёге...
Хар не тюрлю азаблыкъ да анга ёчюге.

* * *

Сен джыланны этген кюнде джаралы,
Ёмюрюнге болуб къалыр ол къанлы.

* * *

Къартлыкъ келсе эсима, ёлрюм келед,
Ёлюм эсге келсе уа, джашарым келед.

* * *

Чакыгъан зат бла болады къанатлы шохай,
Къуу бутакыгъа къонаргъа суймейди торгъай.

* * *

Адам билсе, не ёлюмден ёллюгюн,
Чарс кечеча кёрюнюред анга кюн.

* * *

Кёк тубюнде кёрюнме да айгыр,
Адам эсенг, адамлагъа къайгыр.

* * *

Къызны саны — хурма терек.
Ол терекге сакълыкъ керек.

* * *

Мен ёллюкме деди биреу манга,
Ёллюк эсе, неди мадар анга.

* * *

Мен тюзлюкню изледим, алтынны сюзгенча,
Бюгюледиди терек да ол джердед дегенча.

* * *

Бу суймеклик кьамжакъ тюлдю, джукъланнган, джаннган,
Джангы айды ол, толлугъун хаман сакълагъан.

* * *

Гокка хансны тамыры кьарангыда кьаллыкъды,
Халкымы уа халкъ джыры ёмюрлюкге барлыкъды.

* * *

Кёк тугса да абасын имбашларыма,
Джер, а мени кьуру да тюшед ангыма.

* * *

Къыйналгъан адам тюшгенчад кёрге,
Къагъылгъан терек силкинед ёрге.

* * *

Аллах берген джанымы буюрдум сеннге,
Сенсиз, джаным былай сыйлы болмазед меннге.

* * *

Ёчдю джара табаргъа тиширыу джюрек,
Ахсыныргъа ёчдю да бизден кёбюрек...

* * *

Осал болсанг, сени суймез иги,
Игини уа, хаман сюед иги...

* * *

Чечме тюлдю суймеклик, джайылыб тийген,
Садакъ окъду тебмеген тийген джеринден.

* * *

«Топракъ гюрбе», бизни да сакълайды мында,
Ашхы эди биз бюртюкча сакълансакъ анда...

* * *

Ёлген къаблаб юсюне джашил тебени,
Ёлмезлигин кёргюзсд ёмюрлюк джерни...

* * *

Адамды да, адам кылад арыб,
Ол заманы биргесине барыб ...

* * *

Сен ёлгенге сана мени гокка ханс,
Сюймеклигим болган эсе, сенге тас...

* * *

Барган заман — тамам сейир шоркыа...
Таш а, джансызд... биз турурча кыркыа...

* * *

Мен сюйген джерде иги кыаумд.
Назму ишим мени чокыракъ сууумд,

* * *

Чыкыган кибик джерден алтын, кюмюш,
Хар ариулукъ ёрге салат ёрюш.

* * *

Сени сюйюб ёлгенме да, эртде,
Менге ёлкюм келлик болмаз эртде.

* * *

Бу кымжа кюрт кюннге берди кесин,
Джылыу неди, бир эриб да кёрсюн.

* * *

Ариу дуня болмаз ючюн зая,
Сюйгенинги кирпичин да айя.

* * *

Джаханимни джети кыатын ким кёргенд.
Хар джаханим джер юсюнде кёрюнгенд.

* * *

Джюкыду мадар-джан иеси ауалда...
Амал кёбдю джашаганнга джашауда.

* * *

Джюрек-межамд, сезим ары юйсюнед,
Кюлкю, джылау бары аны юсюнед.

* * *

Джаны болгъан джансызгъа да бёлюнед,
Джаны болгъан затдан заман кёрюнед.

* * *

Бир аякъда сиреледи тауукъ,
Джокъ дегенча башха тюрлю зауукъ.

* * *

Кече кюн да меннге сормай оноу,
Джюрегиме сен салгъанса тоноу.

* * *

Болгъандыла эки ахырат кёргенле,
Къабырлары сюрюлген кюн ёлгенле.

* * *

Адам деген ол да микроб-телчед,
Кеси кибик бирни къанын ичед.

* * *

Адам кёкге термиле да джашайд,
Джулдузланы кёзлери бла ашайд.

* * *

Джыргъа башын кёлтюреди джылан,
Джюрекни уа джыр къоймайды джалан.

* * *

Тютюн кёкгед, кюл, а джергед, алайдыла,
Ангылыны экиси да къыйнайдыла.

* * *

Сиз, джуддузла, биз кёребиз сизни,
Сиз, а кёкден кёремисиз бизни?

* * *

Джашауубуз гинасуучад бизни,
Арасыгчад алтын бла джезни.

* * *

Атны сайла тишлеринден,
Адамны уа ишлеринден.

* * *

Ачха, ачха, ачха,
Ашыкъмайды ачха.

* * *

Сау къал дейди джайгъа,
Турна, тие айгъа...

* * *

Адам кесин ненча затха бёлед,
Джарыкъ кёллю балгъанлыкыгъа ёлед.

* * *

Мен атыма айдан этсем нал,
Заманнга да ол бермезед ал.

* * *

Ары-бери къуа кесин адам,
Ёлгюнчю да табалмайды чыдам.

* * *

Бек теренден келтирмеген оюмну,
Бетичады чола тюшген оюуну.

* * *

Дуниягъа мен ачсам да эки кёзюмю,
Аны бир башхады менден тёзюмю.

* * *

Дунияны кёрдюм келиб анга,
Джашау ючюн ол керекди манга.

* * *

Джаны болгъан къымылдаргъа керек,
Шууулдай да ёрге ёсед терек.

* * *

Кюн этеди ёмюрле бла сууаб,
Хар кимден да сакълагъанчад джууаб.

* * *

Чындай кибик сёгюлгенди тубан,
Дуния-чийчад, джюн титгенчад заман.

* * *

Саула ючюн этилсе да хар не,
Кебинликни сакълаб турад ийне...

* * *

Мен билгенден хар байдан да джер байды,
Уллукёллолюк, а этмейд, тынгылайды,

* * *

Иги ёлсе, иги эсден кетмез,
Мёлек кеси алгъан кибик абдез.

* * *

Суу таягъын кёлге чанча джангур,
Кетди узакъ эте таякъ дауур.

* * *

Бу агъач, а кюймеген эд: бошуна,
Аны кюлкюн чыгъаралла тышына.

* * *

Кюн тиеди бирча санга, манга,
Олму тереди чыкъмай эсек анга.

* * *

Джашауум тюбесе да меннге хар кюнде,
Джюрюгенчад ёллом чадраны тюбюнде.

* * *

Сен бараса керти азат-заман,
Биз-биз этген сени иги, аман.

* * *

Джазны бизге къалсын деб да джугъу,
Ат къаладжюк болгъанд топуракъ джугъу.

* * *

Джокъ эсе да арты, аллы,
Дуния болду миялалы...

* * *

Мийикден тюшген джаралы къуш,
Эте болурму бек таууш.

* * *

Алтыннга тюшсе адамда азаб,
Айырмаз эди аны бир къзаб.

* * *

Дунияны тутханчады бир кюч,
Адамны уа тартханчады минг кюч.

* * *

Мен билгенден чыгъарыкъ эд кёлю,
Кесин-кесин таныгъанда ёлю...

* * *

Кесинги кёб урсанг да чыдайды талкъы,
Аз, ксб иче турсанг да - бюгед аракъы.

* * *

Хар кюнюмдю кеси атлы китаб,
Барын сеннге мен джазсам да атаб.

* * *

Ана деген-накът-налмаз къалад,
Ол къаланы терезеси - балад.

* * *

Итиу урулмагъан дарий-шоркъа,
Неден турлукъду къоркъа.

* * *

Саулукълу сууун эниш къуяды ран,
Чегет, а сарыд, джукъгъан кибик сапран.

* * *

Ёмюрле бла ёсюб тургъан терек,
Бир бош затха болуб къалды керек.

* * *

Къаралады джетген кибик кюч,
Кюн ортада къаргъа къоннган дюккюч.

* * *

Биз терекге къысылдыкъ да бир бек,
Силкинирге башын атды, терек.

* * *

Таудан ура огъаргъы, тюзден тѣбенги,
Джашау болуб адаргы, кыйнайды мени.

* * *

Къачхы чапракъ къобан таба салды джол,
Аякъ тюбге тюшмез ючюн джолда, ол.

* * *

Агъач къатад алынганлай къабугъу,
Адамны да ушайд анга бир джугъу.

* * *

Джел барса да кѣрюнмеген атда,
Эсленеди къалтырарыкъ затда.

* * *

Къарангыны ай болмайын джагъы,
Айланганды кѣзлерини агъы.

* * *

Джанган отха кече этмейд тарлыкъ,
Къарангыны къалтыратад, джарыкъ.

* * *

Сейир тюлмюд дунияны ичи,
Елгенинден ёлген джатад энчи.

* * *

Иги джашау болур ючюн джагъым,
Излеригом не тюрлю да лагъым.

* * *

Кюн джылыуун ашырады терек,
Ол, а анга бола эди керек.

* * *

Аллах кьолун узатыб да джерге,
Учундура болур бизни ёрге.

* * *

Джел сызгыград ёкюннгенча,
Гюллени уа юзгенд, ненча.

* * *

Иги адам намысына бекден,
Къадалырчад хар не тюрлю тикден.

* * *

Джабышмакъды, адам къандан ёсген,
Адам тюлмюд хар неге да тёзген.

* * *

Сюеледи кёбню кёрген школ,
Арбазына энтда барад джол...

* * *

Кюн джарыгын тёкгенинде бек,
Кёлекесин суугъа бурду джерк.

* * *

Бола эсенг сен сын ташча бол къаты,
Болгъанчады ёлген аны аманаты.

* * *

Нечик мискин кёрюнеди ёлген,
Ма андан да мискинд аны кёрген.

* * *

Сейир тюлмюд табигъатны кючу,
Къабыр болад бизге ахыр ёчу.

* * *

Мыстылыгыын, тюртю кимге джорайд,
Тамыры уа джюн бояргъа джарайд.

* * *

Джел учады джел-джел эте этеги,
Аз къалгъанча аны сому, капеги.

* * *

Къышхы кюнде къаны къачхан суу,
Кёб гоккагъа болгъан эди асыу.

* * *

Сибиртги сибириб баргъанда арбазны,
Кёрюне да барад джарыгы налмазны.

* * *

Гокка агъад башындан,
Башха тюлбюз биз андан...

* * *

Оджакъла - кёкге айланган тобла,
Алай, а салмайдыла анга табла.

* * *

Минг джудузну мен берсем да сеннге,
Ма дагыда аз болуред меннге.

* * *

Джутлукъ хорлаб тоялмайбыз джукъдан,
Биз этгенча аны рысхы джокъдан.

* * *

Биз билсек да айта омакъ сёзню,
Айырмайбыз бирде терсни, тюзню.

* * *

Джер хазнадан тоялмагъан адам,
Ахыратда тоялырмы, къайдам?

* * *

Эшик бла къыстырылгъан джарыкъ,
Юй тюбюнде излей болмаз чарыкъ...

* * *

Чий алтын бла джасасам да эсими,
Сюймезликге сюйдюрелмем кесими.

* * *

Ууахтыдан къайдан табхынг кубе,
Аз болурча "Кирпи сыртлы-тёбе...

* * *

Мен чегетни ичин бара сабыр,
Терекле да тюбейдиле сабыр.

* * *

Джюрегиме керек тюлдю башха джукъ,
Тюшюб эсе ары дуния ариулукъ.

* * *

Ёлген малым тюшмесе да ашыма,
Болсун дейме мени адам башыма.

* * *

Гыбыр отха ийилеме мен,
Алмаз деб ол джылыуун менден.

* * *

Джашагъынчы келиученди ёлюм.
Бай болгъунчу джарлы болду кёлюм.

* * *

Сюймеклигим тюз оюулу миялад,
Сенсиз кьалсам кыйырындан уалад.

* * *

Гюлден толуб болгъанлыкъгъа омакъ,
Елгенледен кьуралгъанчад топуракъ.

* * *

Башха джерни аз эсе да тиги,
Атам ёсген джерден тюлдю иги.

* * *

Джарыгъы бла суу да ёкюлд бизге,
Ол баргъанда илиниб да кёзге.

* * *

Рахатлыкъ бизни туралмаз кьоруб,
Дуния ичинде сатлыкъла болуб.

* * *

Ай, джарыкъда юзюлюб да кьарангы,
Кёрюнеди учуууча кьаргъаны.

* * *

Къатышханда джелле бла джауумла,
Чапракъладан агъадыла алгын кьуула,

* * *

Ёмюрлюкню аягъына кимди чыгъарыкъ.
Заман киед аягъына минг тюрлю чарыкъ,

* * *

Сууну бузун этгенимде чачыкъ,
Аны джыры эшитилди ачыкъ.

* * *

Заман-къайыкъ, мен анда - джелкен,
Къайры барса аны блама мен.

* * *

Мен барсам да ёрлей къарлы башха,
Кёлеккеми джолу тюлдю башха.

* * *

Ат белинде тартдырыб да айыл,
Ёлеме деб къоркъа болмаз Азраил.

* * *

Къыш узунун ауурсунган суу,
Кёлтюрюлдю, джаз этмезча тыкъсыгу.

* * *

Заман бла тенг этиб да джюрюш,
Биз барабыз алыр ючюн юлюш.

* * *

Заман ташха къатылмаиды уллу,
Ёсген зат бла биргед аны джолу.

* * *

Джашай келиб ёлюб кетед адам,
Ёле келиб джашаб кетед адам.

* * *

Джюзюм ачыйд эзилиб - чагыргъама дей,
Мен, а аны сюеem тёб-тегереклей.

* * *

Тамырлары, тамырланы ашай,
Осал хансла турадыла джашай.

* * *

Ачы ёлген болгъанды да кёб,
Тюз ёлгенни эскертмезчад Кёк.

* * *

Сууну юсюнде орунсуз болуб,
Къарангы турад ташда олтуруб...

* * *

Тюшери келмей чайкъалгъан талдан,
Айны джарыгъы къадалгъанд андан.

* * *

Аллах адамны джаратханд толу,
Аман болмазча джашауу, джолу.

* * *

Кёнделен тюшген бутакъны меннге
Кёргюзюб, чыпчыкъ ашыкъды кеннге.

* * *

Тубанда кёрюнмей джол,
Терек да созгъанчад къол.

* * *

Кеб адамгъа бёлгенликге эсими,
Мен кесимде излеученме кесими.

* * *

Биреу тоюб болады да эсирик,
Кеси джолун ол кесине этед тик.

* * *

Кёрюнеди тик къая, ийиргенча джюн.
Тахсалычад сау дуния тубан басхан кюн.

* * *

Таула башы кёк эсе да мычхыаууз,
Биз кёрмейбиз кесилгенин анда джулдуз.

* * *

Мен заманны ушатама бёрюге,
Ол ёч кибик кьой сюрюуню бёлюрге.

* * *

Ушатама дунияны топракьбаш юйге.
Ол адамны тутханчады бюсюреуге...

* * *

Сенде барча бир мёлекни суююмю,
Ышараса сен тахсалы, суююмлю.

* * *

Адамгьа сен хайуанса десенг бир кере,
Окинчи кереге ол тебрер ёкюре...

* * *

Адам деген масхабсызды джарлы,
Джерден чыгьыб кетерикча джары.

* * *

Сен чыгьаса бери, кьайдан, огьурлулукь.
Чыгьар ючюн керекмиди ссннге урлукь.

* * *

Терс джоллагьа тюшмез кёбню билген,
Елген олду ёлгюнчю да ёлген...

* * *

Бир джашауну нечик кёбдю джиги,
Кёллюбюзню этер ючюн иги.

* * *

Суу таркъайса кенгереди джагъасы,
Суудан таза кёбча аны джыграсы.

* * *

Бу сагъышха мен келгенме эртде.
Джер тоб болса атылыр эд эртде.

* * *

Кёргеними барсам эди суююб,
Сени ючюн турмаз эдим куююб.

* * *

Болгъанлыкъгъа дуня къаты, джумушакъ,
Елгюнчю да этерикбиз биз ушакъ.

* * *

Боз булутдан къая салды боюнлукъ,
Болургъа уа кереклиди ол боллукъ...

* * *

Чага этсенг кёргенчады джер зауукъ.
Бир чага бла ёлюб къалмайд чырмауукъ.

* * *

Ай барады кёлде джюзюб,
Кёкге кесин кёргюзюб.

* * *

Джер джетгенин амалсыздан джутад,
Сал агъачны иги, аман да тутад.

* * *

Джел букъуну кёлтюрюб да учад.
Аны бетли болуб кесин чачад.

* * *

Джашауумду меннге джакъ,
Джилтинлича юй оджакъ...

* * *

Джюрегим неден да токъду,
Джашаудан иги уа джокъду.

* * *

Табар ючюн кѣк тьобюнде джѣнгер,
Ай къурайды сууда эгиз негер.

* * *

Таш таш бла дауур эте кетди,
Гокканы уа гокка эркелетди.

* * *

Джюрек къатса таш тутханчад аны,
Джумушаса джарыгъычад тангны.

* * *

Кечегиде мен болурча джарыкъ,
Пиаламдан урад джулдуз джарыкъ.

* * *

Мен сюеем сынатмаса палах,
Сени ючюн кѣзле берген Аллах.

* * *

Санлары къуюлгъан суу,
Сеннге да бармыд джарсыу?!

* * *

Хунасындан айырылгъан ташха,
Мен абындым, джол джокъ кибик башха.

* * *

Тюрсюнюнгию алгъанды да заман джюкге,
Емюрлюк да санайд кесин ёмюрлюкге.

* * *

Джел учады, джан атады ранга,
Къая раны белгисизча анга.

* * *

Суу чабады, къайгъы кёбча анда,
Кёк кюкюрейд бизге анда-санда.

* * *

Сен билмейсе мен турама хар бир кюнде
Сенде узун кирпичлени тюблеринде.

* * *

Кёкге атылгъан ташны-туз гыртча кёрюб,
Тамгъа этди къырдышны бир битдир ёлюб.

* * *

Джашарыкъны тутад юй,
Межамынги сыйла, суй.

* * *

Ашхылыкъны юсюнден, джазгъанча къалам,
Кетмейд мени эсимден, дунялыкъ адам.

* * *

Эс болады, атлы, джаяу,
Джокъду бизде аны аяу.

* * *

Болмаз эди маджал,
Соруб келсе да аджал.

* * *

Бизге зарлыкъ къайдан берир огъур,
Рудакини этген джерде сокъур.

* * *

Топуракъдан кийгенликге чурукъ,
Тели ханс да тѣге билед урлукъ.

* * *

Хар адамда барды эки мѣлек,
Бири джаланд, бири кийсе кѣлек...

* * *

Болгъанлыкъгъа таракъ джангы,
Акъ тюкледен джокъду тынгы.

* * *

-Бек мийикден экибизге кюн къарайд,
Джаралары бар эсе да, джылтырайд.

* * *

Джашау джоллуд, сюелсек да бирде биз,
Дуния уллуд туралмазча иесиз.

* * *

Джел бла джангур сѣлешелле кѣкден бери,
Ала джазны, юлешелле кѣбден бери,

* * *

Къуралыб да уллу дуня кѣбчюлюкге,
Санамайды ол кесинде джукъну, джюкге.

* * *

Джер сабийчад, къыйыллыкъ, а кѣме,
Бу адам, а кѣкге иед кеме.

* * *

Аз Болуред Джерде кѳуу-шуу
Таш макѳача келсе бушуу.

* * *

Сагѳышларым мени - будай бюртюкле
Тѳгюлелле, чыгѳар ючюн кюзлюкле...

* * *

Ёкюне джашасанг, кереклимид джашау,
Кѳарыла ашасанг, кереклимид ашау.

* * *

Кѳкде джокѳду осал джулдуз.
Биз, а некбиз сыйсыз, учуз.

* * *

Адам улу акѳылына кѳре
Болгѳанчады, джер юсюне тѳре.

* * *

Дуния мюлкю кете бир терс джары
Джерде бир кеб болуб барад джарлы.

* * *

Аны ючюн турад адам кюе,
Аз билед да тюз иннет бла сюе.

* * *

Заман хаман джангы атлам этед,
Ким эсек да биргесине элтед.

* * *

Хар джерде да кѳазылмайды чий алтын,
Кѳыйналгѳанма, сагѳыш этер амалтын.

* * *

Адет чойре болгъандан, кыйынды хар не,
Бирле кемик дуадан излейле берне...

* * *

Архыз кюзгю тартад кёкню, джерни,
Сен аныча джокъласанг эд мени,

* * *

Сен Хур кыздан багъалыса меннге,
Мёлекни да кёлю кялмаз сеннге.

* * *

Таш джашамайд, къарт болмайды,
От ашамайд, сант болмайды.

* * *

Заман этед аяусуз чачымы тюгюн,
Тулу болса къарыусуз, башха чабад кюн.

* * *

Сакъ джюрюйме, сакъ турама экибетлиден,
Хар заманны тутханчады, ол, этегинден,

* * *

Джазгы джангурд бир кьюуанчым,
Джыр бла джибигенчад джамчым.

* * *

Суу барады алгъа, кёргюзе башланы,
Ол бёлейди джыргъа бек къаты ташланы.

* * *

Нефертети келгенча кёбню эсине :
Сен келгенсе, келирча дуня кесине .

* * *

Джан меннге берилгенд, саныма хатерге,
Баш меннге берилгенд, сагъышла этерге.

* * *

Боллукъ тюл эд дуния джерсиз, кёксюз,
Мен, а сенсиз болур эдим кёлсюз.

* * *

Джуддузладан ёмюрлюкню къурай
Заман барад хаман алгъа къарай.

* * *

Ийнанабыз меджисуулукъ алдаугъа,
Аллах бизни джаратса да джашаугъа.

* * *

Мыдахлыкъдан этер азат,
Не да болсун - джарыкъ зат.

* * *

Абдез алыб, къабырлагъа кирген
Джийиргене болмаз сенден, ёлген...

* * *

Уллу Аллах сеннге къурман болайым,
Не болсам да сени бла болайым.

* * *

Джашлыкъ кюнюм сен болгъанлы тас,
Суу толкъуну аз ургъанчад харс.

* * *

Къысхан кибик атлы схарла башлыкъ,
Сюймекликден учунады джашлыкъ.

* * *

Гардош уру тюлдю кьабыр,
Джашауунгу джаша сабыр.

* * *

Сакьлагъанча кьолну кьоллукъ,
Бизни сакьлайд огъурлулукъ.

* * *

Джеринде табалса эркинлик,
Миллетде сакьланыр миллетлик.

* * *

Чибинле джыйгъанны, аюле бла ашай,
Бу баллы кьыралны биз барабыз бошай,

* * *

Ичер ючюн эки табакъ шорпа,
Эки джерге болду биреу шапа.

* * *

Къарт анамы малын биреу урлагъанды,
Ол, а аны бай болсун деб "къаргъагъанды"

* * *

Ичи кёрюннген дарий машокду - кёк,
Аллах, адам да кёлтюрген кеб.

* * *

Джерге тиймейди ауур,
Кёлню кьайнатхан джангур.

* * *

Джаханим от меннге неге керек
Сюе, сие кюйюб ёлсе джюрек.

* * *

Джашау айтад: Сен деб,
Елюм айтад мен деб.

* * *

Джер бурулад, сезебизми аны биз,
Джюрюйбюз да тынгы билмей кесибиз.

* * *

Бу кыйын заманда джан тургъанчад кюе,
Джюрекни уа ичин кючлегенчад кюе.

* * *

Сюймекликни турсам сенден таба,
Мен болмазма ханс ёсмеген оба.

* * *

Минг джолум да элтгенликге сеннге,
Бир ёмюрлюк кёрюнеди меннге.

* * *

Менде сезим къаблаб алтын аба,
Джан атдырад меннге сени таба.

* * *

Узакъ кёкге турадыла кёмюле.
Мёлеклени излегенча кемеле.

* * *

Озгъав джайым саналмазча джокъгъа
Къыпхыда да бердим сеннге гокка.

* * *

Тарай билсе табыракъ,
Чачда сынмаз бир таракъ.

* * *

Къара кьойгъа кёбно барды джутлугъу,
Къалтырай да аны семиз къуйругъу.

* * *

Алтын башын тута билсе клиса,
Чыртда мыдах болмаз эди Исса...

* * *

Мутхуз кюнде ол болгъанча керек,
Гокка хансха ийиледи джюрек.

* * *

Сакъатны да атландырыр джаяу,
Мединаны межгитинде бояу.

* * *

Суу къалгъанча болду артха, бёлюннгенде,
Адам джарлыд ахыр затха бёлюннгенде.

* * *

Сатлыкъ этмей ачыкъ баргъан - заманды,
Сатлыкъ адам джаханимден аманды.

* * *

Джазыу бизге кёргюзеди оюнну,
Биз алырча андан джашау оюмну.

* * *

Бош тюлдю дейди сёзден, аркъам,
Къабыргъагъа кесин ургъан макъам.

* * *

Сен ариуса сукъланмазча джукъгъа
Мёлек кесин санамазча джокъгъа.

* * *

Ёлген итим энди эсде къалды,
Тилсиз орнун аны салкъын алды.

* * *

Чегетде излейд джубанч
Къанаты уюкген къач.

* * *

Къашларынг-къыйылгъан къаламла,
Назмула джаздыралла, ала ...

* * *

Мени мыйымд - илячин уя,
Этмез кибики джылан зая.

* * *

Азраил да кечмез аны,
Мурдар ишни сайлагъанны.

* * *

Бир затха да сукъланмазча мен
Джашагъанда джашауумса, сен.

* * *

Кийиминден танылгъанчад кюпсе,
Джарлы байчад, ышарылса, кюлсе.

* * *

Мени джашлыкъгъа эс бёлгеними эслеб,
Сабийлигим кетген болур ёпгелеб.

* * *

Гиширыуну барды дейле къыркъ джаны,
Джангыз бирин кючлесем эд мен аны.

* * *

Джаз келмейин, омакъ
Кийинелмез топуракъ.

* * *

Кюрешсек да болуб оу-шау,
Гюл салкъынчад - кесек джашау.

* * *

Сёлеширча биз омакъ,
Джашау кёллюд топуракъ.

* * *

Джер эсе да адамлагъа джут...
Джут адамда тамам азды къут.

* * *

Хауаны этерикча, тешикле,
Къайгылылла чакъынджикле.

* * *

Отну тилин уппа этген агъач,
Джарыса да, кёре болмаз къууанч...

* * *

Сюер ючюн эсден, кёлден эм джюрекден
Адам болуб биз чыкъгъанбыз кёбчюлюкден.

* * *

Биз джорюйбюз джерде эте хатала,
Мыйыбызны кючлегенча шайтанла.

* * *

Неден эрийд кюн таякъда алтын,
Кёре келген кёкню джети къатын.

* * *

Хайямны кёчюрмем "Хайямдан" игирек,
Дунияны сюелмем "дуниядан" бегирек.

* * *

Мингджыллыкны букъусу тургъанда джокълай,
Сауну келед джукъусу, ёлгенни, огъай.

* * *

Керексиз затланы, биз турабыз кьюуб,
Сынасакъ аланы къалыучанбыз сууб.

* * *

Атагъа, анагъа тынгылар амалтын,
Бир улан айтдырады аман бла атын.

* * *

Джюрек - лампа, тил-питил,
Аманга керекмед тил.

* * *

Гёбелекке ёлюб тюшдю хансха,
Джанлы затха ёмюр некди къысха.

* * *

Таш турады алгъынча.
Топракъ болду къалынча.

* * *

Болджал кёкшо къолунда болгъанга ушайд
Ёмюрлюкню джолунда, джашарыкъ джашайд.

* * *

Баш тюбешиу джашауд бизге,
Атлай баргъан биргебизге.

* * *

Насыб сенигед,
Сенден меннгед.

* * *

Уллу Аллах, кёкге бергенд берилин,
Джудузлары тюртмез ючюн бир-бирин.

* * *

Кёлюмю келтюрмез адамны къайыры,
Кёрюнед, джыланни тилинден да айры...

* * *

Мен сени кёргенли, джюрегим тюлдю таш,
Тикёшюн, узунбут, чортбурун, къаракъаш.

* * *

Джукъ табмазса сен Аллахха ёнгелеб,
Андан эсе тур игиликле тилеб.

* * *

Сууукъду да джыланни къаны,
Джылытмазса кюрешиб аны.

* * *

Джырчы сууун билсе тау,
Берир эди минг махтау.

* * *

Бек керекди бизге баш,
Андан сонгра суу бла аш.

* * *

Аллах мени этсе эди тилсиз,
Сёлешмезем керекли эм керексиз.

* * *

Адамды этген хар неде да зауукъ,
Бычакъгъа ышаныб кюн джашамайд тауукъ.

* * *

Сен тохтарса дейсе меннге, анда.
Кетиб баргъан пазтонну къатында...

* * *

Шамхал къамчи тиймегенди меннге,
Чакъгъан къамчи таууш этед кеннге...

* * *

Ачыллыкъны ачарыкъды ачхыч,
Чыгъар джерге чыгъарады бачхыч.

* * *

Сагъыш учуб кетгенчад илячин уядан,
Адам джерге келгенчад энчи дуниядан...

* * *

Бизбиз кёкден тилерик къуру эки зат,
Иги тилек, кечмеклик болурча азат.

* * *

Хар нени да бард орну, сау джашаб да сен,
Сен унутма джолунгу, джолгъа тебресенг.

* * *

Джюрюсек да минг джолну, келликди ахыр,
Билмей чархда болумну, ашалады хыр.

* * *

Джюзминг къузгъун аны салгъа салгъанча,
Джелли кече кёрюнеди джалгъанча.

* * *

Чапракълыды нечик джай, берген кибик эс,
Сюе болмаз кекде ай, джулдуз учса терс...

* * *

Болса адам инсанда джыланни тили,
Ол джетгенде, бир санда къоймаз эд эли.

* * *

Ариулукъ бла эте ушакъ,
Джюрек болгъанд джумушакъ.

* * *

Адам акъыл ненча затха тѣзгенд,
Кѣкге кесин байлар ючюн ѳсгенд.

* * *

Мени атым айтыллыкъды минг джылдан,
Назму бизни къутхарады аджалдан.

* * *

Сен къайры кѣчсенг да, Ай,
Терезенгден турлукъду къарай.

* * *

Кѣк джулдузун къаты къысыб къолда,
Бирде бизге кѣргюзмейди джолда.

* * *

Хан биреуню башындан этдириб сауут,
Чагъырчыгъа айтханды "Муну сен сау тут".

* * *

Шайтан джели башлада бурады урчукъ,
Абьпадаы ташлада халисиз суучукъ.

* * *

Меннге джарсыу, сени бла къатылмазед,
Сен узалсанг багъыр тоб, а атылмазед.

* * *

Белин бюге кюн таякъ чабад таулада,
Елгенледен къалгъаны барад саулада.

* * *

Кече-къарайд дорбундан...келгенли кюндюз.
Бурулмазча мен джолдан, джол да барад тюз.

* * *

Тейри джарыкъ кете болмаз омакъгъа,
Санаса да адам аны джомакъгъа.

* * *

Мени къоймайд бу суймеклик аруах.
Кече. кюнда сѐлешдиред мени, «ах».

* * *

Таджиклиге багъалыды «Дари» тил,
Ана тилге тюлме акгыл эм тикгил.

* * *

Тюлме бахус, фыргъауун да джерде мен,
Тансыкъ алгъан бир джарлыма джеримден.

* * *

Миннге дери санасамда тархланы,
Менме суйген ёгюз арба чархланы.

* * *

Дунияны ичинде нечик кѐбдю байлыкъ.
Байлыкъ джокъду менде, мен алама айлыкъ.

* * *

Аллахха минг шукур, джашауум ючюнге,
Адам тюлдю сокъур, ол къарайды кюннге....

* * *

Аллахха ийнапнган, ийнаныр кесинс.
Кюз, джарыкъ ата танг, ол кетмез терсине.

* * *

Тѐртгюл тюлдю бу зат, не джулдуз не да ай,
Кюн балын агъызад, бир турурча джалай.

* * *

Бир башха аламгъа, кюн кетмез бурулуб,
Ол къалыр адамгъа, джюрегича уруб....

* * *

Ёкюнмейди айсыз къалгъан кече,
Адамгъа уа чыртда джокъду ёлче...

* * *

Биз эсек да дуняда джарлы, бай,
Ахыратды боллукъ бизге къонакъбай.

* * *

Тилекчиме кёбню биле эбин,
Ёлгеннге да табылсын деб кебин...

* * *

Аллах къолда толу болур чёмюч,
Таянганлай турур назгъа, кюрюч.

* * *

Мангылайгъа урад эрлей тер,
Джылан къыбба болады деб Джер.

* * *

Мени кёлломд-сууу толу чигат,
Джашау – сабанд, сугъарылса чагъад.

* * *

Бир джарыкъды сенде турум,
Агъарырча сенден кьурум.

* * *

Атны юсюн ариуларед кьой чыбчыкъ,
Джабагъыдан эте билсе уячыкъ.

* * *

Бизге тюшчад, кюнюбюз да,
Ёлсек джукъ кёрлюк тюлбюз да...

* * *

Дунияда хар суйген, суйгени бла ёлсе,
Кёк болмазед сейир, джер кьюру кёрюнсе.

* * *

Бирде бола кюрч, бирде бола туч,
Биз джашайбыз дуниядан джетиб бир уууч.

* * *

Кёрюнелле акъ гоккала-четенчикле,
Ариулукъ бла суймекликге джожьду чекле.

* * *

Суймекликди меннге толу чокъурай,
Тюбюн кёред джарыгъы бла кёкден, ай.

* * *

Суймегенча озгъун джелни, ёседи лайчан,
Кеси ёлмез ючюн, мени джюрютеди джан.

* * *

Сейирд джерни бу халы,
Джел-чоллакьды, ханс-халы...

* * *

Хыршы ташха салыр эдим суратынгы,
Таш болуб кьалырса деб да кыйнайд ангы.

* * *

Хар тиширыу джазыуумд дегенд Дон-Жуан,
Мен а тюлме, ариуум! Сснден кьол джуугъан.

* * *

Адам - от юй, джюреги уа - кьазан,
Кюе джашайд, эште бирде азан.

* * *

Болма да джолда «пил»,
Боллукну сезе бил.

* * *

Биз кѳргюнчю, тикирал,
Бал чибин джыяды бал...

* * *

Керек эди меннге багъа, сый эм скун,
Таза будай болуучанды чыммакъ ун.

* * *

Адам эсем кереклиди тарикъат.
Тюз джашауну сюед кеси табигъат.

* * *

Сабий кюнюмде джандетде эм,
Дуня джаханим къайдад деем.

* * *

Къарайды джолгъа тубанда,
Толкъун сирелиб къобанда.

* * *

Буз ызына суу болуб да къалыр,
Суубаш адам буздан джолун салыр.

* * *

Джюрек токъда адам нечик токъду,
Онгуз эсенг кишиден да джокъду.

* * *

Терекге кереклид къатылыкъ,
Кѳб болмазча анга къатышылыкъ.

* * *

Сыйлы Аллах улху алмаз,
Аны суйген къуру къалмаз.

* * *

Тойгъанлыкъ джарашады малгъа,
Ол джарашмайд осал адамгъа.

* * *

Уллу Аллах сакълар андан
Къадау ташы сын болгъандан...

* * *

Керекмиди ёмюр джашау,
Джашай эсек болуб оу, шау.

* * *

Къыбды чойюд ашалыб да кетген,
Ауузларын бир – бирине этген.

* * *

Кийгенликге булут чапан.
Белгилиди джерге чолпан.

* * *

Аллах къолда пиялала,
Болгъандыла дуняла...

* * *

Керекмиди суусуз, къакъгъыч.
Кийим джокъда кийим такъгъыч.

* * *

Меннге джашауд элияны джашнауу,
Келеди да андан джерни ашауу...

* * *

Джашагъанда, адам джолдад,
Аны джаны хаман къолдад...

* * *

Джер юсюне келгенли да биз,
Бизге оноу этгенчады Иблис.

* * *

Уруш кёбден азды джерде нюр, къууат
Джулдузла уа этмейдиле къазауат.

* * *

Джашагъанда сан къанатлыд,
Елгенде уа джан къанатлыд.

* * *

Адам ючюн ийилмейди джазыу,
Джерде джашаб Аллаххады базыу.

* * *

Ёлген ёлмейд, сау ёледи, бил аны,
Эрикгенча андан аны джаны...

* * *

Кюн бла кече ёмюрлюкден алайдыла,
Кёзюу кёзюу дунияны сынаидыла.

* * *

Къаджыкъмайын джырады топракъны луккур,
Таб ишлесенг иш сени этелмез муккур.

* * *

Саз топракъдан сан кийгинчи къаптал,
Адамлыкъны этегинден къадал.

* * *

Сейирликди кече чот,
Баш къагъады ламна от...

* * *

Джюрск этген оноугъа тынглайбыз биз,
Бир джанындан кирсе да аны Иблис.

* * *

Мен эслейме сейир зат бачхагъа къараб,
Саулай джерни кючлерикча джайылгъанды къады

* * *

Менде мурат – кьанатлыд сакъларча аууш,
Эс этгенчад узакъда кьуш кьанат таууш.

* * *

Адам бирде кесине болад ахырат,
Халат ийиб, ызы бла да иеди халат.

* * *

Джашау кыйынд салыр кибик анга дау,
Джюрегими этгенди да кьонгурау.

* * *

Кёрюр ючюн ахыратны керек тюлдю ёлюрге
Хоншунг болса ит адам, олду ахрат ёмюрге.

* * *

Адам турад адамны джанына тие,
Кеси салгъан джанына Аллахды ие.

* * *

Кёбюбюзню джер тюбуне кьоюб,
Биз дагъыда ойлашмайбыз, тоюб.

* * *

Дуния кесид ёмюрлюкге турлукъ,
Джулдуз, ай да эте анга кьуллукъ.

* * *

Юй оджакъны талпыгуду тютюн,
Отха кёре ол чыгъады бютюн.

* * *

Джокъ болса да тилинге джыландача уу,
Уллу Аллах кимге да берликди соруу.

* * *

Итликге мурат бичмейме,
Кюмюш бла мен суу ичмейме.

* * *

Терезе джангургъа тѣзе,
Турады кѣбню кѣргюзе...

* * *

Башы сыланган гюл,
Айтмайды ол «Тюнгюл».

* * *

Джаным меннге, мен джаныма кѣоркъа
Тынгысызма сокъгъан кибик окъа.

* * *

Аллах кеси берген эсе джанны,
Нек кѣоркъабыз биз берирге аны.

* * *

Гокка башын кѣлтюрсе да тангнга,
Сууукъ джылан чырмалгъанды анга.

* * *

Барабыз джапауну кѣре,
...Суу бла топракъны кѣлтюре...

* * *

Кече ачылгъан гокка,
Санамаз мени джокъгъа...

* * *

Иш болуб да халкъ бютеу болса ишчи,
Къалыр эди къуб къуру тюрмени ичи.

* * *

Сыйртыч джазга кьанат кереди,
Ол кьанат кючюн андан кёреди.

* * *

Талай кёгетни тутады тохун,
Адам тутса эд джуугъун, шохун.

* * *

Игиден эсе кёб болса аман,
Ташсынган атча боллукъду заман.

* * *

Талга салкын ийгенд джерк,
Адам некди ёледжек.

* * *

Къатыша джашарек биз,
Дуня болса иесиз.

* * *

Сууну тыймазса джарылган затда,
Эркин турмазса джауурлу атда.

* * *

Джырын айта къошакълы кёрюнед булбул,
Джырсыз омакъ болурга излейд кьыргъауул.

* * *

Эркишиге тиширыуну этиб аманат,
Уллу Аллах суймекликге бергенди кьанат.

* * *

Байлыкъ деген – зырма кёгет терекди,
Ачханг, ненг да юйдегинге керекди.

* * *

Джылынг барса уллая, бегий барад эс,
Бек уллуду дуня, кёб алырча дерс.

* * *

Адам бирде ушайды сокъур чибинге,
Илинибда башлайды сезмей, хар неге.

* * *

Джаханимд бёрюге кючогю къалса ач,
Бир сабий да кюнде ашаб турмайд къурмач.

* * *

Биз экибиз тургъанлыкъгъа сууукъ,
Ахрат сууукъ бола келед джууукъ...

* * *

Гыбы, гюлден тёнгереди эс ташлаб,
Джаз кёзюуде чакъгъанын да алгышлаб.

* * *

Мыллык ючюн бёрюню джыртды бир бёрю,
Джуг адамны чоту да алайд ёмюрю.

* * *

Аллах кёбге джан салгъанды,
Дуня ненча джасалгъанды...

* * *

Мен алырча джуртдан тансыкъ
Топурагъы болгъанд джастыкъ.

* * *

Биреу кёбден кёб излейди,
«Мен джашайым, сен ёл», дейди.

* * *

Адам – кьайыкъ, эс а анга – кьалакъ,
Келе, кете заманд кеси – калак...

* * *

Тахсалыды кьой джол бизге,
Берилгенча экибизге...

* * *

Кёк – сабанчад, ай – оракъ,
Баш кьусады джудуз, акъ.

* * *

Асры кёбча кёкню джарыкъ иши,
Анда алкъын асыралмад киши.

* * *

Мени эсим джетгинчи да кёкге,
Болуб эди гюлде гебелекке.

* * *

Кече кюнню, кюн кечени ашыкъдыра,
Экисини арасында джокьду ара.

* * *

Джашауун кеси хыликке этген,
Аны азабын боллукьду чекген.

* * *

Аллах адамгъа эс бергенд толу,
Терсеймез ючюн джашауу, джолу.

* * *

Дуния кёрча тар эсе тюлдю меники,
Сенден ариу бар эседа, джанымд сеники.

* * *

Сени суйюб кьалгьанчад дуня иеси,
Тас этерге кьоркьгьанчад сени, ол кеси.

* * *

Джюрегим болсун топуракъ,
Чагъарыкъ эсе гокка, акъ...

* * *

Магъанасыз кетсе джаз,
Агъызгьанчад тюк, кьанкъаз.

* * *

Джылан джыланны урмайды,
Адам кьабында турмайды...

* * *

Джетгенликге баш, кёкге,
Сый береме мёлекге...

* * *

Сёзню этме сен учуз,
Къуу гоккачад – фахмусуз.

* * *

Артыкъ алгъа урулма,
Сызгъыргьанга бурулма...

* * *

Ма кесича джапайды гыбы – ёрюмчук,
Ол неле да ашайд, ханс а тюлд туююмчек.

* * *

Акъ тауну башында суйюнеди бир кьыз,
Кюн къара къашында алтынлы кьояд ыз.

* * *

...Сагъышха бек киргенд Руставели Шота,
Башханы эсинде уа хызен бла хота...

* * *

Джыр этген адамдан, эссизге хайыр джокъ,
Ма джырдан а алгъа джюрекге джетмез окъ.

* * *

Таулума да излемейме мен джукъ.
Тюлдю бир зат, кёкге къушдан джууукъ.

* * *

Танг къоразгъа бюгюн тюлдю кюлкю,
Тауукъланы чачыб кетген тюлкю.

* * *

Сенде къошун букъу эсе, сюрт,
Анда акълай сакъланырча сют.

* * *

Джер юсюнде бюкгенликге аркъа,
Джашагъанбыз тилемейин садакъа.

* * *

Дуния хаухду биз анда болдукъ кёлекке,
Заман кетиб баргъанда неди зат, кёкге.

* * *

Туугъанчады бизде Стоу Гарриэт.
Терк, тенгизде толкъунундан чыгъад бет.

* * *

Адам джангылыб да бармаз,
Аллах, а кеси джангылмаз.

* * *

Сёзню айтчы кыызгъа тюрленир киби́к джер,
Ол сууукъ джулдузгъа герк урур киби́к тер

* * *

Сени барды санынг герк таярча чабакъ,
Болалса да джанынг – артылгъанча сабакъ..

* * *

Ышараса джарыкъ – джулдузла тизилгенча..
Аллахха бир тарыкъ – мен сеннге термилгенча.

* * *

Аллахдан сонгра бек пайхамбарды сыйлы,
Кюн болгъанча кюнлю, бу кече уа – айлы...

* * *

Кюн кёред узакъдан, затны кёб тюрлюсюн,
Чыгыбы бир топракъдан бирча джокъду тюрсюн

* * *

Таша учхан байрамджакъ,
Ол боллукъду кимге, джакъ.

* * *

Шуулдады тал терек, мен мине атха,
Къарагъанча кёзю бек атланган затха.

* * *

Атда турад шын атлы,
Ат этгенча къанатлы...

* * *

Джууукъ ёлюб салгъанлыкъгъа сарын,
Биз тепсиге салыучанбыз къарын.

* * *

Аллах бизге бергеликге мыйы,
Биз билмейбиз не болганын джыйы.

* * *

Тыйын тонча болду тауну къары,
Кюн таякъла тизилгинчи ары.

* * *

Кёб кыйнагъанд кюз ишледе мени, джай,
Чалкъы сабха келишмеген гылдыуай.

* * *

Бир адам териге ашатады эрик...
Бу сагъатды, бирге, ишлесе джетерик.

* * *

Джаннган затдан от кёргенчад къууанч,
Джанмагъанга узалады кысхач.

* * *

Бу тюрбсюз дунягъа Аллах салмад къадау
Сатлыкъдан тыяргъа кюрешгенди Дадау.

* * *

Кёк сырылгъан джуургъан...
Джерде кёбдю ауругъан...

* * *

Къагъылгъан тешек – джер,
Бизге рахатлыкъ бер.

* * *

Сен Махмуд – Афенди – анамы атасы,
Дуня тюрленди аны джокъча тасы...

* * *

Ёлгенни кьабырын тайдырчя, биреу,
Бек салады сарын, анга не бюсюреу?

* * *

Тууар джилек, тууар джилек татлыдыла,
Ит джилекле кьуру джилек атлыдыла...

* * *

Биз джатсакъ эди ташха огъуна,
Джуумдукъ кьанганы орнуна...

* * *

Ариуну кирпичи, нызыны ийнеси,
Джашау тюлмюд иги, кёрюне экиси.

* * *

Джулдузла кьайгъысыздыла...
Адамла уа тынгысыздыла...

* * *

Азаб джашау бизге бермейд ал,
Таб сабийге урдуртурчад чал...

* * *

Сен ариуса, кьысылырча дуадакъ,
Терс джанына учарча да садакъ.

* * *

Джарыкъ манга, мен кьаблана анга,
Сагъыш эте кёб чыкыъанма тангнга.

* * *

Джарыкъды да нечик Къаракёл,
Тау кьойнунда джел болгъанды сёл.

* * *

Адам кеси, къачаллыкъды несинден?
Келеккеси къайгылычад кесинден.

* * *

Джылан бизни кѣб урурму... къайдам?
Ёлтюре да барад кесин адам.

* * *

Сейир тюл эд тюрленсе тюрсюню джерни,
Ёлген къараб кѣрелсе анга келгенни...

* * *

Эте да болмаз чырт зауукъ,
Джылан чырмалгъан чырмауукъ...

* * *

Булут – чал къарт, кѣл а боза аякъ,
Джаякъгъа уа тиймей барад джаякъ...

* * *

Кирсиз сууну бузар букъу къумгъан,
Газалыкъны, кимден болдукъ, къымгъан.

* * *

Ит ёлюмден ёлед ит,
Адам эсенг бол шейит...

* * *

Джашауду кеси инкъыйлаб,
Бети джыртылгъан да китаб...

* * *

Кѣз гинджингде барды кюч,
Олду меннге кѣлтюркюч.

* * *

Сенде кёзле ариудула кемсиз,
Эришгенден суу кьалырча кирсиз.

* * *

Бек акьыллы акьыйсызчад,
Кьыл кьобузда артыкь кьылчад.

* * *

Барды дейле джандетде тишлик бла тиш,
Тюзюн билмей сёлешуу олд гюнахлы иш.

* * *

Джазыу санга болмайын да ёкюл,
Сеннге ушайд чалкьы джетген гюл.

* * *

Тенг эсенг да мёлекге,
Сансыз болма ётмекге.

* * *

Менден эсе, бек суйсенг да кесинги,
Бир башхагъа аушдурмам мен, сени.

* * *

Ууу болгъан кёгетге учмаз кьанатлы,
Элкьыргъанга бал джакъсангда ол болмаз татлы.

* * *

Баш юсюмдед, эс айдады,
Ёзден бетим а кьайдады?

* * *

Джерде джокъчад чырт кемлик,
Эте билсенг ёзденлик.

* * *

Джазыгуду кеси кьудурет,
Тюймегенине табу эт.

* * *

Халал адам халаллыгъын кёргюзюр,
Хангъа иги хапар элтгенча ёзюр.

* * *

Болгъан кибик алгъышлы,
Дуния кесид ныгъышлы...

* * *

Джашлыкъ кюнюм кьонгурауча зынгырдай
Тас болгъанды, табмаз кибик кюн бла ай...

* * *

Дунияда не да барды,
Онгузгъа уа нечик тарды.

* * *

Дуния меннге тюлдю ауча,
Кёрюнуб да анам сауча...

* * *

Чыкъ эсе да анда налмаз,
Джел этдиред хансха намаз.

* * *

Тургъанчады эриб,
Ай булутха кириб...

* * *

Болгъанча сёзню кючу,
Къагъыгда чабад джюджю.

* * *

Айлы кече,
Мени кече...

* * *

Адам турса ариулукъгъа бѣлнюб,
Магъанасыз, кетмез эди ѳлюб.

* * *

Бал чибинге гокка болду татлы къонакъбай,
Адам татлы джашай эсе джокъду андан бай.

* * *

Мен излеем ѳмюр да къобузча болса,
Бегирек согъулуб, арасы созулса...

* * *

Ариулугъунг кѣз къаматад, этеди сокъур,
Не уа кѣзню бек джарыгад, келтиред огъур.

* * *

Иги ѳлсе, киргенчады джаны мѣлекге,
Шайтан джелча чыгъа болмаз бурулуб кѣкге...

* * *

Дуниядан сен скойюб кетмезсе,
Аллахха уа тенглик этмезсе.

* * *

Джылтырайды чыкъ тамчы,
Барча узакъ къууанчы...

* * *

Менде сезим – суу тамчы, тюлдю ол артыкъ,
Узакъ кѣкге чыкъса да сенигед къайтырыкъ...

* * *

Агъач тауукъ къагъад къаты терекни,
Не толтурур ичи къуру джюрекни...

* * *

Аллах ишин этмегенди экиишлик,
Адам кеси-кесин этед бедишлик.

* * *

Итлик хорлаб болма осал киши,
Уу джыланни толгъан кибик тиши...

* * *

Мендеги сабийлик эд тамам пеляхлы...
Бар заманды мийик, биз эсек аллахлы.

* * *

Къаяла – тиекле, шоркъала – макъамла,
Табылалла дагъыда мыдах адамла...

* * *

Ол ала тауукъну нюр джанад къанаты.
Къанатлы дуняны джокъчад, чырт, халаты.

* * *

Сууну кёк отунда, акъ джанад дуадакъ,
Аны акъ отундан а дуня болад акъ.

* * *

Джууаблыгча, къама турад къында,
Джити ауузу бугъунуб да анда.

* * *

Сюе эдим, назмуму болса хар неси,
Эслер кибик фахмуму Державин кеси...

* * *

Джулдуз саныды сансыз санаусуз,
Джер а туралмайд ёлгенсиз, саусуз.

* * *

Акь кьайынны эсде кьалад чапрагъы,
Онг бергенчад меннге джашил чачагъы.

* * *

Болсам эди мен да аллай эр,
Тик заманга салыр кибик джер.

* * *

Джерге кьараб кьыйналама бек, мен.
Джаныуар ызла тюшюбдюле терен.

Аман эсем, мени суймез иги,
Иги эсем джолну сакълайд тиги...

* * *

Эртденгиде тауукъ кермей гугурукгу,
Къычыралмай этди кесек мурукгу.

* * *

Сабий хойнух бурады, уллу сауутну,
Къарт ныгъышда турады, эте умутну.

* * *

Халатсызгъа джашау кеси бир игид,
Ойлашмасанг, менден, кезюу сеникид.

* * *

Боз булутха чулгъаннганды кече, ай,
Сууукъ сыннганд, гыдай кьалгъан гылджалай.

* * *

Санча меннге айтады: «Бери тынгыла,
Къабырлада джаталла иги къатынла».

* * *

Сезим а къыйнайды анча,
Къундузну тюгюн тартханча...

* * *

Кёлюм болду джеллича,
Къая ран а – джинлича...

* * *

Ёлюм келир анга,
Джашай арыгъанга...

* * *

Джылан гюлге ууун тёгюб кетди,
Джолоучу уа аны эркелетди.

* * *

Шыбылачад къаргъыш,
Джанкъылышчад – алгъыш.

* * *

Отун излей керекмиди баргъан,
Джюрек отдан кюе эсе болгъан.

* * *

Къолунг джетсе джюгенге, сен башхаракъ бол...
Ариулюкьну кёргеннге ачылгъанчад джол.

* * *

Кирмейди меннге джукъу
Кезлерим джулдуз джугъу...

* * *

Къарай эсенг тегерекге
Къара хамаи акъгъа, кекге.

* * *

Джашауну татыуун биз билебиз артдан,
Ёлюмню хапарын ханс айтад ахратдан...

* * *

Хар типырыу ушайд киритли къалагъа,
Тахсалы да джашайд, сыргъала да тагъа.

* * *

Эсирген джырласа да джырны,
Гоккагъа тамызды чагъырны...

* * *

Биреу, тазад абдезсиз да,
Нек болмайбыз алай, биз да.

* * *

Таулу ёчдю ат юсюнде туругъа,
Мийик затны шыбла ёчдю уругъа.

* * *

Саудюгерий этед кеси сагъышын.
Къуш къанатха тенг эте да ол, къашын.

* * *

Тахса ишни этесе, селеше субай,
Булутладан чыкыгъанча, джарыкъ теге ай.

* * *

Хамаи башын энишге неге атад суу?
Ташы кёбден болгъанчад ичинде джарсыу.

* * *

Пушкин сез бла ойнагъанд, ойналгъанча тоб...
Менде тизгин тюлд ёгюз, айтыр кибик «соб».

* * *

Америджиби хан юзюкден болгъанды,
Халкъына уа джумуш эте баргъанды.

* * *

Итлик кёбден джашау болгъанд бир ауур,
Сыйлы Аллах джюреклени ауушдур.

* * *

Джазыу джангур кибик бетге ура,
Джанкылыч а чыгъар андан сонгра.

* * *

Джел джыйгъанчад ол, былтыргы гуллени,
Сен гул болсанг джанынг бла учаред сени.

* * *

Меннге терек айтханчад, чырпысын булгъай,
«Ол биргеннге баргъан кызыны, джаратама, ай»!

* * *

Тиширымуму джылаучанды кёб бизден,
Джаратылгъан кибик къара тенгизден...

* * *

Ана къушха керекмиди кюмюш, бла алтын,
Ай джуукъда джарытханда эки къанатын.

* * *

Мен ёлюмню суймейме, ол эсе да хакъ,
Мен джашауну суймейме джылай эсе халкъ...

* * *

Биз джашайбыз, джашау болмай башха,
Санагъынчы бизни топуракъ ашха.

* * *

Бу джашауну табындан кюч келед меннге,
Джюрек чыгъыб къабындан къачарчад сеннге.

* * *

Мен турама сени суйгенлей,
Кечегиде питил кюйгенлей.

* * *

Джашау тюлдю оюнчакъ,
Джайгъанлыкъгъа биз къучакъ.

* * *

Эрикмейди джулдуз айдан...
Эригесе сен а, къайдан?

* * *

Бар эд заман, джаякъ тиймей джаякъгъа,
Таянганма энди гулоч таякъгъа.

* * *

Чык, пук, айкур, алчю – дей да, ойнай ашыкъ,
Ойнай келиб суймеклик бла саламлашдыкъ.

* * *

Къыз сабийде болса эди иминитиу,
Буршулукъну тюзетгенча къызыб, итиу.

* * *

Аллах бизни джаратханды джерге,
Бир ишексиз кирмей уллу, терге.

* * *

Мен Аллахха этгенли да шукур,
Кёрюнмейме чырт, кесиме мугур.

* * *

Биз турабыз бирде тамам сууукъ,
Шайтан бизге болгъан кибик джууукъ.

* * *

Сезимимд мукъладис, джабышады санга
Джюрекдеча хадис, бек керексе манга.

* * *

Болумума кёред джолум,
Хыйсабыма керед къолум...

* * *

Экибизде сакъланалса тазалыкъ,
Алтын кибик бизбиз кёбге тёзаллыкъ.

* * *

Биреу сатад хурманы чегиб эки тенг...
Адам сатад адамны, болуб туруб тенг.

* * *

Джохар чапракъ кызыл джанад,
Джаналмагъан сукъланад.

* * *

Джерден чыкыгъан букъу къонад джерге,
Къанатлы уа къоннганчады тёрге.

* * *

Энди бу барыудан бу джашау а барса,
Сейир тюлдю ачха уа суугъа бурулса...

* * *

Ёмюрден да, кьаны таза
Тургъанд иги назму джаза...

* * *

Ууртунгу ийисгейди гюл...
Хар тазалькъ сендед дейди, гюл.

* * *

Кюн суйсе да экибизни,
Къарангыгъа къойгъанд бизни...

* * *

Эртде биреу кийгенликте къалкъан,
Керексизге текген болмаз ол, къан...

* * *

Бизге кёбню кёргюзтгенди къалапеле.
Кёбге «тобну» сюрдюргенди джашау – Пеле...

* * *

Экибизге керекди суймеклик къыштым,
Анга нечик билекди, сезим болуб – тым...

* * *

Дуня сейирд, биз этерча къызыгъыу,
Ай не этед, бурулгъан да джер къызыу.

* * *

Тургъанлыкыгъа джашау гюлден толуб
Ёломд сейир тахсалы да болуб...

* * *

Сюерле деб гокка, тап...
Джюрегими этдим аш...

* * *

Кечюученд сабийге атада кьатылыкь,
Тынчлыкь бермейд юйге сабийде терс кьылыкь.

* * *

Сени керсем болуучанма мен бютюн,
Кюн ортада кьоркьазиннге тюшген кюн.

* * *

Уллу Аллах кьурагъанлы дунияны,
Тёзюм салыб, тута келгенд ол аны...

* * *

Барды кючю Аллахны джокь этерча аламны,
Сейирсине болур Ол кьылыгына адамны.

* * *

Кек джудузла кьайырмайла джелкелерин...
Кёб кемеле сындыргъанла джелкенлерин.

* * *

Адам джашайд, джетмегенча анга джер,
Кёкню разы этмегенча тёгед тер...

* * *

Ол дуниягъа барлыкь тюлча, сансызбыз биз
Джаныбыз да бола, бирде джансызбыз, биз.

* * *

Бизге бир зат джетмегенча тынгысызбыз,
Учуб, кюйген джудузлача, ангысызбыз.

* * *

Эсим джерде кьаллыкь тюлча, ашыгышма,
Сен джаз эсенг, эрир ючюн сенден, кьышма...

* * *

Джер Аллахны джюзюгюдю,
Адам аны юзюгюдю...

* * *

Сырпын бычакъ таурухлада джюрюйдю.
Ханс сакъалын джерни адам джюллойдю.

* * *

Каздан тайгъан зауукъ этиб турмаз,
Орнун билген джолун терсге бурмаз.

* * *

Байлагъанды бизни скоймеклик тыбына,
Мен турурча, сеннге, сен меннге, табына...

* * *

Алгъан кибик межамны чирик халиуан.
Тегерегин тюз адамны алад хайуан.

* * *

Табса да сенден кюймеклик,
Чабад ызынгдан скоймеклик.

* * *

Кийгенликге патчах таджны башына,
От къуяргъа боллукъдула ашына.

* * *

Заман – аджир, шайыр чыгъыб аллына,
Назмуларын тагъад аны джалына...

* * *

Уясында солугъанча къанатлы,
Тыбырымда болад джукъум бир татлы...

* * *

Джер эсе да бизге джылы, кёк айтдырад «Ах»
Керек тюлед кёкге джарлы, джерге уа патчах.

* * *

Къуш назмуму байласа эд кюн бла, кёк.
Къара джылан джашамаз эд андан кёб

* * *

Сен – тиширыу, сени ючюн джер – чарх,
Джудузлагъа болгъанчады патчах.

* * *

Бир кюн бир а елюм бизге келликди...
Багъабызны анга джашау берликди...

* * *

Джашаусуз ёлюм келмез,
Бир кере ёлген, ёлмез...

* * *

Акъ мёлекчад суймеклик, къанатыд – сезим,
Анга бермез чырт кемлик, иннет – абдезим.

* * *

Юйюнгдечад, тышындагъы заман,
Юйюнгдеда тынчлыкъ бермез аман.

* * *

Джандет тёрю толса хыйла тюлкюден,
Мёлек кесин тыялмаз эд кюлкюден...

* * *

Сен кючлеб да ангымы, этгенсе кемсиз.
Аллах алсын джанымы киргинчи Иблис.

* * *

Бизден эсе, Аллах ёчдю хатерге,
Кереклиди хаман шукур этерге.

* * *

Дау салгъанд Аллахха эртдеги акъылман,
Дуния тюлдю аман, кюрешгенди аман.

* * *

Чалкъы джити табланнганды...
Чыбчыкъ гюлге къабланнганды...

* * *

Къонакъ келсе, таулу бергенд саугъа,
Саугъа джокъду излегеннге къаугъа...

* * *

Буз джауду да тюзде барды ырхы,
Биз эсек да залим не уа гырхы.

* * *

Ууртунгдан къызыл чабад гюллеге,
Ышаналла сен ышарлыкъ кюнлеге.

* * *

Этилсе да къагъыт къууш терскден,
Джазгъан джазар магъаналы, джюрекден...

* * *

Джокъду кючюм джелни къолгъа джыярча,
Бир чач тюкню агъарлыгъын тыярча.

* * *

Олду кючюм Аллахдан мен тилсрча бек,
Гюнахыма кечмеклик, джолума тилек.

* * *

Биз этебиз халкъгъа джумуш Байчора Эльдар,
Джашау тутушд табарчады кёб лагъым, мадар.

* * *

Батча Альберт, Езден Альберт эм Дотда Альберт,
Сиз да кеси ишигизде – Энштейин Альберт.

* * *

Джер юсюнде хар неден да къайгъы,
Келирчады, кюн эсе да джайгъы.

* * *

Оба юсюн къумурсхала этгенле заба...
Мен а мыдах сирелеме эрними къаба...

* * *

Чолпан джулдуз джарашханды кёкде таб,
Этдиреди мурат, джарыкъ джылтыраб.

* * *

Аллах сакъла джуртда джангыз терекден,
Къара сууда джангыз къалгъан челекден.

* * *

Джол бурулгъанд, джол къарай излегенчад джукъ.
Суу къамача джылтырайд, тау а тюрк –селджуг.

* * *

Болса да эркиши кючлю,
Тиширыудан болгъанд ёчлю

* * *

Джер бурулгъанчад бошуна,
Ёлюм джете да башына...

Гокка турса да аязда,
Болубду ол эрке, джазда.

* * *

Кёрген да кёб, кетед ёлюб,
Джашау бир чакъча кёрюнюб.

* * *

Кёрюб учханын илячин,
Сезгенме мен кёкню ичин...

* * *

Эштсе да ёлюмню атын,
Назму джазгъанд Анбар – Атын.

* * *

Сен айтчы, кимди джатарыкъ,
Къабырында тутуб джарыкъ...

* * *

Джел – калак, Ким аны юйретир?
Джукъ кёрмеген кимни юретир.

* * *

Келлик заман тамам джомакъ,
Баргъан заман беред сокъмакъ...

* * *

Тиширыуну джаны тини – тюл,
Джазыуу да андан башха тюл...

* * *

Гюл булбулну алдады, чыгъанакълы тюлме деб,
Булбул анга таралды ауазыма кюлме деб...

* * *

Сан сеникид, мен эсем да джут,
Ёлгюнчю да аны бир сау тут.

КЁКГЕ ЭКИТИЗГИНЛЕ

* * *

Биз кёрюб да джерни тузун, балын,
Узакъ кёкню аз билебиз халын.

* * *

Кёклю адам — биз кёрмеген бир джан,
Ол джашайды кёкде къайсы джылдан?

* * *

Адам кёкде этемиди джеген,
Боракъ атха саламыды джюген?

* * *

Кёклю адам къалмаз кёкден суууб,
Джулдузланы ичлеринде туууб.

КЮННГЕ ЭКИТИЗГИНЛЕ

* * *

Дуниягъа бёлюнсе да Кюн саулай,
Джер юсюнде джюрюгенчад джаяулай.

* * *

Кюн башына кёб табса да эркинлик,
Хар адамгъа излегенчад игилик.

* * *

Джюрек кюнсюз туруучуду бек джарсый,
Кюн кесине джылыуу бла табханд сый.

ДЖАННЫ ЮСЮНДЕН ЭКИТИЗГИНЛЕ

* * *

Джер юсюнде джокъду джандан багъалы,
Джер насыблыд, ол адамда болгъанлы.

* * *

Сан — кюбюрчек, джан, а — анда чий алтын,
Неге тѣзмед ма ол джашау амалтын.

* * *

Джанды дейме мийик чархы заманны,
Джулдузлагъа джетдиреди ол аны...

* * *

Сандан джандан, алгъын къайсы хорланыр?
Джан учханлай... ёксюз кибик сан къалыр...

* * *

Сабий тууса, «Бир джан тууду» — дейбиз биз,
Джаннга алгъын кетиб бизни эсибиз.

* * *

Бирде джан да тагъылады тамакъгъа.
Джан —тѣш эсе, къайгъы ушайд токмакъгъа..

* * *

Сѣлешебиз: «Джаным къурман болсун» — деб,
Джаныбызны игиликге биз теджеб.

* * *

Джанды бизни этиб тургъан келбетли...
Бизден чыкъса... ол боллукъду не бетли?

* * *

Биз вйтабыз бирде: «Джаным, кёзюм» — деб,
Къалам учда джаннга ушайд мерекеб.

* * *

«Сен джанымы къыйырыса» — дейсе сен,
Къыйырын да табалмазма ёлсем мен.

* * *

Джан джангызды багъалатыб турурча,
Ол да бизни, биз да аны къорурча.

* * *

Хар неден да башхад джанны оюму,
Джер джашаудан болмаз ючюн тоюму.

* * *

Тикни чыгъа, биз этебиз джан солуу,
Ачыу олду джандан джанга джетсе уу.

* * *

Игилеге джандан юлюш эте бил,
Аманладан заманында кете бил.

* * *

Кийиздеча, оюулуду менде джан...
Акъсылына хар къуру да сен алджан.

* * *

Барды айтыу: «Ташха ол джан салды», - деб,
Сандан иги джожьду джерде джаннга кеб.

ТАШ

Ташха башын салды гюл,
Болалмады таш ёкюл.

* * *

Кёрюб гюлню кёбюсюн,
Ташны сылайд джел юсюн.

* * *

Ташха тирейд мюйюз,
Арымагъан ёгюз.

* * *

Ташха тийген чарх,
Айтханчады, ах!

* * *

Ташны джаргъан тамыр,
Ёсген эди сабыр...

* * *

Тыбыр ташха насыб,
Къонакъ юсюн басыб...

* * *

Къум элеген элек,
Ташдан толад бек.

* * *

Эте ашхы мурат,
Ташда салдым сурат.

* * *

Ташны силдеб къол,
Анга беред джол.

ЮЧ ТИЗГИНЛЕ

Мен адамма, менме нечик джарлы,
Хар бош зат да джюрегиме джетед,
Сейир тюлмюд кетмей менден джары.

***

Кюн тиеди кюндюзлени сайлаб,
Ай бла джудуз джанадыла, кече
Турмаз ючюн кёзюбюзню байлаб.

***

Бир сагъыш да кетмейд менден кери
Агъарады кетген кибик кёлю,
Наз терекни кесилген да джери.

***

Ол дуниягъа сиз элтгенде мени
Къолларымы бир бошларсыз, ары
Сиз кёрюрсюз не зат элтгеними.

***

Таякъ джангур болмаса да гырхы,
Минг джаралы къанатлыгъа ушаб,
Къанат къагъад чаууллада ырхы.

***

Кёк-ийнекчад, булуту уа - джелин,
Тейри кызы асыры дженгил саууб,
Толтуруб да барад джетген джерин.

***

Джашау - къайыкъ, барды башы, тюбю,
Джюрюте да билмей башы - тюбюне
Айландырыб иед джерни кёбю.

***

Мен кырдышда джасагъанма тепси,
Суулугъума бюгюледи гокка,
Ёсуб тургъан мында джангыз кеси.

***

Сыйрат кѣпюр ингичгеди кыылдан,
Арабызды бизни Сыйрат кѣпюр.
Биз экибиз тюбеширча андан.

***

Учуучу къамьжакъ илешед манга,
Анам келе эсе уч да кет деб,
Бир ёксюз сабий сѣлешед анга.

***

Адам ёлсе, къанатлары кюйюб,
Тюше болур имбашындан мѣлек,
Артыкъсыз да тургъан эсе суююб.

***

Кѣз джарыгъынг нечик кючлюд сени,
Кюн ортада кѣрюнеди меннге,
Кѣлекгеми кетергенча мени.

***

Сен Кюннге да бергенчаса оюм,
Джан суратым болгъанса да мени
Джокъду меннге сыфатынгдан тоюм.

***

Ай, кырады шош кечени тотун,
Кюнден-кюннге сууукъ алмаз мени,
Джюрек отха заман салса отун.

***

Алгъа чыкъгъан алгъа аууад таудан
Мен чыкъдым да гыбы ауну юзюб,
Чибинледен толду юсюм саудан.

***

Адам сандан ёлюм табад ашау...
Сейир тюлмюд, ёлгенлени джухтан
Топуракъдан тымлыд кеси джашау.

***

Сенде кѣзле ойнайдыла тири,
Бири бузлаб, къатыб, битиб турмайд
Ары бери бурулгъанда бири.

* * *

Къая сѣзге харс уралла суула,
Къолла кибик толкъунларын сиреб,
Гоккала уа болгъандыла къуула...

* * *

Къуш къаяда чачылгъанча, булут
Чачылгъанды тау джитиге тийиб,
Джер, а андан эте эди умут.

* * *

Сытыу чапракъ джатад джерде тюшюб.
Кюн не акъыл аллыкъ эди, джерни
Юсюн кѣрсе бир кесекге тюшюб.

* * *

Азраилге джокъду чыртда айыб...
Аллах кѣбге энтда берир буйрукъ,
Къаламыны учун хаман къыйыб...

* * *

Джашаса да адам кюле, джырлай,
Хызеулгогю кѣрюнгенди ачыкъ,
Ол баргъанда табигъатдан джанлай.

* * *

Темир туйген тюлме мен нарт Дебет,
Къаламны уа мен алгъанма къолгъа,
Сакъланыр деб, назму джазгъан адет.

* * *

Кийимлени кѣлтюргенди къурукъ,
Джангур къуяд, ачылыб да бурну,
Балчыкъ сууну иче барад чурукъ...

* * *

Салкъынына тартад бизни чегет,
Татлы джилек къызарады анда,
Сѣз – кѣгетди, джюрек эсе – челек.

* * *

Бу дунияны джокъду арты, аллы...
Кѣз къабакъны кенглигичад джашау
Биз а неге болуучанбыз къаллы.

ТЕРТ ТИЗГИНЛЕ

Дуния эсе тамам уллу кёрюк,
Темирчича бизбиз кёбню кёрлюк.
Къызгъан джюрек къызмайд андан ары,
Суумайды андан ары ёлюк.

***

Патчах ёлсе, сакълар ючюн бетин,
Дарманла бла къатдыргъанла этин.
Аны узакъ сакълаялмаз тёлю,
Ёлген эсе эртде ичи, кёлю.

***

Къум тюзледе джарсыгъанды Мусса,
Къол асмакыгъа асылгъанды Исса
Пайхамбарла болгъан джерде алай,
Тюз адамда чот болурму къолай.

***

Сюйгенини себгилине Хафиз,
Самарканд бла Бухараны бергенд,
Мен, а сениге болур ючюн кемсиз
Бир дунияны Аллах эки бёлгенд.

***

Аллах эркин къураса да кёкню,
Джер юсюне бергенд къышны, джайны,
Кюнлюбюзге ол бермесе кюнню,
Кечебизге бермез эди айны.

***

Кяба ташы - хар джюрекни ташыд,
Къуран китаб бар китабны башыд
Мени сархым джулдуз толу кёкгед.
Мени эсим джер юсюнде кёбгед.

***

Джокъду джерде сенден ариу келбет,
Термилелле сеннге менде джан, эт.
Сенсиз меннге керекмиди джандет
Айырыла тебрегенча джан, эт.

***

Джулдуз чыкъса, ышаргъанчад алам,
Суу джетгенлей джылтырайды арыкъ.
Ышарылса бир огъурлу адам
Сау дунягъа тѣкгенчады джарыкъ.

***

Адам деген, не джетмейди сеннге,
Кюн керекмид, кюн къарайды кѣкден.
Адам деген не керекди сеннге,
Джер керекмид ол къалгъанды кѣбден.

***

Тынгылайса сен суйгенча мени,
Тынгы табмай мен сюеме сени.
Экибизге берилген да заман
Насыбычад бютеулей да джерни.

***

Бизни Аллах джюрютеди джашауда,
Азраил, а джангыз кере марайды...
Ибилис, а бизни кимге санайды,
Артха турмайд, бизни ууакъ бошауда.

***

Мекка таба хаджиликге баргъанга,
Мен къарайма къарагъанча заманнга,
Аны кѣрген муслиманлы борчуду
Бюсюреу да, сый да керек тюлд анга.

***

Азаб сынар къарны бла эришген,
Сагъыш этмей джетгени бла демлешген.
Тилин кѣре джылан бла тиллешген,
Сагъышында Азраил бла бирлешген.

***

Клеопатра уппа этгенд джылланны,
Дженгил халда, ургъунчу да ол аны.
Уулуланы тья билсек биз алай
Болмаз эди къуджур заты заманны.

***

Межгитлени,- къалаланы сакъласакъ,
Адам болуб адамлыкъны джакъласакъ,
Ибилис бизни алмаз эди джесирге,
Зикир айта огъур джолну атласакъ.

***

Бизде къууанч болад сейир, алапат,
Саугъа ючюн отоу юйге киред ат.
Мен, а хаман алай болса сюеем,
Келин юйге, юй келинге аманат.

***

Кырпычладан биз салабыз мекямланы,
Агъачдан, а кеб салгъанбыз биз аланы.
Хар неден да салынсынла ма ала,
Джашасынла ансы, ёлмей адамла.

***

Джашау деген багъалыды билгеннге,
Аны сыйлаб анга эсин бёлгеннге,
Къууаныб да этмей уллу кёллюлюк.
Къыйналыб да аны къачын кёргеннге.

* * *

Къартны сыйла джолда бара тубессенг,
Ма сеннге да къартлыкъ келир узаймай,
Ёлгенни уа табалама бирда сен,
Ёлюм турад ма сенден да кёз алмай.

* * *

Ненча тюрлю ахырзаман ётгенди,
Ала бла да ненча инсан кетгенди.
Мен билгенден барыны да аманы,
Хар джюрекни энчи ахырзаманы.

* * *

Кеселекге уу береди джыланга,
Аны ючюн сукъланмадыкъ биз анга.
Бир-бирине уу бергенден адамла
Уу къошулуб баргъанчады заманга.

***

Бизни сакълайд ахыратны джагъасы.
Джашауну уа нечик кѣбдю багъасы.
Джаш эсе да Джер, Джулдуздан, Кюнден да
Кѣбно кѣрюб, кѣбчад аны джарасы.

***

Ариуса сен, субайса сен,
Тазалыгъынг - тамам чокъракъ.
Чырайынга салырча мен
Дуния сый лавырдан, чапракъ.

***

Адамд - джюрюген топуракъ...
Адам джюрюген топуракъ,
Этерми джерде джашауну
Ол алгъындан табыракъ.

***

Аллах джерни джылытханды
Джашар ючюн биз.
Аллахны уа сакълатханды
Бизни эсибиз.

***

Мен джашадым дууасыз
Къарт болмайын замансыз
Ма алай, а бир кере да
Джашамадым Аллахсыз.

***

Аллах, Сеннге не этеме
Сагъыннгандан ары сени.
Джюрегими эритеме
Эритгинчи топуракъ мени.

***

Сауну орну джарыкъдад,
Ёлгенни уа - топракъдад.
Сау туруб да азаб чекген
Топуракъдача тузакъдад.

***

Джаз келгенлей кёлегин киед акъ къайын,
Джел ачады кёкрегин ургъаны сайын.
Къачхыда уа тешинирге излейд ол терек,
Сюймекликге сингерге излегенча бек.

***

Джарылгъанын билмейд таш, билмейди терек.
Адамда уа ауруйд баш бары ючюн бек.
Джарыла да джюреги джашайды адам
Джерни ташы береги бола да тамам.

***

Къара ат бла акъ атны чабдырыб кёкле,
Аллах ачад ахыратны джер тегерекде.
Кече бла кюндюзню атлача кёрюб,
Адам барад тауну, тюзню къууанчны сюрюб.

***

Адам билсе керекди, кесини орнун,
Кюннге, айгъа керекди, кёкледе орун.
Алайына берсе да орнун Ибилис
Ол орунга ёлсек да джан атмазек биз.

***

Суу джетгенлей эрий да, джел бла тарала,
Джазда ханс бла бегий да къачда къарала,
Топуракъ неден табады кесине ашау.
Ол ёлгеннге - обады. Саугъа уа - джашау.

***

Сёлешеме кёлюмден мен болуб ачыкъ,
Гокка эсенг менме - мен, сеннге тюшген чыкъ.
Топуракъгъа джетгинчи сенде тохтагъан.
Кюн юсюнге тийгинчи мылылай къалгъан.

* * *

Кюн бошуна кёкге чыкъмаз,
Эте джумушну уллусун.
Адам а джолсуз чыныкъмаз,
Кюннге тутсада тулусун.

* * *

«Эшек къаллыкъды эшеклей»,
Дегенди бир орус шайыр,
Биз адамгъа Адамса дей,
Табабыз джумдурукъ «хайыр».

* * *

Алтын суугъа да урулгъан,
Турады кюбюрде кямар.
Ташха тие да, бурулгъан
Джез къумгъанны уа сууу бар...

* * *

Гокка, ташны сууукъ эрнин
Джелде эте турады ба...
Сенде уа бард эки эрин,
Чабарча ай сени таба...

* * *

Абдез алыб да шоркъада,
Бир къанатлы айтад зикир...
Шоркъа уа ойнайд къаяда
Дуня болмаз деб букъу, кир.

* * *

Кесин махтайды фахмусуз,
Алыб да ол къолгъа къалам.
Анда джанса да минг джулдуз,
Бир сѣз да айтмайды алам.

* * *

Нечик мийикди минара,
Ишленмегенд толу межгит...
Тюз джанында уа сен къара,
Ичкичиге чабады ит.

* * *

Гокка ёсгенди тыбырда,
Босагъагъа сала да баш.
Къаргъа учады табхырда
Къонакъбайы бола да таш.

* * *

Барлыкъбыз бир кюн биз салда,
Адам тизим бола тиреу.
Джашай да бир уллу къралда,
Биз аз табабыз бюсюреу.

* * *

Келе билсе эд ууахты
Адам этмез эд бек сарын...
Болурек биз тамам къаты
Келгинчи айтса хапарын.

* * *

Ёлген къайры кетерикди
Джабмаса да топуракъ.
Джер саулагъа джетерикди
Юлешинсе табыракъ.

* * *

Ол дунягъа кетгинчи да
Барды джерде ахырат.
Муратынга джетгинчи да
Этиученди заман къарт.

* * *

Ол ёлгюнчю, тенг эм джууукъ,
Бере эле кез бла къаш.
Ёлгенде уа болду джууукъ,
Ай бла джулдуз тюшген таш...

* * *

Джулдузланы тергесек да
Табылмайд къыйыр...
Бизден залим джокъ десек да,
Джазыуду – къыйыр.

ДЖЕР

1

Кёкню ишид кюнню джолгъа салыу,
Джер сеннге да джокъду арыу-талыу.
Заман бизге ышанганчад кесин
Сенде джашай биз табабыз къарыу.

2

Джер, кёк кибик джылтыраса юсюнг,
Берир эдинг бизге башха тюрсюн.
Джарыкълыкъды - тамам алтын бюртюк
Терслик биздед бермей эсе ёсюм.

3

Джер, сендеди дуния сыйы – Кяба,
Къабласа да джулдуз кёклю аба.
Бизге сени рахатлыгъынг керек,
Биз къарарча сенден къууанч таба.

4

Джер, юсюнге джарыкъ кёкден келед,
Топрагъынг, а бизге тылпыу бёлед.
Ол экисин байламагъан адам
Азаблыкъда джашай келиб, ёлед.

5

О Джер, сеннге ненча инсан базды,
Сеннге атаб ненча адам джазды.
Адам кёкге кёб бёлсе да эсин,
Ол къабырны бауурунда къазды.

6

Айтадыла, сененг деб да джалан,
Келгинчи да сеннге къуш бла джылан.
Къайгъы - токъмакъ, тёш да болдунг анга,
Кебюсюне мискин тюшдю санга.

7

Топурагъынг семиргенди нечик,
Башын сылайд джаяу къалгъан джелчик.
Сенде бир зат ёстюрген да адам
Ачлыкъ сынаб урмаз ташха инчик.

Адам танийд сени кѣбден бери,
 Джулдуз талныйд сеннге кѣкден бери,
 Сен - джулдузса, джокъду анга огъай,
 Кѣк кьолунда болдунг топуракъ тогъай.

Сени сюре мушулдайды ёгюз,
 Сен джибийсе джибигенча кюйюз.
 Джыл санынгы кѣргюзтмейди бизге
 Сени тутхан бугъадагъы мюйюз.

Мен турсам да сеннге назму атаб,
 Мен барсам да сени кѣбге махтаб,
 Къайтаралмам этгенинги меннге
 Хар гыртынга баш урсам да тохтаб.

ХАУАНЫ ЮСЮНДЕН

Эртденгиде солуй таза хауаны,
 Хар педен да багъалатдыкъ биз аны.
 Дуния кеси кюл кьошунга ушаред,
 Джарыкъ хауа сакъламаса заманны.

* * *

Кюпсе келед узакъ джолну кьоратыб,
 Боз терини ол алады джаратыб.
 Алтынланы ёрге ата келсе да,
 Бир тышшыуну алалырмы ол сатыб.

* * *

Тюрленеди дуняны дунясы,
 Джер-джеринде болуб аны джарасы.
 Мен билгенден джюрегине кѣре да
 Тюрленеди хар адамны хауасы.

1

Джаратылгъан кюн адам, бир ишексиз, биринчи,
Суугъа эсин белгенди, топракыгъа уа – экинчи,
Аны ючюн болурму, суу – топракыны джаныды,
Айланса да ол болуб кече-кюн да кечгюнчю...

2

Биреу сауут ишлейди, ийлеб акъсыл топракыны,
Суусуз бюгюн этмезед ма ол сейир табакыны,
Кирсиз сууну бошуна биреу джерге тегеди,
Ма биреу а, суу табмай, чабад ерге къулакыны.

3

Экибиз да джибидик бу джауумну тюбюнде,
Бирге болдукъ, джюрюдюк адамланы кѣбюнде,
Сууча, таза сезюмю къумча джутду джюрегинг,
Езге, битим берирми ол, топракыча, емюрте?..

4

Суу, тегерек айлана, къайтыр энтда ызына,
Мен кетсем а, къайталмам Джерни джашил джазына,
Битим берлик топракыгъа тюшерме деб, «суу кибик»,
Мен турама, ма анга кече-кюн да базына.

5

О, ариу къыз! Мен – таза суу, джер юсюне эслеб тек,
Бет джууаса, тюрсюнюнге сукъланырча саудан кек,
Кезлеринге эртден сайын бояууму джетдире,
Менми этиб къойгъанма ма аланы былай кек?!

6

Суу айтады: «Сен туудунг, санынгы джуудум,
Джашауда уа джолунгдан букъуну къуудум,
Сен а уллу келлюлок этгененг меннге,
Сени ахыр кюнюнгде да сеннге джолукъдум».

7

Бу дунияны чынг аллын керген бармыд джан?
Бу дунияны къыйырын, керлюкмюд инсан?
Къыйыры да, аллы да аны сууду дейсе,
Аны болмаз ахыры... анда кѣбдю танг...

Кюнле нечик джарыкъдыла, кечеле уа – мутхузла,
Отла нечик джылыдыла, сүүкъдула тау бузла,
«Къайсы кюнде тохтарыкъ болур», дейсе, «Емюрлюк»
Тохтау джокъду ма анга, джашаб суула, джулдузла...

9

Топракъгъа къатышыб, сюртдюрдюнг сен межам,
Суу, айтама сеннге, мен сансыз бир адам,
Сюртюлген а кебди, сен къайда бугъунганса?
«Джауумда болургъа мен боллукъма тамам.»

10

Топракъ къалыр топракълай ёмюрле бла бу Джерде,
Суу а суулай къаллыкъды, таза саркъа хар кюнде,
Адам къолу болмаса, бир-бирини татыуун
Сезмезелле ма ала, кёрмез элле ёмюрде.

11

Барсанг къушну ызы бла, сен джетерсе ауушха,
Ызы бла уа къаргъаны сен келирсе багушха,
Барсанг сууну ызы бла, сен джетерсе тенгизге,
Тынгылай билсенг ма андан келген сейир тауушха.

12

Кёк береди бюгюн джерге, къызгъанмай ёчюн,
Саз топракъдан суу етмейди, салса да кючюн,
Нек ичмейсе сен ол сууну, бир айт, саз топракъ?
«Битим берлик тюлме да мен, да аны ючюн».

13

Сен тюлмюсе, саз топракъ, бизни ахыр юйюбюз,
Санга джууукъ элтеди хар бир озгъан кюнюбюз,
«Джашай эсенг, сен джаша, сууча, джарыкъ тюрсюнде,
Кезюу келир анга да, болма былай тёзюмсюз».

14

Суудан джаншакъ болурму сау дунияны юсюнде?
Къарлы тауну тёрюнде, кенг ёзенни тюзюнде,
Биреу сууча сёлешсе, башым къазан болур эд,
Ма суугъа уа, тынгылай, зригелмем ёмюрде.

Бу дунягъа суу къайдан келиб, орун алгъанды?
Эм биринчи акыгъан суу былай кекмю болгъанды?
Мийик кекден кесине чакълы алыб бояуун,
Бир ишексиз, ызына къайтаралмай къалгъанды...

Суу тазады, андан джууукъ джокъду меннге тенг,
Джер чагъады, кимни болур андан кёлю кенг?
Сау дунягъа суу бла джерча бирлешген болмаз,
Къор болама экисине, баш урама мен.

ТЁРТТИЗГИН УШАКЪЛА

* * *

Кийик айтды къаягъа: «Зынгырдайса сен,
Къачыраса баламы дауурла этсенг».
Къая айтды: «Бошуна сагъайтмам сени,
Учу алыр ышаннга билдирмесем мен».

* * *

Къаргъа айтды булбулгъа: «Емюрюнг джырлаб
Сен тураса джырынгы кимлеге джораб?»
Булбул айтды: «Сен неге джарайса бир айт?
Мен, а джыр бла турама джериме джараб».

* * *

Юй оджакъгъа ашыгъыш къонду бир къаргъа,
Ёзге тютюн чыкъды да тыйды терк таргъа.
Тютюн айтды: «Джангылдынг ёлюм келечи,
Бюгюн киши тюшмегенд бизден къабыргъа».

* * *

Джылан джерге сёлешди: «Ма саулай элни
Менми болдум джауу да, сиймейди мени».
Джер, а айтды: «Билинсе уулу боллугъунг,
Эшигими джабыб да иймезем сени».

* * *

Мен-чын аякъ, ол, а-къошун, борчубуз бизни:
Къууанчда да, бушууда да сыйларгъа сизни...
Сыныб къалгъан ашхыды тѣнгереб ташха,
Бизни суугъа ургъандан къолу бетсизни.

* * *

Айютырнакъ агъачха сѣлешди къайын:
«Сенден сабла этелле келиб джыл сайын».
Хуртда терек сѣлешди саргъалыб, онгуб;
«Мен болмазем къамчи саб мадарым болуб».

* * *

Топракъ айтды кюрекге: «Аяусузса нек?
Джетгенчады ёзекге хар ургъанынг бек».
Кюрек айтды топракъгъа: «Сен анга къууан,
Сени бюгюн къазмады бушуулу кюрек».

* * *

Къабан айтды айюге: «Сенсс меннге джау,
Амал болуб чегетде сени къоймам сау».
Айю айтды: «Ќкибиз тутарча джаулукъ,
Бизге чурум ачамыд биз джашагъан тау».

* * *

Къаргъа таба чайкъалыб сѣлешди тенгиз:
«Сизде къайгъы бир кѣбдю, кѣбдю керексиз,
Бир-биринге кѣкледе болгъанлыкъгъа джакъ,
Джерде багуш къайгъылы болуучансыз сиз».

* * *

Нарат айтды нызыгъа: «Бу джел керексиз
Бизни уруб къоймайды, юйсюз, иесиз».
Нызы айтды: «Къутуруб башлагъанлай ол,
Башыбызны салабыз башыбызгъа биз».

* * *

Чолпан айгъа сѣлешди: «Танг ала чыгъыб
Мен эслейме гокканы тургъанын чагъыб».
Ай, а берди джууабын; «Бек сыйлыбыз биз,
Башлагъынчы джарыкъ Кюн шынкъартын джагъыб».

* * *

Джурну эслеб, къаядан сорад джугъутур:
«Бир айтсанг а, сен неге джангыласа, джур?»
«Мен джангыла болурма, алай, а адам
Бизден эсли болуб да джангылад ауур».

* * *

Бек шууулдаб, топракъгъа сѣлешди юрге:
«Бюгюн байрым кюнмюдю, огъесе юрге?»
Топракъ айтды: «Ёсюмюнг менденди сени,
Керекмиди, кюн саны ёсерге ёрге».

* * *

Кешенеге сѣлешди къатында къая:
«Ненча чыбчыкъ салгъанды къойнума уя».
Джууаб беред кешене: «Сакълатад бизни
Джашау бла ёлюмню сайлагъан дуния».

* * *

Тамбла айтды бюгюннге: «Орнуму бош эт,
Сенден эсе, ма менде кѣбдю харакет».
Бюгюн айтды: «Мен тамбла кетерме озуб,
Сен, а—бюгюн боллукъса, олду берекет».

* * *

Танг аязгъа сѣлешди озгъан джолоучу:
«Къайдад экен заманны къыйыры, учу».
Танг аяз, а айтады: «Ёмюрде туумаз,
Заман деген кийикни тыярыкъ уучу».

* * *

Къамиш сорду сипиге: «Джарайса неге?
Мен, а джараб къалама джатмагъа, юйге.
Мадар болса, итликни тюерем сыртын,
Джюнню кибик титерем джайыб да чийге».

* * *

Гокка айтды аязгъа: «Сен мени булджут,
Джылы эсенг, этеме мен сенден умут,
Ёшюнюмю ачаргъа хазырма сеннге,
Меннге кибик бир затха сен болмазча джут».

* * *

Балий айтды шапталгъа; «Сен шаптал терек,
Кёгетлеринг бишиб да саргъалгъанса бек.
Бишген кёгет ёч тюлдю кёбге чыдаргъа,
Аны сакълаб турады тюбюнден челек».

* * *

Бушуу айтды кьюуанчха: «Сау дуния тенгиз,
Кьюругунчу турлукъбуз дунияда биз».
Кьюуанч айтды: «Кесича барады заман,
Юлеширге чабсакъ да аны экибиз».

* * *

Тюзде будай джоппугъа сёлешди кyunдуз:
«Кёрмегенме мен сени болуб татыгуз».
Будай айтды: «Сенсиз да кёбдю излеген,
Менсиз хар не болгъанчад дунияда учуз».

* * *

Гелеу хансха сёлешед акъ къайын терек:
«Мени джашлыкъ мынчагъым юзюлгенди нек?»
Гелеу айтад: «Быллай бир ёкюнмечин сен,
Исси кюнде сен кёбге джайгъанса этек...»

* * *

Салам айтды топракыгъа: «Толуду джумуш,
Биреу бизни теблесе, болабыз кюш-муш».
Саз а, айтды: «Турлукъбуз къабыргъада биз,
Чыгыб турса, арбаздан кьюуанчлы таууш».

* * *

Джелге айтды саз топракы: «Базсанг манга баз,
Мени кёрюб арадан кетди ненча джаз...»
Джел, а айтды: «Бурун сен болуб эдинг аз...»
Адам этин ашай да, семиргенсе саз...»

* * *

Саз топракъ бла сары къум этдиле ушакъ:
«Бу суу болду не тукъум хар неден джаншакъ».
Саз а, айтды: «Такъылды джырсыз къауумдан,
Ол джетмесе болмазек былай джумушакъ».

* * *

Тау элине сѣлешди узакъдан келген:
«Некди къуру кюнтуруш, бармыды ёлген?»
Эл а, айтды: «Бюгюнлюкде болса, бир бушуу»
Сууун сакълаб турмазед арбазда гѣген...»

* * *

Саудан ёлген болма да, ёлгенледен сау
Болчун» - деди биреуге къатындагы тау,
«Сен не къадар башынгы тутсанг энишге,
Ма ол къадар юсюнге къадалады джау».

* * *

Хойнух айтад къамчиге: «Этгенча бир иш,
Сен бюгюнлю аласа сыртымдан къайиш».
Къамчи айтды: «Мен бузда сынайма сени,
Сени былай бурмазед сир ёсген къамиш».

* * *

Суудан чыкъды тышына джууунуб бир къыз,
Джаланады толкъун бла андан къалгъан ыз.
Ол ариуну ызындан сѣлешди толкъун:
«Мени алгъа чабыуул сеннгечад джангыз».

* * *

Баш кюн айтды ыйыхха: «Менден багъалы
Джокъду, менме хар келлик ыйыкъны аллы».
Ыйых айтды: «Джазыугъа барыбыз да бир,
Ол этерге башласа бизни къайгылы».

* * *

Гокка айтды шоркъагъа: «Кесек сабыр бол,
Сени меннге тюбетди къыйынлашыб джол».
Шоркъа айтды: «Мен сеннге джетелмез эдим,
Мени сеннге иймесе сени суйген къол».

* * *

Кийик айтды джауумгъа: «Джауа эсенг джау,
Мени ючюн шкоклагъа джагъадыла джау».
Къоркъгъанынгы билдирме, таб, манга да сен,
Къатылыргъа аллайгъа ёч болады джау».

* * *

Капруч улу Муссагъа сёлешди бир таш:
Башлагъанма мен болуб сынташха ушаш...»
Мусса айтды: «Джарсыуну былайды иши,
Таш эсек да ол джетсе, болабыз джууаш».

* * *

Орта кюннге сёлешди махтаныб гюрге:
«Энди мен да къайтмаздан кирдим ёмюрге».
Орга айтды: «Арада барды энтда кюн,
Ол кетмейин аллымдан, чыгъалмам ёрге».

* * *

«Билмей джелни тепгенин урдунг мени, нек?»
Алай айтыб, суу талгъа сёлешгенди терк,
«Да биреуню ууундан жарылыгъанса сен,
Джарсыгъанма бюгюн мен да сенден да бек».

* * *

Джылан айтды атлыгъа: «Аяусуз. джолдаш,
Къамчинг киби джарсытмайд, манга тийген таш».
Атлы айтды: «Ол джетсе, боласа джууаш,
Тынч боласа, къатылса кесинге ушаш».

* * *

Джылан къушха сёдешди: «Этдирмем зауукъ,
Кёзбау этиб тугарма учханлай джууукъ».
Къуш а, айтды: «Чыпчыкъны сен этесе сер,
Кенг къанаты болгъаннга этелмейсе джукъ».

Бёрю айтды парийге: «Этейим нёгер,
Къайыр болдунг, тирилдинг, акъ аякъ эгер».
Ит а, айтды: «Мен санга ыпаньыб бармам,
Тилесе да, къабырдан къобуб Биинёгер».

* * *

Берю айтды къапланнга: «Бек тирибиз биз,
Бёрю джыйын айланмаз мында керексиз».
Къаплан айтды: «Да былай джигит эсегиз.
Джанлы болуб биреуге нек чабасыз сиз?».

* * *

Тот къаладжюк сёлешди бешли ёгюзге:
«Барыб кырдык отларед ма сенден ёзге».
Ёгюз айтды: «Хыликге этгенликге сен,
Менсиз бюгюн чыкъмазенг бу дангыл тюзге».

* * *

Пилге айтды къумурсха: «Ётмейсе эслеб,
Мен къалама ызынгдан ахсыныб, энеб.
Тюз кёзюнге тюшсем да, кёрлюк тюлсе сен,
Ма сенден да къыйынлы Джерде кёбдю» -деб.

* * *

Эшек айтды торугъа: «Джегилсек бирге,
Тынч болур эд арбаны тартыргъа ёрге».
Ат, а айтды: «Тартсакъ а, болур ол джанбаш,
Келишмейди бу оноу, иймечин серге».

* * *

Къушха айтды гугурук: «Къартчыгъа учуб,
Бизни кау-куу этгенди, къалгъанбыз джунчуб.
Къуш а, айтды: «Кюрешсем тауукъла бла мен,
Сюйгенимча турмазем мийикде булджуб».

* * *

Къаргъа къушха сёлешди: «Мени узакъ элт,
Табигъатда бар эсе упашлы адет».
Къуш а, айтды: «Мийикде болмайды багуш,
Чыгъарайым мен ары, ёзге сагъыш эт».

* * *

Кюннге айтды бир кюн Джер: «Этесе исси,
Мени узакъ джолумда кызарча месси».
Кюн а айтды; «Биз эдик... адам иеси,
Эвди бизге ийелик этеди кеси».

* * *

Шайыр айтды шоркыагъа: «Тауладан агъа
Кёбню кёрген! Назмуа берсенг, а багъа»
Шоркыа айтды: «Меннге тенг болалса сёзюнг.
Ма сени да минг джылдан эшитир джагъа...

* * *

Баппаханнга сёлешди учуб келиб джел;
«Сени бюгюн чачаргъа болмайма таукел».
Гокка айтды: «Акырын, чачмай, ийнакъ бер,
Хайыуан кьолгъа тюшгюнчю менде назик бел».

* * *

Кюмюш джезни махтады: «Санга джокъду тенг
Сени ненча заманны сакълады гетен».
Джез а, айтды: «Оюуум болдуму кёзбау?
Ышылсам да минг кере алтын тюлме мен».

* * *

Кёкге айтды кыуш бала сагъышха кетиб:
«Мен турама эсими санга бегитиб,
Ешпюннюгю булуту турад терилтиб,
Менден алгын кыалырма анга джел джетиб.

* * *

Мийик кёкге сёлешди кыыйнлашыб Джер:
«Бурулама ёмрююм менден агъа тер».
Кек, а айтды: «Ичингде кёбдю да эсинг,
Кыыйнлашма бошуна, боллукъ тюлсе сер».

* * *

Къын агъачха сѣлешди къайгъылы бычакъ:
«Сахтиян да болады манга джалынчакъ».
Къын агъач, а мычымай джууабын берди:
«Сени къайгъынг тохтамай болабыз чачакъ».

* * *

«Неден болду джол джаны мийик эм къобу» -
Алай айтыб сѣлешди талгъа тобулгъу.
«Ашхы озса джол юсю болгъанча уллу,
Осал ётсе знишге чекгенчады бу».

* * *

Джол джанында бир ташха сѣлешди салга:
«Ташха тийиб сынарыкъ тюлме мен балта».
Таш, а айтды: «Да былай джигит эсенг сен,
Нек салмайса джарсыуну ташына хата».

* * *

Араууннга сѣлешди джана тургъан от:
Сыйлы темир кюйсенг да сен болмазса тот.
Биреу бизни сыйлайды, башха уа кемед...
Эки тюрлю болгъанча талада мусхот.

* * *

Бир таш суугъа сѣлешди: «Агъаса тири,
Ма менден, а ачыды тау элни бири,
Алан, терслик сендеди, келтирдинг бери,
Энди агъыб бараса туурадан кери».

* * *

Таладагъы чыпчыкъгъа айтды алысын,
Менсиз адам билмезед джерни багъасын.
Ненча кере къойнумда солуду Къайсын,
Сени кибиб тѣкгенча джюрек къайгъысын.

* * *

Мийик учхан джилтиннге сѣлешди гебен:
«Сен джетгенлей къабыныб къалыгучанма мен».
Джилтин айтды: «Чий хансха этелмейме джукъ
Аны неди тахсасы, бир айтсанг, а сен?»

* * *

Джанкъылыгча сѣлешди къууаныб бир къыз:
«Джаш болурем юсюнг бла чынгасам джангыз».
«Сейирсинник табмазса» — деди джанкъылыч,
Кирпигинг бла джулдузда къояса да ыз».

* * *

Эшитиб къойдум мен наз бла талны ушагын
«Джашил кийим болмаса джокъду бир джагынг.
Наз, а айтды». «Саргъалыб къалады ийнем,
Мийик терек агъызса гитче чапрагын...»

* * *

Мен да — къошун, сен да — къошун, экибиз да саз...
Менден эсе санга топракъ джетгенчады аз.
«Бизге бармыд бапхасы, ташырыкъ эсек,
Таза сууну кезлѣуден къууанч кюнде джаз».

* * *

Бир джаш айтды тенгине: «Сейирликди бу,
Мен ганышхан этеди кесин бир уллу...»
Тенги айтды: «Ашыкъма танышыргъа сен,
Танышырыкъ табылыр болсанг асыулу».

* * *

Зыка сорду расагъа: «Не болду санга,
Кирелмейсе алгынча сен терек саннга».
Раса айтды: «Бу заман болгъанды мийик,
Излемедим къаршчылыкъ этерге анга».

* * *

Ариу кыызгъа сѣлешди мийик учхан кыуш:
«Бурулама башында эте минг таууш.
Сен туурамда тургъанда тюлме мен ъхтем,
Буйрукъ берсе кирпичинг, этерем джумуш.

* * *

Къарны джыя кьолуна, сѣлешди бир джаш:
«Кел, къар джуммакъ ойнайыкъ, джаным - къаракъан!».
Къыз а, айтды: «Бетими джуугъанлыкъгъа сен,
Джюрек таба узалыб, этме аны таш».

* * *

Ариу кыызгъа сѣлешди айбат табигъат:
«Сени нюрлю джаратдым, бердим санга ат».
Къыз а, айтды: «Ариулукъ чыдасын сенде,
Мени ючюн бир кюн бир берликдиле схат».

* * *

Бир ариугъа айланыб сѣлешди булбул;
«Сенден ариу тюлдюле Мекка бла Стампул.
Сени кѣрсе, къаламын кьолуна алыб,
Джазар эди минг джырны, энтда, Арасул.

* * *

Тиширыугъа сѣлешди ийнарлы булбул:
Сени ючюн, ма мен да болуб къалдым тул.
Сенден башха хар нени билдим тахсасын,
Сенсиз нюрюн атады джерге атаул».

* * *

Таш айтады, гоккагъа сыртдан тенгерей:
«Узакъ тюшюб кетерме юсюнгю теблей».
Гокка айтды: «Санга джокъ чагъыу, не агъыу,
Аны ючюн тураса дауур этгенлей».

* * *

Марал таба кюушене, сёлешди кийик:
«Бизге кьайгъы ачады мында кьая, тик.
Рахатлыкъны алады биреу ышаннга,
Амал болса, сауутун этер эдим зинк».

* * *

Чынар таба шууудай, айтды шауешик:
«Уста кьолда боллукъса бир кюн бир бешик.
Ёзге мен, а излеем дагъыда болсанг,
Къуру насыб кирирча бир уллу эшик».

* * *

Майна гыбыр ташладан толгъанды гатлеш.
Кёк а, джашнай айтады: «Сен манга илеш.
Кёкге кьайгъы салгъанны осалды чоту,
Кеси табхан бузоун тюртгенча гаммеш».

* * *

Элек кьумгъа сёлешди: «Элерикме мен,
Суугъа нёгер болгъунчу узакъ джары сен».
«Элесенг да, кьойсанг да, энди хазнам джокъ,
Ашхы эди бир кесек эртде элесенг».

* * *

Алам айтды адамгъа: «Сен сакъла джанны,
Олду санга кёргюзген кечени, тангны.
Джюрегинги сезимден этме сен къуру,
Бош затлагъа чамланыб, джарсытма аны».

* * *

Садакъ айтды джаягъа: «Сен уулаб ийсенг,
Къая ранда маралны джарсытама мен».
Джар айтды: «Керти да этебиз гюнах,
Бир кюн бир терс джюзюб, сынарыкъса сен».

* * *

Джанкылычха сѣлешди бар кюн къарылгъач:
«Бояунгу маджалын сен юсюме чач».
Омакъ чыпчыкъ, сагъыш эт, сен алгъы-бурун,
Сени баланг болмазча сууукъ не да ач».

* * *

Джазыу айтды джарсыугъа: «Мен эсем да гюл,
Нечик хыны тиесе болуб бегеюл.
Мен — хойнухча, къамчиге тѣзгенликге танг,
Адам ючюн тѣземе, сени ючюн тюл.

* * *

Нарат айтды къайыннга: «Бу агъач гауукъ,
Мени къагъар ышанда учады джууукъ...
Амал болса, джулдузда ёсер эдим мен,
Мени биреу къакъмазча, аудурмазча джукъ».

* * *

Къулагъыма чалышды ауазы джелни:
Мен сыйлайма неден да къуш туугъан элни.
Ол кѣреди хар нени кѣклеге чыгъыб,
Къарай билген мийикге, кѣред игини».

* * *

Эшитгенча болдум мен ауазын тангны;
«Адам улу бар эсе сенде эс, ангы.
Таньмайын биреуню бош махтама сен,
Сѣгерге да ашыкъма бюгюн сен аны».

РУБАИ

Басёден беричи юч тизгин джазгъанла,
Джашауну юч джигин да тинтгенле ала.
Бек узун назмула чайналалла чайирча.
Ичилелле чагъырча бирде къысхала.

***

Ичгини юсюнден кеб джазгъанды Ли Бо.
Ол кыытай джазыучу - белгили да Ли Бо.
Джашауну азабы чагъырны да эслетмейд.
Бу джашау кыйындан кеб окъулмайд Ли Бо.

***

Рубаи джорукъда саудан Шаркъ шайырла,
Джаздыла назмула кеслерича ала.
Тёрттизгин азбарла джазаргъа кюрешеме,
Джерде тюлдюле кеб Джамиле, Хайямла.

***

Кюзгюге да къарай, не келед эсинге,
Кюзгю джылтырайды къарай да сеннге...
Къымыжа этинги джабаргъа кюршесе,
Сен этгенче намыс ма кесинг-кесинге.

***

Суу уллу къобханда къалтырайды кёпюр,
Къалтырай да ол энтда кёбню кёлтюрюр.
Джарлыны джашауу кёпюрге келишеди,
Сыртындан бютеулей да басханча ёмюр.

***

Тау тутады кёзге джаб-джашил схарласын,
Суу тыяды сёзге гоккалы джагъасын.
Адамны уа кёлю алагъа келишсе да,
Кесинден да кёред джашауну багъасын.

***

Джашауда суйгенле да болуб тургъанла,
Ахыратда да сюелле дерикме, ала,
Обала юсюнден бири-бирин да джокълай,
Урлукъла къатышалла, агъа гоккала.

***

Къой теричад - булут, тюрбюнде аламны,
Сыртына джел бёрюча атханды аны.
Адамла уа бирде къой сюрюуча джашайла
Бойсуна ишине бир "бёрю" адамны.

***

Эниклемейд адам ёмюрде джыланни,
Эниклемейд джерде асланны, къапланни.
Емюрю да адам адамны эниклейди,
Ол кёре игисин, аманын да аны.

***

Джазаргъа кюрешдим кёб тюрлю джорукъда,
Хар чапыракъ да кесича ойнайд джарыкъда.
Джашауну джоругъу хар неден да кесгинди,
Джаздырырча назму таб къагъыт джокълукъда.

***

Биз кёбню сынадыкъ дунияны да таныб,
Кёзюуде кьууаныб, кёзюуде уа чарпыб.
Бизге аллай джашау, а келиб къалалырма,
Биз джашайбыз аны деб айтырча талпыб.

***

Къыйналады джюрек бу намыс джокълукъдан,
Тёгюлелле кьызла кёллерими токъдан.
Ол алгъынча бизде от юйле болсала,
Тюшерик эдиле бек кёбле оджакъдан.

***

Мен Локъман Хакимни дарманын табалмам
Мен табсам да аны терк сатыб алалмам.
Сен Аллах, Сен сакъла бир къыйын ауруудан,
Хурджунум кьурудан мен андан къалалмам

***

Джарлыла болдула "Гомерден" беричи
Бай этеди мюлкюн ёмюрю да энчи.
Рудаки бла Хосров джутлукъну туйселе да,
Энтда барды джутлукъ ол болуб мингинчи.

***

Джашаугъа келгенде джашаргъа да керек,
Тойгъанны кѳргенде ашаргъа да керек.
Дуниядан эм бизден къайсыбызбыз чомарт,
Къайсыбызбыз суйген джашауну бегирек.

***

Джолну онг джанында къызарады нанькъ,
Аны сол джанында къычырад джумарькъ.
Мен сеннге туурада от тутуб кюрешеме,
Бетинге да урурча джолдан бир джарькъ.

***

Бир кюнде тас болса бир малы адамны,
Ол кюнле бла излейди табхынчы аны,
Кечеле бла уа келмей турса уланы,
Анга табмайды ол бир кссек заманны.

***

Тойгъанда да джахилд адамны джахили,
Тюрленеди анда кеси билмей хали.
Керек тюлдю анга не Хайям не Месроб,
Не Хикмет, не Эмре, ибн Сина Али.

***

Аллах бер бизге кюч тюзлюкню сайларгъа,
Джарлыны джюрегин джуддузгъа байларгъа.
Ол эсе да санча ачхалы адамны
Нечик ёчле бирле джюрекден сыйларгъа.

***

Амгъата башында барды кѳб шиякы.
Бард къая да анда илинмезча быкъы.
Бир тиширыу ёлюк дорбунда сакъланады,
Белгисизди бизге аны кимди халкъы.

***

Орамда тюбесек сѳлешебиз омакъ,
Джуддуздан эм айдан биз айтырча джомакъ.
Суу салыб тебресек, а кесек бачхагъа,
Сѳлешебиз ауур биз алыб да чага.

***

Мен маркъа къозуму кюрешдим ёстюрюб,
Кесими ёлтюрюб, мал болурча кёрюб,
Ма биреу, а аны тас этди кезюмден,
Бёрюден да таша, сыртына келтюрюб.

***

Мен джукъгъа тенг этмем Архызны, Домбайны,
Ол батыр Къарчаны, ол джигит Джатдайны,
Мен сыйлы джуртуму бир затха тенг этмем,
Ол бергенди меннге фахмуну, чырайны.

***

Джашадынг, юйленгинчи кесинг ючюн сен,
Юйлениб джашадынг юйдегинг ючюн сен,
Энди сен къартлыкъда туудукъгъа да джашайса
Джашагъанча болуб ёмюрлюк ючюн сен.

***

Джулдузла башымда кёк болуб да чууакъ,
Джилтинле тёгюле инджилеча ууакъ,
Кечеги джарыкъда экибиз тюбешгенбиз,
Мёлекле мийикде джандыргъанча чыракъ,

***

Бу къадар дунияны мен сюеме артыкъ,
Хар болгъан азабха мен кюеме артыкъ.
Джерде тюз адамдан башхаракъ кибик мен,
Терсликни, итликни да тюеме артыкъ.

***

Бск ушайды джюрек-терезе къабакъгъа,
Ол ушайд бегирек-мёрезе табакъгъа,
Сен ачсанг, миялача юсю джылтырайды,
Кеб артыкъ джутлансанг ол келед тамакъгъа...

***

Бери кёк булутла туручулла эне,
Сейирликле джуртла кийикле кюушене...
Ол орта ёмюрле кёзонгден тёгюлелле...
Туурангда кёрюнсе Къартджуртда кешене...

***

Селешеди алим бир омакъ тюрсюнде,
Ненча барды инджи адамны эсинде.
Эй "Алан" деб бюгюн да биз селешебиз,
Сонгра кимди алан бу джерни юсюнде.

***

Джазаргъа изледем-төгюлген кибик ханс...
Ма урурча санча назмуна мени, харс.
«Аджир» тюлдю назмум чарслада эриширча,
Джашауумду мени джазылса да кеб, аз.

* * *

Адамны асылы дунягъа келгенли,
Ол ташны, терекни да сынаб кёргенли,
Артыкълыкъ, а къара къанатлыгъа ташха,
Терскге да къонады, къалмазча эли.

* * *

Мен окъуб кёргенде Аттарны, Румини,
Бек кёбге да ала юретгенле мени.
Кёлюмю джарыгъын онгсузгъа теджерикме,
Мен тюшсем да джерге, сюерикме джерни.

* * *

Чингисхан Монголдан Шималгъа да джетди
Темирлан джолундан кёблени кюл этди.
Ол ётген урушла тариххе кирдиле,
Ма алай, а кёбге рахынлыкъ бердиле...

* * *

Дуняда хар бир зат да игид орнунда,
Кюн болуб да азат дуняны джолунда...
Ма алай, а игид дуняда хар неден,
Адамны тургъаны адамлыкъ болумда.

***

Эсимс кеб тюшеди мени Гондарай,
Бу джылла уа баралла джыллача къорай,
Анда суу сскиртме кёзюме кёрюнеди
Чабакълы сагъышла юсюнде къалтырай,

***

Гошайях къалада кѣлюм тюл эд такъыр,
Тийире да анга мен ичгенем чагъыр.
Мен сени бла анда къачхыда таньшханем,
Сагъыннган заманда джюрек тюлдю факъыр.

***

Тѣгерек дунияда - тѣгерек джюзюкле,
Болдула ма анга джулдузлу юзюкле...
Булутла уа аны адамдан джабаллыкъча
Басыналла болуб къараууз сюзюкле.

***

Бу къуджур заманда чыртда джокъча джорукъ,
Этилед хар кюнде артыкълыкъ эм зорлукъ.
Кечеги джоллада биз къоркъа да джюрюйбюз,
Чалдышдан, а тиер деб таша джумдурукъ.

***

Джонуб акъ мермерни мен салама сурат,
Джюрегим, а мени урууча урад.
Сени чыммакъ этинг - мермерге келишед,
Ол аны ючюннге чыдата да турад...

***

Ёмюрден беричи муслиман бла гяур,
Тик болуб биринчи кеб этгенле дауур.
Не анга не мынга энчи тюлдю ахырат,
Джер да тюлдю энчи сѣлеширча ауур.

***

Бу адам улусу чыртда тоймад къандан,
Ачыуну уллусу энтда кетмейд андан.
Кѣзюуде уа ол дерт алаллыкъча шашад,
Тутханлай, а усу бютеулей дуниядан.

***

Дунияда биринчи ким этгенд къазауат,
Ёмюрден беричи этилед къазауат.
Сюймеклик къазауат дунианы алалса,
Чырт болмазед анда бир ачы къазауат.

***

Хар айтхан сёзюнде эсленсе хаулелик,
Миллетни кёзюнде ол болмаз суймеклик.
Къызны акъ ёшюню эсинги бёлдорсе да
Кесинги сен эскер этме бош телилик.

***

Биз эркин талада бурулабыз нечик,
Кюн айтады Кюннге "Батаргъа сен кечик".
Кёз тутады кёзню, сёз джутады сёзню.
Бет тиеди бетге, чыкъырдайды инчик.

***

Ачха сууча турад тегерек айланыб,
Кеб да, кыг да болад кёзюнге байланыб.
Кеб болса, джуглукъдан джояргъа кёзюнг кыймайды,
Аз болса, туруучуса анга кыйналыб.

***

Кёзюуде ма Къайсын да тутханды чалкъы,
Кюнледе ол тартхан да болур аракъы,
Ол назму ишинде уа кесин таныгханды,
Чалкъыны, чагъырны да кёргенча халкъы.

***

Борсукъгъа да ушаш кёк болгъанды къолан,
Аллахны, адамны да келед къолундан,
Керексиз хизенденми ёлген джандетдеди?
Бек сыйлымыд келин керексиз къалымдан.

***

Турнала учуун кёрюзелле джылла...
Расулну джырына сен алгъынча джылла...
Суймеклик джырны мен ма алай джазалсам эд,
Хар джюрек джарагъа ол боллугъед джула...

***

Джаз келгенди джашил, тегюлелле къызла...
Эштилелле андан эм мындан ауазла.
Сапар, а кеси бла кеси кёрюнюрмю,
Джазгъыда ол алгъынча чагъа джанкъозла.

***

Игиге сукълана, амандан, а джанлай,
Дунияда сакълана мен джашайма былай,
Мен кесек къууанчдан да нечик учунама,
Джангурну да тыйыб джайылган джамчылай.

***

Ол эски халкъ джырла джырланалла омакъ,
Ол алтын хазырла уа болганла джомакъ,
Сен шашыб, къутуруб, алыныб кюрешсенг да,
Хар заман да кесича салады сокъмакъ.

***

Бу таулу ёзенде сагъышым ауурдан,
Юлюшлюме кенгде этилген дауурдан,
Сабырлыкъ атыма ауузлукъ салалсам да,
Мен салалмайма джер ол сырты джауурдан.

***

Сагъышлы адамгъа джокъду къыш не уа кюз,
Къабырла, ичинде сагъышлыды сёзсюз,
Джанаугъа бёлдюред ёлюкню асырай
Ызына ол юйге къайтырыкъ да кюйюз.

***

Тынч турсанг да, бирде ёчюгелле бирле,
Сейирлик бу джерде ичлери кирлиле,
Кюйдюрс да бизни, кеслери да кюе,
Бир кюйюб да бошамагъан бош питилле.

***

Ол булут хардан ай къаратад уууртун,
Ол кимни марайд, ай болгъанын унутуб,
Сен аныча меннге ма алай бёлпонесе,
Кёзюнде джарыкъны кёзюме да тутуб.

***

Джаяулай Меккагъа да баргъанды Кязим,
Джулдузлу чыкъдан барды да деб абдезим,
Джазыучу болуб ол да динни сайлагъанды,
Минг джарыкъ джулдуздан ишлегенча сезим.

***

Пайхамбар болуб энтда джашайд Ибрахим,
Пайхамбарча кесин тугалса эт хар ким.
Мен асыл адамгъа тюрбесем да айтама
Ичимден "Бисмиллах и рахмани рахим".

***

Ёмюрлюк суйгенле Шахсенем бла Гариб,
Биргелей ёлдюле болурла бек хариб,
Бек кемсиз суйгенле алай бекми сюелле,
Къаяданмы кетелле къалырча ёлюб.

***

Сарытюз сыртланы джарыта эсе Ай,
Эскертгенд аланы кёблеге, Джаныуай,
Оюлдукъ къыралгъа ол сагъыш этелгенмед,
Муратла да биче, бир элни да къурай.

***

Кеб затла болдула тургъанлы да Мемфис,
Азабла къондула дунягъа керексиз.
Бизни джуумай бирле къабыргъа салырламы,
Биз болсакъ да накъут-налмаздан да кирсиз.

***

Джутлукъгъа джолугъуб да, ма бир къауумла,
Миллетни да джулкъуб бай болалла ала,
Мен къоркъама, боладыла деб джангыдан,
Бу эркин дуняда: Спартакла, Лукулла.

***

Ай, чынгайд булутдан-къыркъылгъанча улакъ,
Мен тюшеме атдан, шош, а тюлдю къулакъ,
Суу джырлайды джырын, кечемиде сындырын
Терк юзер умутдан энтилиб уллуракъ.

***

Дуняны юсюнден тас болад кертилик,
Да бири-бирине миллетле болуб тик.
Ол китаб табхамда уа алгъынча туралла,
Акълман китабла: орус, фарс эм таджик.

***

Бир шындык чегетде атылды да кюкюрт,
Юзюлдю кюн бетде кеб тезелмейин кюрт,
Бир бёрю балачыкъ анасын, а табалмайд,
Кёзлери джумулуб, ауузундан агъа сют.

***

Кёгерсе да джерде бу джашил алысын,
Кёрюнелле кезде ёлгенле болуб сын...
Сорчу сен ёмюрле бла тургъан къалагъа,
Ол биле да болур джашауну багъасын.

***

Бири-бирин да тутуб сюелелле таула,
Къаяла уа болуб алагъа къадаула,
Сейир тюлмюд ма ол къадама таулагъа да
Бетлери да онгуб табылалла джаула.

***

Ёмюрлюк дунягъа кеб къууанч да келир,
Керек тюлед анга не патчах не эмир.
Былай бир ол азаб, къыйынлыкъ да кёрлюкмед,
Аллах бирча, дини да болса аны, бир.

***

Бизде бир шийихны ма былайд хапары,
Юч джерде къазылгъанд деб аны къабыры.
Киши билмейд аны къайсыда болгъанын,
Къыяма кюнде ол къайсыдан къобарын.

***

Чеченде къазауат болгъанлы да ачы,
Кёб болгъанды азаб, кеб болгъанд къачхынчы,
Миллетге къыйынлыкъ джетдирген санчаны,
Тюз андача болур ёмюрлюк къууанчы.

***

Дерт къозгъайды дертни ёмюрден беричи,
Чагъыры Дербентни кёл береди энчи.
Мен дертли адамны шишагъа ушатама,
Бир ачы чагъырдан къайнагъанча ичи.

***

Нечик тынчд кюйдюрген шахарны эм элни,
Ма болуб да дюрген сыфатыча джелни.
Адамны аманы таб кёкню джылатханчад,
Джыратха къаратханчад саудан да джерни.

***

Кавказгъа ёмюрден да кёбле болуб джут,
Сууундан, джеринден да этгенле умут.
Бёркюнде мийиклик кёблени шапдырад,
Чыммакъ-акъ джитиден къарагъанча булут.

***

Эрсей тюзлени кючлеген бусакъла,
Бек тья да джелни кёрюнелле сакъла.
Аны бар хазнасын, а чачыб кюрешелле
Кеслери ючюнге джашагъан пасыкъла.

***

Джол салгъанчад кюннге кёкню кёрмей тенгиз,
Бек базыб кючюне, дуния терк-тенгиз,
Чабакъны уллусу гитчесин ашаса да
Ма аны ючюннге кеб бёлюнмейд тенгиз.

***

Арбаны джыяргъа кеб керекди заман,
Арпаны джаяргъа кеб керекмид заман.
Джыйгъандан, а чачхан тынчды кеб кереге,
Ачханы джояргъа керек тюлдю заман.

***

Насыблыды тангнга къууанчлы чыгъарыкъ,
Ёзге кюндю джерни джылыуун баджарлыкъ,
Ма алай, а таудан ол тийиб кюрешсе да
Ёзенни ичине бирча джетмейд джарыкъ.

***

Ючюнчю мингджыллыкъ кёрюнеди туура,
Бир энчи джылылыкъ бёлюнуб да тура.
Тюрсюном да, халим да анга келиширча
Болалырмамы мен антымы голтура.

***

Джашауну болумун игирек этерге,
Борч тюшюб да бизге, биз келгенбиз джерге,
Ай бла Кюн, Джулдузла борчларын толтуралла,
Иш этелмейбиз биз тюз ала бла бирге.

***

Айт, чыгъады неден урушну азабы,
Бу джерни кюн-кюнден кеб болады табы.
Къазауат уу ачыд минг джылан ууундан,
Джыртылгъанчад андан джашауну китабы.

***

Сезимле-халыла, джюрегим а - оята,
Согъулалла ала, мен сеннге сёз айта.
Адамдан башланганд дуняда сёлешиу
Кёк тилсизча къалгъанд, айтмайд джыр не эжиу

***

Сен чыгъаса къайдан бир айтсанг, а букъу,
Аджир шын тургъандан букъулаймыд дуркъу,
Джол туруп букъулай джолоучу болгъанда,
Хауаны дукгуллай чарх алгъа баргъанда.

***

Иннети кирсизге кереклиди къуран,
Фитнагъа, бетсизге керек тюлдю къуран.
Аллахлы адамгъамы къуран тыйыншлыды,
Динине кемсизге бек керекди къуран.

***

Бу къобан джагъада алкъын кебмегенд чыкъ,
Чабакъчы чабакъла къуурады ачыкъ.
Мен эслейме къызгъан табада уа кюеди
Уллугъа къысылыб бир гитче чабакъчыкъ.

***

Чыбыкъны юсюнде бир джери кюйгенде,
Бютеулей чыракъны джукълатад ол юйде.
Джюрегим, а кюйюб ма сенсиз къалгъанда,
Джукъланганчад чыракъ сау джерни юсюнде.

***

Тиекли дуня - ушагъанд къобузгъа,
Ол болгъанды уя хар джашха, хар кыызгъа.
Кюн-кюнден илмуну ёсгени - гинасуучад,
Ётдюреди бизни джулдуздан, джулдузгъа.

***

Чыбыкълы мингджыллыкъ киргенли да джерге,
Ол тегеди джарыкъ ташагъа эм тёрге,
Бу илму ёсгенден тюрлеингенди заман,
Джалгъанганча хырла бла ёмюр ёмюрге.

***

Емюрню джангысы келтирсе кёб огъур,
Бу адам баласы кюн-кюнде бал тогъур,
Бу джангы мингджыллыкъ болалырмы алай,
Сёз айтырча тилсиз, кюн кёрюрча сокъур.

***

Джер тургъанд тебрене "бугъасы" ёкюре,
Кёк тургъанды джашнай, кюкюрсей, джекире...
Ибн Синача бир дуняны юсюне,
Минг джылда да тууад бир кере, бир кере.

***

Мен разыма нечик Рашидге, Махмугха,
Ма разыды джелчик эриген булутха,
Туугъанлы да разыма къанат бергеннге,
Бек разыча мени джаратхан да джуртха.

***

Обадан тышына джел атды гокканы,
Ишексиз башына бош этгенча аны...
Джел тюшюб ранладан къобарса да джерни
Анамы сынындан ол аталмайд мени.

***

Тюлме мен патчахла патчахы - Ахсатан,
Ол кынгыр бычакълы тюркде тюлме солтан,
Мен таулу джеримде джашагъан да таулума
Тау кесиди меннге гоккалы дастархан.

***

Джулдузну джарыгы айныкы бла тубейд,
Танг ата, айныкы тюрлене да тебрейд.
Сени кез джарыгынг тубешсе меники бла
Ол кекню чууагы кезюмде керелейд.

***

Сулахат таяныб да саклайды кюнню,
Тегюлген чачына ол салыб да гюлню.
Джеллени да тыя ол квалса да бузлаб,
Ол кергенчад кюнден суймеклик екюлню.

***

...Заманны чынг аллыд - бу тиширыу байрам...
Хар кимге багъалыд бу тиширыу байрам.
Оюулуд, оюмлуд. джулдузлуд, гоккалыд,
Дунияда дунялыд - бу тиширыу байрам.

***

Суймеклик келгенли джюрекге кибюрек
Мыдыхдан шынкъартха беллонед кекюрек.
Сюерге кереклид сагышынг таркыйгынычы,
Сюерге кереклид тохтагынычы джюрек.

***

Сени ат аллымда мен барама алыб,
Емюрлюк джолумда чачынга чулганыб.
Джулдузла чыгаргъа джетерикбиз элге
Не уа танг джарыргъа тегерек айланыб.

***

Терк кетгенди заман ол турады кыйда?
Бет болады аман - тамгалача айда.
Энтда сен, а мени кезюме керюнесе,
Ийнакылы ышара, болуучу былайда.

***

Мен "Къара кюбюрню" бошаганма окуб,
Кечени эм кюнню тогуганча болуб.
Келюмю кюбюрюн сезледен толтурсам да,
Аны ачмайма мен, учхарад деб кюркуб.

***

Мен болсам да Шаркъны биринчи шайыры
Боллукъ тюл - эд башха джулдузу эм айы.
Термези Сабирден да башлаб дуниягъа
Джазыучу адамны кёб болгъанд хайыры.

***

Ол Хумай къанатлы джашаса да кенгде,
Мен боллугъем патчах ол мени суйгенде.
Патчахны патчахы да боллукъ эдим мен
Къашынгы къанаты къашыма тийгенде.

***

Бек сыйлы ташланы да бириди марджан.
- Накъутдан, налмаздан багъалыд меннге джан.
Таш, а тюлдю джаным джюзюкде джылтырарча,
Ташны къой да меннге бир кере бир алджан.

*****

ЛИАНА БЛА КАЗБЕКГЕ

Джулдузну сыртында акъ джамчычад булут,
Джайыла да анда къанаты бир уллуд.
Биринчи таракъчыд, экинчи - таякъчыд,
Сизден хар заманда джюрегим умутлуд.

***

Къаракёз санагъанд джайылгъан минг къойну,
Къарнашы Сюлемен бек суйгенди тойну.
Сейир тюлмюд: биреу тойлада кёз ачса,
Бир башха уа джюрюйд эрнинде бугъойну.

***

Фарс тилде ма "Шатыр" деген сёздю хайма,
Берилгенди артдан ол тукъум Хайямгъа,
Тукъумдамыды чот, адамны кесиндед
Вальтер Скотт да кесича халкъны эсиндед.

***

Бу чалкы ишлени бек суйгенди Найыб,
Къарт атамча меннге да этермед айыб.
Ол Егор улу Османни джыйыныча.
Энди чалмайд джыйын кечеден таяныб.

***

Кийимни багъасы болуучанды уллу.
Шахарчы кёрюнед элчиден болумлу.
Элчини асыраб кюрешген ёгюзю,
Ашына кёре ол хайыр бермейд толу.

***

Алманы бир джаны кызаргъанчад тангдан,
Бир джаны уа сарыды аны алтындан.
Алманы орнуна Таш тюше башыма,
Мен болгъанма эсли таб Исаак Ньютондан.

***

Хамамны Каракалла суйгенди бир бек,
Суворов суйгенмид андан бегирек.
Дуния таб кеси да болгъанчад хамам,
Анда джууунганчад джулдуз бла адам.

***

Неронну ким суйгенд, ол болгъанды къаты,
Асланла бла кёбге келтиргенд ууахты...
Бу къаты гыртлагъа ханс чыпъыб да кюрешмейд,
Эриген топракны уа башхады хаты.

***

Цезарь тюлме бирге юч ишни этерге,
Данте тюлме ахырат бла таукел ёгерге.
Мени бирди ишим-муратымса мени,
Мен сени бла излейме анга джетерге.

***

Кеб таугъа ёрледи ол "Къарча миннген ат"
Боракъгъа да берди ол кесича къанат.
Чыммакъ-акъ джалындан ол кыызгъа тутдурду.
Джулдузгъа тиреле да ёрге шын турду.

***

Акь чакъгъанды кертме кёз алмазча андан,
Кем - кёк суу секиртме кьююлады рандан.
Къызыны акъ сайларын суу джууб кюрешед,
Сайлагъанча аны ол сууукъ чырандан.

***

Кёзлеринг болдула джаб-джашил шатырла,
Кёрюнелле хазна сакълагъанча ала.
Сен мени суйгенденми шартлы тюрленелле,
Кёк бола да келиб, болуучанла ала.

***

Тау джуртумду мени намыслы, адетли,
Къойнунда сау джерни бек таза иннетли,
Ёмюрле бла аны эниклей да тургъан
Ол болгъанчад андан-уятлы, адебли.

***

Сёз джаза къагъытха мен келеме эниб,
Суу тубейд кёб затха ташлада бюклениб,
Мен назму джазгъанда кёзюннге да къараб,
Джокъду джол ахыратха табигъат тюрлениб.

***

Адамлыкъ белгилид ма кёбде эм азда,
Биреу салмайд кирит не къышда не джазда.
Мен эслейме мени тийремде уа биреу,
Ол кеси болуб ит, ит тутад арбазда.

***

Мен Адам эсем, сен, а Хауамса мени.
Сагъышха бёлюнсем джел сыйлайды джерни,
Мен сени ючюнге джандетден къысталсам да,
Кёк берликмед меннге ма сенден игини.

***

Фахмусуз кесине кёрюнед фахмулу,
Фахмулу кесине чырт кёрюнмейд уллу.
Экиси да халкъгъа туурада болуучулла,
Экиси да болалла халкъда къоудулу.

***

Джашауум мени тюлдю эски не джангы,
Эски тюлча джерни атарыкъ да тангы.
Сени кюн сыфатынг дунияма берилгенди
Чырт тутмазча аны ёмюрлюк къарангы.

***

Ол ёлген адамла бизге тенг эм джууукъ
Дунияла да къала сынарыкъла тузакъ.
Кёрюнелле ала кёзюнгден да джууукъ,
Кёрюнелле ала джулдуздан да узакъ.

***

Ол ёлор ауруу бир кесек да сыныб,
Сабийи, джууугъу юсюне басыныб.
Аланы кёзюулеб ба этеди ана,
Мен ёллюкме да деб ичинден ахсыныб.

***

Тау турады айны кыйырын кемире,
Суу сюеди джайны ташладан секире.
Кёз тиймез деб сеннге джел джангур бла къатыш
Бир болуб да туралла сеннге тюкюре.

***

Аллахны ищине зарланныкъ табылмаз,
Аллахха тюшюннген ёмюрде абынмаз.
Аллахлы назмуму ёмюрлюк сагъыныр,
Не зарлыкъ, не кирлик анга джол табалмаз.

***

Шоркъаны хар кюнде сейирлик акъгъаны,
Ариуну эртденде сыргала такъгъаны,
Сёз болурча мени ёмюрлюк къанатым,
Бу назму ишиме кёб бергендиле тым.

***

Джашасам да минг джыл, джулдузгъа тиелмем,
Мен айтсам да минг джыр кёлюнге джетелмем,
Мен кесим болгъанда бир гитче джулдузчукъ да
Джулдузлу дуниядан ёчюлюб кетелмем.

***

Ол ариу Сатанай, ол сыйлы Гошайях,
Сиз мени да сынай, селешеме мен "Ах"..
Ма алай, а мени ариуум меникид,
Меники болургъа буюруб да Аллах.

***

Адамны адамыд илмуну адамы.
Заманны заманыд - илмуну адамы.
Топракъданмыды ол, чыракъданмыды ол,
Заманны сынамыд - илмуну адамы.

***

Кёзюмде джылтырай джыланны да къабы,
Джыланлы дунияны бизге неди табы.
Джыланны тилинде джангыз "С" эштиледи,
Ёмюрге эштилмез анда "А" не уа "Б".

***

Бу джангы адамла мингджыллыкъ бла бирге,
Кюн кёре да ала, сый берелле джерге.
Джангыла да болуб, кёзюуде джангылалла,
Эскилик шартлагъа юрениб ёмюрге.

***

Адам адамы бла келгенди джерге,
Дамы, чыдамы бла болуб да ол баш.
Баш кюнню ызы бла келгенча гюрге,
Бйых кюнню ызы бла келген кибик баш.

***

Бу къыйын заманда кеб болгъанд тарыгъыу,
Бир уллу къыралда чыртда джокъча къарыу.
Чот сейирди мында: "Сабийни джылатыб,
Сонгра джукъ узатыб да айтханча ариу».

***

Суюмеклик дунияда кеб болгъанды къууанч,
Мен барама анда джюрегим бола ач.
Мен сеннге ашыкъсам, абынмазча мени
Къанаты бла тугханчад ёрге къарылгъач.

***

Бир-бирде кёзюме кёрюнеди алай,
Чабдыргъанча тюзде мен атны джайдакълай,
Шайтанла торумдан тюшюрлюкча мени,
Мен барама элни атылгъан садакълай.

***

Гызмарлыкъ шартладан сен Аллах джазыкъсың,
Сен айыр аладан бу адам баласын,
Мен эслейме биреу ишине да тебреб,
Ол санаб да кетед терекде алмасын.

***

Джер сейирди мында эс бёлсенг кёбюрек,
Кёк чууакъ болгъанда кюн тиед бегирек.
Мен, а кёк бла джерге биргелей бёлюнсем,
Хар гокка салкъында тынчайгъанчад мёлек.

***

Сен кысха тизгинле кёб джазаса да деб,
Сёлешелле бирле тилими да терслеб.
Гыртланы тюерге юреннгенча кюрек,
Кысхаракъ айтыргъа юреннгенди джюрек.

***

Сен кетсенг кезлерим, а болалла мылы,
Кетерик адамда бир башхады сокъмакъ,
Джюрегим ызынгдан кычырса, тамыры
Ол болуб да къалад олсагъат сыйыртмакъ.

***

Башыма кийгенде мен джылы кёрпени,
Бу кышхы кюнледе сууукъ алмайд мени.
Джюрекден тёзюмсюз сууукъгъа уа тёзелмейд,
Ол кийсе да башха минг тюлкую терини.

***

Ол эски Схауатдан джангыгъа келдим мен,
Тау тутта да тауну таулу тюлдю мышау.
Бир кере джашауну сынагъан ёзенден
Тюбелек да кетелмей къалады джашау.

***

Бютеулей дунияны биз турсакъ да элеб,
Терк басады сагъыш джетгенлей топуракъгъа...
Терсакъыл туруучанд къарагъа акъды деб
Тюзакъыл, а къарады деб айтмайд акъгъа.

***

Чыртда джокъча зауукъ дунияны башында
Джел сюре да мени, мен атлайма джерде
Мени этмей сууукъ ол къалыр тышында,
Сен ачыб эшикни юйюнге ийгенде.

***

Игини джолуна кёк тутады панар
Аманны аллындан ай кесин къачырыр...
Игилей ёлгенни къабыры нюр джанар,
Аманлай ёлгенни къабыры кычырыр.

***

Кёк кёргенди сени ма менден да алгъа,
Джер кёргенди мени ма сенден да алгъа.
Кёк кёргенди бизни, джер кёргенди бизни,
Сен мени, мен сени да кёргюнчю, алгъа.

***

Дуниягъа нюр бёлгенле ариу адамла,
Бошунамы ёлгенле ариу адамла.
Ариула тепсини джанында да ариула.
Кёблеге кёл бергенле ариу адамла.

***

Ким джырлай эд иги Муслимден, Поладдан,
Адамны джюреги джангыргъанчад артдан.
Джюрегим, а сеннге джырлагъан кёзюуде
Аны джокъду чеги не суудан, не отдан.

***

Ариулукъ Аллахы да болгъанчаса сен,
Зауукълукъ патчахы да болгъанчаса сен.
Бу зарлыкъ тапатын кир къуйса да сеннге,
Алтындан да алтын болгъанчаса сен.

***

Кечени узуну кереклид суйгеннге.
Кечени кысхасы ауругъан адамгъа.
Меннге ол заманда Ай тюбейди Кюннге
Нюр теге да кеннге сен тюшсенг арамгъа.

***

Ол учхан табакъла бурула тегерек,
Сейирликле ала эс бёлсенг кёбюрек.
Кёкню кёк бурууу алларын да тыялмай,
Бурулалла ала бургъучдан бегирек.

***

Джер кеси аллына бурулады да дей,
Джулдузну аллына къарагъанд Галилей.
Джулдуздан, а джерге бар эсе къарагъан,
Ол тура да болур илмуну кёзюулей.

***

Китабсыз, дуния къарангы кёрюннгенд,
Сынаса да хатын топуракъ къангада
Китаблы дуния къанатлы кёрюнед,
Къуш кягъыб къанатын кёрюннгенча анда.

***

Кёрюнсе да чачынг кечеден къараракъ,
Алтындан да алтын, къарладан эсе акъ,
Мен дагъыда аны сюерик эдим бек,
Бек суйгенча хансны джазгъыда топуракъ.

***

Мен турсам да солуб гокканы хауасын,
Мен билмезем сенсиз дунияны багъасын.
Суймеклик сафында пайхамбар болалсам,
Мен теджерем сеннге Аллахны саугъасын.

***

Джашаугъа кереклид сени бар ырызынг,
Ахыратха уа керекмид, сени ауазынг.
Джашауну суйгенин бла джашаб ётдюре да
Къалыргъа да керекди дагъыда ызынг.

***

Тепсегенча бузну юсюнде дуадакъ,
Мен кёреме кызыны кийими болуб акъ.
Ол назик тепсеую кёлюмю джарытады,
Кечени да кюндюзча этеди чууакъ.

***

Дуняны ичинде адамны кёбюсюн,
Къыйнаргъа бек сюелле оза да джылла.
Гурушха, ачыулу затладан сен джанла,
Джюрекге ариу айт, сен сылаб да юсюн.

***

Насыблы эк алгын биз тойгъа тебресск,
Кек, а этмей джалын чакъыра абезек.
Мен, а бюгюн ёсюб келгеннге ышанама,
Ол сакълар деб халкъны тепсеуюн бир кесек.

***

Бу дуня - Аллахны межямыды сёзсюз,
Ол аны акълатханды къошуб кёбдюреуюз.
Чырагъын джукълатса кечени келтиреди,
Ызына джандырса этиученди кюндюз.

* * *

Бу заман да бара узаяды хар джыл.
Джюрекде тозураб да баргъанчады къыл.
Ёлгенни ызындан биз сарнайбыз, джылайбыз,
Дуняда кесибиз джашарыкъча минг джыл.

* * *

Бурулад дуня, кёк ичгенд мерскеб,
Адамгъа уа дуня да болгъанчады кеб.
Джулдзула санындан хапарсызбыз тинте да,
Джердеги джулдзула болсала эди кёб.

* * *

Сюерик адамны Азраил тыялмаз,
Ол джанын алгъан болмаса, терк тыялмаз.
Бетинги кёргенде уа сени хур мёлек,
Джер юсюн джокълаудан кесин чырт тыялмаз.

* * *

Мен ачыб, сен мени уа этдинг хыликге
Экибизда туурабыз, джашаб да, кёкге.
Соруб келмейд бир зат, келирге кереклиди.
Эт джууукъ тюлсе сен, кёкдеги мёлекге.

* * *

Тюлме мен Аллахны тюз эмчек уланы,
Кёб этиб гюнахны саггынама Аны.
Аллахха гурушха этерге биз а кимбиз,
Окбусаць да, кьойсакъ да Омар Хайямны.

* * *

Биз джашайбыз джерде бир джашар ючюнге,
Биз джашнайбыз рысхы бла ашар ючюнге.
Кюрешсек да минг кьат бир артыкъ джарыкьны
Кьошалмазбыз ийнан не айгъа не кюннге.

* * *

Миллетин джакълагъанд Батчалы Мудалиф,
Тюз джазаред аны юсюнден Илья Иф.
Ол тууса эд Араб кьыралда бек эртде,
Ишексиз да боллугъед анда бир халиф.

* * *

Дунияны джаратыб да аны Иеси,
Бир кьызны ол суююб да кьалгъанмыд Кеси.
Къанымдан исси зат, джаныма керек тюлдю,
Суюмекликди мени къанымдан а исси.

* * *

Бу кёкле болгъанда биринчи... джетинчи,
Джетерик эд манга кьуб-кьуру экинчи.
Мен сени кьайсында тутаргъа да билалмай,
Саггышха да келед, мингинчи, мингинчи...

* * *

Чачынгы да тегюб кьарадынг да айгъа,
Санадым кесими мен Красдан да байгъа.
Аполлон а кекден ариулукъ келечича,
Джан ата да болур сендеги чырайгъа.

* * *

Къашларынг а сени къошула кечеге,
Сендеги ууртха ёчдио ай кечерге.
Бир гюнах этиб сен туурамда керюнсенг, а
Мен боллукъма сени бир кере кечерге.

* * *

Ол Дильшод бла Фазу, Зульфия, Халимат,
Танзиля, Аминат, Дина эм Байдымат,
Сиз джазгъан назмула-гоккала болсала,
Бир джерни да алмазед Араб халифат.

* * *

Кетдиле ёмюрле – тамам от хоншула
Эс белюрча кёбле – топракыгъа къошула...
Джылларым а сени бла бирге атланалла,
Болсала да ала ууаллыкъ къошунла...

* * *

Джер ушайд тутулгъан топуракъ сауутха.
Джарыгъын теге танг, кек ушаймыд джутха.
Бу адам а кек бла джерге белюне да,
Табына да джашайд Аллахха эм джуртха.

* * *

Анам, сен – ол Халил тукъумну – налмазы,
Джулдузлу назмуму сен болгъанса джазы.
Сен, анам Зулихат, асылны асылыенг,
Белгилиди бу шарт, игини къалмазы...

* * *

Мен аллыпъем Кърымны деб айтханды Капур.
Джарлыгъа бир тахта да джетеди ауур.
Джерлени алыргъа дыгалас этгенле,
Тилимди джерлеге да салалла бауур.

* * *

Акъ къайын къайынга тутдургъанчад белин.
Джел сагъынмайд манга не юйюн, не элин.
Дуня сахнагъа ариуум сен тюшсенг а
Джол берир эд санга таб кеси Мерилин...

* * *

Миллетни айлыгъын ол тыйыб да тамам,
Тышында мийикбаш ишлетгенди межам.
Къарауул да салыб, теренден селешеди,
Джууугъу келгенде да, къоркъуб ол адам.

* * *

Ол Теке тукъумну уланы Магомет,
Кюн бетид дуняны, сенде барча уммет.
Тюзлюкню да суюе, терсликни да туюе,
Сен тураса куюе, тюз джашарча миллет.

* * *

Ол тилин тас этген, булбулдан тил табмаз,
Сосуркъа не Манас тилинге кюч салмаз.
Сен тилсиз къалгъанда, тилинден бир кесек,
Уу болуб да тили, таб джылан да сатмаз.

* * *

Тилими тас этиб къалгъанда мен ансыз,
Мен боллукъма къалгъанча джерсиз, адамсыз.
Суу тюзде тауушун тас этиб да къойгъанча,
Мен боллукъма къалгъанча динсиз, иймансыз.

* * *

«Ачемез» болса кѣб, «Боюнчакъ» аз болур...
«Къыз сабий туугъандан да болгъанчад обур».
Биздеги къызланы кесибиз сакъласакъ,
Бир башха аланы мадарыча къорур.

* * *

Шахарны бойнуна кѣк атса да мынчакъ,
Оюлурчад ююю джетгендей а «Нунчакъ»...
Тамада ишчиле тамада болсала
Этерге да боллугъед аны «оюнчакъ».

* * *

Дунияны иеси сѣлешгенчад манга
Джерни кемди неси, не керекди санга?
Адамны ассысы таб мени да аямайд,
Ол кеси блад кеси, сен а кимсе анга.

* * *

Мында суючю мени, сукъланырча бѣлек,
Ахыратдан а сени джибермез эд мѣлек.
Мени суй да бир ёл деб сеннге айталмам
Кереклисе да сен джашаргъа кѣбюрек.

* * *

Мен ёлеем суююб ма келе джаз эм къач,
Мен ёллюкме суююб меннге нед салагъач.
Джуртуму, атамы, анамы эм сени,
Елгенде мен суююб, топуракъ къалмаз ач...

* * *

Кѣрюнед бир ариу къызылдым къарсадакъ,
Мен табама талпыгу учханда дуадакъ.
Къанатлы дуниягъа кѣрюнген кѣзюуден
Этилиб башланганчад джая бла садакъ.

* * *

Ол окълан чабакъны ол къара ырхызы,
Толтурса табакъны им болмазед разы.
Не аны не кесин а керелмей туралла
Бир джарлы адамны не джашы не кызы.

* * *

Сайлаула башлана ант этеди биреу,
Боллукъ тюлдю да деб, не сапран, не темреу,
Сайлаула уа ётюб ол болса тамада,
Келиученди элге кёрюнгенча кюйёу.

* * *

Мона Лиза болуб да кесек ышармыш,
Ол турады тюрленмей келе джай эм кыш.
Тахсалы суйюмю кесине чакъырады,
Бек кёбден да бери ол меннгеча таныш.

* * *

Дуняны да аулаб къайытхан сагъышым,
Ол къалгъанчад тохтаб мен сёкгенча минг шым.
Джашлыкъда мен джюрек бурурукъга тынгылаем,
Джюрекден эсе энди ишлейди башым.

* * *

Булбул тюлдю джырчы чегетде джырлагъан,
Булбул тюлдю джырчы миллетден джанлагъан.
Халкъыны бойнунда ол алтын къонгурауачад,
Къууанчны сагъайта да болады дагъан.

* * *

Ба этед бетинги къанатлы кибик джаз,
Бу джазны уа тенги – сендегиди ауаз.
Бард сеннге сезимим – халифат аскерича,
Джюрегим а болгъанчады Ибн Муаз.

* * *

Бир джылыны кетгени да кетгенчад минг джыл,
Ол келлик заманла да болубла кыжгыл...
Адамгъа уа джюз джыл саналыб берилгенчад,
Джюрекде уа тебгенчад мингден артыкъ кыыл.

* * *

Клеопатра болсанг мен болур эдим Марк...
Сен ариуса меннге, сенден джокъду омакъ.
Бизге бир суймеклик ёмюрге берилгенди,
Аны кёбдю кючю ол болурча джомакъ.

* * *

Ачыкъла сен меннге, айтайым да джомакъ,
Аякъсыз да неге ол къояды сокъмакъ.
Кёзлери – джулдузла, ай болгъанды эрни,
Аласыз къарангъд, чыртда тюлдю омакъ.

* * *

Сендеги тюрсюнню берелмез суратчы,
Сенде барды да хур мёлекни уа чачы...
Ол Тейри кызыны кёзлери сенде барды,
Аллахданд хар нени да бары, къоранчы.

* * *

Эрнинги, бурнунгу бу къозу май этер...
Ол джалар кьолунгу, бетинги ба этер.
Адамны аманы эсинги ташлатыр,
Игиси уа аны кёлюнгу бай этер.

* * *

Мен бий тюлме кёбге сёлеширча уллу.
Мен кьул тюлме, джангыз Аллахныма кьулу...
Ол кеси кыйыным бла джашай да келгенме,
Джашауум мени тюлдю джарты не толу.

* * *

Адамны асылы ассыгъа джалына,
Лчыудан мен турама шаша, алына.
Аллахны унутуб къутуруб джашагъан да
Эртде, кеч да барлыкъды аны аллына.

* * *

Бу ачха къайгъыны келтиред буруннан.
Биз сюебиз аны сый келгенча андан.
Ол улху алгъанны керексиз алгъаны уа,
Агъарыкъ да болур бир кюн бир бурнундан.

* * *

Шапагъатчы эгечлериме

Оксана бла Фатимагъа...

Мен ёрге къарасам сиз къарайсыз кёкден...
Мен джерге къаблансам джан къачад кёкрекден...
Былайдан ол къумлу тюзлеге къарасам а,
Джукъ да кёрмейме мен ол ёлюм кёблюкден.

* * *

Ол терек салкъынга бек таргады джюрек,
Ксчеден а тангнга бёлюнед кёкюрек.
Ол Хайям бла мен ариуну юлешелмей,
Туругъа да болурбуз мында кёбюрек...

* * *

Сейир тюлдю, бугъа бугъаны ургъанда.
Мюйюзю бла къочхар къочхарны бургъанда.
Бу адам а хайуан, джаныуар да болад,
Олду баш къыйыллыкъ заманла баргъанда.

* * *

Сюймеклик терекни сен болганса гюлю.
Мендеги джюрекни тылпыуу, ёкюлю.
Бютеулей кесинги сен меннге уа бергенсе,
Джулдузну эм айны чырт кьалмазча кёлю.

* * *

Къыблагда бурулуб мен этеме намаз,
Джел турса да уруб, иннетимди налмаз.
Мен Аллах бла бетден бетге сёлешеме,
Бир ёрге да туруб, бир кёлюм бола аз.

* * *

Байчора тукьумдан кьарт анам Гемхаджан,
Гюл чыкыганча кьумдан огьурлу болганд джан.
Рысхылы болуб ол чам аты эд «Тюкю»...
Агьачы болганга джюрекден сен алджан.

* * *

Топракъбаш юйледе кьуш салыб да уя,
Ол турган да болмаз тийреден уяла.
Мийикбаш юйледен кьараган адамла уа
Тик кьарайла, саудан мёлеклича дуня...

* * *

Кьурулуш ишлени ол кьырал межямы
Сюеледи чырт джокъча иши, адамы.
Аллай ненча межям бош, кьуру сюеледи,
Адамны уа кьуруб да барады дамы.

* * *

Акьыллы айланады болуб бошбоюн.
Акьылсыз бошаганды сатыб да кьоюн.
Ачхасыз акьылман санчаракъча джюрюйдю,
Лига джокьду не тенг, не тишырыу кьоюн.

* * *

Нафиси айтханга кьошалмам мен бир зат.
«Сен ата сырыннан боллукъ тюлсе азат».
Ма алай а сыйынг кесингден да келеди,
Бек сыйлы да сыйын кеси билмей бузад.

* * *

«Аллахны саламы уа болсун» - деб, санга,
Биз сени сагъынсакъ нюр келгенчад тангнга.
Сен сыйлы Мухаммад Аллахдан келечисе,
Файхамбар нюрюнгю сайлатыб да Анга.

* * *

Батчаланы Шабазъанга

Бек ариу ёзеннге саналад «Алибек»
Мында хар ёзенни да сакъларчады бек...
Былайтын аскерин келтирсе эд Афшин,
Биз боллукъек ийнан Бабекден да Бабек.

* * *

Фахмулу адамгъа эс бёлсе Азраил,
Дуниядан а кетмез эд Семен Исмаил.
Джыр, назму иш болгъан эсе чыммакъ аджир,
Ол анда бек эртде тартдыргъанды айыл.

* * *

Аз болса да халкъым фахмулуду къадар.
Фахмусуз адамгъа чыртда джокъду мадар.
Асыулу джазыучу бизде джокъду деген,
Кесини халкъына ол болгъанчад мурдар.

* * *

Хайямны кёчюрюб джетдиреме халкъгъа,
Ишексиз ачыугъа таб «Темир-Асхакъгъа...»
Миллетим ючюн мен кёчюреме аны,
Чыртда бёлмей сагъыш не ёчге, не хакъгъа.

* * *

Джер кесин игиге, аманга да теджер,
Джазгыда – кьатапад, кьачхыда – кашемер.
Узунунгча джатыб сен джерге джутлансапгда,
Санынгдан а узун джетелмез сеннге джер...

* * *

Мен сынайма кёбню атлана джолума,
Меннге хар бир кюнюм да болгъанчад джума.
Джерден кёб кереге ол болса да уллу,
Сейир тюлмюд джулдуз сыйынад кьолума.

* * *

Джюрекде барды от джукълатмазча джангур
Джюрекде барды чот, сан болмазча ауур.
Биз тюзлюк ючюнге кёб этсек да дауур,
Табылалла бизде Къыямыт, Къандауур...

* * *

Керексиз бёлюне керексиз да затха,
Джандетли джашаудан бёлюндюк ахратха.
Ичме сен чагъырны асыры эсиргинчи,
Ызына тебергинчи узалма хантха.

* * *

Китабны юсюнден сагъындым да санга,
Нюр тюшгенча кюнден сёлешдинг сен манга.
Бир башха уа алгъын шишаны сагъынады,
Салынныкъча шиша ол китаб табханга.

* * *

Ачханы этгенде аз да джокъду бошлукъ,
Ачхалы уа этер бек кёбге болушлукъ.
Бу джокълукъ а къайда да кёбню сындырады,
Джюрекге чыртда бермей тынгы не шошлукъ.

* * *

Мен айтама тура сёзлени кёлюмден,
Белюннгенле ала джилтинлеча кюлден.
Минг алтын ачхадан кюбюрню толтурсанг да
Тыялмаз ол сени ауруудан, ёлюмден.

* * *

Ол кюмюш ачхадан зынгырдайды сахан...
Джарлыгъа багъалыд бир къатыкъ бла сохан.
Бек джууукъ ахлыуу джалыныб тилесе да
Бютеулей алтынын бериб иймегенд хан.

* * *

Джел этед артыкълыкъ терекге эм гюлге...
Артыкълыкъ этгенни ким санар ёкюлге.
Ёмюрден беричи артыкълыкъ этилгенди,
Адамны иннети келише да кюлге.

* * *

Асыулу джазыучуд Навои Алишер,
Болгъанда кёл толу, бу джюрекди шешер.
Мен аны окъусам, къуш керир къанатын,
Чапракълы эшмесин къайынны, джел, тешер.

* * *

Ёлгенде тас болад адамны ауазы
Къуш кёкде бурулад анга тюлча разы...
Къабырла ичи адамдан тул-тубанды,
Ёлгенни уа сыйын кёргюзед джаназы.

* * *

Мени тау джеримде налмазлы атад танг.
Гюл чагъа кёлюмде, сёзюм тюлдю олтан.
Адамны эслиси хар джерде да эслиди,
Атланган джеринде ол болгъанчад солтан.

* * *

Хар тиширыу анад, анагъа сен табын,
Теджерикди сеннге бир табса да къабын.
Мураты игиден ол табады сабий,
Чырта билмей джерге уа кимни табханын.

* * *

Ат киред келинге тепчилдеб аллына,
Саугъала тагъылалла аны джалына.
Келинге сый бере да киреди улан,
Аджирни кёзлери джулдузлача джана.

* * *

Бу Аллах дуниягъа джаратхан да затдан,
Ариу тюлдю бир зат не къыздан не атдан.
Сен Лайпан Билалны назмусун окъусанг а,
Шын туруп тизгини чыммакъ – акъ къагъытдан.

* * *

Сендеги джюрекден иги тюлдю башха,
Тауда кюрт кёкрекден тыкъ а тюлдю башха.
Ариу тюлдю бир зат сендеги кёзледен,
Ол нарат терскден артыкъ тюлдю башха.

* * *

Кегейле да кёрюнмей барады арба...
Хар джерден да мени сакълагъанчад Кяба.
Хар джерде да меннге кёрюнед пайхамбар.
Табигъат схарладан ол къаблаб да аба.

* * *

Ол эсе да джууукъ, юйюне баралмам...
Экинчи кечс мен алада къалалмам.
Танг атар атмазлай юсюме сюелиб,
Сен юйде бир айтырса деген эд, салам...

* * *

Мен барама джолну ышарыб эм кюлюб,
Гюллеге суююнюб, ийнакълы бюгюлюб.
Бир таныш а мени къатыма джетгенлей,
Арбасын узайтды минерикча кёрюб...

* * *

Таш турса тёнгереп анга чыкъмайды тюк.
Къургъакълай а себеб джерден табмайд бюртюк.
Къыралда бу къысха тюрлениу да алачад,
Асыры болгъанд кёб джыйылыу, ётюрюк.

* * *

Ол Хайям айтхандан биз боллукъбуз топракъ,
Патчахдан эм хандан ким болгъанды омакъ.
Джыйылгъан гюнахынг гыйы ташча болса да,
Ахыратда уа сакълаб да турады токъмакъ.

* * *

Къарачай бир джерде да болмаз баштёбен,
Къуш учуб къоннганда сыйсыз тюлдю гебен.
Къарчаны, оюнчу сахнада ойнаса,
Даулашыр эдиле Жан Марэ бла Габен.

* * *

Элинден чыкъгъанны джыртыучанды бёрю...
Ма биреу а джашайд тышында ёмюрю.
Мен сеземе мында башханы уа келеди,
Тышында джашары, элинде ёлюрю...

* * *

Минг Дарий джабыудан къарагъанчад Аллах,
Чегетден эм таудан къарагъанчад Аллах,
Дунияд – дардагъан, тенгерейди деб ол,
Адамгъа асыудан, къадалгъанчад Аллах.

* * *

Тюкенге киргенде меннге ал сен кёлек,
Мен сени суйгенде ийнакъла кёбюрек.
Тепсини да джасаб, чагъырны да алыб,
Мени турмайд сакълаб ахыратда бир мёлек.

* * *

Бу джазны буруну кёрюнюб да, бачха,
Джетдиреди бизни урунуу бла къачха.
Бютеулей ишибиз къууанчха берилгенча
Келинни башына атылады ачха...

* * *

Кюёуню чакъыра биз салабыз уча,
Бек джасайбыз юсюн, джюрекни да ача.
Ишексиз Къырымгъа кёрюне баргъанда
Сау иркни къолтукъгъа уа ургъанды Къарча...

* * *

Ма келди деб кече джылтырайды джулдуз,
Джаныма да кёче сылджырайды джулдуз.
Кече бийча болад огъурсуз эм хышы,
Тынгысызча бийге, къалтырайды джулдуз.

* * *

Ол Теке тукъумдан Джашарбек бла Батыкъ,
Ол къарнаш бла эгеч бек болгъанла шатык.
Мен Батыкъ анамы огъурлу болгъанын
Бек билеем, башха бир зат билмей артыкъ.

* * *

Гёджебни белинде юзюледи къубас...
Къычырады биреу «Тобукъдан ол да бас».
Тутушхан кёзюуде чыртда эштмейсе джукъ,
Клисада къонгурау къакъдырса да бабас.

* * *

Ал хариф болуб «А» сёз табханчад «Б» - гъа
«Б» ачыкъ эштилиб къыйналгъанчад «П»-гъа.
«С» джукъ айтма да деб, ол Д – гъа селешгенчад
«Я» уа менме да деб аз табханчад багъа.

* * *

Бир ташны юсюнде кёрюнед метеке,
Таш къабны ичинде ол болгъанчад эрке.
Тюз башын къаратыб джылына да турады,
Салкъында уа джатыб кюушенеди теке.

* * *

Чабакъдан да сыйдам сенде барды балтыр,
Санынгы кёргенде наз кёзюн къаратыр.
Сен джанлы мукъладис, кесинге тартыучанса,
Джюрегим а болуб да барады батыр.

* * *

Къамадан а джити бир сауут табылмаз,
Кёз тёкгенча джилтин ол къамаб къалалмаз.
Джамчыдан а джылы табылырмы кийим?
Къуш учса да джертин кек айыб алалмаз.

* * *

Ол башха къыралда насыб турмайд толуб,
Ангылы уа андан къайтыучанды солуб.
Бир башха къыралгъа нек кёчеди биреу,
Ызына уа кёзю къарарыкъ да болуб.

* * *

Сен излейсе затны игисин, уллусун.
Карл Маркс къойгъанд дуниягъа тулусун...
Ол кеси джазгъандан а кёбню чыгъаралмай
Джашагъан да болур Мирзо Заде Турсун.

* * *

Бек ушайд джорюшонг батарыкъ кемеге,
Джел тирейди ёшон келгенде сен меннге.
Сендеги ёшонле – юзюллюк кюртлеча,
Тебрениб да излейле мени кёмерге...

* * *

Тагъылгъанчад джаным чириген халыгъа...
Тагъылгъанчад бирде ол чилле халыгъа...
Ау халы бла гыбы суйгенича тюшеди,
Бу джаным а мени тагъылгъанд халыгъа...

* * *

Тюрленгенди заман суу ийгенча кеме,
Оноусуз къалгъанга дуняды – тюрме...
Бу ууакъ кенгешле – манс джиблеча болгъанла,
Этерге кереклид аланы бир кюрме.

* * *

Ол саулукъ багъыугъа бек болгъанды дагъан
Белгили Гиппократ, Дуняды – джалгъан...
Сен саулукъ багъыучу, сеннге минг бюсюреу,
Аллахдан сонгра сенсе джанга къарагъан.

* * *

Къыралны да тонай сен тонайса мени...
Джел тонаб чапрагъын агъызад эменни.
Тоноулукъ ишлени этмей болмай эсенг,
Сен тона джюрегин, къыз сюрча сени.

* * *

Ташлагъа джетгенлей даулашыб тебрейд суу,
Ханслагъа киргенлей джарашыб тебрейд суу.
Ол къумгъа джетгенлей а сингиб да тебрейди,
Сен анга тийгенлей алышыб тебрейд суу..

* * *

Джел мени аллымдан къачырад къагъытны,
Къадалдым мен андан джалынача атны.
Джазма ишди – хагок, джюгенид – таукеллик,
Тас этмез ючюннге джазыучу да атны.

* * *

Бу адам кёзюуде болуучанды хырбай,
Ол эки бетлилик этиученди алай.
Сен джангыз бетинги бош этесе эки,
Тургъанда ма анда эки кёз а къарай.

* * *

Ол йога адам эсине болад сакъ,
Анда барды да дам, кесине болад сакъ
Джокъ эсе суюгени, сабийи, таб тосу,
Бу адам улусу несине болад сакъ?

* * *

Бу тарлыкъ бла зарлыкъ – экиси эгизле,
Джашау этмейд азлыкъ къыйналырча бизле.
Джер турса да чагъыб, зарланыб да анга
Азарыкъ болмазла бек уллу тенгизле.

* * *

Сен суугъа киргенлей суу кетед кенгнгине,
Сен тазаса да дей ол санайд тенгнгине.
Ичинден чыкъгъанлай джыйбылыб да къалад,
Ол сёзюн да урад, къыйналыб тигине.

* * *

Къолуму кюйдюреди мурса тийгенлей,
Къумурсха уа тургъанчад гюлден тёнгерей.
Сен бирде уа меннге мурса да боласа,
Бирде сакъда бола, тёнгерейсе да дей.

* * *

Джорюучен эд джолда кьанатлыгча уча,
Ёзенде эм кьолда устаз Бергер – Батча.
Аны юй бийчеси, гюл атлы нёгери уа
Юлгюлю эд кёк, джер да болурча кьорча.

* * *

Ол сары мычхьлай кечени кьыйырын,
Кюрешед кесиб ай, булутдан, бир кьыйын.
Кесилген кесеги юсюне да тюшгюнчю
Кьалтырай да турад табхырда бир кьайын.

* * *

Джашаргъа, ашаргъа дуняда неда бар,
«Мыйыны кьашыргъа адам табмайд мадар».
Ол Джатдо улу Айгуфну айтханы уа
Эсимде да кьалыб мен джазама кьадар.

* * *

Керекли заманда кереклисе манга,
Мен джулдузма мында бёленнген тубанга.
Тюзлюкню да сайлай, халкьымы уа сыйлай,
Хар ашхы муратым тюйрелед заманга.

* * *

Харустал сауутха бек ушайды Доммай,
Кьар ушаб джууртха, кёл ашайды Доммай.
Байчора тукьумдан огьурлу да Назир
Сен – налмазса джуртха, нюр джашнайды Доммай.

* * *

Джулдузла санындан кёк шашханчад кеси,
Шашалмаз аладан дуняны Иеси.
Джулдузлу ариуум а мени шашдырады,
Кьанымы, санымы да этеди исси.

* * *

Сюлемен пайхамбар эм Хызыр – Илияс.
Алада неда бар, адамлыкъ тюлдю тас.
Ол таурат бла къуран табхангда кёрюнелле,
Сен эки да динними тугаса, начас?

* * *

Лампаны суусабыд бу асыл петеген,
Заманны хыйсабыд алтынлы Карфаген...
Мен сенден а кюнде джылы сёз табханда,
Джюрегим а болуб да барады бир кенг...

* * *

Джазыучу, суратчы да Аллахды кеси,
Бояулу дуняны айтчы кемди неси?
Бу сёзлю дуня адамгъа берилгенди,
Тынгыларча бир кёб дунясы Иеси...

* * *

Кёб асыл назмуну иесиди Ду Фу.
Шошлукъну чойресиди тюйюш а – Кунг – Фу.
Хар нени игисин кёрюрге кереклибиз,
Эринни чойюрюб да айтмаз ючюн, Фу!

* * *

Бу чегетди сахна – сахначыды булбул,
Ол джырлаб тебресе терекге чыгъад бул.
Бютеулей дуняны мен сахнача кёреме,
Булбулгъа сахначыд дегенли да Расул.

* * *

Таш эсе да къаты ол джарайды затха,
Къыйышылыкъ а татыб бёлонед ахратха...
Биз эте да андан кёб затны, ма дагъыда,
Ол къатыды да деб уруучанбыз хыртха.

* * *

Биз эсек да кьаты, бу заманды керкич,
Игини мураты – тазалай турса ич.
Мен болсам дунияны кирсизлик солтаны,
Кьоркьутмазед мени таб Милош Обилич...

* * *

Сен мени ийнакьлай, джел да этмейд таууш...
Кёзюуде сыныкьлай, тюлме мен Сиявуш...
Минг кьара ёгюзню Эфиоп адамла
Солутханча кече, нечик шошду аууш.

* * *

Сен Евноя болсанг, мен боллукь эдим, Ким?
Джулдузу ючюнге джан бергенд Хоаким.
Ол сени ючюнге билсе джан берликни,
Дарманла этерге джан атаред Хаким...

* * *

Кьуралгьанчад этинг сют бла гюл сууундан,
Ишексизда, бетинг бир ариуду саудан.
Сенде кёз гинджиле джюзюмле болсала эд
Узалыр эдим терк джаньма асыудан.

* * *

Кечени кёрюб, ай да джарыйд бегирек,
Ангылы адамда тюз урады джюрек,
Мен айтама сизге керекли сёзлени,
Марина, Карина, Лиана, Казбек.

* * *

Элтиб мюлк ачханы, атасын а излеб,
Ол табыб да аны сом алгьанед тилеб,
Кёчгюнчю ачханы да алыб да айтханед,
Тюзледе ёлгенле бери кирмейле деб.

* * *

Бу адам дунягъа уа келгенед джалан
Сен эсенг да башха менме гору алан.
Осалны иннети ёмюрден да алайды –
Къошунну ичинде бугъуннганча джылан.

* * *

Кёрген джокъду джерде дуняны иесин,
Кёрюнсе ташлатыр эд кёбню Ол эсин.
Аманлыкъ этиучю аманлыкъ а этмез эд,
Бир кере да анга кёргюзсе Ол кесин.

* * *

Джарлыны тюрге ашыргъан да төре,
Кёзюуде турмайд ол тюзлюкню да кёре.
Аманлыкъ этгенни уа сому болуб кёб,
Тышында айланады, болубду ёре.

* * *

Кёб сагъыш да эте мен болгъанчама Кант,
Дуняда къалыргъа этерик джокъду ант.
Кесиме чакълы мен джашауну кёлтюреме,
Дуняны кёлтюрген мен а тюлме Атлант.

* * *

«Ол Кавказ адамны тюрсюнюдю да» - дей,
Туруучанд терсакъыл, къайгъыламы излей?
Тегейден эд Коста, чеченден эд Махмуд,
Бизде кёбдю иги, оюулу кюйюзлей...

* * *

Джокъ эсе да кёкде джыйылыу – батагъа,
Ай беред джулдузгъа джылтыраб да багъа.
Хар джулдуз мийикден адамгъа джылтырайды.
Бу адам а къайталмай джашайд, тобагъа.

* * *

Адамны тюрлене да турады бети,
Тюрлене да аны джюреги, иннети.
Бир бетде уа адам турургъа керекли эд,
Эки тюлча аны джашагъан миллети.

* * *

Ол узакъ Илкерден багъалыд гюлге, чыкъ.
Гюл чыкъгъанды джерден – ариулукъ дуачыкъ.
Дуалы сёзюнгден сакъланама, сени бла
Ишексиз сёлешгенди Аллах бир ачыкъ.

* * *

Джаз гюлге ышанды, ышанды джазгъа гюл,
Чапрагъы дуу джанды, кюйдюрюрча да тюл.
Джел джетди да аны чапрагъын тюшюрдю,
Къылыгъы заманны чыртда тюлдо ёкюл.

* * *

Не ала тауукъгъа, не джандет чыбчыкъгъа,
Мен сени тенг этмем, сёз келед ачыкъгъа.
Ол сениге сагъышым бир ауурду мени,
Кёлтюрмезча гёджеб, джыйылса къабчыкъгъа.

* * *

Джюрегим а болгъанчад мени Тадж-Махал,
Адамдан да толгъанчад, эркинд анда хал.
Ол ургъан кёзюуде кирелсенг кирелликсе,
Ол сауун, ёлгенин да тутханча Мыхал.

* * *

Кёрюнелле къышда тёбели да тюзле.
Тагъылалла къошда джугъутур мюйюзле.
Солугъан ёгюзлеча кюртле уа джаталла,
Кюресни уа тарталла керти ёгюзле.

* * *

Ол худжу тюремеден сен чыкъдың тышына,
Баш урдунг кѣлонгден джеринги ташына.
Сен анда тургъанда уа тайпа аджиринг
Ол тургъан да болур, абына, тапсына.

* * *

Бек ушайды зарлыкъ кыысылгъан машокга,
Бек ушайд къатылыкъ къуюлгъан а окъгъа.
Сюйгеним ышара аллыма келгенде уа,
Экисин да санайма джерде мен джокъгъа.

* * *

Кесими эсимден мен джаздым рубайят,
Бек сыйлыды кѣбден къуранда бир аят.
Фахмулу адамны фахмусуз сѣгюученди,
Анда болмай бирден не уят, не хайят.

* * *

Ариулукъ болгъанда, олд нени да дженнген
Кѣк суулу къобанда сейирлик кѣрдюм мен.
Ол сууну джанында уа нечик джарашады,
Терекге кийинген, ариугъа тешинген.

* * *

Эс арыйды табалмай кѣкню къыйырын...
Хар джерден да манга кѣрюнед ол гырын.
Къыйырын да табхынчы кѣзюм джабылада,
Кесине да чакълы ол алыб хайырын.

* * *

Тиреген эд башын бир санча, ѳгюзге...
Тешдирген эд къашын, къан чабхан эд кѣзге.
Хайуан хайуанга тенг бола да келгенди,
Бир башха бир затха тенглик этмей, ѳзге.

* * *

«Сюймеклик сакълансын» - деб, айтханд Аталлах,
Мен болмаз ючюн сын, ансыз этме, Аллах.
Сюймеклик а мени этдиреди да, ох,
Айтдырады узаймай ызы была «Ах»!

* * *

Кесими халкъымда мен болгъанма Фирас,
Селешсем мен мында суу ургъанчады харс.
Хар джазгъан назмума джюрекден джууаблыма,
Джууаблыча джерге юсюне чыкыгъан ханс.

* * *

Теджерик эм джерге мен кеси фахмуму,
Кёчюрсе кеси Пушкин асыл назмуму
Мен хапар джазаргъа кюрешсем, джазарыгъем,
Бир асыл хапарны, джазылгъанча «Муму».

* * *

Адамгъа ауругъа керек тюлдю акъыл,
Ёлгенни табалайд ызындан терсакъыл.
Ауругъан адамдан не ёлюб кетгенден,
Мен сезиб ол адам чыртда тюлдю такъыл.

* * *

Аллахдан а иги мен сурат салалмам,
Джолну барды тиги мен андан къалалмам,
Суратчы да болуб, назмучу да болуб,
Аладан игирек мен джукыгъа къадалмам.

* * *

Фахмулу адамгъа кёк кеси бурулад,
Джол табды аламгъа Окуджава Булат.
Ол керти фахмулу адамны, Аппадача,
Аты, джюгени, къаламы да болад.

* * *

Фахмуну уясыды саудан да джерим,
Ариулукъ дуниясыды саулай да джерим,
Джуддузла суу ичиб таб айгъа да теджерча,
Тазалыкъ дуасыды, сайларча, джерим.

* * *

Дуниягъа белгилид ол Башшар ибн Бурд
Назмум къан эсе терк табылыр къаракъурт.
Сёзлерим а мени къарылгъач джыйынлача,
Тышына кетерле. Мен болмазма манкъурт.

* * *

Ишлениб да баргъанла джангы кёпюрле,
Бедженнге къадалгъанла суула уа кюле...
Ол Сыйрат кёпюрден бир башхача ала,
Юслери бла ётгенле чабыб, ёмюрле...

* * *

Гокканы чапрагъы ол болуб эсе кёк,
Ишексиз джюдджюге ол болгъанчады кёк,
Чыкъ акъса уа джангурча бола да болур,
Шындыкга да ушаб гоккалы тегерек.

* * *

Балдыргъан къаурагъа да ушайды джашау,
Сен этсенг сыбызгъы боллукъ тюленг мышау,
Макъамны маджалы джюрекге кереклиди,
Джер табханча суудан кесине да ашау.

* * *

Ындышны, Ибчыкъны, кёрюрге излеген,
Аз болуб да барад, таулагъа ёрлеген.
Кесиби джашагъан джерлени толу кёрмей,
Сейир тюлмюд, тышы алааматды деген.

* * *

Бу джашауду – китаб, бёлдюрген да мени,
Джазылса эди таб, гюл басханча джерни,
Бу кюнле, кечеле бетлерилле аны,
Джыртыла, бир тья хатерсиз джеллени.

* * *

Сен къарайса суугъа, ай турады анда,
Ол джарыйды нечик, сен аны къатында.
Джел сууну керкгенде, кьалтыраб да тебрейди
Ол кьаллыкъча сени чыртда кермей мында.

* * *

Хар агъач да кесича джарайды затха,
Ол эриб бурулады бирде къагъытха.
Александр Дюма кёрюнеди тюшгенча,
Джуулуб мсрекеб бла энсиз ахратха...

* * *

Ксеркс тюлме, болурча орнум алтындан.
Сёлешмем Аллахны, патчахны атындан.
Аллахны атындан а биреу сёлешеди,
Сёлешед бир башха уа Аны артындан.

* * *

Тал буллу сыргъасын тагъаргъа деб, санга
Бюгюледи, разыча ариу инсанга.
Гюллени ичинде, джулдузлу кечеде,
Ариулукъ эбинде сен киресе сангъа.

* * *

Бешинчи ёмюрде ол Сынты къаланы,
Урумлу патчахлыкъ ишлетгенди аны...
Бюгюн хар бир къала адамсыз сюеледи,
Джерни джокъча анда джашарыкъ адамы.

* * *

Аллахха минг шукур, минг рахмат да кюннге,
Ол Тебулу Шукур сёз айтханед меннге:
«Аллахны аллында биз бурхубуз, эслечи,
Джан атсакъ да алтын алыргъа тюкеннге».

* * *

Тылданны кеблеге салдыргъанед заман...
Таш кюйюб... юйлеге салынады саман.
Джаныбек Оруслан кыйынынг нечик кёбдю,
Мекямла кёблеге кёрюнмезча аман.

* * *

Фахмулу адамла бизде тюлдюле аз.
Этиученле ала межгитде уа намаз,
Нишапур шахардан бетиме уа ургъанчад,
Къаламны алгъанда бир джылы да аяз...

* * *

Къарачай шахарда джаз сокъгъанчад къумач...
Терскле юсюнде биширед ол къурмач...
Сюелелле юйле уялы къаялача,
Бир-бири башында, кёк керирча къулач.

* * *

Этиученди сагъат заманны санагъат.
Адамгъа ол аны баргъанын сагъынад.
Мен Байбан улу Борисге уа айтама:
«Заманны ол эгиз нёгериди, сагъат...»

* * *

Мен Орус тукъумну, Биболат ючюнге,
Санагъанча болдум нюр тёкген да кюннге.
Махамет джазгъандан мен алгъанма оюм,
Бурулмазча тюшюм къарала да, тюннге.

* * *

Ангылар ол мени, ангылар бу мени
Деб джазсам мѐн джазмазем асыл тизгинни.
Окьюрукъ адамгъа сагъышла да этгинчи,
Чыгъараса башдан, джюрекге келгенни.

* * *

Акъ ташны уа тюйюб, ууатыб, кюйдюрюб
Этиледи тытыр, биз турабыз кѐрюб.
Назир – сен Батчалы, къалала сакъланганла,
Тытырлы ѐмюрле аладан кѐрюнюб.

* * *

Илияс! Межгитге, къабырла буруугъа,
Сен салганса къыйын чырта кирмей даугъа.
Ол Теке тукъумну уланыса керти да,
Берилгенди джюрек, биз этерча саугъа.

* * *

Ол хыйла тюлкюден ким алыгъед юлгю...
Териси джылтырай аны ол эд джюгю,
Энди бир ариуну бойнунда кѐрюнеди,
Къошагъы да кетиб, къалтырай хар тюгю.

* * *

Бир бала кѐргенлей къыйырын ѐшюнню,
Ол кѐргенча болады айны эм кюнню.
Ананы ѐшюнню балагъа кѐрюнеди
Бал джагъыб да, анга, узатханча гюлню.

* * *

Анабыз а бизни тюзледе бек арыб,
Джилекле бла тургъанед бизни ол багъыб.
Къостюйме бла Сульфруз, Зоя эм да Лейла,
Сагъынамысыз сиз дунияны къобарыб.

* * *

Мёлекле гаулада энчилик да кьурай,
Чыранлы тарлада чачларын джел тарай,
Миялы бузланы эрителле, турурча
Абдезли кьаяла аланы огьурай.

* * *

Дуниягъа кереклиди межгит бла клиса,
Кёрюннгенча анда Мухаммад бла Исса...
Кьонакылы Домбайда ол «Накьут» мекьямынг а
Айтылырчад айда, Бостанлы Алиса.

* * *

Биз болуб да джерде накьутлу нюр кьума
Джюрютгенбиз белде акь кьылыч бла кьама
Кьылычны алыб джау бла толуга сермешгенбиз
Джанкьылыч учундан кьан турмазча тама...

* * *

Къарачай кьыз болубду – акьбет, къаракъаш,
Бетинде нюр толубду кюннге бек ушаш.
Бард чачы уа – кьутас, сюеги уа кебденчад,
Таб кеси Тулсидас аурутур кибик баш...

* * *

Джан чыгъа кёкрекден, аны джокьду кёрген
Кюч тартыб да кёкден ол болад бёлюннген.
Ахырда, чыкьгъанда уа болса эд садакъ,
Итликге чанчылгъан, тынч джатарча ёлген...

* * *

Асыры кюйгенден, шашарым да келед,
Асыллы суйгенден джашарым да келед.
Ёлюрюм да келед, сендеги кёзлени уа
Кёзлерим бла бирден ашарым да келед.

***

Бу уллу кыралны ичинде да джашаб,
Мен турама аны тюзюне да ушаб,
Мен анда гоккала ёсдюрюб кюрешсем да
Ма тургъанчад бир зат джанымы да ашаб.

***

Рубаи джорукъда мен джаздым талай зат,
Эртденнги джарыкъда эс болуб да азат...
Кеч Хайям сен мени мен джазыб кюрешеме
Къатыла да меннге ма сеннгеча азаб.

ОЮМЛА

1.

Къаягъа ауазын ышанады биреу,
Мен Аллах, сен адам, санга минг бюсюреу.
Насыблыса, джарыкъ ауазынг эшитиледи,
Ауазгъа саналырмы бу кёк кюкюреу?

2.

Джашаугъа келгенли сени кёбдю дерсинг,
Кёзюуде кёклеге кетиученди эсинг...
Мен Аллахма, адам, сен кёкге къайгъы салма,
Джулдузла тюшселе, джарсырыкъса кесинг.

3.

Тюз этген ишинге болма сен аккыллы,
Тюзлюкню кёргеннге аз да болма къаллы.
Сен манга ышаныб, кесинги джарсыгаса,
Бошунамы этдим мен сени акъыллы.

4.

Кёзюнге кёрюндю джулдузну джарыгы,
Адамсыз дуняда аны джокъду джагы.
Ненча акъ джилтинни къошаргъа излегенди
Чолпанны нюрюне юйюнгю оджагы.

5.

Сен насыб ючюннге аз да къалма артха,
Замансыз — заманда сен ушама къартха.
Эсинги ташлатыб терслетгенди мени
Кесинги элингде джашагъан «къарткъуртха».

6.

Кёкенни чапрагыин джабханлы бу къырпакъ,
Сукъланнганча анга узаласа сен сакъ.
Мен, а сен айтыудан хар неге узалама...
Ариугъа уа кече сен берсе ийнакъ.

7.

Бу къызы чачына тюйрелди тюйреуюч,
Къуру тюлдю къазан, тоб-толуду чёмюч...
Сен юйлен, сен джаша, бош ашырма кюнню,
Сабийле болсунла не алты, неда юч.

8.

Дуниядан кетгеннге окъудунг иясын...
Сен манга буюрдунг ёмюрлюк уясын...
Къабырла ичинде гюнахсызча тураса,
Тышына чыкъгъанлай, ай Аллах джазыкъсын!

9.

Топракъны юсюнде сен атлан, сен джюрю,
Басхандан эсе ол сыртынгдан ёмюрю...
Джангургъа къол узат, джанкъылыпча суююн,
Санга олду адам джандетни кёпюрю.

10.

Джаратхан эсем мен тюзлени, таулары,
Бир кёкню тюбюне сен джыйдынг аланы.
Дуняда тазалыкъ ёмюрге сакъланырча,
Ышанганма санга мен къара суулары.

11.

Дуниягъа сен келиб, бѣлюндюнџ джумушха,
Тюзелликсе артдан мында кюн турушха...
Джашаудан кетгеннге мен кесим кыйналама,
Кереклимед манга быллай бир гурушха?

12.

Джарсыуну мен билиб, бир осалды тиги,
Терскни да тюбейд кѣзюуде чириги.
Аллахны джашауу ѳмюрлюкдю десенг да,
Сендеги джашаудан аз да тюлдю иги.

СЕГИЗТИЗГИНЛЕ

* * *

Ненча джанны джаратаса, табигъат,
Акъыл къоша хар адамны башына,
Биреуленнге болуучанды кюн шагъат,
Башханы уа кече санайд джашына.

Хансла бирча ѳсмейдиле тюзледе,
Къарла бирча джатмайдыла баплада,
Сен адамгъа акъыл берген кезюуде
Бир къауумла къалгъандыла ташада.

* * *

Тюз топракъгъа селешгенди саз топракъ,
«Сенден эсе кѣбдю мени къарыуум,
Адамлагъа болуучанма мен да джакъ,
Къаршчы туруб сууукъ джелге джылыуум».

Сен саз эсенг, мен а къара топракъ,
Адам улу менсиз табмаз туздамны,
Менден эсе керюнесе сен къургъакъ,
Менде кѣбдю излегени адамны...

* * *

Къысыб мутхуз джаулугъун къарт амма-кече,
Кекде айны джандырды, сернек тартыб, ол,
Бир джулдуздан башхагъа бир сейир кече,
Айланады ол, салыб кекде джарыкъ джол.

Къысыб акъсыл джаулугъун, таулу къызча, танг,
Сылай тауну акъ башын, келед ышарыб,
Къарадым да сен кереем ол джарыкъ Чолпан,
Келе тургъан, къарт аммангы юйге ашырыб.

* * *

Джашау меннге тепси джасаб къойгъанды,
Юч сауутха ол юч затны къуйгъанды,
Бири чагъыр, бири тюз суу, бири бал,
Айтхан кибик «ючюсюнден бирин ал».

Чагъыр мени узакъ иймей эсиртир,
Татлы бал джюрегими эритир,
Бюгюн меннге боллукъ болур бек асыу.
Ючюсюнден сайлагъаным – таза суу.

* * *

Тенгизни тюрбюнде бирда кебдю байлыкъ,
Къаяла, дорбунла, чегетле, эм балыкъ,
Накъутдан, налмаздан толуучанды ол бек,
Минг джарыкъ джулдуздан джарыгъанча бу кек.

Бек эртде бу джерде чайкъалгъанды тенгиз,
Лйтсала да алай нек ийнанмайбыз биз,
Бу таулу джуртума ол къоюб хар несин.
Бек эртде бу джерден тас этгенди кесин.

* * *

Джангы джауум тазалайды таланы,
Керюнеди къяялада къяуш уя,
Гяхиник уруб тура къяобан джагъаны,
Энтда джашды, эски тюлдю бу дуня.

Туурасында таза суулу къяобанны
Сюйген къязым къяолларыма суу къяуя,
Мен кереме джангы туугъан баланы,
Энтда джашды, эски тюлдю бу дуня.

* * *

Эртденнгиде кюн таякъ керюнеди бир омакъ,
Кез туурамдан къяарагъан мени сыйлар дегенча,
Акъ бусакъны башына тиеди да бирда сакъ,
Аны джашил чапрагъын ийнакъялары келгенча

Кюнню батар заманы нечик джетиб келеди,
Заман деген кереме хар неден да ангылы,
Кюн таякъны тюрсюнюн кезюм ачыкъ кёреди,
Кюн батды да, энди ол тюлдю терек къяйгылы...

* * *

Омакъ гокка чегет тагран.
Керюнеди бетинг акъ,
Саламыды къяоркъяуу бу ран,
Боламыса сен да сакъ?

«Сагъяшлыма, джазыуну
Гюшген кюнде эсине,
Кесиб къяуанч джолуму,
Элтеди деб терсине...»

* * *

Джашау, къызча, ариуду, суу агъачы джазыуду,
Эки челек тагъылыб турадыла ма анга,
Бири къууанч болурму, бири джюрек джарсыуду,
Бири ушайд кечеге, бири ушайд ма тангнга.

Бир челекни ичине ол насыбны къуяды,
Ол челекден сен меннге ичирмединг суу,
Ол бирини ичинде сууу, бир айт, къайдады?
Ол а мени джюрегиме тегюлген джарсыу.

* * *

Бу кёк деген — аммача кечегиде олтуруб,
Джуддузладан эшеди мийикликни чалманын.
Толгъан айдан кесини къойнун эркин толтуруб,
Дуния джарыб турурча ашырады заманын.

Амал болса, Джерде да аллай чалман эшерем,
Джарсыу деген тирелиб, ётелмейин къалырча.
Мен бушууну къошунун алай уруб тешерем,
Сууу бизге джетмейин, кенгтин кетиб барырча.

* * *

Ашхам — къара гаммешча къысылды джууукъ,
Джангы айны башында сейирлик мюйюз.
Ол келгенди ташатын излегенча джукъ,
Кёк а аны юсюне джайгъанды кюйюз.

Излей эдим ол гаммеш джоргуб таланы,
Джерге келлик джарсыуну ташлатса эсин.
Илинеди джуддуз да белине аны,
Сынагъанча юсюнде ол кеси-кесин.

Ингирала булутну юсюнден тешиб,
 Джайгы кёлге энеди кёкню кызы-ай.
 Джарыгыны эшмесин къамишге эшиб,
 Аууб келген толкъун бла ийнакълы ойнай.

Къара булут кюндешча зарлана анга,
 Кёкню джабар ючюннге чыгъады ёрге.
 Ай турады ингирли сукълана санга,
 Огъай тюлме, мени да чакъырса төрге.

* * *

Къуш бурунча бюгюлдю къаламны учу,
 Сёз борсукъну ол излей тюбетди тангнга
 Джашха себеб болады кызыны ууучу,
 Кюнню джылы аязы тийгенча анга.

Мутхуз кюндю марагъан, тюлме мен учу,
 Джылыу излей сёзюнгден тюбедим санга.
 Джашха себеб болады кызыны ууучу,
 Таза сууну ал да, сен бир узат манга.

* * *

Джазда хауа джашилди, джайда болду кёк,
 Къачхы кюнде сарыды, кыыш, а болду акъ.
 Джерде хауа бир кёбдю, хауасызды кёк...
 Кёкню булут чачында ай болду таракъ.

Хауа къайдан келгенди биринчи, къайдан,
 Баш иеси джашауну болуб турад ол.
 Джулдуз хауа табмайын сейирлик айдан,
 Джерни толу кьойнуна узатады кьол...

* * *

Джангур суудан уянады кълккыгъан нызы,
Тепесине тиреле, бозёшюн булут.
Къошунундан суу къуяды Тейрини кызы
Ол да джерден кесине этеди умут.

Бу джангурну джанкъылыгъды сейирлик ызы,
Кюн таякъдан толса да отлуду кюндюш...
Табынама мен да санга Тауланы кызы,
Сен да кёкден алгъанса кесинге юлюш.

***

Кетгендиле менден джашлыкъ, сабийлик.
Мен барама болуб адам ортасы.
Алгъын кибик джашил тёксе суймеклик,
Чайкъалыр эд джюрегими тахтасы.

Аллымда уа сакълайдыла экеулен,
Биринден да болмаз кибик мен азат,
Бири — къартлыкъ, бири — ёлюм — эки тенг,
Меннге ахыр тёре боллукъ эки зат.

* * *

Кёб бояуну иесиди табигъат.
Чорт къаядан кёк суу эниш агъады.
Джашил уруб кёрюнмейди чегет къарт,
Кюн алтынын хар терекге тагъады.

Бу дуня уа бизге болад башхаракъ,
Къуру эки бояу аны алгъанча:
Бири — къара, ол бири уа — чыммакъ-акъ,
Бири-бирин джууа агъыб баргъанча.

* * *

Джер юсюне алгъын келген адамны
Къоркъуу алгъанд тас болад деб юзюгю.
Джалан этин кюйдюргенди кюн аны,
Болмагъанды аны сархы, джюзюгю.

Мен къоркъмайма джерни адам алад деб,
Кюнню эсин бёлдюред деб ариудан,
Мен къоркъама Джер адамсыз къалад деб,
Къайгъы кёбден, къыйынлыкъдан, ауруудан.

* * *

Эски къошун башын джерден къаратыб
Кёрюнеди, къулакъ суугъа мен эне...
Мен айтама: «Къалдым сени джаратыб».
Ол айтады: «Сен атлайса, сеннге не».

Тёгерегин кючлегенди ханс аны,
Тогъай эрни джарылгъанды къургъакъсыб.
Алдым джерден алгъан кибик адамны...
Бизни кибик сынар ючюн ол насыб.

* * *

Кёк болгъанды джулдузлагъа таянчакъ,
Таула анга турадыла тирелиб.
Ай джулдуз бла ойнайды да бугъунчакъ,
Алам бирден башланады тюрлениб.

Мийик кёкден мен излейме кёбге джакъ,
Джулдузча къызыб, кюйюб, эзилиб...
Джашау ючюн болдум анга джалынчакъ,
Хар джерден да туурасына мен келиб.

* * *

Кюндюзде джер юсюне кьарасам,
Бар гокка да этегимден тутханчад.
Кечегиде кёк төрюне кьарасам,
Бютеу джулдуз мени ёрге тартханчад.

Кечегиде джер юсюне кьарасам,
Хар гокка да мууал болуб кьалгъанчад.
Кюндюзгюде узакъ кёкге кьарасам,
Джулдуз джокъда, кёк да джерге джалгъанчад.

* * *

Бек эртдеде суу болуб да былайы,
Минги тауну башын кеме джыргъанды.
Ол заманны болмагъанды кьолайы,
Адамгъа уа дуния энтда джалгъанды.

Кеме уруб тауну эки бёлгенча
Сагъышымы бёлдю заман тюз алай,
Мен да болдум кьум тюзледе ёлгенча,
Къара кебге эриб тюшген багъырлай.

* * *

Ненча тюрлю сагъыш барды адамда,
Ол тургъанда джулдузлагъа бёлуне.
Биз билмеген кёбдю джулдуз аламда
«Сюйюмчю» деб аталса да бирине.

Ол суйюмчю джулдуз тенгди заманга,
Барды аны биз билмеген бир кючю.
Суйюмчюлюк берир эдик биз анга,
Ол ашхылыкъ теджей айтса суйюмчю.

Барды айтыу адам кетсе дуниядан,
Аны саны саз топуракъ болад деб.
Аны джаны айырылыб ма андан
Кёкге чыгыб учхун болуб къалад деб.

Излей эдим, дуниядан, а мен кетсем,
Джашай къалгъан менден оюм алырча...
Мени джаным бир затын да этмей кем
Мени суйген тауларымда къалырча.

***

Тау джеримде мени барды бу адет:
Адам ёлсе джабадыла кюзгюню.
Кюзгю тюлмюд хар юйде да харакет,
Ары артыкъ тийиргенча ол, кюнню.

Халкъны иги шартларын да биз ызлаб,
Адетинден аны себеб табабыз.
Кеб ёлюкню кёргюзюр деб ырыслаб,
Адам ёлсе кюзгюлени джабабыз.

***

Бир адамны ёлтюрселе адамын,
Бурун анга бергендиле мал джасакъ,
Артдан аны алыр ючюн саламын,
Чалдышлада джюрюмезча болуб сакъ.

Осал болуб барад джерни асламы,
Бу барыудан ашхылыкъгъа джол къалмаз,
Елген эсе бир адамны адамы,
Джюзминг мал да анга аны къайтармаз.

***

Кёк дарийни чыгъаргъанды туурагъа,
Джулдузларын ууакъ тизиб юсюне.
Ичги сёзюн джел айтады таулагъа
Шош къаяны ышыгъына юйсюне.

Джер, а беред бизге джашил схарласын,
Сюймеклик сёз тюшген кибик эсине.
Баууруна къысад бизни алысын,
Дуня бизсиз къууанныгъед кесине.

***

Ариу къызны ёмюрледен беричи,
Ханла, бийле кечинмекге тутханла,
Чагъыр бла алдаб аны биринчи
Кёзлерин, а кёзлери бла джутханла.

Сен сейирлик озуб баргъан бир ариу,
Сени сюйюб джокъду меннге кечинмек,
Чагъырсыз да кёбдю менде тарыгъыу,
Ёлюр кибик сюйгенме да сени бек.

***

Бурун бизде ёлген асыл адамны
Кешенеде баш табхагъа салгъанла.
Джулдузларын бериб анга аламны,
Разылыкъ ала да, разы къалгъанла.

Мени сёзюм бюгюн болад башхаракъ:
Асыл адам-ышыгъычад ёзенни.
Мен ёлгенде сёлешме да сен омакъ,
Баш табхагъа джашаумда сал мени.

***

Джел сынсыйды ургъан кибик инчигин,
Джитисине къушла къоннган къаяны.
Бу дуняаны билген кибик хар джигин
Джел учады-къуш сюргенча къоянны.

Джел сарнаса, мени къайгъы алады.
Не эсе да къуджурд аны ауазы.
Джелге бирде кёлюм нечик къалады,
Артыкъсыз да болгъан кюнде джаназы.

***

Бир кюн Шамиль абдез ала тургъанлай,
Патчах анга бошлагъанды асланны,
Ауузуна джез къумгъанны тыкыгъанлай,
Ётгюр Шамиль ёлтюргенди терк, аны.

Заман деген былай сейир баргъанда,
Ким болгъанды джаныгуардан къутулгъан?
Бюгюнюлюкде джаула бир кеб болгъанда,
Къайдан табхынг хар бирине бир къумгъан.

***

Бурун, эртде къазауатчы тиширыу
Имбашында уучу къушну тутханды,
Онг эмчегин къоратыб да, ол ариу,
Эркин халда тюзде садакъ атханды.

Сенде къарам-уучу къушча ызымдан
Сюрюб, джетиб мени ууакъ тырнайды...
Башха джары бурулмазча джолумдан,
Садагъы бла, къачалмазча, марайды.

***

Алан джуртда джерни къазыб адамла
Мекамланы хыршы ташдан салгъанла.
Бюгюнлюкде, топракъ башлы мекамла
Тарихлеге кыбламача болгъанла.

Бюгюн кюнде мекамланы кёбюн биз,
Бири-бири башларында салабыз.
Тюб мекамда джашайбыз да кесиби,
Баш мекамны Кюннге, Айгъа кюябыз.

***

Бурун патчах бёрю уугъа баргъанды,
Саулай тутуб аны джесир этерге.
Патчах алай бошбоюнму болгъанды,
Муратына бёрюле бла джетерге.

Бюгюнлюкде кёб болгъанла джунчуула,
Терс буйрукъла андан-мындан бериле.
Бир къауумла болгъандыла уучула,
Башхала уа болгъандыла бёрюле.

***

Ким да билген бурун орус назмучу
"Кавказ мени тюбюмдеди" дегенди.
Шкокну алыб болмагъанды ол, уучу,
Терсликни уа сёз бла ата билгенди.

Кавказ эсе налмаз джерни юсюнде,
Сакълар ючюн нек этебиз аны тас.
Джазычуну аягыны тюбюнде
Тебленсе да сюелликди ёрге, ханс.

***

Дуниягъа джаратылыб эркиши,
Алгъы-бурун уугъа эсин бёлгенди,
Анда-мында болуб аны кёб иши,
Бирде арыб арбазына киргенди.

Дуниягъа джаратылыб тиширыу,
Тыбырына кесин толу бергенди,
Арыдым деб ол этгенде тарыгъыу,
Саудан юйю джарсырыкъча кёргенди.

***

Эртде бир хан киши джуртха салыб джол,
Арба чархдан кёлтюрюлген уланны,
Мурдарына кесдиргенди аны ол,
Ёсерин да соймегенча ол, аны.

Бюгюнлюкде ашхыланы джолларын
Ханла болуб бир къауумла кеселле,
Зар джюрекден къаннга бояб къолларын,
Ашхыланы сыртлары бла ёселле.

***

Ненча джерни къымгъанд Скандыр Зулкъарнай,
Онтёрт джылда тахтасына олтуруб,
Кюн джылтырай, кечеледе джарый ай,
Кирген джуртун ёлюкледен толтуруб.

Киши джерге ол илиниб быкъылай,
Кесине да таба баргъанд къыйын джол...
Къазауат джол чарс бола да, букъулай,
Бола-болмаз анда чыртда онг не сол.

***

Аллах бизни сакълар осал адамдан,
Бир-биринге кир иннетле тутхандан.
Аллах бизни сакълар аллай аламдан
Джуддузларын бизге бермей джутхандан.

Аллах бизни сакълар къуру уядан,
Къуш баласы учхунчу да къатхандан.
Аллах бизни сакълар къуджур дуниядан
Аны тангны къаб-къараууз атхандан.

***

Тебрегенлей ёсюб, джетиб, джыйыб эс,
Джашау тюзге адам иед къарамын.
Устазладан ол ала да элиб, дерс,
Джолну кёрюб салад ары атламын.

Хар адамны сакълаучанды эки джол,
Кёбню тугса ол кылыред эрине.
Бири элтед тау башына, джигит бол,
Башха элтед чынгыл джарны эрине...

* * *

Гарб къыралда эртделеде Жанна Д' Арк,
Халкы ючюн от асмакъда кюйгенди...,
Алгъан болмаз къолгъа кюзгю не таракъ.
Биз билмейбиз ол къыз кимни суюгенди.

Сюймекликни асмагъында байланыб
Сезим отда кюйсенг эди сен алай:
Сыныкъ болуб, мен турмазем къыйналыб,
Джюрек эрит – къач кёзюуде къырпакълай.

НАЗМУ ТИЛДЕ ХАПАРЛА

Бир белгили адам тауда ёлюб.
Эл, джамагыат джыйылганды кёрюб.

Ол ёлюкню джабыб турганд джамчы,
Ол кыйылык болганд элге ачы.

Бир начас, а джетиб башын ачыб,
«Сауду» — деб да башлаганды къачыб.

Халкъ илгениб ол начасха тенгиш,
Тебрегенди къачыб ёрге, эниш.

* * *

Эртде биреу бир аджирни урлаб,
Бир сыртлыкда турганд дуркъу къураб.

Ол кёргенди джарыгы бла тангны,
Тёгерегин алганларын аны.

Къуйругуна атны къолун буруб,
Сонгра аны ол тебрегенд уруб.

Ат а, элтиб атыб кетгенд джолда:
Урланган зат сакъланмайды къолда.

* * *

Юч къасабчы бир бугъаны урлаб,
Кесгендиле аны джолдан джанлаб,

Ючюнчоге аз джетсе да юлюш,
Ол алайда ачмаганды тюйюш.

Мал иеси болгъан элге джетиб,
Тебрегенди ол кычырыкъ этиб:

-Джыйылыгыыз-дегенд-андан-мындан,
Къызыл бугъа кесилгенд деб мында.

* * *

Бурун биреу аскери бла келиб,
Бир сатлыкъдан тургъанд хапар билиб.

Экеуленни келтиртиб да таргъа,
Уругъа деб джыкъдыргъанды къаргъа.

Ол бирине болгъанды да сексан,
Джаш адамгъа ол айтханды «къач сен».

Бир затда да джашлыкъ тюлдю джазыкъ.
Онгуз къарт, а болгъанд окыгъа азыкъ...

* * *

Къышхы кюнде отун керек болуб,
Бир афенди тургъанд улоу соруб.

Баджасына билдиргенди чотун,
Ол, а анга бир кюн тартханд отун.

Ол баджасын юйге элтиб, сыйлаб,
Шышаладан алгъанд бирин сайлаб.

Ол кеси да кесек тартыб кѳргенд,
Бу да мюрзѳуд, харам тюлдю дегенд.

* * *

Эртде бир джаш алыб ѳтгюр тюрсюн,
Бир мырдыны ол баргъанды юсюн.

Ол мырды уа аны эниш тартыб,
Тебрегенди ол алайда батыб.

Мырды аны тебресе да джутуб,
Ол чыкыгъанды бир бутакъдан тутуб.

Хата джокъду, Аллах къарыу берсе,
Бу адам да кирир джерин билсе.

* * *

Бурун биреу бир тау элге барыб,
Элни алдаб, тургъанд изин алыб.

Мен шийыхма дей да, джууаб бере,
Ариу къызгъа тургъанд эсин бёле.

Табылыб да элде бир тюз адам,
Ол шийыхны ашхы тюйгенд тамам.

Шийых анга сен «гяурса» дегенд.
Танг атхынчы элден къача бергенд.

* * *

Юч къарнашны сынар ючюн бир бай,
Тебрегенди ол аланы алдай.

Ючюсюне юч артмакъны бергенд,
Узакъ бармай алтын барды дегенд.

Ючюсю да бай сезюне базыб,
Бир таш тубюн тургъандыла къазыб.

Къайтхандыла джукъ да табмай, арыб,
Онгарыкъча алтын излей барыб.

* * *

Аскери бла бир хан узакъ кёче,
Суу бойнунда шатыр салгъанд кече.

Бир начас а ханны кече кютюб,
Къобхан суугъа атханд аны тюртюб.

Хан кыгчыргъанд: « Марджа, джюзе билген?».
Чам, накъырда этгенд аны кёрген.

Ол начас а кеси кириб суугъа,
Къутхарыб да ханны, алгъанд сауугъа.

* * *

Эртде бир хан джатханды да ауруб,
Къыралындан тургъанд хапар соруб.

Ёзюрю уа анга айтханд былай,
Джау киргенди, чот а тюлдю къолай.

Хан айтханды: «Ашхы эди къобсам,
Уруш тюзде бирегизге болсам».

Чам, селеке этед кёре келген,
Андан эсе ашхыд тюзде ёлген.

* * *

Джаз алада джер болса да тёшек,
Джол джанында кёбюб тургъанд эшек.

Ол эшекге бир джамчыны атыб,
Кюлгендиле джашла тамам къатыб.

Капруч улу Муссаны уа кёрюб,
«Асыл адам къалгъанды да ёлюб»

Деб да, дуа тилегенле андан.
«Ол ёлгенча кетиб къая рандан...»

Эшекни уа къулакъларын эслеб,
Къол джайгъанды Мусса, мычыб, эснеб.

Ол сизледен болмагъан а болса,
Этдирмезем дуа, дегенд Мусса.

* * *

Капруч улу Мусса, заман бошда,
Ёлеме деб тюзелгенди къошда,

Къаракёз а тюз къатына келгенд,
«Чалкъы ауруу тийгенд мынга», - дегенд.

АНА

Анам, меннге ахыр кере ышара,
Къалгъан эдинг, терезеде керюнюб,
Ара иште кюнлерими ашыра,
Тура эдим, эсим санга белюнюб.

Джюрегими къыйнамазгъа къаст этиб,
Ауруунгу тура эдинг джашырыб.
Ашхамны да тура эдинг танг этиб,
Эсгертмейин, къыйынлыкъда ашырыб.

Ишден къайтдым, алай мени аллыма
Сен чыкъмадын, керюнмединг джангыз да,
Джангур джылай, саркъа эди джолума,
Сарнай элле арбазымда джаш, къыз да.

Отджагъада, кез туурамда тураса,
Не эсе да бек мыдахса сен бюгюн,
Отунланы мутхуз отха саласа,
Меннге сууукъ къатыллыкъча джазгъы кюн.

Ауушханынг эсгерилмей тюшюмде,
Саулугъунгу мен соргъанлай турама,
Джолуму уа, элге кирген кюнюмде
Сени излей, къабырлагъа бурама...

Эркиши да тиширыгуча джылайды,
Анасыны бети кезден джашынса...
Хар адам да бирча халда сарнайды,
Анасыны къабырына къабланса.

Ийилгенме, анам, къара тебенге,
Джарыкъ бетинг ачыкъ болуб тургъанча,
Узалама тюз джанынгда кекеннге,
Къол джылыуунг анга кечюб къалгъанча.

Анам, санга энди бармыд башхасы?
Къар, буз джауб, кюн джылтыраб турса да,
Къобан сууну джашнаб тургъан джагъасы,
Бир кюн чагъыб, бир кюн агъыб къалса да?

«Огъай, джашым, сагъышлыма хар затха,
Сен джюрюген джолгъа бир таш тюшсе да,
Джукъласанг да кече, минсенг да атха,
Чалынмайын, ханс бошуна кюйсе да.

Джатхан джерим керюнмейди меннге тар,
Сен бет джоймай джюрюйсе да хар джерде.
Тюберикди энтда сеннге сууукъ, къар,
Шоин эсе да, эслеб джюрю кечеден.

Анасыз да такъыр болуб джашама,
Иги эсенг, сени ананг джашайды,
Ышарад деб, джетгенинге ышанма,
Тау тургъанлай, чауул ташха ушама.

Бош уясын эслесенг да джыланни,
Джуукъ келме, джанла эрлей, кери бол.
Сыртда бара, кердюнг эсенг джаллыны,
Къоркъмасанг да, башха болсун сенде джол.

Джаяу джолда тарлыкъ эслеб, джанлама,
Ала барыб уллу джолгъа чыгъарыр...
Ет чауулну, джолну тынчын унама,
Сатлыкъ болсанг, обам эки джарылыр.

Хыйла билмей, къыйынынгы тюз аша,
Мийик джаннган джулдузлагъа джанаша.
Артха турма, урун хаман, эрикме,
Хар этиллик ишинг бла да джараша...»

Анам, мени бѣлеб тургъан джаулугъунг,
Туудугъунга болуб къалыр ол саугъа,
Сен келликча, мен къарайма хар къуру,
Ачылгъаны сайын эшик къадаугъа.

Ана къачын керюб тургъан эменни
Тенгегича къыйын кюнде болалсам,
Джагъы болуб, къарангыгъа кетгенни...
Таб чапрагъын сакълар эдим, табалсам.

Джашай келиб, болду кьабыр кьангала,
Дюккючю уа, кьыйналгъанча, кьартайды,
Юсюн джарыкъ этгенликге кек тала,
Мискин болуб, ханс тюбюне ташайды.

Эсимдеди, озуб кетген замандан
Хапар айт деб, тилегенлей мен сенден,
Айтыуунгу башлай эдинг тауладан,
Эм алада тиширыуну юсюнден.

«Юй иеси айырылса емюрге...
Кюрешгенди аны орнун тутаргъа,
Къыш сууукъда чабырла бла ёзеннге
Ана баргъанд, юшюй, отун алыргъа».

Есюм болгъан джерде кемди сууукълукъ,
Сабий юй а анга шашмай ушайды.
Балдраджюзде орам болса бузлауукъ,
Ана джетген джери эриб башлайды.

Будай башы толур ючюн бюртюкден,
Аямайын, джер татымын береди,
Къуш бала уа кьарагъанлай мийикден,
Ол кьарыуун анасындан кереди.

Анам, сенсиз назму джаза билмезем,
Сен кетгенлей, тизгинлеге бёлюндюм,
Бир кере да мен аланы тизмезем,
Сен сау болуб, ётсе эди бир кюнюм.

Уста къолунг ишлеб тургъан бачхада,
Артыкъсыз да джаз къууаныб ишлейме,
Гокка урлукъ себе кексюл талада,
Мор тебенги нюр джанарын излейме.

Сен орнатхан сары эрик терек да
Кегет беред, айтылырча минг алгъыш.
Дугъумладан джайылгъан хар джетек да,
Анам, менге этдиреди кеб сагъыш.

Ишден сора, эсимдеди, гыбыгдан
Мен ичеем тюзде таза айранны,
Ийисинден тоя эдим узакъдан,
Сен бишириб алгъан нартюх гырджынны.

Къууанч кюнде сен толтуруб саханны
Сюе эдинг хошшулагъа иерге,
Кебдиреенг бау джанында сыгынны,
Отунсуз кюн болса, мадар этерге.

Джерк къабукъдан сейир бояу алаенг,
Сахтияннга кѣчюреенг сен аны,
Къой териден олтан кесиб салаенг,
Къоркъунмазча сабийинги табаны.

Сени кибик келегими тигер ким?
Ийне тутхан къолунг тюшед эсиме
Юзюлгенлей джангыз тюймем, илгигим,
Черчеклигим тюшюб къалад эсиме.

Аналада къашла, кезле бирча тюл,
Сютлери уа чыммакъ акъды, тазады
Отдан сора къалгъанлыкыгъа кексюл кюл,
Ана сютден-джюрек назму джазады.

Анам, туугъан кюнюнг джетиб келеди,
Алгъы бурун нюрюн теге белгинге.
Сени излейд, джылагъан да этеди,
Джол табмайды ол кесинге тюберге.

«Джашым, кирир ючюн къалын чегетге,
Ет биринчи джукъа ссен чегетни.
Таяныргъа излей эсенг терекге,
Алгъы бурун бил, бармыды чириги?»

Бир джюрекди джырлатхан эм джылатхан,
Басдыргъан да, къазгъан да бир кюрекди.
Тюбер ючюн рахатлыкъ бла атхан танг,
Сабийни да сюе билге керекди.

Суу ызында джаш ананы кереме,
Къарылгъашча, балачыгъын ойнатад.
Мен эсими анга бир бек белеме,
Тегерекни, кюнча, сейир джарыгад.

Таш юсюне ерлегенлей сабийи,
Тик къаядан кетерикча кереди,
Кепюрден а, етюб барса, илгениб,
Оюлукъча кепюр, чабыб келеди.

Анам, сенсиз анасызгъа тенг болдум,
Бир мыдахлыкъ келед хаман келюме.
Ненча джылыны джарыкълыкъдан кенг болдум,
Джанджаулукъну къаты къысыб белиме.

«Сюймеклигинг, джашым, сууча, тегюлсе,
Къошар эдинг джашаб тургъан элинге.
Ишинги уа эте келиб, тюнгюлсенг,
Сен кечмеклик салалмазса кесинге.

Гитче таш да къая кибик керюнесе,
Къыйын болур аугъан къарлы башладан...
Суугъа къараб кёмюл, ары кемюлсенг,
Сен кесинги эсле къара ташладан».

Анам, мени сен хомухха санама,
Тюрленсем да етюб кетген джылладан,
Келиб санга энтда оноу сорама,
Ауазынгы эштирикча джангыдан.

Къазауатдан хапар айт деб, телесем,
Кире эдинг эрлей мыдах сагъышха:
«Къарнашларым сау келсинле», - деенг сен, -
«Джалгъашмайын не терекге, не ташха...»

Юч къарнашынг, уруш тюзде къан тегюб,
Къайсы ташда ыз къойдула, къучакълаб,
Къайсы джерде, джигит джашла, джан бериб,
Къалгъандыла, тау башланы тансыкълаб?

Адам тылпыу халда ура, джаз аяз,
Джылагъанча, сагъайтады таланы,
Осияты болур джылы шош аяз,
Къанлы тюзден юйге къайтмай къалгъанны.

Чалкъы ызда аууб баргъан чёблеча,
Барадыла етюб джашил кюнлерим...
Джер юсюнде джашаб тургъан кёблеча,
Ана ючюн джан берсинле сёзлерим...

АТАМА

Атам, сени джабды къара топуракъ,
Энди сени чыртда кёрлюк тюлме мен,
Кёр тахтанга салалдыкъмы табыракъ,
Сеннге сууукъ ётемиди кебинден.

...Джашауунгу иймегененг бошуна,
Чалкъы ызда джылтырагъан чалкъылай,
Сен ёлсенг да, межямынги башына
Илинирге кюрешеди кече ай.

Кёлеккенг да керек болду джолумда,
Кёлеккеча болуб къалдым мен мугур,
Тейри джилтин кёрюннгенча къолумда,
Мен билмеем, сен кёреем нюр, огъур.

Сёзюнг тюзед, джогъед сени къошагъынг,
Тикни ёрге учхан кибик илячин,
Тыбыр от бла джылыу берген ушагъынг,
Джюрегими къыздыраед ол ичин.

Айта эдинг элде тойну болгъанын,
Тёгерекге тутханларын абезек,
Джюню басыб, ананг кийиз бургъанын,
Хар неден да айтыучаненг бир кесек.

Атам, нечик суюе эдинг джамчыны,
Эркишини ол юйюдю, деенг сен,
Къанатын да туталмайса сен аны,
Топуракъ джамчы басханды да юсюнгден.

Сен кетгенлей джыйырылды джамчынг бек,
 Бухар бёркюнг салкъын къалды тапхада,
 Сеннге ачыб, мутхуз болду төгерек,
 Къузгъун джылаб, къанат джыйды тапхырда.

Сакъалынгдан алдым ахыр разылыкъ,
 Сен сау болуб тюрленмеед ёмюрлюк,
 Къарт болуб да сынамаенг азгъынлыкъ,
 Мен, а джашлай джуталмайма тюкюрюк.

Адам ёлсе, сёзю къайры кетеди,
 Не эсе да ашыкъмады сеннге джаз,
 Ол таша болубму сарын этеди...
 Сёлешмединг, атам, меннге кёб не аз.

Сен ёлгенсе, сен билмейсе энди джукъ,
 Азаб джибни бошламайды джан-къытчас,
 Сен билмейсе келгенин да тенг, джууукъ,
 Сау дуниягъа мени къоюб, болдунг тас.

Ата бирди, эки кере ол ёлмез,
 Тансыкъ бола мен барлыкъса джыл-джылдан,
 Энди заман меннге къайтыб келелмез,
 Сакъалынгы мен джюлюрча джангыдан.

Анам эртде ёлдю, бушуу джарсытды,
 Тёзюб, чыдаб, тохсандан атладынг,
 Къышхы кюнде къара чарслы танг атды,
 Сен, а бизге ахыр кере къарадынг.

3.

Анам джокъда ышыгъыменг, атам, сен,
 Туудугъунга ышыкъ болдум энди мен,
 Атам, сеннге назму окъуб тебресем,
 Тюзюн, терсин айыраенг аны сен.

Аллах кеси алды асыл джанынгы,
 Джаягъынгы къысхан кибиб файгъамбар,

Менде джюрек табалмайды чырт тынгы,
Мёлеклеге джайылгъанча бу хапар.

Атам, сени мен бир башха сюсем,
Бир инсан да салмаз кибик меннге дау,
Мен ахыратны къара чарсын кёреем,
Джюрек бола къайгъы тюйген къонгурау.

Сенде къарыу тебрегенде таркъая,
Джеталмадым мен Аллахны аллына,
Меннге бузча болду саудан дуня,
Ёмюрлени тургъан, кюнде джылына.

Тёзе эдинг джашлыкъ этсем кёзюуде,
Тёзё эдим къартлыкъ дженнген халинге,
Ма алай, а хар кечеде, хар кюнде.
Сабийлигим илинеед дженгинге.

Сен кетгенча кеталсамед джашаб мен,
Санар эдим аны ахырат насыбха,
Бири-бирин ашыра да ёмюрден
Кетгендиле кёбле, хорлаб сыбапха.

4.

Сен да мендеп, мен да сенден хапарсыз,
Болгъанбыз да, табалмайма мен къарыу,
Дуня кеси джаратылса ахыратсыз,
Болмаз эди анда чексиз тарыгъыу.

Сен сау болуб сынамазем ёксюзлюк,
Заманнга да эте уллу кёллюлюк,
Энди мени алыб бараб кёлсюзлюк,
Таб, кёкден да табалмайма ёкюллюк.

Къол керегинг, сюрменг, тёшюнг, сенегинг,
Тансыгъымы турлукъдула керелеб,
Хурджунунгда джокъду энди сернегинг,
Этген отунг джанар кибик ёрелеб.

Келининги сен балангча кӱреенг,
Хар кӱуру да разы эдинг сен анга,
Туудукӱунга разы бола билеенг,
Сен санаенг аны керти инсаннга.

Минг китаб бла толтурсам да тапхамы,
Джарыкӱ халда ашырсам да хар кӱюнню,
Ушагӱынгдан джылы ушакӱ табалмам,
Мен табалмам сенден башха ёкӱюнню.

Джашауумда болгӱан эсе бир кемлик,
Мен кечмеклик салалмазем кесиме,
Ага биред, аны разы этмеклик,
Ауур джюгед шапагӱатчы эсиме.

5.

Тот ауузун ачхан эди ахырат,
Кёлеккенги табар кибик джожӱду кӱоч,
Кёлеккенгча мен болгӱанма, атам, кӱарт,
Джелли кӱнде бюгӱюлгенча тауда кӱорч.

Сен ёлсенг да, арбанг алгӱа тёнгерер,
Тохунуна джагӱылмайын балчыкӱ, кир,
Сен кӱоч берсенг, джӱорюшкӱю сакӱлар ёр,
Юйдегиме джаным кесин бегитир.

Сен джандетни чыпчыкӱ кӱонар джазы бол,
Гюнах этген адамланы азы бол,
Энди меннге кӱайтыб келмезлик атам,
Мен разыча, сен да меннге разы бол.

Ата кӱачын сау заманда кӱорюрге,
Кӱзюуледе ангы джетмейд балагӱа,
Бир адам да сӱе болмаз ёлорге,
Тейри джарыкӱ бурулгӱанча кӱыблагӱа.

Мен кӱачынгы билген эсем, разы бол,
Джан ауалдан тыялмадым, мени кеч,
Бу дуниядан ол дуниягӱа бирди джол,
Барыбыз да кетерикбиз, эртде, кеч.

Биз билмеген, сакъламагъан болад зат,
Сен ёлгенли джюрек ичим тюлдю шош,
Кюн ёлмейди - балын джерге агъызад,
Туудукъларынг джашар ючюн сени хош.

6.

Айтханымы мёлек сеннге джетдирир,
Ол башынга салыр "сыйлы" чапыракъ,
Ёлюм бирча, бу джашау да болад бир,
Назмум болур къабырынга нюр чыракъ.

Елген ючюн онгуб бармайд топуракъ,
Былай эте бегиб турад табигъат,
Кюн тиеди, джерге тюше джабалакъ,
Эртден, ингир джылагъанча чыкъ агъад.

Къулагъыма келед сени ауазынг,
Мен кёрсем да къуру къара обаны,
Эсимдеди къамчи тутхан аязынг,
Чабдыраенг эки атлы арбаны.

Кёрмегенме деенг чыртда игилик,
Кёл берирге кюрешеем сеннге мен,
Анда-мында тартынса да сенде джик,
Ауруйма деб, айтмай эдинг чыртда сен.

Сен башынгы салмагъанлай джастыкыгъа,
Ауруу бюкмей тохсанны ашырдынг,
Сыйлы атам, саналмагъан джазыкыгъа,
Эркишича сен тахсангы джашырдынг.

Аллах сеннге бичиб берген ёмюрню,
Джашагъанса, насыблыса кёбледен,
Биз билмейбиз не берлигин бу кюнню,
Биз билмейбиз не келлигин кечеден.

7.

Атам, меннге сен игилик теджеенг,
Адамланы ичлеринде бол деб баш,
Сен кёлюме мени алай джетеенг,
Сени кибик болса эди, деб хар джаш.

Сен кесинги сакъла деенг амандан,
Онгуз болсанг, хайыр джокъду деб джукъдан,
Мен барама, джашым, кетиб замандан,
Ахыр джилтин чыкъгъан кибиб оджакъдан.

Уллу Аллах, топурагъынг болуб ач,
Джер джутубму барад эсге алгъанын,
Адамладан джерни этмей джаланнгач,
Шукур санга? Сакъла энди къалгъанын.

КЕЧГЮНЧЮЛЮК

Кече шошду, шыбырдайды къуру джел...
Кече шошду, тамбласын, а билмейд эл...

Суу билмейди джансыз джерде агъарын,
Терек билмейд джазда ёксюз чагъарын.

От билмейди ёчюлюб да къаллыгъын,
Заман билмейд тамбла къайры барлыгъын...

Сын таш билмейд босагъада турлугъун,
Бир зат билмейд тамбла не зат боллугъун.

Тау элlege келиб мурдар сюрюуле,
Джаш, къарт демей ала барын сюрдюле.

Топракъ башлы юйле салкъын алдыла,
Башларын, а кючледиле къауданла.

Къаладыла таула бизге тарала,
Ызыбыздан къарайдыла къарала...

Минги тауну тыгъылгъанды джылары...
Тыяр эди бизни, болса къоллары.

Къобан суу да барад бизни ашыра,
Джыламугъун джагъасына джашыра.

Джолубуз, а болуб бизни бек узакъ...
Ашыргъанча баш силкеди бир бусакъ...

Бир ана уа кьолгъа алыб сабийин,
Ол сылайды аны сууукъ кийимин...

Эмчек салыб кӛргенликге мадар джокъ,
Тюзде кьалыб ёлгенликге, кьадар джокъ...

Джылар кибик Шимал бла Къыбыла,
Анасына кьатыб кьарайд ол бала...

Биз кетгенлей сюрюлдоле кьабырла,
Мугур болуб тартындыла тыбырла.

Джанлы, гуду малыбызны чачдыла,
Хазнабызны башын итле ачдыла.

Кюн ортада Кюннге кьарар орнуна,
Биз кьарадык сал агъачны джолуна.

Ары-бери кьарасанг да, кьуру тюз,
Ёлген ёлед, замансызлай, кӛзюосуз.

Миллетиме кьара джолла джетдиле,
Кӛбле джолну кӛлтюралмай кетдиле.

Мурдар итле кьум тюзлеге элтдиле,
Кьойларымы тауда кимле кютдоле?

Эминаны тогуз кьатын сынай да,
Арыгъанбыз ёлгенлени санай да.

Биз ёлебиз кесмей кьама, тиймей окъ,
Толу абдез алыргъа да суу да джокъ.

Сын таш орнун алад тье чыгъанакъ,
Кӛзде кьатад ёксюз сабий, кьагъанакъ.

Бош бешикле кьумлу джелден тебреле,
Кьум тебеле болуб кьабыр тебеле.

Кӛчедиле ургъан джелге тезалмай,
Ёлген ёлед ёлгенинден кӛз алмай,

Бир кьабындан джарлы кьалад кьарылыб,
Башха ёлед отоууна таралыб.

Башха джуртха ёлюргеми келгенбиз,
Джаханимни биз былайда кёргенбиз.

Джаханимни, Аллах, бизден кери эт,
Киши джуртдан излемейбиз биз джандет.

Мен кечеде аллай тюшле кёрме:
Алгын кибик Кьобаныма энеме.

Кьарт аккамы таурухуна тынгылай,
Ай да таудан алгын кибик джылтырай...

Тал терек, а салкынына чакьыра,
Кьой, кьозу да юзгерде макьыра...

Джугьутур да кьаладан тик кьарай,
Секиртмеде кьобан чабакь кьалтырай...

Кече тюшде мен Кавказгьа барама,
Уянганлай биягьышлай кьалама.

Джарсыуубуз джети кёкге джетеди,
Джерни тогьуз кьатына да элтеди.

Джан джаулукьну кьысалмайма белиме,
Тансыкь болуб Кьарачайда элиме.

Буйрукь болуб ызыбызгьа кьайтханбыз,
Тарыгьыуну ташха, таугьа айтханбыз.

Кьайтыб келиб тыбырлагьа киргенбиз,
Бир джашауда эки кере ёлгенбиз.

Дуня бюгюн тургьанлыкьгьа джылтыраб,
Джюрек турад алгын кибик кьалтыраб...

Кьум тюзледе кьалгьанд мени эгсчим,
Ол заманга салалмазча мен кечим...

Тюшюме да келмейд ёлюб ол эртде,
Аны джаны учханчады чегетде...

Ол сабийге болгъан эди сегиз джыл,
Дуния джарыкъ болгъанлыкыгъа, азды джыр...

Эсге тюшсе тюзде кырылгъан миллетим,
Барды мени бир джылагъан адетим.

Миллетими ёлгенлерин ким төлер,
Ала ючюн джыламукъла ким төгер.

Энди бизде алгъын кибик мал да, кеб,
Алгъын кибик кёгюбюз да чууакъ, кёк.

Ма алай, а кебдю джетишмеген зат:
Алгъын кибик къум тюзледе кюн кызад...

Тансыкъдыла бери анда ёлгенле,
Джуртларына ёмюрлюкге ёгеле.

Тау джуртларын бизни кибик суюгенле.
Къара иште, тюзде къара куюгенле.

Бу азабны бизге берген фыргъауун,
Бизни кибик билсе аны татыуун.

Сарнар эди хуна ташха олтуруб,
Таулагъа уа баш урур эд ол гуруб...

Бир ёмюр да салмаз анга кечмеклик,
Джерден, Кёкден ол табалмаз суюмеклик.

Мурдар къауум муратына джетелмез,
Джокъду адет, бютеулей, а халкъ ёлмез.

Къум тюзледе ачдан ёлген къарт ючюн,
Тауда худжу къалгъан ёгюз, ат ючюн,

Къаялада ёксюз къалгъан къуш ючюн,
Тыбырланы сууукъ этген къыш ючюн,

Уруш тюзде джанын кѣмген джаш ючюн,
Босагъада тилсиз къалгъан таш ючюн,

Къышлыкълада чалынмагъан ханс ючюн,
Арбазлада урулмагъан харс ючюн,

Ахлыуумдан меннге къалгъан къан ючюн,
Бар тѣнгекден айырылгъан джан ючюн,

Онтѣрт джылны къаран къалгъан джер ючюн,
Джюрегими тараб тургъан джел ючюн,

Мурдарлагъа этеме джюз-минг ирият,
Юсюне да къошуб аны минг налат...

АГЪАЧ ЧАБЫРЛА

Итлерим а, ачы-ачы юрдюле,
Нарт элиме къанлы джаула кирдиле,
Джалан аякъ этиб мени сюрдюле,
Эзеу болуб къамчиле бла тюйдюле.
Бир башыма минг азабла джетдиле,
Аягыма агъач чабыр этдиле...
Инчигими тѣнггекле бла буудула,
Малымы да къоймадыла, къуудула,
Къарт анамы бош тыбырда къойдула,
Отоууму отоусузла ойдула,
Къан ырхынла балагъымы алдыла,
Сабий-субюй менден джылай къалдыла,
Къолларымы бугъоула бла такъдыла,
Суула джылаб эниш-эниш саркъдыла...
Джау аскер бла барама да узайя,
Кѣзде къалад тубан басхан таш, къая.
Джау мыртазакъ туракълады артына,
Толу ие болуб тургъан антына,
Къара джерге намазлыгъын джайгъанлай,
Келдим анга къарыууму джыйгъанлай,
Эрлей аны мен тюбюме басханем,

Тюз сыртындан къара джерге кысханем,
Эрнин юзюб бир джанына атханем,
Ол заманда къурч темирча къатханем,
Бети кетиб тюз артына олтурду,
Кёлегими кызыл къандан толтурду...
Къалды менден келелмейин эсине,
Мен, а кетдим лагъым излей кесиме...
Ташны тюе тёнгеклени ууатдым,
Сууну эслеб олсагъатлай джан атдым,
Сууну эслеб мен джанымы атханем,
Джан сакълай да теренине батханем,
Кирген эдим джетиб къууш терекге,
Шыбыла уруб, башы кетген терекге,
Тюшюб эди андан къара кёлекге...
Мени излей, кире тамам тюйюшге,
Бара элле джаула ёрге, энишге,
Ол амалны мен башыма табханем,
Сау кечени суу джанында джатханем,
Сау кечени суу тюрюнде букыганем,
Эртденликде узакъ джолда болганем,
Бара-барыб бир тау элге келгенем,
Джау аскерден анда белек кёргенем,
Сагъыш этмей, кыйыр юйге киргенем,
Тахса бермей, мен тахсаны билгенем,
Бир тиширыу от аллында тура эд,
Къара джюнден къара халы бура эд,
Ол тиширыу Къарачайдан узакъ эд,
Барган джери анга тамам тузакъ эд,
Айтхан эди джол узакъды, кечеди,
Джауунг сени бусагъатда кёчеди...
Мени эрим джауларынгы бириди,
Къача билген тириледен тириди,
Аскер кетсе таша джол бла кетерсе
Аллах айтса Учкуланнга джетерсе,
Тауларына менден салам берирсе,
Къобанына толу тансыкъ бёлюрсе,
Сен ёлсенг да, тауларынгда ёлюрсе...

Къонакъбайым меннге азыкъ бергенед,
Мени Къобан болгъанымы билгенед,
Азыкъ алыб къонакъбайдан кетгенем,
Тау къушла бла аны мен тенг этгенем...
Учкуланнга джетген эдим танг ата,
Мен юйюме келген эдим джан ата.
Келеккем, а менден алгъын джетгенед,
Босагъаы баш ташына ётгенед...
Къулачымы кердим джакъсыз юйюме,
Къулакъ салдым анам этген кюуюме...
Джулдуз джарыкъ джетмегенча фатаргъа,
Мен кесими санагъанем факъыргъа,
Эшик къакъдым тауусулуб чыдамым.
«Къобанмыса»—деди, мени адамым...
Меннге тилек этгенд къызым Кючлюхан,
Джесирликге алалмады мени хан.
Схатымы уа берген элле бек эртде,
Джау къолундан ёлгенди деб чегетде...
Джашай бара бир кюнлени биринде,
Тюбегенем бир адамгъа тёбенде,
Ол адам, а меннге джити къарай эд,
Бир ишексиз сагъынаед, сынайед,
Дууа кибик къашыгъы бла бойнунда,
Сирелиб да тамам базар къойнунда...
Тамагъындан ашы тюпмей къарыла,
Эки кёзю мени таба арала,
Тамагъындан ашы тюшмей къарылды,
Мени Къобан болгъанымы таныды...
Мен болгъанча эртде джуртсуз эм элсиз —
Тура эди ол, а болуб эринсиз...
Ийнакъ берди, къучакълады, джарыды,
Таш джореги джумушады, джарылды,
Залимлени мен бириме дей эди,
Джуртум ючюн мен. а андан деу эдим...
Энди бизде мал сюрген да, джау да джокъ,
Таш артындан чырдылагъа тиймейд окъ,
Инчигимден байляууму тешгенме,

Мен тариххе джигитлик бла тюшгенме,
Учуланда Аджи улу Къобанма,
Келген джаугъа къара къобхан къобанма...
Ийнанганнга хапарымча болганма,
Сен керексиз сагъышлагъа булганма.

«ХАДЖИЛИК»

(поэма)

Егор джарлы тюл эди,
Аны джолу гюл эди.
Чыракъ джара эди ол,
Чемер эди анда къол.
Орналыб да таб джерде
Шындык, джугъур езенде.
Къуру кеси башха джокъ
Джюреги уа нечик токъ.
Агъач сата келгеннге,
Чыкыган эди ол кюннге.
Бойнуна уа тагыб «Джор»
Бола эди кекге къор...
Джокъ эд анда супулукъ,
Артыкъ джутлукъ, джудулукъ,
Узгъа къуюб арпаны
Тарта эди ол аны.
Эски шкогу тот эди
Кече джагъы от эди,
Айдан къууанч эрелей
Муратына джете эд.
Джилтинле бла биргелей
Джингил сагъыш эте эд.
Тюбге салыб бир элтир,
Хапар айтды ол манга:
«Заман кебню эритир,
Тынгылачы, сен анга».
Деди манга орус къарт
Джерни этиб ол шагъаг.

Эртде бир бай адамны
Юйюрюнде туугъанем,
Джашлыгъымда мен аны
Онг билеги болгъанем.
Кеб эд малы, будайы,
Иш этген да адамы.
Калкъдан джасакъ ала да
Огъурсуз эд къарамы.
Бек кеб эди джалчысы,
Ишде-бапда алчысы.
Ма алай а не келсин,
Болду ачы къазауат.
Елдю адам, елдю ат,
Ит да атды терисин.
Кюйдю будай эм арпа.
Гезен, езен кюл болду.
«Джокъ тамада, не шапа.»
Орус чабды орусха,
Иш саналмад дурусха
Кесим джангыз атылдым,
Билмей къайры барыргъа.
Узакъ джолгъа атландым
Эсде тюше къабыргъа...
Атам, анам елдюле,
Къазауатны ууундан.
Джаш бусакъла кердюле
Тутуб мени къолумдан.
Тегерекге бердим къол,
Къайры элтсин, деб да джол.
Сан болса да бышыкга
Джан тартады ышыкъгъа.

Бир кюн сыртда бара мен,
Бир мекямны эследим.
Къатында уа бар тирмен.
Сагъыш этдим, эснедим.
Гюбюмде уа дюлдюр ат,
Джайгъы заман, табигъат

Бирча джашил кийиниб,
Ариулукъгъа ийилиб
Атдан салам бердим мен.
Тюб гатлешде бард тарлау
Тикмелиди кснгде тау.
Ол межамгъа джетгенлей,
Атдан тюшдюм олсагъат,
Этдим хахай, айтдым «Эй!»...
Андан чыкъды меннге къарт
Тезден этди санагъат,
Не керекди? – деди ол,
Мен а айтдым, мени джол
Бюгюн сизге тюбетди
Джюрек бери тюзетди.
Оноу излей келгенме
Мен бир узакъ элденме.
Хапарымы айтдым мен
Кюйюб кетген элимден.
Къонакъбайлыкъ сынадым
Кече къалдым алайда.
Мен кесиме сайладым
Таукелликни хар къайда.

Сорду меннге ол адам
«Сен къайрыса энди», -деб
Истемейди чырт алам
Биз турсакъ да енгелеб.
«Хаджиликге барама», -
Дедим анга онгсунуб.
Кекден тансыкъ алама
Башха диннге бойсунуб.
Эсим алгъа атланды,
Халы келюм къатланды.
Айтды меннге къонакъбай
Сезю уча боракълай...
Татар элге джетгенлей
Сен бир межгит керлюксе.

Къатына уа келгенлей
Джюрегинги беллюксе.
Ишленгенди ол джангы
Дуня тюлдю къарангы.
Керек эди араблы,
Деди, джангы межгитге,
Дин джанындан хыйсаблы,
Дерс берирча шекиртге
Елюб кетсе, халкъ аны
Санар кибик «Шейитге».
Танг атады, акъды ай,
Меннге сыйлы къонакъбай,
Татлы тукъум ышарды.
Артмакъ бериб къолума
Эртденнгиде ашырды.
Мен а кетдим джолума.

Кеб да бармай атымы
Такъдым къара илкичге.
Чаука сакълайд къатымы
Ушаб тамам билгичге.
Солугъанча езенengi
Кюнден турад джылтырай...
Бир заманда тебенengi,
Келди сыртны джел тарай,
Муал этед гюллени.
Кек тартханчал, юллени...
Кемюк болгъанд джауурлукъ
Джетгенди да ауурлукъ.
Солуйдула къаш, кебчек,
Шкоксуз турад къанджыгъа,
Анга болгъан юренчек...
Учмайд кекде къартчыгъа...
Менсиз солуйд къууушхан,
Тюлме джолда къурушхан,
Джууаб беред огъаргъы,
Заман тюлдю адаргы.
Шуулдайды эрик, къоз,

Дуния кеси болду боз,
Чапракъланы джел атды,
Булут кесин кьаралтды.
Бек чартлады элия,
Кюкюреди дуния.
Джангур берди кьыбыла,
Атны урду шыбыла.
Кылды болду терек, гюл,
Таякь джангур... шылпы тюл...
Негер эди меннге ат,
Тюбесе да минг палах,
Кьысарма, деб башха сарх
Мен дагьыда этдим ант.
Тыймаз деб да таш, кьая,
Киерме, деб такьыя.

Джаяу бара кеб джолну
Джетдим бир кьум тюзлеге.
Сынай джашау болумну,
Кьум кире да кезлеге,
Бетиме да джел ура,
Кюн кьыздыра, кьуура.
Мен барама, барама.
Аллымда уа узакь тюз,
Сагьышла бла кьалама.
Мени сакьлайд тузакь тюз,
Етед кече, кетед кюн,
Кск а ачы кеклюгюн
Тутад мени джолума,
Тутдурлукьча кесин кюн,
Кьол узатад кьолума.

Джылан чыгьыб аллыма
Башын ерге келтиордю,
Саналычу кьаллыма,
Кьарыуун да бир кердю,
Терк уругьа изледи,

Шыбла киби́к джашнады,
Булгъаны́б да сирелди,
Тюзеле да башлады,
Къынгыр болуб олсагы́ат,
Тогъай болду ызына.
Табигъатда сейирд хат,
Хар не анга базына,
Джылан башын тутду шын,
Артмагъымы урду ол,
Адам тюлдю къоргъашын,
Аллымдады энтда джол...
Джылан сансыз къубулду,
Тегерек да бурулду,
Узунуча тюзелиб,
Къумну кетди сюркелиб...

Анда-мында къаракъурт,
Этген киби́к къан умут,
Ургъуй, чибин ечюге,
Джол келтирди кечюуге.
Мен барама агъа тер,
Исси кюнде джокъ хатер.
Къум тюзледе къум юйле,
Джабылы́б да къамиш бла,
Болуб уллу кюбюрле,
Оюлуб да бир иш бла...
Бир къум элден чыкыгъанлай
Ма дагыда барды эл,
Къонагъыды аны джел,
Кюн сызгы́адан батханлай...

Къыйыр юйге кирдим мен,
Къакъдым аны эшигин
Къум тюзледе башхад эн,
Болмаз анга ишегинг.
Чыкыды эшик аллына
Узун бойлу акъсакъал

Тебрегенча алына,
Къалтыратад ол сакъал.
Ким керекди? – дейди ол,
Чача джерге тюкюрюк,
Джылы бериб анга къол
Табдым андан екюллюк.
Кирчи, деди патаргъа,
Ызы бла кирдим мен,
Тынгыладым хапаргъа,
Соруу, суал бердим мен,
Сен къайрыса? – деди ол
«Алыр ючюн Хаджилик»
Къоратырса деди джол
Къыза къумда бут, инчик.
Ма биз ушакъ этгенде
Кирди юйге бир ариу,
Нюрю ойнай бетинде
Сейир тукъум тиширыу,
Субай, узун эм къошкъаш,
Уууртлары джабылыб,
Джюрегингде таухар таш,
Къалыр кибик къабыныб.
Ачыкъладым кесиме
Аны таша тюрсюнюн:
«Келди мени эсиме
Булутлагъа кирген кюн».
Эки ачыкъ уллу кез
Теге джилтин джуддузла,
Ол ариугъа джокъду сез
Айтхан кибик, суй, бузла...
Тахса тартад кесине,
Буту, бели къайылыб,
Не келеди эсине
Эки къашы къыйылыб,
Мылы гюлча – эринле
Кеслерине шыбырдай.
Тура болмаз ол кюле,

Чайкългъанча кюз будай.
Бир къарасанг Шаркъ кызы
Бизли кыызгъа бек ушай,
Тюзню гюлю, налмазы
Сез да айтмай, джумушай...
Бу мени кызымды дей,
Ышарылды меннге къарт,
Сезю – атча тебчилдей,
Къайтара да талай къат.
Къарт салдырды тебсиге
Къошун бла бир кымыз.
Эсими уа джесирге
Алыб къойду ариу кыыз.

Джолгъа чыкъдыкъ ючюбюз
Миниб джангыз тюеге.
Керюнеди къумлу тюз
Хазыр кибик кюерге.
Бетге ура къумлу джел,
Кирпиклеге тагъа къум,
Узаяды бизден эл,
Джокъду мында ахлыуум,
«Керекмиди меннге джакъ,
Аллах кеси эсе джакъ».
Кыыздырады тамам кюн,
Тюшге ушаш болуб тюн,
Биз барабыз, азыкъ къыт,
Болургъа да къалмай кеб.
Биз болгъанбыз бек сылыт
Болушмайла джер бла кек.
Суусуз тюзде, суу да джокъ,
Бир заманда ачы окъ
Тийди къартны бойнуна,
Кызы алды къойнуна.
Къум дуппурда экеулен
Ташайдыла керюнуб,
Сагъышлыма нечик мен

Эсим айры белюнуб,
Къан тыяргъа дарман джокъ
Орнун табды калак окъ.

Къарт къызыны къолунда
Керюнеди бир джууаш.
Тубан басхан джолунда
Керюнелле къум бла таш.
Чарс ала да кезлерин,
Джаякълары бола буз,
Айтад ахыр сезлерин
Ечюле да кек, джудуз,
Тикни ерге баргъанча,
Бир. башлайды хырылдай.
Бирде тамам талгъанча
Джан ауалда хурулдай,
Тулукъ джюкню алгъанча,
Ауур солуй, ынгычхай.
Джаны болуб джалгъанча
Безгекденча къалтырай.
Эс джыя да, эс ташлай,
Кезлеринден къача ай,
Чал сакъалын джел тарай,
Ахыр кере силкинди,
Болуб къалды экинди.
Къарт ауушду алайда,
Аны къумда асыраб,
Бушуу бирчад хар къайда,
Юсю башы абзыраб,
Биз къалгъанбыз экибиз
Болуб энди бек джакъсыз.
Кесибиз бла кесибиз,
Биз къалгъанбыз деди къыз.
Ашхам бола тохтадыкъ
Джырмы толу бир джерде.
Чыгъанакъдан от джакъдыкъ,
Къайгъы кебдю кечеде.

Меккя алкъын узакъды,
Джол алгъынча тузакъды.

Джюрегим а хар кюнде
Сынаб турду такъырлыкъ,
Болмаса да къум тюзде
Чегет къая эм тарлыкъ.
Кекде болду ай алма,
Бар эсе да къысылма...
Тансыкъ болдум элимс,
Ол салгъанча меннге дау,
Тансыкъ болдум тилиме
Ол этгенча самаркъау,
Ныгъышлада къартлагъа
Тансыкъ болуб къалдым мен.
Дангыл тюзде атлагъа
Ырхызлагъа, чатлагъа
Тансыкъ болдум келюмден.
Ургъан салкъын аязгъа,
Къулакълада кек джазгъа,
Учуб баргъан къанкъазгъа,
Чокъракъ сууда ауазгъа,
Хоншу тургъан хар юйге,
Тийредеги сабийге...
Нечик тансыкъ болдум мен
«Джан кючлюдю елюмден».
Анам есген тыбырны
Тансыкъладым мен бир бек.
Хар тебени, къабырны,
Тансыкъладым бегирек.
Менсиз къалай турасыз
Тал терекде чапракъла.
Кимге джырла къурайсыз
Шындык джерде чыбчыкъла.
Менсиз сиз а къалайсыз?
Наз теббеде джулдузла?
Къайсы суудан къарайсыз?
Джолум таба къундузла?

Тынғысызды менде джан,
Таянганма, кьум табчан
Солутады санымы,
Къызгъа белед джанымы,
Ауун атды бетинден,
Паранджасын тешиди ол,
Эсде аны таба мен
Узатама джарый кьол.
Къабыргъада келекге
Узунуча сирелиб.
Узалгъанча къыз кекге,
Ай энеди тюрлениб.
Чачы джерге тегюлюб,
Санын джабыб бютеулей,
Бирде кезге керюнюб
Керюнмеген мелеклей,
Келекгеси тас болуб
Къыз турады къубулуб,
Тешиб къара абасын
Къум мурджаргъа таянды,
Саудан саным болду сын...
Джюрек сезим уянды...

Ойнаса да джюрек къыл,
Эсге келмейд терс акъыл
Тутулгъанды менде тил,
Баргъан кибик шош Итил,
Ичим бирден къалтыраб,
Мен башладым абзыраб,
Тахсалыды бек «Араб»,
Ариу къызгъа мен къараб
Тамагъымдан энмейд аш.
Кел булгъанад, кетед баш,
Джарыкъ, мутхуз керед кез...
Тесбермейди сезню сез,
Ургъан кибик минг чибин
Сан турады джызылдай...
Сюймекликни элибин,

Ачыкъламайд кекде ай.
Джюрегимде хар тамыр,
Этед мени бек дамыр,
Болалмайма мѐн сабыр.

Къыз ангылаб халымы,
Тынгылайды, болду шош,
Къыйнамайды джанымы,
Сез да айтмайд меннге бош.
Къараб турад туурамдан,
Анда джылы къарамдан
Джарыкъ учад чыпчыкълай
Кел ачылад къабчыкълай.
Таукел болуб, айтды ол:
«Бек узакъды энтда джол.
Болмаучанды джан эки,
Мен болайым сеники,
Сюймекликде – бирди халкъ»...
Кезлеринден джыламукъ
Тенгереди инджилей,
Къысылдым да мен джууукъ,
Ол а айтды: Эй, эй, эй...

Кече нечик къарангы.
Мени къыйнайд бек ангы.
Къыз къалкъымайд, сагъышла
Къоймайдыла къалкъыргъа.
Бузлаб кезле эм къашла,
Кел излемейд джарыргъа.
Айны джити джарыгъы,
Къама болгъанд арагъа...
Гарбны узакъ чырагъы –
Балхамчады джарагъа.
Къыз айтады кезюме
Къараб мыдах сезлерин,
Тенгерете келюме
Инджилеча кезлерин.
Тахса тутуб тургъаны

Белгилиди бек аны.
Кек тургъанча басыныб,
Айтды меннге ахсыныб:
«Табар ючюн сый, багъа
Джаяу атлан Кябагъа»
Айтды меннге къарачач,
«Барды сенде «Гяур къач»
Мени этме сен даймаз
Умут юзген айнымаз.
Болур ючюн муслиман,
Кереклиди бек иман».

Алмасам да «Хаджилик»
Мең джуртума къайтханем.
Излемейем «кенчеклик»
Шаркъгъа келню айтханем.
Болмасам да муслиман –
Аны тутдум джюрекде...
Ма бир дин да тюлд аман
Джулдуз кибик мийикде...
Сакълай эсенг кесинги,
Аманлыкъдан, зарлыкъдан,
Аллах берген эсинги
Къуджурлукъдан, тарлыкъдан,
Сен динлисе, игисе,
Толу тюлсе халатдан,
Онгусузлагъа екюлсе,
Сен джылыса «ахыратдан».
Сенде намыс бар эсе,
Минг кюпседеп байса, бай,
Кек терезенг хар эсе,
Джстерикиди сеннге ай...
Джерде кесинг саулукъдан
Садакъангы бере бил.
Мелхумлукъну тамакъдан
Мискинлеге беле бил.
Етюб джашау сокъмакъдан
Сыйынг бла еле бил.

Татар элге межгитге
Къыз келгенед биргеме.
Дерс бере эд шекиртге,
Саналырма «Шейитге»
Тюшген кюнде керюме...

Егор джарлы тюл эди,
Ассы, къаллы тюл эди,
Чыракъ джара эди ол.
Джашау къыйынд, ташлыд джол...

МЕКЕР – УМАР

(поэма)

Туугъанында эки эгиз,
Бек къууанганек анга биз.
Найыб турады джюклениб...
Къошдан къалгъанды ол эниб,
Бир бугъаны тартыб да ол,
Ташлы, балчыкъ болса да джол.
Хоншу, тийре да джыйылды,
Къууанч – къанатча джайылды
Келди ары Мекер – Умар,
Анда эрлик эм ёт да бар,
Кишен салыб да бугъагъа,
Ол башлады аны джыгъа,
Башын нохта бла тартдыртды,
Бойнун, кесерча къатдыртды.
Къуйругъундан а тутдурду.
Тюкюрюгюмю джутдуртду
Къарнын къурукъ бла басдыртды,
Анда джюрек тамам къатды
Ол бугъаны бойнун тартды,
Тегенени терк къызартды...
Сюртдю къаманы дженгине,
Ишни джетиб да джигине...
Ерге тутуб да къаманы
Ол Найыбдан тилейд аны.
«Хаух джюрютюб да къайтарыр,
Аны берсенг а анга сен,
Ол эригир андан, арыр,
Бек ышанама анга мен»
Деб селешеди Тутарач
Келген эди къууанч бла къач.

Хазырларын эниш баса,
Кычкыл къарайды туурадан,
Бир къыз кёз алмайды андан.
Къачады ол джууукъ барса.
Экисине Мекер – Умар
Мыдах къарай да, сёлешед,
Бирде Кычкыл бла демлешед.
Шамай киреди орчагъа,
Аузу тура да от чагъа.
Къызны сюед Мекер – Умар
Кимни сюеди Кябахан?
Кеси келсе таб, Батыйхан,
Анда эрлик эм ёт да бар
Ерге учханча къанатлы
Ол олсагъат болду атлы
Акъ башлыгъын юсге атыб
Боз джамчысы джайыб къанат
Туякъларын ата да ат,
Кетди джолну ол къаралтыб...
Анга нечик а бошду джол.
Къамасына салыб да къол,
Бек сагъышлы эрнин къаба
Ол атланды Агъур таба
Буруш сыртха барыр ючюн
Алыб турады таукеллик.
Чегет да барды, барды тик
Учалла къуш эм кёгюрчюн.
Джолда кёргенча ол кючюн,
Алгъанчад ол андан ёчюн...
Буруш сыртда уа барды къош,
Ол кёрюнеди эски, бош,
Анда Акъмакъ улу Дебош
Салыб тургъанды дейле къош.
Чыгъады ай, кече уа шош.
Бёрю улуйду узакъда,

Ол улугъанчад тузакъда...
Таууш этеди гылын къуш
Тегерекни чакъан таууш
Сабий джылауча бёлдюред
Покун кесин а билдиред.
Бир келекге маймул кибик,
Чынгай барады бутакъда.
Къызыу атлайды къулакъда,
Тюз белинде къама уа бар,
Нечик батырд Мекер – Умар
Кеси да билмейд ол таулу,
Нени излейди джашаудан
Кимге болгъанды ол даулу,
Анга береди суу, шаудан...
Аны суйсе эд Кябахан,
Былай мутхуз атмазед танг,
Болмаз ючюн элде олтан,
Ол чегетде болгъанд солтан,
Андан онглу да тюлдю хан,
Тепсичад – джер а, кёк – сахан...
Ол хаух алгъанды къаманы,
Анга бергенд Найыб аны,
Излемейин къайгъы, къаугъа,
Тюзде атлай, чыгъа таугъа
Тюз ашырырча заманны
Мекер – Умар сыртны ётюрб,
Учду туурада джумарыкъ
Къазакъ элден узакъ кетиб
Къызла джыядыла наныкъ.
Ол таулуну бири эслеб
Аны къолу бла кёртюздю.
«Мени ашым а буду»-деб
Кюнню этеди тау гютдю...
Ол узунбут къазакъ къызла
Тебретиле къачыб бирден

Алысында кьоя ызла
Джурла кьачханча бёрюден
Барадыла кьачыб ала,
Бир-биринден артха кьала
Ол кьызладан а ма бири
Арыб да эрлей тохтады
Мекер – Умар джетиб, тири
Ат аллына аны алды.
Кёрюр кёрмез бири-бирин
Сюйюб кьойдула экиси
Аллах береди беририн,
Болду болгъанча кюн, исси...
Бу джерлени тутхан байны
Болубду ол джангыз кьызы
Аллах бергенди чырайны,
Анга насыбды, джангызы.
Тёге да бал бетли чачын,
Къыз кьысылгъанды джамчыгъа
Кёзден тёге да кьууанчын,
Сюйюмюнде гокка чагъа...
Къызны излеб да атлыла
Сыртны келедиле чабыб.
Аны излейдиле ала
Къуру, челеклерин табыб.
Къошха киргенд Мекер – Умар,
Къазакъ кьызда уа не да бар...
Юсден атады кийимин...
Сакълайды ол мында кимин?
Эркинди бау, кьалкъыйд аджир,
Умар болгъанчад мухаджир.
Турады арада къама,
Къыз кирпичден джарыкъ тама,
Къууанч уллуду джюрекде.
Нечик турады анда шош
Кече уа кетиб бармайд бош.

Кече айлыды, джокъ кемлик,
Хар кёлекге болду элик.
Нечик тазады суймеклик.
Танг а атады къадалыб
Тёгерегин къошну алыб,
Тутуб къолда, балта, бычакъ,
Къазакълыла бирем бузлаб,
Къош эшикге ала къараб
Турадыла къаугъа халда
Бири артда, бири алда.
Аллах къолда заманд – мынчакъ...
Эшиклени тюйюб, уруб,
Къазакъ джашла ёрге туруб
Къошну сакълайдыла аллын,
Сакълаб да бир зат къарарын.
Ол къамасын алыб Умар
Джауну аны бла сермеди.
Анда эрлик да, бет да бар,
Къыз а аллына сирелди.
Къама тюшюб да къолундан,
Аны кесине сукъдурду.
Бири да къачмайд джолундан
Къама кези бла къан урду...
Сермеб къаманы кёкрекден,
Къыз бирине аны сукъду,
Кеси уа тутду терекден...
Къан агъа эки джюрекден,
Джан суймеклик джерге джукъду,
Анга болушлукъ керекден...
Къаугъалы болду хаух къама,
Турады къан андан тама,
Къазакълы аны кючледи,
Иесине уа джат деди...
Кетелмей эки ёлюкден,
Джангур къуяды элекден...

* * *

Я не клянусь судьбу
За выпавшие беды.
Продлись лишь только жизнь,
А там придут победы!

* * *

Нежность, прелесть, добродетель – все в тебе!
И деревья, и цветы все льнет к тебе!
Звезды плавают в воде, что зачерпнешь ты!
Это всё, что я хотел сказать тебе.

* * *

Просила однажды ворона орла
-Внеси меня к солнцу, где я не была.
Орел, изумленный, промолвил в ответ:
-Зачем тебе это?! Там падали нет

Пер. Ю. Созарукова

ВРЕМЯ – АРХЕОЛОГ

Сметает время с черепов песок
и без корысти смотрит им в висок.
В пыли времен уснули города
В них вечность притаилась навсегда.
Их древние могилы скажут нам:
Чем жили и о чём мечтали там.
Тысячелетий глиняный кувшин
Лежит разбитым у седых вершин.
Всем золотом веков земля полна
И археологов она лишает сна.
С останков девы снимут перстень-знак
Он им подскажет кто здесь жил и как?
Сосудов древних сложат черепки
И прочитают времени витки.

Пер. Г. Усовой

ИСКУССТВЕННЫЙ ЦВЕТОК

(песня)

Его создали руки мастеров
И он красив, сомненья в этом нет
Но тонкий аромат дневных лугов
Не принесёт искусственный букет.
В воск окунули шелковый лоскут
И роза стала словно бы живой,
Но не умыться утренней росой
И лепестки с неё не упадут.
На траурных букетах и венках
Лишь и прижились мертвые цветы.
Они не будят мысли и мечты,
Покоясь на могилах и гробах.
Поэты их не станут воспевать,
Ученый отвернётся и мудрец.
И девушки не сделают венец
И по воде не станут их пускать.
Пустой цветок, он главного лишён,
Его напрасно сделал человек.
С рождения людьми приговорен
За слишком долгий свой бумажный век.

Пер. Г. Усовой

САКЛЯ

(песня)

Тебя построил мой отец
Когда завёл семью.
В ней голос матери живет
По ней я все скорблю.

О сакля старая моя
Целую твой подол.
В себе храню я твой исток
Пусть сбережет от зол.

Пускай не казиста на вид
Но к ней спешат друзья.
Всегда поддержит, подбодрит
В ней не пришелец я.

Тебя построил мой отец
Когда завёл семью.
В ней голос матери живет
По ней я все скорблю.

Пер. Г. Усовой

* * *

Я человек, я не пророк,
Тоскует сердце в каждый миг;
О том, что ты не мой цветок,
О том, что я не твой родник.

* * *

Я не устанно думал о тебе,
Километраж раздумий не посчитан,
Как огненный поток в моей судьбе,
Весь разум мой тобой одной пропитан.

Пер. Н. Федченко

* * *

Судьба плетень сплела её не разорвать,
И наше счастье не вернуть поныне.
Засохла жизнь вдруг постарела мать,
И я один как ручеек в пустыне.

Пер. Н. Федченко

ЦВЕТЫ ВО РЖИ

(Сонет)

Глаза твои – цветы во ржи,
А голос – песни лета.
Но меркнут осенью цветы
И песни тают где-то.

И вновь дыханием сирени
Апрельский вечер клонит в сон,
И вновь бросает звезды в поле
Святой молчальник – клён.

Над пропастью прошедших дней,
Глаза твои – цветы во ржи.
Над пропастью грядущих дней
Глаза твои – цветы во ржи.

И дни последние мои,
Глаза твои цветы во ржи.

Пер. М. Халилова

Если плачет девушка синими глазами,
Плещет, плещет озеро темными волнами
Если плачет девушка карими глазами
Ветви клёна машут, машут в ночь крылами.

Если плачет девушка чёрными глазами,
Что ж поэт случается с нашими сердцами.

Пер. М. Халилова

* * *

Если девушка рукою
прикоснется к птице,
У той птицы учащенно,
Сердце будет биться

Если девушка к цветку
Вдруг прильнет губами,
Лепестки к ее губам
Те прильнут вдруг сами.

Если взор блеснет её
Сквозь чёрные ресницы,
Вовек вольются в грудь мою
Цветы и клекот птицы.

Пер. М. Халилова

РОЗОВАЯ НОЧЬ

Розовые пальцы лунного сияния,
Розовым касаньем на твоих кудрях.
На плечах округлых розовые тени,
Розовые блики на твоих щеках.
Розовые губы удивили небо,
Розовые руки тьму прогнали прочь,
Розовая шея ослепила очи
Розовым восторгом в розовую ночь.

Пер. Г. Усовой

* * *

Когда поэт о счастье говорит,
И свет своей поэзии дарит,
Царицы забывают колесницы
И каждая рабыню глядит

Пер. Г. Усовой

* * *

Мой желтый стих в мангуста превратится,
Чтоб обезглавить чёрную змею.
Мой алый стих с народом породнится
Отдав ему навеки кровь свою.

Мой синий стих водою станет талой
Чтоб напоить увядшие цветы,
Мой белый стих в судьбе твоей усталой
Спасет тебя от вечной суеты.

Пер. А. Лавлинского

Абул-Хасан Рудакиден

Сансызлыкъдан кетелсенг,
Сен боллукъса огъурлу.
Сакъатлагъа кёл берсенг,
Сен боллукъса огъурлу.
Сен огъурлу болмазса,
Онгузланы теблесенг.
Джыгъылгъанга тур десенг,
Сен боллукъса огъурлу.

* * *

Хар ариулукъ болад сеннге эриш,
Шоркъа сууу саркъгъан кибик эниш.

* * *

Тюлкю тери тагъылады
тута юйню къуругъу,
Хыйлачыны танытады
аны узун къуйругъу.

Муслихиддин Саадиден

Соргъандыла Меджнунга адамла былай;
Джаханимден, джандетден къайсыд деб, къолай.

Меджнун айтханд, биргеме болуб ариуум,
Джаханимге, джандетге да джожьду деб, дауум.

* * *

Джазыкъсына билсенг, сейирди хар зат,
Къулну сатыб алыб этгенем азат,

Айтхан эди ол манга, сенде: башхад эн,
Сени кибик адамгъа тюбермеми мен.

Абу-Алий Ибн Синадан

Абу-Алийд Джерни сыйлы баласы,
Ол алкынчы хомухма да демейди.
Аккыл сезню кеб эсе да багъасы,
Аны ючюн дуния капек бермейди.

***

Джерде джашаб, биреу кесин
насыблыгъа санагъанды,
Ёлюб кетген табигъатны баш
тахсасын сынагъанды.

Шамсиддин Мухаммад Хафизден

Тау джел, анга хапарымы бир айт.
Узакъ джерде бар халымы бир айт.
Тансыгъымы минг тамакъдан кыгчыр...
Сакъ болумда кыйналмазча бир айт.

Джалаладдин Румиден

Айырыб да бизни, сынайд джазыу.
Джокъду бизге энди кьоркьюу, азыу.
Аман эсем, кьутуллукъса менден.
Иги эсем, сагъынныкъса кызыгу.

Юсуф Илияс Низамиден

Кёк менсиз биргенге кьалалмаз ёмюрде,
Санга ол терсликни салалмаз ёмюрде,
Сюйгеним ючюн, мен джан берликме кесим,
Азраил, а аны алалмаз ёмюрде.

Носир Хисроудан

Қитаб алыб кьолуна, сант бла этген ушакъны,
Эшекни бойнуна такъгъан кибикди мынчакъны.

Баба Тахирден

Сюйгенинг а, кьойюб да кетмез бир джары,
Сюймеклик а, джандет, аны кьбдю джыры...
Бу калак апасны уа анга тенг этген,
Бай эсе да кезге кьрюнеди джарлы.

Абдурахман Джамиден

Джюрегинге сюймеклик атханлай садакъ,
Аны бир зат тыйлмаз, сен эсенг да сакъ.

Ли Бодан

Акъ тюклерим мени сансыз-санаусуз.
Мыдахлыгъым болду учсуз-кыйырсыз.
Къачхы кьрауну кьайдан табды замансыз
Джарыкъ кюзгю, берир кибик аяусуз.

Мацуо Баседан

Калак кьаргъа, сен кьара!
Сени эски уянгда
Эрик гокка агъара...

Абул Къасым Фирдоусиден

Керекмиди бу джашауну джыл саны,
Тутуб эсе дуня бизге тахсаны...

Алишер Навоиден

Къарангыдан сонгра келед джарыкъ,
Ийнанырча ол ачыкъды бютюн.
Дуния отда бизбиз кюе барлыкъ,
Юсюн джаба къара джабыу – тютюн.

Рабиндранат Тагордан

* * *

Гокка кеси ариулугъун
Сансыз этед.
Ол тынч келген ариулугъу
Бир тынч кетед.

* * *

Джелле юзе гоккаланы
Чабадыла дуркъуда...
Юзмесе да джел аланы
Турлукъдула букъуда.

* * *

Джарыкъ кесин ташлайд ранда,
Кёкден нюр бёлген.
Кете билед заманында.
Келе да билген.

* * *

Джулдуз айтад: «Джанармамы,
Джанмайым демем,
Къарангыны чачармамы,
Аны уа билмем».

Вергилийден

Мен терекге джаздым сени атыңгы,
Сукъланырча анга башха терекле.
Джаз келгенлей табалмайма мен тыңгы,
Харифледен созулуб да джетекле...

Франческо Петраркадан

(сонет)

Огъурлуду меннге ол кюн, ол сагъат,
Ол кёзлени, ол мен къараб кёргенден.
Мен алагъа эсни толу бёлгенден,
Джесирликге салгъанд мени табигъат.

Огъурлуду мени джарам хар неден,
Этмесем да ачыгъанын санагъат.
Садакъ окъну таша атыб, теренден
Аллах мени суймеклик бла сынагъанд.

Огъурлуду тарыгъыуум, тылпыуум,
Уята да гокка тюшлю таланы,
Аты бла да, ол мен суйген баланы.

Огъурлуду назмулагъа талпыуум,
Ариуума бёлгенли да аланы,
Алтын эсим алад толу багъаны.

Вильям Шекспирден

(сонет)

Джанкъоз сени ауазыңгы сайлайды,
Омакъ башын тардан ёрге къарата...
Кука къачхач джаягъыңгы сылайды,
Шимал джелге чачын ууакъ тарата.

Баппахан, а тылшыуунгу урлайды...
Къызыл гюл да сукъланады эрнинге.

Мынгылан да сенден бир зат даулайды,
Джаз кёзюуде кьонакь болуб элинге.

Гауюл сеннге узакь салам айтады,
Акь татранда аязынгы акьлыгы.
Сени ючюн гокка джазгъа кьайтады,
Джазны сеннге барды энчи сакьлыгы.

Гелёу хансдан дангыл тюзю бек байды,
Хар гокка да сенден бир зат тонайды.

Джордж Гордон Ноэль Байрондан

Кеси джангыз бир кьабыр
Эскертгенча бир затны,
Бар эсинги кьобарыр
Акьсыл бети кьагьытны.

Джылла ёте баргьанда
Сен окьурса, назмучу
Сени кьалай суйгенин,
Кеси джокьда, ол мында
Асыраб да джюрегин.

Роберт Бёрнсдан

Таудад джюрегим... мен, а энтда анда,
Бууну мен ызлаб да барама ранда,
Сюреме джурну кьоркьута ёзенде,
Таудад джюрегим, мен кесим тебенде.

Сау кьалчын, джуртум, Шимал сен сау кьал-
Сыйны уясы, болуучу да такьал.
Джерни ауласам да тьобюн эм башын,
Ёмюр-ёмюрге мен болгьанма джашынг.

Сау кьалыгъыз сиз, о кьарлы тѣппеле,
Сау кьалыгъыз сиз, биченлик тѣбеле.
Сау кьалыгъыз сиз ол шындык этекле,
Шоркьа тауушла эм шкьылды джетекле.

Таудад джюрегим, мен, а энтда анда.
Сюре кийикни мен чабама ранда.
Барама эчки бла атлай тенгиште,
Таудад джюрегим, мен кесим эниште.

Ийоганн Вольфранг Фридрих Шиллерден

Юлеш мени бла ангынгы,
Разы болурма мен сеннге,
Меннге теджейсе джанынгы,
Неге керекди ол меннге.

Генрих Гейнеден

Кийик Шималда, кеси сюеледи
Джалан джитиде бир нарат.
Кириб джукьугъа чайкъала сиреледи,
Юсю уа кьардан агъарад.

Аны тюшюне хар кьуру да киреди,
Ол Шаркь джуртунда бир терек.
Кеси джангыз ол да мыдах керюнеди,
Къызгъанча кюнде бегирек.

А.С.Пушкинден

Ёлгенди Клит, джандет табмаз,
Этиб гюнахны уллусун,
Аны Аллах эсде тутмаз
Биз унутханча назмусун.

Омарла Батырайдан

Тау артындан чыкыгъанлай
Кюн тийеди кёкеннге.
Сени эсге салгъанлай
Мыдахлыкъ да нед меннге.

Расул Гамзатовдан

Индияда барды айтыу - джыланла,
Алгъы-бурун чыкыгъандыла деб джерге,
Башха тюрлю айтадыла таулула -
Алгъын къушла учхандыла деб кёкге.

Ауузумдан а сёзле былай чыгъадыла:
Джерге алгъын туугъандыла адамла,
Бир къаууму артдан къушла болгъандыла,
Бир къаууму болгъандыла джыланла.

* * *

Неле эте джашайсыз эркишиле-джигитле
«Осал болса юй бийче, биз терслейбиз джазыуну».
Неле эте джашайсыз эркишиле-джигитле
Иги болса юй бийче, биз сайлайбыз джашауну.

Сиз а къалай джашайсыз, тиширыула-булбулла !?
«Эрле осал болсала, джюрек тюлдю токъ».
Сиз а къалай джашайсыз, тиширыула-булбулла !?
«Эрле иги болуб да, аламатлыкъ джокъ».

Джашым Казбекден

Джулдузладан джарыйдыла таула,
Толургъа деб ай къайтханды кёкге.
Джер юсюнде бар кёреем джаула,
Къайгъы салыб туруучула кёбге.

Джазыу бизге ышара да тюбер,
Узакъ кёкден ай толсун деб даулар
Сизни кёрсем джыламугъум кебер,
Сырма макъам тегерекни аулар.

Къызым Лианадан алайма

Мени аттям джазыгучуду,
Бир къарнашым джырлаучуду.
Мен суратла салама,
Аттям суйген балама.
Тырмашама, эниклейме,
Тегерекни эджиклейме.

Къызым Миринадан

Меннге джарыкъ гоккачыкъ
Болгъанчады дуачыкъ.
Анга джылы селешсем,
Чыгъаргъанчад ауазчыкъ...

Къызым Каринадан

Юйде джумуш этеме,
Школума да кетеме
Айдан чынгай джулдузгъа...
Муратыма джетеме.

Бу букъу да болгъанд бир джанны кесеги,
Джер болуб да баргъанд джюрекни ёзеги.
Сен букъу къудорун бетингден эслеб сюрт,
Ким билед, ол болур бир къызны билеги.

* * *

Керексиз къычыргъан менме бу, менме, мен.
Ачхагъа учунган ол айтад менме, мен.
Ёзге ол ишлерин баджарыб бошагъынчы,
Ууахты уа къагъад эшикни, менме, мен.

* * *

Акъылдан кесиме мен этдим кюбюрчек.
Тюзлюкню да сынай, терсликге сала чек.
Бу къадар кюрмени бошадым мен тешиб,
Меннге бермеди бой, ёлюмде туюмчек.

* * *

Джашасанг да джюзню, алалмазса тансыкъ.
Къумурсха тёбеге сен боллукъса азыкъ.
Кийинсенг да кюпсе, ол этсе да азлыкъ.
Сен болсанг да патчах, сен болсанг да джазыкъ.

* * *

Дуниялы насыбдан меннге къалмады джукъ,
Къошундан не сабдан меннге къалмады джукъ,
Джау чыракъча джаныб мен джарыкъ джашагъанем,
Ол къадар хыйсабдан меннге къалмады джукъ.

* * *

Эртденги ауазгъа уянады гюлюм,
Тёбенниги аязгъа къуанады гюлюм.
Чапрагъын ол ийиб, бир кесек да чагъыб.
Туурамда дженгилде къуу болады гюлюм.

* * *

Джашауну китабын бошадым мен ачыб.
Джаз кетди туурамдан мен кьалгъанма ачыб.
Бу джашлыкь-кьанатлы ол учуб да келди,
Ол учуб да кетди, бетиме кюл чачыб.

* * *

Ариуум, а кетмез бир да соймай мени,
Сюймеклик кьаламы сёз бла оймай мени.
Джыламукь тамчысы кёзюмю толтурады,
Башхагъа кьараргъа аз да кьоймай мени.

* * *

Терк ётелле айла, терк ётелле кюнле,
Бир-бири ызындан аууша алимле.
Сен топракь гыртланы эслеб бас, сен кьара,
Бу джарыкь кёзлени иесилле, кимле.

* * *

Мен кетеме, дуня аз да тюлдю джарыкь,
Ёмюрлюк зат, а джокь ёмюрге джарарыкь.
Бу джарыкь дуниядан мен барама кетиб,
Ызымдан, а кюлсюн минг джылыны джашарыкь.

* * *

Джашауну тюзюнде энда барды джарыкь,
Джюрекни сёзюнде энтда барды джарыкь.
Гёзенни эшигин джабаргъа кюрешсенг да,
Мияла кёзюнде энтда барды джарыкь.

* * *

Ол чагъыр кьошунну да турду кьучакълаб,
Ачханы да ёрге ол тургъанды быргъаб.
Минг дуня кьатышыб, кёк кеси оюлса да,
Анга бирди, ичиб ол кьалгъанды джукълаб.

* * *

Гюнахла эталмам мен кеси аллыма.
Джашауну элталмам мен кеси аллыма.
Мен къайдаем? Мен кимме? Оноу этилгенди,
Дуниядан кеталмам мен кеси аллыма.

* * *

Джаханим не джандет джокъду, ой джюрегим.
Къайтхан да адет джокъду ой джюрегим.
Сен, мени джюрегим, ышаныб да кюрешме,
Къоркъма сен къудурет-ой мени джюрегим.

* * *

Хар нени да бизге кереклиди табы,
Бек керекди бизге илмуну китабы.
«А» десе джюрегинг кёб акъыл керек тюлд,
Ызына джууаблаб кёрюрге аны, «Бы».

* * *

Мелекле элтгенле кёрюнелле меннге,
Топракъгъа джетгенле кёрюнелле меннге,
Кирпик къакъмай кёрге мен битиб къарасам да,
Къайтмаздан кетгенле кёрюнелле меннге.

* * *

Сен джарсырча джерде аз да джокъду бир зат,
Аджалдан ычхынныкъ сен, а тюлсе азат.
Бу кызыл чагъырдан аякъны бир толтур,
Акъ ёшюн ариугъа джюрекни бир узат.

* * *

Бил джерде хар нени ма андан сонгра, не.
Эникле алимни ма андан сонгра, не.
Джюз джылны сен джаша къууана, къартлыкъгъа,
Экини да джаша, ма андан сонгра, не.

* * *

Бешикде кьагъанакъ, кьабырда уа-ёлук,
Джангыз олд дуняда джазыудан биз кёрлюк.
Ал чагъыр аякъны, соруусуз, джууабсыз,
Кьулуна тахсасын патчах тюлдю бёллюк.

* * *

Сен туугъунчу санга керек тюл эди джукъ,
Сен тууб хар неге тюбегенсе джууукъ.
Санынгы бошлугъун ызына табарыкъса,
Джукъ да билмей кьалыб этериксе зауукъ.

* * *

Санчагъа тюбетиб кьойюучуд джазыуум.
Къарад дейди акъгъа, анга бармыд дауум?
Санчала ичинде мен алача джюрюйме
Алайсыз, хар бири да боллукъду джауум.

* * *

Мен сылай да турдум мында ненча чачны,
Мен сайлай да турдум кьууанчдан кьууанчны.
Хар чагъы, кёзюмден тюш кибикича кетди,
Ол къадар джутланыб мен кёрген джубанчны.

* * *

Сезимге кьул болуб кьыйнала да турдум,
Хар неге джолугъуб айлана да турдум.
Мийикден къараучу кечерикди мени,
Мен андан кьубулуб, уяла да турдум.

* * *

Джашауунг, а чёмючча болуб да толу,
Чагъырдан ёнгелемей кесингча солу.
Бюгюн ол джанындан игилик излесе да,
Джазыуну, уругъа да боллукъду кьолу.

* * *

Буйрукъну игисин, а теджейд акъылым,
Лманга, игиге да бурулмайд къаным.
Къалымны багъасын джазыудан мен сордум да:
Ол айтды: «Джюрегингди керти да къалым».

* * *

Уруна да тюзде мен киреме терге,
Бу къадар мюрзсуню миллетге теджерге.
Къаллай бир бу башы бюртюкден, а толса,
Аллай бир да будай ийиледи джерге.

* * *

Булутну джылауун сен къорат эсингден,
Чагъырны уа келтирт къол булгъай да кснгден,
Бу хансны патили кёзюнгю алдаса да,
Тамбла ол ишексиз ёсерикди сенден.

* * *

Къыйналгъан адамны киши бермейд джалын,
Не къашны, не кёзню ким тыйяр аджалын.
Бу таракъ ахырда уа кесин тауусханды,
Тараргъа да излеб ол чачны маджалын.

* * *

Джашауну сен ётдюр бек табынмай кёкге,
Бу джарыкъ джашаугъа ийме сен кёлекке.
Насыб тюлмюд къызны санына узалгъан,
Чачына чулгъанган, ушатыб мёлекке.

* * *

Гокканы этегин кёлтюре эсе джел,
Насыблыды болгъан ичерге да таукел.
Къырдышха таяныб, къошунну ууатыб,
Акъ ёшюн ариугъа ол айта эсе «кел».

* * *

Бек насыбды санга дунияны кёргенинг,
Ёзге азды анда хар нени билгенинг.
Мен айтама: Бетинг бу кюнден да джарыкъды,
Наратдан да субайды сени сюегинг.

* * *

Хар нени да ташыб айланабыз биз бош,
Кёккеседе аджашыб айланабыз биз бош.
Джулдузгъа джанашыб айланабыз биз бош,
Хар затха джалгъашыб айланабыз биз бош.

* * *

Санчала алимге да сайлайла мени,
Кёзюуде залимге да санайла мени.
Аладан кёбюрек мен билген зат, а джокъ,
Ушатыб хар неге да сынайла мени.

* * *

Джашауну манга бирди кёбю не азы,
Тынгы табмай чыгъад джюрекни ауазы.
Джашаугъа ёкюнюб мен бир зат тюзетмезме,
Аллахха уа къуру да болама разы.

* * *

Дунияда дуняла болдула алдауукъ,
Бюгюн биз алада этелмезча зауукъ.
Манга джокъ башхалыкъ дуниядан бир кетсем,
Чырмалса да манга бу къара чырмауукъ.

* * *

Бу гинджи тюрсюнню уа алыб ёмюрге,
Аллахны къолундан биз къобабыз ёрге.
Ёмюрлюк сахнада ол бизни джюрютеди,
Ёсине тюшгенлей, а джыйяд кюбюрге.

* * *

Дуниядан кетгенни бир ташады джолу,
Ахратны хапарын киши билмейд толу,
Мен кетгинчи зийна чагъырдан уртларыкъма,
Чачыма узала бир къызны да къолу.

* * *

Бу эки эшикни дунягъа да салгъан,
Дуняны ол кесин да этгенди джалгъан.
Насыблыды тууб бир кесек джашагъан,
Бу къуджур дунягъа не да туумай къалгъан.

* * *

Устаны хар иши да назикди кыьлдан,
Ол этеди кыошун, кыоратыр акыьлдан.
Сен кыара, ол уста алынганча джюрюйдю,
Минг санны да эзиб ол этеди тылдан.

* * *

Мурдарлыкы ишлени излемем кёрюрге,
Ичгенни джюреги кёлтюреди ёрге,
Ичерге кереклиди: шабат кюн, ыйых кюн,
Бараз кюн, орта кюн, байрым кюн, гюрге...

* * *

Мен атларем кюле бир болуб амалым,
Керек тюлдю кёкге не юйюм, не малым,
Керек тюлдю, ийнан бу ашхы Аллахха,
Не сени мыйыгынг, не мени сакыалым.

* * *

Чыкы джуады майна гокканы джетегин,
Сюйген джокыду мында адамны тентегин,
Джаныма себеблик бу гокка келтиреди,
Бир кесек кёлтюре башлагыан этегин.

* * *

Бузлагыан джюрекни кёрюнмез тютюню,
Сынамлы адамны бек джарыкыды тюню.
Сюйгенни хар кюню да кыуанч келтиреди,
Сюйгени кетгенлсй, а кыуруйду кюню.

* * *

Бу сууну кёмюгю аязда кыалтырай,
Айт, бу тюлмюд джандет, кыыз чачын да тарай.
Сен хансда аууна, кыууана, сюйгенингча,
Ариуну бслине ташатын да кыарай.

* * *

Менде барды чырай сукъланыр кибик ай,
Саным барды мени наратдан да субай.
Быллай бир ариулукъ, а неге берилгенди,
Кетерик эсе ол кезюнго да алдай.

* * *

Джашауда айлансанг насыбха да синге,
Бу къууанч кече кюн да тюшед эсинге.
Мен сакълайма, чагъыр къуйюучу бир айтса,
Энди мен арыгъанма, сен къуй кесинге.

* * *

Бу къызны чырайы уа болуб утуру,
Керек тюлед манга межгитни огъуру.
Джаханим орунлу болсала суйгенле,
Ол джандет хар неден да къалыред къуру.

* * *

Хар неден да джарлыд джашаугъа ёкюннген,
Не айдан, не кюнден тюлме мен тюнгюлген.
Бу кегет чагъырдан мен алай эсирликме,
Нек болгъанса былай деб, айтырча кёрген.

* * *

Мен тездеме эште да кекню дауурун,
Бу къадар тэзюмге ол табармы орун.
Мен сюеме, ийсе ол къызны маджалын,
Чагъырлы къошунну да ийсе ауурун.

* * *

Шийыхла къозгъалыб къымылдайды мурса,
Джер къалыред къургъакъ бу джангур къуруса,
Хар терек чапракъгъа узалады Мусса,
Хар таза чокъракъда уянады Исса.

* * *

Юлюшсюз кялыб мен да кяалдым абзыраб,
Бу ашхы кюнлени биз турлукъбуз ызлаб.
Сен ахрат азабны билирге излесенг да,
Итлени ичинде джашагъанды азаб.

* * *

Джокъду сёз былайда, не ходан, не тынгдан,
Атынга нал ургъанды Аллах, алтындан.
Джолунга ол къарны кюмюшюн тёшегенди,
Атынгы налына джабышмазча тылдан.

* * *

Бу кесек джашауну джашаргъа да керек,
Бу кесек джашауда къууана кёбюрек,
Хар неден игиге таланы сайлагъанма,
Кёзюмю да алдай ариуда кёкюрек.

* * *

Асыры тойгъандан унутуб хар несин,
Ол турса да кёкге учуруб да кесин,
Ма дагъыда аны мыдахлыкъ къуршалайды,
Къабырла хунагъа ийгенлей, а эсин.

* * *

Сен этесе итлик, биз табмазча мадар,
Сен уруш этгенде, ичкичи мурулдар.
Мен джерге чагъырны агъызыб джибереме,
Сен тегесе къанны, къайсыбызбыз мурдар.

* * *

Бу ёлюм, а кысады ёрге да туруб,
Ол къуру кёшунга эсинги да буруб.
Бу джарлы джюрекге кереклимид бушуу,
Тохтарыкъ эсе ол бир кесек да уруб.

* * *

Соруулума, джерде хар неге акгылдан.
Аллахлыд тюрсюнюм хайыр бармыд андан.
Бу Аллах, а мени тылдандан джаратханды,
Ол дагыда мени этерикди тылдан.

* * *

Бу кьадар сезимни тюлме мен азаты,
Джюреке зынгырдайд чагырны да аты.
Ол боллукъ зат узаймай болуб да кьаллыкды,
Боллукъдан кеб, а болмай аны бир заты.

* * *

Бу дюрген дуняны биз болганбыз кьуту,
Къызарады бизге илмуну уурту.
Джюзюкге келише да дуня тегерекди,
Биз болганбыз аны сейирлик накьуту.

* * *

Келишед дунягъа терекни чириги,
Къууанчны былайда салынганды чеги.
Кюн кетиб туурадан къысылады ашхам,
Игини ызындан кюл болады иги.

* * *

Эсирген адамны сёкселе да хар ким,
Ол кеси-кесине кёрюнеди залим.
Къарт ичсе чагырдан джашлыгыын чагырады.
Джаш ичсе уа андан болуучанды алим.

* * *

Къошунну уа джардан сен атханса. Тейри,
Чагырны джыкгырдан къоратханса. Тейри.
Бу сыйдам аякны ташлагъа ууатханса.
Ишексиз чагырдан сен тартханса. Тейри.

* * *

Хар неге кыйналыб тюзетмезсе джукъну,
Ол суусаб хоншунга сен узат суулукъну.
Бютеулей дунягъа игилик этелмезсе,
Игилик бла джора сен тенгни, джууукъну.

* * *

Эсириб, ташлагъа мен урмам мессими,
Халаллыкъ ючюнге ташладым эсими.
Сен шийыхса кесинг-кесинге бёлунесе,
Мен ичиб унутама кесим-кесими.

* * *

Дуниядан сен кетиб да, ма талай джылдан,
Туудурлукъду заман, а сени джангыдан.
Саныннгы джараулу затлагъа теджерикди,
Ол теблеб да аны этерикди тылдан.

* * *

Кереклимед бизге азабны кёргюзюу,
Чыммакъ-акъ сюекни керек тюлдю сюзюу.
Акъ къошун да болуб бу сюек ууалады,
Бир кюн бир, а бизге да келликди кёзюу.

* * *

Бу къуру къошунга сен къара да тюшюн,
Эскере туурада бозаны кюмюшюн.
Бу кесинг джангызлай турма сен кыйналыб,
Сен уртлаб да бир кёр экеуню юлюшюн.

* * *

Эригеди суудан ичгенни джюреги,
Сюймекликди болгъан хар нени да джиги.
Сокъраныу чакъланы манга бермейд Аллах,
Мен кесим да сокъранмай джашайма иги.

* * *

Джашауну кьайгысы хар кимге да джетер,
Къууана билгенни ол разы уа этер,
Къууаныб джашасанг кёлюнгю кёлтюрюр,
Кесинги сындырсанг ол аман бла кетер.

* * *

Джандетсиз ахыратха табыныгу да керек,
Ол мёлек сыфатха табыныгу да керек.
Джокъ эсе къолунгда къуранынг, межгитинг.
Бир башха бир затха табыныгу да керек.

* * *

Ашхылыкъ кюнлени сен да тур умутлаб,
Бу ёлюм-босагъа, сен кетмезсе атлаб.
Бир кюн бир, а сени ол шайтан да этгинчи,
Бу шайтан суундан сен турсанг, а урглаб.

* * *

Джашаугъа ёкюнмем не анда не мында,
Джандетни излемем мен джылан къабында.
Берилген джанымы ызына кьайтарлыкъма,
Мен аны бошларыкъма керек заманда.

* * *

Келишеди бизге кёзюуде субайлыкъ,
Мюрзеуге кёлюнгден сен да этме сайлыкъ.
Керек тюлдю манга дуниядан чомартлыкъ,
Бу джашауду кеси хар неден да байлыкъ.

* * *

Мен эртден бла билеме ичиу мардамы,
Терсликни бу джерде аз да джокъду дамы.
Джерни баш джоругъу бу тюзлюк болалса,
Боллукъ тюлем аны мен кьыйыр адамы.

* * *

Мен кызыны ууртун кысарыкыма кыаты,
Джюрекге себеблик келтире кыуаты.
Мен ичгенме, ичеме, ичиб да турлукыма,
Бир кюн бир джокылагынычы мени ууахты.

* * *

Урунуб сен джаша деб айтаса, тауда.
Атынгы да эслеб керексиз махтауда.
Ариуум бла чагыр джукыугы сингдирелле,
Уяныр ючюн мен джаханим отоуда.

* * *

Биреуню келлонде чагыгучу эсе джаз,
Бу джарсыу бапханы уа этеди мараз.
Биреуден азыракы кыуандым деб кыйналма.
Сен кыуан биреуден кыйналгын эсенг аз.

* * *

Кыутулур амал джокы азаблы бу джюкден,
Бу кекен да ёсенд бир тиширыу джикден.
Хар тамыр бу аякы тюбюнде бюгюлсе да,
Ол ёсенди кызыб туруучу джюрекден.

* * *

Ариугы аякыны сен алдырчы мында.
Джаз келиб булбулла джырлагын заманда.
Сен кыарачын гокка ачылыб кюрешеди,
Сюймеклик сарыуунг кесилирча анда.

* * *

Джуукыда, узакыда бу джуртла, кыралла,
Турурла букыугы бёлениб да ала.
Ёлюмсюз болургы санга джол табылырмы,
Узунуча сени да сакылаб кыабырла.

* * *

Бек кыйынды болган сагышны иеси,
Хар нени да тюшеди манга чойреси.
Аллахны таныргъа мен излеб кюрешмезме,
Кесине джетгенни ол биледи кеси.

* * *

Бир булут да къарыу этелмез бу кюннге,
Бу бушуу къатылмаз къууанчлы кючюннге,
Керексиз затланы сен излеме чыгын,
Джашай бил биринчи сен кесинг ючюннге.

* * *

Дуняны кыйыры бугъунады къайда?
Бек сейрди джомакъ джулдузда эм айда.
Акыйлы адамла дуниядан кетдиле,
Сагышлы ишлери кёб да бермей файда.

* * *

Дунялы азабны мен турганма сынаб,
Чагырдан да урглаб, аякны да сылаб,
Насыблы адамла, айт къайда болуучулла,
Болсала да ала, биз билликбиз санаб.

* * *

Ол ахрат джашаугъа ёмюрде ийнанмам,
Не сауугъа, не шаугъа ёмюрде ийнанмам.
Дуниядан бир кетген ханс болур деселс да
Джарсыулу къуршоугъа ёмюрде ийнанмам.

* * *

Ёмюрлюк затланы амал джокъ билирге.
Кереклиди бизге хар нени кёрюрге.
Ёмюрлюкмюд дуня, бизге нед башхасы,
Джол чыгъа эсе бир кюн андан кетерге.

* * *

Биз таугъа да, суугъа да болъанбыз шагъат,
Джаз чыракъчады-танг, бу межам-табигъат,
Сени хаух тюрсюнюнг межамда кёрюнеди,
Мияла юсюнде бузлагъанча сурат.

* * *

Бу джарыкъ гоккагъа болалмазма сансыз,
Къуу болуб да турады майна имансыз.
Ол айтад: «Керексиз къууаныб джашагъанем,
Да аны ючюннгеми акъдым замансыз».

* * *

Дуниядан сайлатыб бу Аллах бергенден,
Сайладым къатыкъны мен алтын тюкенден.
Ач болуб да туруб, мен джарлы да болуб
Бай болдум ийнансанг дунияда кёбледен.

* * *

Керексиз къууана, мен этеме гюнах,
Къыйналыб бир затха мен, а айтмайма «Ах».
Мен ёлюкча, ичиб буруугъа къабланганма,
Ёлюкню кечерге уа керекди Аллах.

* * *

Мен кёреме къолунг топракъгъа джетгенлей,
Сен тураса аны самаркъау этгенлей...
Мен эслейме къаджар патчахны билегин
Сен саласа чархха, сен шашханмыса, Эй.

* * *

Насыблыд ол адам чарыкъсыз джюрюген,
Китабны да окъумай кёкге белюннген.
Бу глынкъуш кибик хар неге битиб турмай
Бир затны да эслемей сокъур кёрюннген.

* * *

Сен кѳууан, акѳылсыз, а кѳалгѳанчад шашыб,
Кѳарангы да турад джудузгѳа джанашыб.
Бу мутхуз сагѳышха болалмам юренчек,
Юй саллыкѳла бизден топракѳны уа ташыб.

* * *

Джукѳудан уяныб кѳошунну бир толтур,
Джырынгы да айта талада сен олтур.
Дуниядан кетгеннге кѳайтыу джокѳду ийнан,
Да аны ючюннге чагѳырдан тарта тур.

* * *

Биз болсакѳ да ызлы... биз болсакѳ да ызсыз,
Бу дуня бир кере да кѳалмаз адамсыз.
Биз кетсек да дуня кесекге тюрленмез,
Джарсыгѳан да этмез кетериб замансыз.

* * *

Былайда бек кѳбле турдула бюгюле...
Башхала кѳууана, ышара эм кюле,
Энди бу кѳаланы оюлгѳан ташында
Кѳычырады гугук хар неден тюнгюле.

* * *

Адамла айтыудан, джандетде барды суу,
Терекле да чагѳыб, анда азды джарсыу.
Сен узат кѳошунну. Ол таша джандетден,
Джердеги джаханим бек болурму асыу.

* * *

Ой, Аллах, эрикгенме кючлеб джарлылыкѳ,
Умутум таркѳайды, аз болду джарыкѳлыкѳ,
Сен залим эсенг бер бир башха джашауну.
Ким биледи мындан ол болурмед джарыкѳ.

* * *

Тамбла не боллугъун кѣрелмем мен къараб,
Сагъышны кыйынын мен турама къураб.
Бир джангыз уртламны да джиберме джерге,
Бу джашау да аныча барады къораб.

* * *

Биз этебиз гюнах чагъырны тауусуб.
Биздеги гюнахдан киши, кълмад сууб.
Алайсыз бу Аллах кечиуню танымazed,
Биз турсакъ игини кече кюнда къууб.

* * *

Кѣрюндюм бир къуджур мен кесим-кесиме.
Джулдузла башында мен кетмем терсиме.
Бурула мийикде хар бири узаяды,
Ёмюрлюк аламны бегите эсиме.

* * *

Хар джетген табханга урма сен кесинги.
Ол къара чибинлей тас этиб эсинги.
Бир гырджын кесекни кесинге таба бил.
Итлеге берме сен тюзюнгю, терсинги.

* * *

Кюнча бу суймеклик джарытад аламны,
Ол джандет чыбчыкълай сагъайтад адамны,
Булбулну сарыны тюлдю бу суймеклик,
Ичинден кюйгенде мен сеземе аны.

* * *

Мен тюшсем, а ёлюм къатыллыкъ кѣзюуге,
Эсими буралмам сарыннга не кюуге.
Топуракъ болгъанлай, а кьошун да этиб
Бек разьем мени элтсегиз сиз кюйге.

* * *

Мен эслейме майна кьутургъан эшекни,
Ол этеди мууал бу ханслы тешекни.
Белгили болуб сен дунияны кьаратсанг а
Ол кече бла кьагъады сенде эшикни.

* * *

Ёч болады биреу ичгенни сёгерге.
Чагъырдан кьачханны кёлтюре да ёрге.
Бу ичгича, башха кемлиги сезилсе уа.
Ичкичи да суймезед аны кёрюрге.

* * *

Сен ачыб ... тинтелмезсе сёзню кьауузун,
Хомухну кечелмезсе мыдах кьобузун.
Ётюнгю тёгюб сен кьыйналыб кюрешсенг да,
Джашауну этелмезсе кьысха не узун.

* * *

Тепсини юсюнде кёрюнеди палау,
Джарсыулу бычакъда аз да джокъду кьылау,
Азатны кёзюнден ариу джокъду да кёз,
Мюйюшден кёрюнюб ол этеди гилау.

* * *

Бек азабды ёллом, ол, а тюлдю кюлкю,
Дуниягъа кьайтмазла не бёрю не тюлкю.
Джашауда тенгинге хазнангы сен юлеш,
Кетгенни, джаууна кьалыучанды мюлкю.

* * *

Джашауну юсюнде бек кьыйынды манга
Мен кьалыб да юйсюз бёлюндюм тубаннга.
Бу кьадар джарсыуну теджесе да Аллах.
Да аны ючюнге да разыма анга.

* * *

Джокъду бу джерледе ханладан, а кыызгъанч
Кек бла джер арада биз болдукъ джаланганч
Тоюмсуз топракъны уа ичин джаралсанг,
Чыгъарыкъ алтыннга керелмезенг къулач.

* * *

Бек разыма мени бла бирге ичсегиз,
Кекдеги ол айгъа мен болурча эгиз...
Мен излейме чагъыр бла мени джуусагъыз,
Ол мени салымы джюзюмден эпсегиз.

* * *

Чарс болад дуня ууахты бла бирге...
Еч болады джазыу джарсыуну берирге.
Ол керге кетгенден ызына къайтхан джокъ.
Соруулаб да аны тахсаны билирге.

* * *

Джарыкълыкъ хар къуру да керекди манга,
Бир джукъну тенг этмем мен джарыкъ заманнга.
Мен сеземе, джазыу къууанчны чакъырады,
Былайда ол джетиб игиге, аманнга.

* * *

Сен чагъыр, сен болгъанса джерни къууаты.
Байладынг кесинге къайишден да къаты.
Адамны джюрегин эсиртиб танытаса,
Сен керти да боласа аны къанаты.

* * *

Инджитеди мени дунялы бу тогъай.
Ахыратдан келечи уа боллукъмуд торгъай...
Солууну ала мен, ийнансанг хапарсызма,
Мен аны алалырмамы, не да огъай...

* * *

Керексиз акъыллы-хар джерде да –чыракъ.
Джюрюмез сагъышдан ол болуб ачыракъ.
Бу бизни заманга уа бу зат келишеди,
Джюрюсек биз болуб да кесек санчаракъ.

* * *

Кезюуде къанатлы да ушайд алимге,
Сюекни да алыб ол къарайд хар кимге.
Сен къайдаса деб ол патчахха сѣлешеди,
Ол кетген джыллада саналгъан залимге.

* * *

Атылырса ийнан бир кере терсейсенг,
Айыб джокъду межамча да бош сюелсенг
Кесинге сен къара да бир этчин сагъыш,
Кимсе сен, къайдаса, энди къайрыса сен.

* * *

Осалла ючюннге тартылырмы салах...
Бизге не да игид, бизге не да-палах.
Биз кетгинчи иги не аман боллукъ тюлбюз,
Биз къаллыкъбыз былай джаратханча Аллах.

* * *

Алимге керек тюлдю къышлыкъ не джайлыкъ,
Кюмюшден берселе ол сюед, айлыкъ.
Дыккылыкъ къачхачны буруугъа къаблатханды,
Ол чомарт гоккада уа толуду байлыкъ.

* * *

Бютеулей эсими сагъынсам мен санга
Сен санарса мени бир керти инсаннга.
Мен таза къагъытха сѣзюмю ышанама,
Банха джокъ ышаныу не санга не анга...

* * *

Аджашады джолу динлини, динсизни,
Кемиреди сагъыш тиллини, тилсизни.
Мен къркъама, ауаз, а кѣкден эштиликди
«Санчала джолугъуз, а ташады сизни».

* * *

Бу тюзлюк да болуб кялыучанды кяудан,
Эс ташлаб да турдунг сен анга къркъуудан.
Чагъырдан да тарта, сен алгъынча джюрю,
Джокъду бир магъана керексиз окъуудан.

* * *

Джулдузла тюбюнде бугъунад кяарангы,
Аджашхан адамгъа аз да джокъду тынгы.
Дуниялы шындыкда аджаша джюрюсенг да,
Сен джюрю башынгдан тас болмазча ангы.

* * *

Мен кѣреме мында бурулгъан да чархны,
Айланады, сыйын ол, а билмей сархны...
Тылданчы ол чархгъа уа салыб джибереди,
Джарлыны билегин, тѣнгегин патчахны.

* * *

Бу чагъыр хар неге да этед иелик,
Анга болмайды тенг. бютеулей кюпселик,
Патчахны табчаны уа сыныб кѣрюнеди,
Къошунну сабына да этелмей тенглик.

* * *

Сен Аллах, мен болгъанма Санга джалынчакъ,
Шийыхха да джетеди Сенден бир мынчакъ...
Айтырыкъ сѣзюме тюлме мен тартынчакъ,
Итме мен, итлеге Сен бола эсенг джакъ.

* * *

Бу джюрек кесине уа кьурайды кели,
Ууатханча тузну, сындыргъанча тели,
Межгитде тургъандан эсе билмей хали,
Чагъырны юсюнде бол джерге белгили.

* * *

Ол акъсыл аякъда кьызарады чагъыр,
Ол кёсеуча кюлден, бетинги чыгъарыр,
Сен джерде бир затха да аны тенгleshдирме,
Онгуна эсе ол, кьойнунга да чакъыр.

* * *

Кьошунну хазырлар заманла джетдиле,
Башындан да тарта кьырдышха элтдиле.
Джангыз олду мени бу джангыз нёгерим,
Ол тенгим, сьойгеним да менден кетдиле.

* * *

Аяусузду джазыу, ол бузады чекни,
Мамматха кьошулмаз кьайырыб этекни,
Ол дагъыда санга джетдиреди отну,
Кьуйгенин да кёре тургъанлай джюрекни.

* * *

Бу кюнден аламат, биз табмазбыз излеб,
Бу хансны кьуйюзю уа болгъанды себеб.
Ол джарыкъ гоккагъа тёгюледи булбул,
Кьууанчны кёзюую терк келгенди да-деб.

* * *

Хар кимни кесинге сёleshдирме уллу,
Бол кесинг хар кимден да керти болумлу,
Сен сакъла кесинги, аз джума кёзюнгю,
Джарлыны уа сёзю болуучуд кьодулу.

* * *

Тюшгенлей, а тенгинг бушууну кёрюне,
Бютеулей хазнангы чач ёлген кюнюне.
Сен тенгим кёзюлю аякны айландыр,
Хайямгъа джетгенлей, а башы – тубюне.

* * *

Кюйюзлю талагъа биз келиб ашыгъыш,
Бу къадар ангыгъа да болгъанбыз таныш.
Бурула да келиб джангыдан тубешезиз,
Сагъышны юсюне тагъылырча сагъыш.

* * *

Тахсалы дунягъа ёмюрде ышанмам,
Мен кеси аллыма бир кюнню джашамам.
Бу оноу, а менсиз да кёкде этилгенди,
Сёкселе да мени мен бир зат къошалмам.

* * *

Къартлыкъгъа джашаргъа ой Аллах джазыкъсын,
Чагъырдан тартханнга кёк кеси сукълансын.
Бир кюн бир санынгдан къошунла этилгинчи,
Къууанчны гоппаны къолунгда сакълансын.

* * *

Сен сукъланма, анда кёрюнсе да бир кюч,
Кюн кетсе къарала бошлаучанды дюккюч.
Бу сени джашауунг бир уртламды санга.
Айландыр сен аны берилгенча ёнгкюч.

* * *

Кимди хар тилекни да къабыл этерик,
Бу джашауду бизни азабха элтирик.
Бу джашау – зинданны биз неге аманлайбыз,
Биз эсек, кеч келиб да эртде кетерик.

* * *

Хар нени да сына болуб турма да сир,
Джюреқден да суйюб, болумунгча эсир.
Сендеги джесирлик Аллахха керек тюлд,
Болчу сен ол кыызгъа ма керти да джесир.

* * *

Дунияда бу джарсыу да болду ёмюрлюк,
Кёрюне ашыгъады майна бир ёлюк.
Мен тургъанма кёрюб ол патчах кызыланы,
Кетдиле дуниядан, гас болгъанча кёмюк.

* * *

Гёзеннге, ашыгъыб, мен чыгъама ёрге,
Ичгенни да таныб анга эс бёлюрге.
Тёрени межямы итликни тахтасыды,
Кереклиди аны бир оюб кёрюрге.

* * *

Мен къуджур кёрюндюм, терсееди бу джол,
Ташатын узалыб кюрешеди бир къол.
Аллахны джоругъун кюрешиб бузалмазма,
Ичкичи болургъа буюргъан эсе ол.

* * *

Биз турсакъ да джерде хар неден къутула,
Тюменсиз сыйыбыз да барад джутула.
Сен къара, хар келген кюнюбюз джаралыды,
Хар бирин джабарыкъ бизде джокъду джула.

* * *

Бу нени юсюнден кыгчырады къораз,
Ёлгенни схатын, а бергендиле аз.
Ол къораз кечени кетгенин сагъынады,
Джукълагъан, а джукълайды болуб да мараз.

* * *

Менме, бу ичерик ахыргъа деричи,
Къабырда да этмем чагъырны мен энчи.
Тёбеме келиб, бск эсириб да кетерча,
Ол чагъыр ийисден хар озгъан ичкичи.

* * *

Межгитге келгенден уллу джожьду сууаб,
Сен Аллах. Сен тураса нени да къураб.
Намазлыкъ кийизге тобукъну да басхынчы.
Эс ташлаб да къалгъан эдим мен ойсураб.

* * *

Сюймеклик ёчюгеди джашха эм къартха.
Эсинги ташлатыб тюшюред ахратха...
Сюйгенге кийимни маджалын да излетмейд,
Этиллик ишлерин да салдыртмайд артха.

* * *

Умутну мен къагъама ауур бутагъын,
Табарыкъча кюнню ол озгъан да чагъын.
Къарангы дуниядан ёмюрлюк чакъырырча.
Эшигин табаргъа уа керегед алгъын.

* * *

Чагъырдан уртлагъан саналад харамгъа.
Мен болгъанма эсли чыкъгъанлы орамгъа,
Бу Иблис, а кеси чагъырдан уртласа уа
Табыныб да турур эди ол, адамгъа.

* * *

Чагъырдан сен уртла тас болмазча ангы,
Сен уртла этмей тас бу ичиу мардангы.
Биреуню джырына эжиу этме да сен,
Тенглени ичинде бил кеси багъангы.

* * *

Мен кысдым эрними кышунда эриннге.
Джашауну узагынын ол айтырча меннге.
«Ич» деди, бу дуня иеси санаучанды,
Бу адам инсанны кесинден тебеннге.

* * *

Туралсам эди мен хар нени да кютюб,
Бу, чийсыл затланы терк этер эдим тюб.
Мен джангы аламны уа кыураб кюреширем,
Адамны асылын ол атмазча тюртюб.

* * *

Сен сарнаб да кюрешме, сеничад келюм,
Джыласанг да, кыйсанг да аллыкды елюм.
Тамбла ол кышунчу санымы теблерикди,
Бюгюн, ол, а мени болуучуд екюлюм.

* * *

Тахсалы дуняда нечик кедю кемлик,
Магыана уа кыйда? Айт кыйдад таукеллик.
Сейирлик да кыйда, кыру олд сейирлик,
Ол сени белерик чыммак-акъ кебинлик...

* * *

Биз терек бачхагъа кыууана кечейик,
Кыууанчны чагына биз оюм бичейик.
Суйгенле кетдиле, кышунла болдула,
Аланы келтюре, чагырдан ичейик.

* * *

Манга бирди ойсам да мийик кыаланы,
Мен чагыр ючюнге кыызгъанмам таланы,
Кыууанчха ауушдур сен омакъ абангы,
Ол шийых Марияммы тикгенди аны?

* * *

Сагъышны сагъышха мен турама асыб,
Керексиз джукъудан манга джокъду насыб
Мен кетсем дунядан джукъудан таярыкъма
Ёлюмню джукъусу башымдан, а басыб.

* * *

Бу къошун келтиред керексиз сагъышха,
Мен алама аны биргеме къырдышха...
Къошунчу уа алыб ол ариу сауутну,
Джазыкъсынмай урады, сынарча, тапша.

* * *

Талпыуум тюшюрмез базманны ызына...
Бурному да урмам чагъырны азына.
Бу къургъакъ илмудан кесими айыргъанма,
Юйленир ючюн мен джюзюмню къызына.

* * *

Мен айтама санга: «Алейкум ас-салам!»,
Ол тана джандетде мени джокъду къалам.
Аз да джокъду менде не гюнах, не терслик,
Джазарын, а джазгъанды манга да, къалам.

* * *

Бу келген насыбны сен чиркитмей джаша,
Насыбсыз, а болуб сен джюрюме таша.
Сен сёзню ауурун Аллахха быргъасанг да,
Бек къыйынды анга, ол турурча шапша.

* * *

Ол шатык адамгъа керек тюлдю да джукъ,
Ачханы да истемей этеди зауукъ.
Шериат да анга аз да тюлдю джорукъ,
Андан джокъду онглу, тюлдю ол джылауукъ.

* * *

Джыласанг да, кьойсанг да келликди аджал,
Бир боллукьду азаб, сен болсанг да таджал.
Джокълагъа кесинги сен сана да кёллен,
Бу керти сагъышдан, биз табмазбыз маджал.

* * *

Хар джетген джеримде мен айтмам «Бисмиллах»,
Мен ичеме кёкден, а джетмез деб, палах.
Кёзюуде уа гюнах огъургъа саналады,
Бир затны кечерге да керекди Аллах.

* * *

Бу дунган хазнагъа тенг болду аракъы,
Эсирген адамда аны барды хакъы,
Бу татлы дунияда ол да тюлдю ачы,
Кесин бек ургъанны огъурамайд талкъы...

* * *

Алдауукъ суймеклик-адамны джунчуу,
Керек тюлдю манга сезимни къачыуу.
Башынги кёлтюрюб сен этсенг, а сансыз,
Суймезлик да сюед къозгъалыб ачыуу.

* * *

Чагъырны тылпыуун шо бир кеч, Аллахым,
Джюзюмню татыуун шо бир кеч, Аллахым.
Кеч мени Аллахым, ичкичи джанымы,
Джорекни талпыуун, шо бир кеч, Аллахым.

* * *

Мен эртден бла эртде къобуучанма ёрге,
Кюзюге къабланыб бетими кёрюрге.
Кесиме ачыугъа чагъырны уртларыкъма,
Тюбюнде къалгъанын бетиме бюркерге.

* * *

Мен турсам да кёкге кёзюмю аралтыб,
Джулдузлу сабагъын бошамазма артыб.
Къыйырын не учун мен аны табалмам,
Сагъышны ёлчесин кюрешсем да атыб.

* * *

Джукъ да тюлдю бизге, джарыгъан дуня,
Биздеги бу талпыу, къуш учхан да уя.
Сырт, ёзен, наратны къатында да къая,
Бу шоркъа да мында башлагъан таркъая.

* * *

Ба этсе да сени къызны эм ариуу,
Бу сёзлюк бутакъны джокъ эсе да къууу.
Бу къадар сейирлик къууанчны келтирмез,
Сендеги джюрекни кёб болуб да ууу.

* * *

Бай, джарлы да болуб кёрелмем мен Сени,
Мен эсем да джазыкъ, Сен билесе нени?
Сен, Аллах, къысхаракъ кечмеклик тилетсенг а,
Бу тарны бойнунда аз къыйнаб да мени.

* * *

Бу Аллах, а мени азабда джаратыб,
Гюнахлы ишлеге ол къойду къаратыб.
Гюнахлыча кёрюб, джаханим отуна.
Ол тюзлюкмюд мени къоярыкъды атыб.

* * *

Бек ашхыды Аллах хар нени да берсе,
Бир къызны маджалы бла къошун джиберсе.
Умутну джетегин ёсдюрюб да кюрешме,
Была бары болуб, сенден джокъду кюнсе.

* * *

Джашаудан кьол булгъаб башларыкъды кьолунг,
Сен табмазса аны не онгун не солун,
Ич, сени кереклимед бери келлигинг,
Сен кьууан, белгисизди барлыкь да джолунг.

* * *

Мендеги тефтерни булбулла ангылай,
Сёлешген сёзюме джулдузла тынгылай.
Алыныб, кьутуруб, сиз шашыб кьалсагьыз да,
Дунияны тёрюнде мен кьаллыкьма былай.

* * *

Кёб джылны джорюдюм сагьышны эбинде,
Белгили зат, а джокь бу айны тьобюнде.
Белгилиди меннге, бу дуня белгисизди,
Олду тюз айтырым ма ахыр кюнюмде.

* * *

Мен сохтама, сейир, бу сейир дуняда.
Устазым аяусуз, иш кьыйынд хар кьайда.
Джашауну ишлерин баджарыб кюрсшсем да,
Алкьын тьолме уста, алкьын джокьду файда.

* * *

Мен кёрню хапарын сагьындым да кьартха,
Ол айтды: «келген джокь кетгенге шагьатха.
Ич, деди, акьсакьал, сен джары, сен кьууан,
Этерик ишинги чьрт да салмай артха.

* * *

Сен Аллах кёзюуде сен боласа кьызгьанч,
Не анга, не манга Сенден джокьду кьууанч.
Джандетни эшиги шийыхха ачылады,
Манга джокьду саугьанг, манга азды джубанч.

* * *

Ассыгъа ачылмаз тейрини эшиги,
Белетгенди мени Аллахны бешиги.
Динни тас этиб мен аджашханча джюрюймс,
Джандетге джол табмаз адамны эшеги.

* * *

Къаланы ичинде джашынганча бийче,
Тюзлюкню тахсасын джюрекде сен биче.
Накбутха, налмазгъа кюн джарыкъ тегюлюрча,
Тахсангы сен сакъла урланмазча кече.

* * *

Патчахны таянган джерине атлансанг,
Бу сары тюлкюден башха джокъду инсан.
Къапханны къуруб ол тюлкюню сакълаучанед,
Кёрюнеди кеси уругъа къарасанг.

* * *

Кюйюзлю тюзлени джел алгъанчад ортакъ,
Патчахны къанындан къызарад къызгъалтакъ.
Ариуну кирпиги гюл болуб да чыкъгъанды,
Ташадады бети, болуучу эди акъ.

* * *

Сейирлик ишлери кёб болур Аллахны,
Джерде кёбдю джарсыу, биз тешерча сархны.
Биз джашайбыз джерде ахырда да билалмай,
Къыйырын эм учун ёмюрлюк палахны.

* * *

Джан салгъанды Аллах терекге эм суугъа,
Ёзге ол хорлатханды кесин джарсыугъа.
Чачынгы бурмасын теблерикди ёлюм,
Этерик ишлерин ол санайд асыугъа.

* * *

Саггышым мени кѣб, сукъланырча къадар...
Хар чакъны ийнакъла, ууахты да-мурдар.
Ханс, а тюлсе ийнан, бир кере чалынсанг,
Ызынга ёсерге табалмазса мадар.

* * *

Мен билеме, меннге боллукъ тюлдю дагъан,
Баш кѣлтюрмей кече китабха къарагъан.
Китабны окъуй сен мыйынгы кебдиргенсе,
Ахыратда уа кюймез чагъырдан уртлагъан.

* * *

Ол къызгъа кемсизлик къабдырады исси...
Башханы сюерге бѣлюнгенди эси.
Сен мени джюрегим сезимни сакъласангда
Бизни сау этерик инджилгенди кеси.

* * *

Чагъырны ичмезге ант этеди шайыр,
Ол антын бузгъандан санга бармыд хайыр.
Булбулла сѣлеше, гоккала тиллеше,
Былайын бир кѣрюб кѣзден ким ташайыр.

* * *

Биреуден сен излеме аурур деб джаны,
Терсликни сайламаз адамны маджалы.
Бу дуня азабдан алкъын джокъду дарман,
Да, алайды заман, сен излеме аны.

* * *

Эшикни джабхандан табылмаз магъана,
Бу къара терсликге болма сен багъана.
Кѣк атады джерге къууанчны ташларын,
Джый да сен аланы, болумунгча сана.

* * *

Сынадым мен динни, болумумча, Аллах,
Ахырда суймеклик келтиргенди палах.
Сен, мени, Аллахым, джандетге буюрсанг а,
Аллахны суйгенде чыртда джокъду гюнах

* * *

Мен кёреме чархда бурулады топракъ...
Къошунну, ол уста уа этер табыракъ.
Онглудан, онгсуздан да этеди аны,
Джетгенин, а айырмай оргъанча оракъ.

* * *

Кимди, бу дуняда джашагъан гюнахсыз,
Джашагъанмыд адам ма джашаб да ансыз.
Сен мени ызыма артыкълыкъ джетдиресе,
Къайсыбызды бизден былайда Аллахсыз.

* * *

Бир уртлам этелсенг сукъланад джуугъунг,
Дуняда керек тюлдю манга бир джугъунг.
Патчахны сархындан мен кёбге сайлагъанма,
Чагъырны къызара туруучу «джаулугъун».

* * *

Къозургъа кюрешед бу ёлюм-сарыубек,
Адамны джашауун къысхартады ол бек...
Дуняны, мен билсемед былай боллугъун,
«Нартюхден а учмаз эдим» - дейди, кебек...

* * *

Сиз эссиз адамла, топракъны юсюнде,
Атларгъа кереклид эскере хар кюнде.
Сёлешеди топракъ: «Сен ууатма мени,
Мен адамом сенича, кетген ёмюрде».

* * *

Джудузла тѣгюлюб кекледе джокъду чек...
Тейрини кызына джер кесиди тѣшек.
Кѣк бла джер арагъа кѣзюуде бир къара,
Ненча барды санча. Ненча барды эшек.

* * *

Сен тураса кеси орнунга къадалыб,
Чагъырдан да къача, ма кесингча къалыб,
Ичкичи уа ёлюр, ёллюк тюлмюд шийых,
Ичкисиз гюнахы юсюне къаланыб.

* * *

Сюймекликди джыргъан ариуну тамагъын,
Игиге буралмам адамны тумагъын.
Кѣкню кѣк сууундан бюгюн мен юлюшсюзча,
Толтургъанды къаным джюрекни табагъын.

* * *

Тейрини тахсасын билалмаз бир киши,
Аны джокъду тосу, не да бош кюндеши.
Мюйюшден сен къараб сынаргъа кюрешсенг да,
Джазыуну сахнада бек сейирди иши...

* * *

Сен болурса, ёлюб кѣклеге кетерик,
Бир кюн бир Аллахны кьолуна джетерик.
Сен мында-къонакъдаса. Анда юйюнгдесе,
Тартыныб да кюрешме, береди берлик...

* * *

Джюрекни эшигин мен ачсам да санга,
Бу итлик хар къайда да тюбейди манга.
Хар санча ол санчады, эссизди, дюргенди,
Бир уртрам этгенлей тенг болгъанчад ханнга.

* * *

Кёрюнсе да сенде, кьачхачны да нюрю,
Джашырыр кьайтмаздан Аллахны кюбюрю.
Джерге бермей хайыр биз андан кстерикбиз,
Къуру олму болад адамны кёрюрю.

* * *

Биз этебиз гюнах чагъырны тауусуб,
Биздеги гюнахдан киши кьалмад сууб.
Алайсыз бу Аллах кечиуню танымазед,
Биз турсакъ игини кече кюн да къууб.

* * *

Эриген накъутха ушагъан чагъырны,
Ич мени айбетлим, сен сыйла да аны.
Бу кьызгъан эрнинге ёмюрге байланыбды,
Чагъырны, кьызарыб да кесича. кьаны.

* * *

Сен тюзлюк ючюннге чырт аяма джанны,
Этерик ишинге салма сен болджалны.
Терсликни сюргенге чамланыб да кюрешме,
Тюзлюкге кюрешиб да бурмазса аны.

* * *

Кесим билмеген кюч кьагылады манга,
Къарыулу да болуб таяндым аманга.
Ол къуру кюнлени салсала излемем,
Мен эсирмей кесим джюрюген заманга.

* * *

Соруусуз, джууабсыз сен уртли чагъырдан,
Кёк ачхынчы бизге кьайгъыны, джангьдан.
Сорушхан джазыуну бюгюн сен ашыкъдырма,
Ашыкъса уа ийнан кьутулмазса андан.

* * *

Аллахха табына, бу адам инсаны,
Джандетни табалса, джер болмазед саны.
Акъяшлы джандетге бёлнюб да кюрешмейд,
Ол къара джаханим да къркътмайды аны.

* * *

Къууанама, сыйы бла турады деб сархым,
Къууанмам ахыратха тюшюрсе гюнахым...
Сен, джюзюм, мен сени сууунгу сагъынама,
Ол саугдады меннге, олд мени «Аллахым».

* * *

Ол къара ёлюмден бизге джокъду кечим...
Чагъырча уа болсун мени баш келечим.
Бу джашауду къысха, ма бу хаух дуняда,
Керексиз мыдахлыкъ меннге тюлдю бичим.

* * *

Мияла аякъны ичинде бозасы,
Ол келлик кюнюмю да болур мардасы.
Хар къайда да чагъыр ачыгъа саналады,
Ишексиз аны барды керти тахсасы...

* * *

Чагъырдан тартханлай этме сен итликни,
Джорукудан да чыгъыб сен таянма тикни.
Сен ичиб биреуню юсюне ауунама,
Чагъырны юсюнде къратыб тенгликни.

* * *

Илгенчек болалмам Сен айтсанг да «абын»,
Хар затны кёргозе табсызы бла табын.
Къыяма кюнде Сен, а мени кечериксе,
Къркътуусуду меннге да къара китабынг...

* * *

Мен кюнню орнуна джарытмам аламны,
Тахсасын табалмам, бу джашил таланы.
Бу къадар сагъышдан мен бирин джаратханма,
Къоркъгъандан чыгъаралмай турама аны.

* * *

Сен болуб гюнахлы кёз атаса джерге,
Этме ант бу джерде гюнахсыз джюрюрге.
Аллахха керек тюлдю болгъан гюнахсыз,
Гюнахы болгъанны ол излейд кечерге.

* * *

Джаратдынг Сен мени топракъдан эм суудан,
Къанымы джюрютюб айырдынг джарсыудан.
Алырым, этерим да Сенде джазылгъанды,
Сау бол дейме Санга джаныма асыудан.

* * *

Биреуню аллында уялтаса мени,
Ассыгъа да санаб ичгини сюйгенни.
Хо, разыма, мени осалгъа санасанг да,
Сёлеширча былай сен билесе нени.

* * *

Къуранны толусу бла билген табылмаз,
Аны билмей толу, ол намаз да къылмаз.
Къошунну белине чырмалгъан аятны уа,
Окъугъан да окъуб харифде абынмаз.

* * *

Бу терек, а ёсед аз да бюкмей белин,
Ол кука сёзсюз бекми сюеди элин.
Минг къоллу болуб ол, тынгылаб да турады,
Минг тилли да болуб, ол джетдирмейд тилин.

* * *

Мен сеземе мында махтанган гокканы,
Ол турады, билгенча аны сатханны.
Мен айтама: «Чагъыр юсюме тѣгюлгенди,
Сендеги бояудан сен айырчы, аны».

* * *

Кюнсе сен чагъырчы, джашау джокъду кюнсюз,
Тезюмлю дуняда биз болдукъ тѣзюмсюз.
«Сенсе кѣз джарыгъым»- деб, санга табынама,
Къарангы дуняда сен болдунг ёлюмсюз.

* * *

Бек разыма, къошунду къууанч дегенге,
Эсими да ийиб тюбюне чѣкгенге.
Ол къадар ушакъны, мен бютеу тауусханма.
Нелляй бир джашарым, а билинмей меннге.

* * *

Алдауукъ сезимни мен сюзер эдим тюз,
Джукъланган кѣсеуге ол ушайды сѣзсюз.
Бу керти суймеклик, а чыракъча джанады,
Анга джокъду тынчлыкъ не кече, не кюндюз.

* * *

Акылы адамла болсала да «пилле»,
Кюйдюле, къыыстаялмай чарсны питилле.
Бир кесек таурухну шыбырдаб да бизге,
Да бизнича ала джукъугъа сингдиле.

* * *

Бек ашхыд госукну да къазыб, а тургъан,
Хар джетген ашынга джут болуб тургъандан.
Сюскни кемирген да игиди андан,
Аманны ашына, келиб баш ургъандан.

* * *

Ол кеси кыйыны бла джашаб да тургъан,
Уруна да кыйнун нартюхден толтургъан.
Ол кеси кыйыны бла джашаб кюрешигенди,
Керклимед анга биреуге баш ургъан.

* * *

Кёзюуде биз мыдах, кёзюуде уа - джарыкъ,
Кёзюуде биз кьаргъа, кёзюуде-джумарыкъ.
Ёмюрлюк кюзгюде бетибиз тюрленеди,
Биз эсек да бютеу ишлени баджарлыкь.

* * *

Бу зем-зем чагъырдан джарыкълыкь излеген,
Табынуу башчысы уа Аллахды деген,
Бошлугъун да таба дуняда атланады,
Башындан, а кьарайды нени да кёрген.

* * *

Бу кьобуз тауушха джаш иеди эсин,
Кьошуннга сен узал ол берлик, а берсин.
Ич, сени джюрегинг кьууана да турсун,
Шийыхны джюреги уа ташны кемирсин.

* * *

Бушууну излемем не тюнюн, не тюшюн,
Этилик ишими тас этмем кюмюшюн.
Бюгюн бу дуня тургъаныча эркинди,
Бек ашхыды адам табалса юлюпюн.

* * *

Мени бир кьолумда кёрюнеди «Къуран»,
Ол бирси кьолумда уа - чагъыр, тегеран.
Дуняда мен джюрюйме болалмай гяур,
Мен джашайма болалмай анда бусурман.

* * *

Бир кюн бир, а сени тас боллукъду атынг,
Сен кыйналма, чагъыр да табад муратын.
Ол къара къабырда джилигинг юзюлгюнчо,
Ийнакъла ариуну ийнакълы сыфатын.

* * *

Гюллеге да турдум, бетими мен салыб,
Къууандым бу джюзюм да турса джасаныб.
Юлюшсюз къоймазгъа кесими кюрешеме,
Сынсымазча артдан, юлюшсюз да къалыб.

* * *

Ма кёреди Аллах чагъырны сатханны,
Мен къойгъанма эртде чагъырдан тартханны.
Бу ичги джаныма себеблик келтиреед,
Сюймеклик келгенли мен къойгъанма аны.

* * *

Джазыгуну аллында биз ушайбыз тобха,
Ёшюнню тиресек ол джыймазед къабха.
Тилекден хайыр джокъ, оюнчу уа биледи.
Оюнну джоругъун ол санаб да табха.

* * *

Мен келгенем бери тентирей, ауунай,
Джюрекде уа бола бир хахай, бир тууай.
Айыб тюлмюд деб мен къартлыкъгъа сёлешгенем,
Ол айтханед: «Мени кечерикди, Къудай».

* * *

Ичкисиз, юйге кир да кесингча къубул,
Бютеулей джарсыудан не да ич да къутул,
Барды чакъ аланы арасы сюремде уа,
-Ол тюзлюкдю, керги да болур кибик къул.

* * *

Бир «шийых» сёлешеди бир «хаух келинге»,
Хар джетген узалады сени белинге.
Хо алайды деб ол шийыхха бурулады,
Айтчы сенмисе бу сёлешген да меннге.

* * *

Кёк айтад джюрекге, мен билеме аны,
Сен кёресе менден, джарсыуну. аджалны.
Ол кёкню болуму кесине джетелсеед,
Бир джангыз джюрекни да этмезед джарлы.

* * *

Дуниягъа ьшаныб сен этмезсе зауукъ,
Джетгеннге ьинаныб табалмазса бир джукъ.
Сен къысха тенгинге сынамлы къарасанг да,
Бир кюн ол этерге да боллукъду, джаулукъ.

* * *

Джокъду бир магъана къарадан не акъдан,
Бизге джокъду къууанч бу «тюзлюк» артыкъдан.
Сен эсле бу джашау барыууча барады,
Тутма сен былайда кесилген бутакъдан.

* * *

Джулдузла къармала... мен боллукъма даулу,
Тул-губан болуб джер да болса кыраулу,
Мийикге къараб мен Аллахдан дауларыкъма,
Бошунамы этдинг деб мени махтаулу.

* * *

Сокърана да турдум мен джашаб къартлыкъгъа,
Кечиу джокъду менде бу сейир кылыкъгъа.
Хар джетген ишими, Аллахха бойсуна да,
Толтургъанма санамай аны, артыкъгъа.

* * *

Сынатды къатылыкъ игини, аманны,
Юрендим юркмезге мен сынаб заманны.
Хар Аллах кюнюнде чагъырны тансыкълайма,
Табыныб да кюрешмей, даулайма аны.

* * *

Сыйымы мен табыб, чырт ачмазем къаугъа,
Гюнахым ючюн мен да кирликме даугъа.
Суу тегеди джюзюм джаныма асыугъа,
Ма андан, а уллу манга джожьду саугъа.

* * *

Китабны да окъуй, ийме сен тубаннга,
Керексиз сагъышны мен бёлдюм заманнга.
Сен кеси эсинги устазынгча кёрсенг да,
Ол сохтамды мени, тынгылама анга.

* * *

Джарсыуну джетегин сен ёстюрмейин тур,
Къууанчны китабын эджиклей, сен олтур.
Белгисизди, сени дуниядан кетеринг,
Джюрекни буйругъун, а къуру да толтур.

* * *

Бу Аллахды бизге хар нени джазарыкъ,
Ол кесиди, юсюн да аны бузарыкъ.
Къолунгда болгъанны сен джоюб кюрешсенг а,
Ёнгкючлюк да тилемейин, этмей зарлыкъ.

* * *

Айыб тюлдю болсам бир кесек хаулerek,
Къабымдан да чыгъа сенден болмай эрек,
Мен гыбыр кюнюмю кечеге ушатама,
Гюнахсыз суймеклик манга тюлдю керек.

* * *

Айт кьайдады кёкню кьыйыры эм учу,
Гитче тюлдю андан Аллахны ууучу.
Биз келебиз бери, биз кетебиз мындан,
«Магъана уа кьайдад»- деб айтад, джолоучу.

* * *

Ёлюм тюлдю, джашауд, кьоркьюу заманны,
Ол тюбеб да, кесича кьыйнайды джанны.
Кёк меннге джашауну уа бошун теджегенди,
Бир да салмай болджал, мен берлигем аны.

* * *

Сен атлан, эсинги да ие джырлагъа,
Эркинлик да сынаб, сен уша джурлагъа.
Начаслыкъ ишинги таныта эсенг сен,
Терк тонаб да байны, чач мюлкюн джарлыгъа.

* * *

Белгили этерле, сен болсанг, а бетсиз,
Сан этмез бир киши сен болсанг иннетсиз.
Мен сюеем турсам дунягъа белгисиз,
Кишини да таньмай мында, керексиз.

* * *

Ол ариу тюрсюнден сен эскер кесинги,
Керексиз ариулукъ ташлатыр эсинги.
Ол кьадар кюпселик ёмюрлюкдю десенг да
Кьурутур ол сени суймеклик тепсинги.

* * *

Дуняяны юсюнде санга джокъду ушаш,
Тюбегинчи санга мен болуб эдим таш.
Аякъны толтуруб сен манга бир узаг,
Бир кюн бир экибиз да болгьунчу джууаш.

* * *

Ол гокка чырайын, а теджейди кёбге,
Ушатады кесин ол ариу «Юсюбге».
Дуниялы ариулукъ чагъырда танылады,
Табигъат ариулукъ, а тюшеди тюбге.

* * *

Ол бизни джаратхан хауаны да берди,
Джашаудан, а кёбню, Ол кёрге теберди.
Хар небиз джетишиб эсе, нек ауушабыз,
Кимди терс былайда, бир айтсанг а, Тейри!

* * *

Нек этесе сарын, тур да ич чагъырны,
Хайыр джокъ джарсыудан, ким сюеди аны.
Бу джазыкъ джанлагъа кёк джарыб туралырмы,
Бу мыдах бетлени белгисизди саны.

* * *

Тюнгюлгенча джолдан, бу джашау, а кетди,
Ёзенден эм кьолдан, джарыкъсыз да кетди.
Бютеулей бу джашау бир чакъгъа келишеди,
Къум тюшгенча кьолдан, ол эсленмей кетди.

* * *

Ичкини кьойгъанлы мен болдум тынгысыз,
Кёрюндюм кесиме хар кимден да джакъсыз.
Бир дарман да манга джарамаз, келтирсенг а
Биягъы чагъырны, туралмазма ансыз.

* * *

Кетгенге бары бирди, Багдад не Шираз,
Не чагъыр, не боза, не сура не намаз.
Ай, тола да ызы бла джангы чыгъарыкъды,
Энтда ненча кере тюберикди бу-джаз.

* * *

Сен кәресе, улан юй этеди кьумдан,
Ол кьалгъан, а болур бир ёлген ахлыудан.
Айт анга ол эслеб ойнасын былайда,
Алайсыз да толуд былайы джарсыудан.

* * *

Кёрюндю бир кьошун джарлыны юйюнде,
Ол болгъанды залим узайгъан ёмюрде.
Бу сабы уа аны кьол кибикичад кёрде,
Ууртуду кызыны ол кеси уа тёрде...

* * *

Эс джыяды адам уллая, ёмюрю,
Аллындады аны биллиги, кёрюрю,
Хар ашха джутланыб кесинги абзыратма,
Джетгенни тенгнге тутмай, кесингча джюрю.

* * *

Тамчыдан кьурала бек уллуду тенгиз,
Букьудан да тола джер ёседи кемсиз.
Келгенге, кетгенге бирди бу дуня,
Кёрюннгенча мекам кьачхыда чибинсиз.

* * *

Сен ичер джерингде билиб ич чагъырны,
Джетгенинг бла ичиб сен айланма, аны.
Кёб ичдим, аз ичдим деб аны сандырама,
Акьыллы бла уртла джарыта таланы.

* * *

Тюзлюкге бу терслик болуучанды кьаршчы,
Кёк турады тёзюб, хар неге да башчы...
Тынгылайды бу кёк, ол сансызды нечик,
Анга джетмейди джукь таш атса да тапчы.

* * *

Ишледи кьошунну ол уста сауутчу,
Ууатмаз ючюннге акъылын сатычу.
Дуниядан кетдиле суратчы, алыучу,
Аланы чиркитди кесине базычу.

* * *

Джашауум узаяд, джел кьюугъанча аны,
Эниклей ауушдан бёлюннген тубанны.
Джарсыуну мен чекдим, кьюуанчны да кёрдюм,
Бу джашау, а кетед кьюрутуб адамны.

* * *

Джарсыуну аллында хар адамд кьярыусуз...
Джетгенин, а джутады бу джер джелмаууз,
Бюгюн саума деген бошуна махтанады,
Суу чынгай да келиб ахырда болду буз.

* * *

Джашауда хар кьюру бошуна джюрюсенг,
Чагъырдан да тарта, кызланы да суюсенг.
Ма дагыда сен бир кюн ийнан тюнгюлорсе,
Сени ким уятыр джукьюгъа бир сингсенг.

* * *

Гоккалы тюзледе биргемед ариуум,
Ол джандетди меннге анга джожьду дауум.
Кёклени джандети дуниягъа белгисизди,
Джердеги джандетде кесилед сарыуум.

* * *

Кёкледе болурла джаханим бла джандет,
Бизде бард айтыгъа ийнанган да адет.
Джюрекни ичинде экисин да сезесе,
Адамны кёлюнде барды ненча иннет.

* * *

Бу эски, бу кьошун хар неден кыйыллы,
Ташхадан кычырад, бир сууукъ бир джылы.
«Сатыучу, алыучу сиз кыйда бугъунгансыз,
Барынга биргелей ким болганды кьаллы?».

* * *

Артыкълыкъ этиуню джокъ учу, кыйыры,
Аллахдан джол табмаз адамны кыйыры.
Игилик этгенни да кечиб, а кюрешмейд,
Аманны уа аманча кьреди айры.

* * *

Сен чагъырмы болдунг кьууанчны да эни,
Сен сакълайса сени сыйынгы билгенни.
Заманга келише мен сени балсытама,
Бу Аллах, а кеси да тебермейд сени.

* * *

Сен тегдюнг ичинги бу джашау амалтын,
Аманлыкъ, игилик, бу багъыр, бу алтын.
Экиси да санга кесекге бериледи,
Тамбла сен бирини да табмазса атын.

* * *

Байрамда борчубуз этерге кюлюб, харх,
Эсириб сынаргъа кереклиди палах.
Кьууанчда кишенин, нохтасын да алыб,
Эшекни башына бош этеди, Аллах.

* * *

Селешмезча мени этелмез медресе,
Огъурлуду джюрек джангълыкъ излесе.
Намазлыкъ кийизни мен сызыб джибергенем,
Огъай тюлем Аллах башханы берелсе.

* * *

Ёмюрлюк шартланы акъылынг хорламаз,
Тынгысыз джюрюген ёмюрге да онгмаз.
Аллахны буйругъу хар неден да мийикди,
Къууанчлы чагъындан аламат а, болмаз.

* * *

Джазыуну шатырын, тыялмаз бу сакълыкъ,
Чириген агъачны джокъламаз рахатлыкъ.
Бу мени тюрсюном межамгъа келишеди,
Учхарады анда, ол джаным-аралыкъ.

* * *

Тюзледе джел кибик, таулада суу кибик,
Кюн кетди арадан энди тюлдю келлик,
Кетгенге къыйналыб кесинги абзыратма,
Джашагъан кюнюнге эте бил таукеллик.

* * *

Хаухду бу дуня, биз кетерца кюйюб,
Бу джалгъан затлагъа джалгъашмам мен суююб.
Хар нени башына джаньмы санагъанма,
Тюрлениу шартлагъа мен турмам суююнюб.

* * *

Сен, Аллах, эс табдыр акъылын сатханга,
Ышаныу, тарыгъу энди къалмад Санга.
Кюл болуб ненча-джан дунядан чачылгъанды,
Тютюнюн да табмам мен соруб заманнга.

* * *

Ашхыла бла джюрю сен джолда джюрюсенг,
Осалла бла демлешме тюбев сёлешсенг.
Телини къолундан алма джан дарманны да,
Акъыллы адамдан ал ёлюр отну, сен.

* * *

Чагъырны мен табыб да къояма сатыб,
Бойнума деричи джандетге да батыб.
Керексиз джандетге сен ийнан да атлан,
Мен ичген кёзюуде дуняны сагъайтыб.

* * *

Сёлшед бир балыкъ, бабушха бурулуб,
Суу къайтырмы бизге, келиучю да уруб...
Ол бабуш, а айгад, бир кюн бир, а бизни,
Тепсиге салырла, табада къууруб.

* * *

Узакъдады тенгиз деб джылайды тамчы,
Терк-тенгиз къобханда ол сарнайды ачы.
Сёлшеди толкъун: сен болсанг да кёкле,
Къайтырыкъса меннге, джанымы-къууанчы.

* * *

Чагъырчы чагъырны сен келтирме кёбюн,
Мен сюеме таза бозаны кёмюгюн,
Пиала сауутха эрнинги тийире,
Кёрюрге да боллукъса аны, сен, тубюн.

* * *

Къапланга, парийге да ушайды талпыу,
Ол хыйла тюлкюге да ушайды талпыу.
Адамны талпыуу къоянга да ушайды,
Азаулу бёрюге да ушайды талпыу.

* * *

Ол джандет къызланы сынагъан табылмаз,
Джердеги къызладан джюрегим, а къанмаз.
Кёзюм кёрмеген зат кереклимид манга,
Чагъырны узатсанг джюрегим къабынмаз.

* * *

Намазлыкъ орнуна сен келтирт чагъырны,
Керекли джерледе тартайыкъ биз аны.
Джазыуну этегин къолунгдан бошласанг да
Ийме сен джолунгдан ол ариу кызыланы.

* * *

Бу мёлек сыфатны иесиди адам,
Дуниялы сагъышда мени джокъду мардам.
Бу Аллах топракъдан, а мени джаратханды,
Ызыма да атар ол табалмай чыдам.

* * *

Биз кетсек бу дуня экинчи табылмаз,
Ол мени ючюннге бай, джарлы да болмаз.
Бир кесек да джашаб мен андан кетерикме,
Джюрегим, а аны тахсасын табалмаз.

* * *

Ол бизни сёкгенни, бизден джокъду джалы.
Къууанчха къууанад адамны таджалы.
Намазлыкъ кийизни аякъгъа ауушдурчу.
Сукъланырча бизге адамны маджалы.

* * *

Ышана да, джюрек сен изле джюрекни,
Кёрюрге изле бек тенгинге джюрекни,
Кябаны да унутмай, асыл джюрегинг бла,
Сен изле кесинге игирек джюрекни.

БАШЛАРЫ

Дуния.....	4
Кече бла кюн.....	4
Тёрт зат.....	5
Тёбеле.....	6
Джерге.....	6
Джерим.....	7
Къаузлу джер.....	8
Халкъыма.....	8
Джурт.....	9
Къобан суу.....	10
Тейри джарыкъ.....	11
Сокъураныу.....	12
Хауа.....	13
Къартджуртда.....	14
Топракъбаш юй.....	14
Ирият.....	15
Тёгер.....	16
Ушакъ.....	16
Кесинги да.....	17
Дерс.....	17
Адам.....	18
Бизде.....	18
Суу таш.....	19
Сабийге.....	19
Джууукъгъа.....	21
Тёрде.....	21
Къурманда.....	22
Межгитде.....	23
Тыбыр от.....	23
Кёз гинджим.....	24
Къуран.....	24
Тынгылау.....	25
Кюрмесиди.....	25
Сагъыш.....	25
Нек айтмайды.....	26
Элимде.....	26
Алгъыш.....	26
Аллахны саугъасы.....	27
Къырдышда.....	27
Экиси да.....	28
Джерни алай этгенди.....	29
Тамадагъа.....	29
Мингджыллыкъ (Омар Хайямгъа).....	30
Къырдыш.....	31

Сюймеклик.....	31
Топуракъ гырт.....	32
Юйдеги.....	33
Марина бла Каринагъа.....	33
Мен да.....	34
Джомакъ.....	35
Сагъышла.....	35
Оюмчу.....	36
Арба.....	37
Къарт атама Халилланы Мухамматха.....	38
Джамчы.....	38
Чагъыр.....	39
Кюн.....	40
Къыз узалгъанда.....	40
Джулдуз.....	41
Терек.....	41
Билалмаз.....	42
Къушла.....	43
Суу чыбчыкъ.....	43
Къарачай (джыр).....	44
Шам Теберди (джыр).....	45
Тин атала (джыр).....	46
Батча (джыр).....	47
Элле.....	48
«Къарачай газет» (джыр).....	49
Лепшокъланы Хасанга.....	50
Джашау да.....	51
Къабыргъада къол ыз.....	51
Джамчылыкъ.....	52
Ёмюрлюк от.....	53
Джулдузла.....	54
Къыз джыласа.....	54
Славян къыз.....	55
Дагъыстан.....	56
Суу секиртме.....	56
Бородин тюз.....	57
Арбаз.....	58
Теберди суу.....	58
Ол кесинден излесин.....	59
Келмегенме бошуна.....	59
Кече.....	60
Чапыракъ.....	61
Къартны хапары.....	61
Аллахха шукур.....	62
Мекка бла Медина.....	63

Джашил байракъ.....	64
Талагъан эд.....	64
Толкъун.....	65
Гюл кёкен.....	65
Джылан.....	66
Назыл.....	66
Къалыр.....	67
Джолла.....	67
Акъсакъалны тюрсюню.....	68
Меннге нёгер тюл эсенг.....	69
Сагъышлыма.....	69
Шоркъа суу.....	70
Джётел чам назму.....	71
Сен манга назмунгу окъугъанса бек сакъ.....	71
Сен бойнунга дери суугъа кирсенг да.....	71
Батчаланы Муссагъа.....	72
Гюл.....	72
Чын кёгюн.....	73
Адамгъа.....	74
Джазгъы танга ушайды.....	75
Тышырыугъа.....	75
Ётелмезбиз.....	76
Къууана.....	77
Маймулла.....	77
Мюрзеу.....	78
Ёмюрлюк.....	79
Кимни?.....	79
Джашай бил.....	80
Джулдузла джаныб.....	81
Джазыугъа.....	81
Чегетде.....	82
Тал герек.....	83
Акъыл.....	83
Джашауда да.....	84
Кечегиде.....	84
Тюше.....	85
Энтда юч тизгин.....	85
Дуняда.....	85
Тейри эшик.....	86
Къарачайны Къадау ташы (джыр).....	86
Сиз, Джигитле!.....	87
Аскерчи тенгиме.....	87
Шиндик.....	88
Тил.....	89
Ким?.....	89

...Хайямны ауазы.....	90
Хар небиз.....	91
Алимге.....	91
Тюлкочюк бла чабакъ.....	92
Акка бешик ишлейди.....	92
Ушакъ.....	93
Джангы джылны кечесинде.....	93
Къарт атамы юю.....	94
Тау джугъутур.....	94
Къыл къобуз.....	95
Ёмюрюню аллы бла сёлешед биреу.....	95
Тышырыугъа.....	96
Сонетле.....	97

Сюймеклик назмула

Сеннге суюнеме (джыр)	
<i>джашау нёгериме Ёзденланы Акълимагъа.....</i>	101
Сен бир джууаб джаз.....	102
Сюеме мен.....	103
...Бир джукъ.....	103
Этмезча.....	104
Сен ышарсанг, кёкенлеге.....	105
Джюрек сёзюнг – джангур сёзю.....	105
Ол кызылдым имбашларын.....	106
Сени эшменг аллынгдан да.....	106
Сенсиз кекда тюлдю мийик.....	107
Сабан гюлле.....	107
Амал.....	108
Бары.....	108
Джары иймейд мени бу сезим барамта.....	109
Тенгизде.....	110
Мен айтама.....	110
Кёлюм.....	111
Атынгы.....	112
Эки назму.....	112
Бюгюн.....	113
Дууа такъ.....	113
Себгил.....	113
Кюймеклик.....	114
Кетесе сен.....	114
Къайгырыгу.....	114
Ючтизгин.....	114
Тёгюлсе.....	114
Ушатама.....	115
Джюзюк оюн.....	115
Андан эсе.....	115

Сюйген адам.....	116
Сезим къанатлы	117
Кюн джилтинле – тамам алтын чыпчыкъла.....	117
Сюесе сен.....	118
Къар.....	118
Тейри къызса – Сен.....	119
Патчах къызча.....	120
Кетдинг узайыб.....	120
Сюймесем	121
Джангыз олду тилерим.....	122
Джазгъы джылы аяздан къызаргъанча кёсеуле.....	122
Тал терекни теппеси, къарайма да танг ала.....	123
Сен мени сюйгенинг ючюн.....	123
Энчи назму.....	124
«Сюйгеними къорууларма джаудан», - дей.....	124
Эринлеринг.....	125
Сакъларма	125
Джанынга кече.....	126
Джулдузну къайгъы	127
Кыта назму.....	127
Дуния – хыршыд, Аллах кылыч билебми.....	128
Мени кибик сюерикди сени ким?	128
Бек толады уууч башындан будайны.....	128
Дуниядан излемсиди меннге джукъ.....	129
Къызылдым кече.....	129
Сюйгениме	130
Болгъанча мени тюрсюном.....	130
Алтын.....	131
Сюеме дейсе сен мени алгъынча бек.....	131
Кече деген къарангыды.....	131
Ёмюрге.....	132
Джулдузум.....	133
Ариуум.....	133
Сен.....	134
Ышан.....	134
Биз.....	135
Аманат эт.....	136
Сюйюмлюсе сен.....	136
Сюеме да.....	137
Тонайма деб.....	138
Шайтан джел.....	138
Ышара.....	139
Ай джарыкъ	140
Экибиз.....	140
Санга.....	141

Юлешеме.....	141
Кече арасы.....	142
Сен кетгенде.....	143
Сенде кезле.....	143
Джюрегинг.....	144
Эсенлик.....	145
Къол аязынг.....	145
Кюн келир.....	146
Джууаблыма мен.....	147
Илешиу.....	147
Джукъусуз джел.....	148
Сени джюрегинг.....	149
Джюрегимсе сен.....	149
Сени ийнагъынг.....	150
Къулач керирме.....	151
Сендеги сыфат.....	151
Суюлюб.....	152
Татлы кёрюндюнг.....	153
Ариуса сен.....	153
Тыялмам.....	154
Ёмюрлюкню.....	155
Сеннге табынама.....	155
Сендеги кирпичле.....	156
Кёбге кёрюнюр.....	157
Биргеме.....	157
Барды.....	158
Сенден.....	158
Ашхамда.....	159
Суйгенме да.....	160
Сенсиз.....	160
Сюедиле.....	161
Сеннге.....	161
Насыблыбыз биз.....	162
Бизге.....	163
Сюелсе.....	163
Гёбелекке.....	164
Къызгъанма.....	165
Арымам.....	165
Къуру иймез.....	166
Сени бла.....	167
Джандетимсе сен.....	167
Сени ючюн ёлгенлеге.....	168
Сюедиле.....	168
Сурагла.....	169
Къол аяз.....	170

Тюбешиу.....	170
Алгышлау кьагьыт.....	171
Сеимлерим – таякъ джангурла.....	172
Экибизге.....	172
Къарамынг.....	173
Этегинг.....	174
Бир зат.....	174
Умутлума мен.....	175
Табарма зауукъ.....	176
Чапыракъла.....	176
Сеннгеме кемсиз.....	177
Сеннгеме джесир.....	178
Айтаса.....	178
Сени ючюн.....	179
Сезим.....	180
Ёлеме.....	180
Сенсе да.....	181
Джангур.....	182
Джюрек.....	182
Сенден.....	183
Сууда.....	184
Кёре.....	184
Сени сюе.....	185
Экибизге.....	186
Сеннге джашай.....	186
Сюймеклик бла.....	187
Тапчан.....	188
Танг.....	188
Ариудан ариу.....	189
Ашай.....	190
Мен суйген.....	190
Сени бла.....	191
Седирерми.....	192
Ичкичича.....	192
Мен а.....	193
Ары.....	194
Къошунунгда.....	194
Ашхамда.....	195
Джертин, кёктюн.....	196
Эки тенг.....	196
Иелисе сен.....	197
Эркинлик.....	197
Эрийд.....	198
Илячин.....	199
Иннет.....	199

Эркин.....	200
Кёз алдай.....	201
Мени кеч.....	201
Баллай.....	202
Сенденди.....	203
Суратча – кирпичле.....	203
«Ах» десе.....	204
Сюелесе сен.....	205
Сени суйюб.....	205
Бир чыкъ.....	206
Аз суймейме.....	207
Сагъыш этгенлей.....	207
Узалама.....	208
Кёк чыранда.....	209
Хауа табама.....	210
Менме.....	211
Ажымсыз.....	211
Къачхы кюн.....	212
Эшитмезча.....	213
Къууанч.....	213
Махтау.....	213
Джашау бла сен.....	214
Эрирча.....	215
Келгенме.....	215
Джырлай.....	216
Санамайд.....	217
Тюрсюнюнг.....	217
Суймеклик джасакъ.....	218
Аяй.....	219
Бер меннге.....	220
Себгилинг.....	220
Кёмюлдюк.....	221
Атла.....	221
Кёбден кёб.....	222
Сыйлы таш.....	223
Олду джашау.....	223
Байчы.....	224
Ёмюрде да.....	225
Кетмем.....	225
Ёлеме суйюб.....	226
Къыйнайса.....	227
Мен – «Одоевский...».....	227
Ауруу.....	228
Атынг.....	229
Кёллеккем чаба.....	229

Саггыш ёлмейди.....	230
Барыны да.....	231
Дуниягъа сёзге.....	231
Насыб суююнед.....	232
Джашайыкъ	232
Сюе билсек биз.....	233
Джай.....	233
Чурум.....	234
Менме сакъ.....	235
Сюе эсенг сен мени.....	235
Бирге.....	236
Тыялмайма.....	236
Немди, бир айт, кем?	237
Чакъырмаз	237
Сен ариуса.....	238
Суу бойнунда.....	239
Табигъатны.....	239
Бугъунчакъ оюн.....	240
Сююмеген.....	240
Экитизгинле.....	241
Кёкге экитизгинле.....	341
Кюннге экитизгинле.....	341
Джанны юсюнден экитизгинле.....	342
Таш.....	344
Юч тизгинле.....	345
Терттизгинле.....	348
Джер.....	356
Хауаны юсюнден.....	357
Терттизгин ушакъгъа.....	360
Рубаи.....	373
Лиана бла Казбекге.....	387
Шапагъатчы эгечлериме Оксана бла Фатимагъа..	402
Батчаланы Шабагъанга.....	404
Оюмла.....	425
Сегизтизгинле.....	427
Назму тилде хапарла.....	441
Ана.....	445
Атама.....	450
Кёчгюнчюлюк.....	455
Агъач чабырла.....	459
Хаджилик (поэма)	462
Мскер-Умар (поэма).....	476
Время-археолог.....	482
Искусственный цветок.....	482
Сакля (песня).....	483

Я человек, я не пророк.....	483
Я не устану думать о тебе.....	483
Судьба плетень сплела.....	484
Цветы во ржи (сонет).....	485
Если плачет девушка... ..	485
Если девушка рукою.....	485
Розовая ночь.....	485
Когда поэт о счастье говорит.....	486
Мой желтый стих.....	486
Кёчюрюлгенле:	487

Батчаев Башир *Оссанович*

НАЗМУЛА

Редактор – Алимурат Хасанович Батчаев

Художник – Башир Батчаев

Техническое редактирование, корректура
и компьютерная верстка **Фариды Элькановой**

Формат 60 x 80 1/16

Печать офсетная

Подписано в печать 7. 06.2004 г.

Усл.печ.л. 32,0

Тираж 5000 экз.

ISBN 5-900278-86-7